

Stichting Pensioenfonds van
De Nederlandsche Bank NV

Jaarverslag 2022

Vastgesteld 19 juni 2023

Inhoudsopgave

1	Woord van de voorzitter	4
2	Profielschets en kerncijfers	6
3	Interne ontwikkelingen	12
4	Externe ontwikkelingen	17
5	Financiële positie	21
5.1	Geen herstelplan	22
5.2	Haalbaarheidstoets	22
5.3	Toetsingskader bestuur	22
6	Pensioenregeling	25
6.1	Pensioenregeling 2022	25
6.2	Pensioenreglement directeuren DNB	26
7	Premie	27
7.1	Premiebeleid 2022	27
7.2	Premie in 2022	27
8	Toeslagverlening	28
8.1	Toeslagbeleid	28
8.2	Toeslagen in 2022	28
8.3	Niet verleende toeslagen	29
9	Organisatie	31
9.1	Governance	31
9.2	Bestuur	31
9.3	Verantwoordingsorgaan	33
9.4	Raad van toezicht	35
9.5	Overleg met sociale partners en andere stakeholders	35
9.6	Toekomst pensioenfonds	36
9.7	Compliance	36
9.8	Jaarwerk	38
9.9	Klachten en geschillen	38
9.10	Herzieningsbeleid	39
9.11	Geen datalekken	39
9.12	Uitbesteding	39
10	Beloning en kosten	40
10.1	Beloningsbeleid	40
10.2	Administratieve uitvoeringskosten	41
10.3	Kosten van vermogensbeheer	43
11	Communicatie	44
12	Beleggingen	47
12.1	Strategische norm portefeuille	48
12.2	Maatschappelijk verantwoord beleggen	49
12.3	Rendementen	51
12.4	SFDR	52
13	Risicomanagement	52
13.1	Risicobeheersing	54
13.2	Uitgangspositie	54
13.3	Governance	56
13.4	Risicotaxonomie	57
13.5	Integrale risicomanagement rapportage	58
13.6	Eigenrisicobehoordeling	58
13.7	Risico-inventarisatie en risicoprofiel	60
13.8	Toelichting op de risicoclusters en onderliggende risico's	60
14	Actuariële grondslagen 2022	67
15	Externe toezichthouders	69
16	Toekomst pensioenfonds	70

17	Bevindingenrapport raad van toezicht	71
17.1	Reactie bestuur op bevindingenrapport raad van toezicht	76
18	Verslag verantwoordingsorgaan	77
18.1	Reactie bestuur op verslag verantwoordingsorgaan	80
19	Jaarrekening	81
19.1	Balans	81
19.2	Staat van baten en lasten	82
19.3	Kasstroomoverzicht	83
19.4	Toelichting op de jaarrekening	84
19.5	Toelichting op de balans	90
19.6	Risicobeheer	100
19.7	Toelichting op de staat van baten en lasten	109
20	Overige gegevens	113
20.1	Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	113
20.2	Actuariële analyse	113
21	Actuariële verklaring	115
22	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	117
Bijlagen		127
Bijlage 1	Pensioenregeling 2021	128
Bijlage 2	Nevenfuncties verbonden personen	129
Bijlage 3	Overzicht beleggingsportefeuille 2022	132
Bijlage 4	Toeslagverlening 2014 tot en met 2022	133
Bijlage 5	Code Pensioenfondsen	136
Bijlage 6	SFDR	143
Bijlage 7	Begrippenlijst	152

1 Woord van de voorzitter

De Russische inval in Oekraïne en geopolitieke onrust hierdoor leidde tot onrust op de financiële markten, die net weer wat opgekrabbeld waren na de coronacrisis. De inflatie steeg tot ongekennde hoogte.

Voor ons pensioenfonds was 2022 ook een intensief jaar. Het Nederlandse pensioenstelsel staat aan de vooravond van grote veranderingen. Hoewel het wetgevingstraject hiervoor nog liep, bereiden het pensioenfonds en sociale partners zich hier gedegen op voor. Daarnaast hebben wij veel aandacht en tijd besteed aan de wisseling van pensioenuitvoeringsorganisatie (van TKP naar AZL) per 1 januari 2023. Mede dankzij de gedegen voorbereiding is deze transitie goed verlopen.

Dekkingsgraad

De beleggingen hebben het in 2022 minder goed gedaan dan vorig jaar. Het rendement is negatief, te weten -24,4%. Doordat de rente per saldo in 2022 gestegen is, wat een gunstig effect op de verplichtingen heeft, bleef de dekkingsgraad wel op peil.

De beleidsdekkingsgraad is in 2022 gestegen van 127,7% naar 134,0%. De actuele maanddekkingsgraad is gedaald van 134,1% naar 132,8%. De beleidsdekkingsgraad is een voortschrijdend gemiddelde van de afgelopen 12 maanddekkingsgraden. Doordat er slechtere maanden uit het gemiddelde vielen, is de beleidsdekkingsgraad per saldo gestegen, hoewel de actuele maanddekkingsgraad per 31 december 2022 licht lager is dan die bij aanvang van het jaar.

Toeslagverlening

Doordat de dekkingsgraad op een relatief goed niveau bleef, konden we in 2022 een nagenoeg volledige toeslag verlenen (99% van de maatstaf). Dit betekende voor de deelnemers die de prijsinflatie volgen een toeslag van 9,63% en voor diegenen die de loonontwikkeling bij DNB volgen een toeslag van 2,98%. Voor de inactieven ex-PVK uit dienst voor 2005, waarvoor werkgever de aanvulling tot de volledige loonontwikkeling betaalt, was er zoals gebruikelijk een volledige toeslag van 3,01%.

Het bestuur heeft uitgebreid stilgestaan bij de evenwichtigheid van het toeslagbesluit, omdat er absoluut gezien een wel erg groot verschil tussen de prijsindexatie en de loonindexatie zat. Echter, in relatieve termen is er wel vaker sprake geweest van grote verschillen. Het bestuur heeft dan ook besloten het toeslagbeleid onverkort toe te passen.

Zie verder hoofdstuk 8.

Nieuwe pensioenregeling / nieuw pensioenstelsel

De huidige pensioenregeling, zoals overeengekomen door sociale partners (werkgever en vakorganisaties) loopt tot en met 2024. Vorig jaar was het nog onzeker of we de maximale pensioenopbouw van 1,875% over al deze jaren zouden kunnen financieren met de afgesproken premie van maximaal 27,4%, maar door de gestegen rente is dat mogelijk voor 2023.

Hoewel de wetgeving over het nieuwe pensioenstelsel lang onzeker bleef (op 30 mei 2023 is de Wet toekomst pensioenen aangenomen door de Eerste Kamer), zijn de voorbereidingen op het nieuwe pensioenstelsel afgelopen jaar onverminderd doorgegaan. Sociale partners hebben een voorlopige keuze uitgesproken voor het solidaire contract, waarbij bestaande rechten overgaan naar de nieuwe regeling ('invaren'). Hoe dit precies moet gaan gebeuren, is werk in uitvoering, waarvoor ook de (lagere) wetgeving van belang is.

Er is goed contact tussen bestuur en sociale partners, om te zorgen dat de wensen van sociale partners uitvoerbaar zijn. Hoe meer afwijkingen van de standaard, hoe complexer de uitvoering en hoe hoger de kosten. Het pensioenfonds overlegt nauw met de pensioenadministrateur over de uitvoerbaarheid van de nieuwe regeling. Zie verder hoofdstuk 4.

De wensen van de deelnemers zijn belangrijk bij de invulling van het nieuwe contract. Daarom hebben we begin 2022 een risicopreferentieonderzoek uitgevoerd (zie hoofdstuk 11). Het pensioenfonds neemt de uitkomsten van dit onderzoek zo veel mogelijk mee bij de invulling van het nieuwe pensioencontract.

Tevens hebben we in het najaar van 2022 een onderzoek uitgevoerd naar de mening van onze deelnemers over maatschappelijk verantwoord beleggen. Hieruit bleek dat onze deelnemers het merendeels eens zijn met de stappen die we al gezet hebben. De ambitie van het pensioenfonds

om sterk in te zetten op CO₂ reductie en sturing op specifieke sustainable development goals (SDG's) in ons beleggingsbeleid wordt onderschreven.

Vooruitlopend op de overgang van de pensioenadministratie naar AZL zijn met ingang van 2022 enkele wijzigingen in de pensioenregeling aangebracht. Dit betreft met name de wijziging van de betaaldatum van de pensioenuitkeringen en de vervroeging van de ingangsdatum van partnerpensioen bij overlijden van een gewezen of pensioengerechtigde deelnemer. Zie verder paragraaf 6.1.

Nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie

Omdat TKP de dienstverlening aan ons pensioenfonds beëindigde per 1 januari 2023, hebben we een nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie gezocht en gevonden in AZL. Per 1 januari 2023 administreert AZL de pensioenregeling en zorgt zij voor de communicatie. Het kost nog enige tijd om alle gegevens vanuit TKP goed in te regelen bij AZL. Daarom is de pensioenplanner tot in de tweede helft van 2023 uit de lucht. Voor vragen of berekeningen die niet op de website te vinden zijn, kunnen deelnemers terecht bij onze pensioendesk op telefoonnummer 088 116 3066 of via e-mail op info@dnbpensioenfonds.nl.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we de belangrijkste karakteristieken en kerncijfers van het pensioenfonds. In hoofdstuk 3 schetsen we de belangrijkste ontwikkelingen binnen het pensioenfonds, in hoofdstuk 4 de belangrijkste externe ontwikkelingen (zoals wijzigingen in wet- en regelgeving). In hoofdstuk 5 wordt de financiële positie van het pensioenfonds toegelicht.

In de hoofdstukken daarna worden de verschillende onderdelen van het fondsbeleid, de uitkomsten daarvan en de organisatie van het pensioenfonds nader uitgewerkt.

Amsterdam, 19 juni 2023

Roeland van Vledder

2 Profielschets en kerncijfers

Stichting Pensioenfonds van De Nederlandsche Bank NV (het pensioenfonds) is een ondernemingspensioenfonds en voert de pensioenovereenkomsten uit die van toepassing zijn op de (oud)werknemers van De Nederlandsche Bank NV (DNB) en de voormalige Stichting Pensioen- en Verzekeringskamer.

Missie

Het pensioenfonds wil een zo goed mogelijke invulling geven aan de uitvoering van de pensioenovereenkomsten die de sponsor (DNB) heeft afgesloten met zijn (gewezen) werknemers. De uitvoering van de overeenkomst dient correct, maatschappelijk verantwoord en (kosten)efficiënt te geschieden. De ambitie is een duurzaam en betrouwbaar pensioenfonds te zijn dat zijn financiële verplichtingen en ambities nu en in de toekomst waar kan maken.

Visie

Het pensioenlandschap staat grote wijzigingen te wachten. Zeker is echter dat het opbouwen van een goed pensioen onverminderd belangrijk blijft voor de deelnemers. Pensioenfonds DNB wil daarom klaar zijn voor de toekomst, ongeacht hoe het pensioenlandschap zich gaat ontwikkelen. Dat betekent dat het pensioenfonds een professioneel, efficiënt en wendbaar pensioenfonds wil zijn dat in staat is om snel in te spelen op veranderingen en tijdig te acteren om de belangen van de deelnemers op de lange termijn te waarborgen.

Een solvabele en stabiele financiële positie en een bijdrage leveren aan een positieve maatschappelijke impact zijn essentieel voor het vertrouwen in het pensioenfonds. Pensioenfonds DNB voert daarom een transparant, verantwoord en simpel beleggingsbeleid met aandacht voor duurzaamheid. Pensioenfonds DNB staat bovendien dicht bij de deelnemer en communiceert aansprekend en persoonlijk over risico's, rechten en koopkracht van actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden, en over de toekomst van het pensioenfonds.

Doelstelling

De doelstelling van het pensioenfonds is het verstrekken van nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten, en daarnaast het streven (voorwaardelijk: voor zover de middelen van het pensioenfonds het toelaten en afhankelijk van de dekkinggraad) naar het waardevast houden van de opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten.

Om uitvoering te geven aan deze hoofddoelstelling, de missie en de visie, heeft het bestuur de hoofddoelstelling vertaald in een achttal concrete doelstellingen. Hierna is in het kort weergegeven in hoeverre de doelstellingen in 2022 zijn gerealiseerd. Nadere toelichting hierover is te vinden in de volgende hoofdstukken.

Doelstelling 1: Verantwoorde pensioenopbouw

Het pensioenfonds streeft naar een verantwoorde pensioenopbouw die recht doet aan de door de sociale partners vastgestelde pensioenovereenkomst voor alle actieve deelnemers.

Het pensioenfonds heeft de opdracht tot uitvoering van de door sociale partners afgesproken pensioenovereenkomst aanvaard, waarbij de pensioenopbouw minimaal 1,49% moet zijn. In 2022 (en 2023) kon de maximale pensioenopbouw van 1,875% gerealiseerd worden. Het pensioenfonds voldoet hiermee aan doelstelling 1.

Indien voor 2024 (het laatste jaar van de huidige pensioenregeling) de opbouw onder 1,49% komt, treedt het bestuur in overleg met sociale partners. Dit wordt getoetst aan de hand van het toetsingskader van het bestuur (zie paragraaf 5.3).

De pensioenafspraken gelden in principe tot 1 januari 2025, maar het streven is om per 1 januari 2026 over te gaan naar het nieuwe pensioenstelsel, waarna nieuwe afspraken tussen sociale partners en pensioenfonds gelden. Daarom is 2025 een 'tussenjaar', waarvoor naar verwachting de huidige pensioenregeling en -premie gecontinueerd worden.

Doelstelling 2: Verstrekken van de nominale pensioenaanspraken

Als het eigen vermogen kleiner of gelijk is aan het vereist eigen vermogen streeft het pensioenfonds ernaar om de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten voor alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden zoveel mogelijk te waarborgen, op een wijze die tegemoetkomt aan evenwichtigheid tussen de generaties.

Het pensioenfonds heeft de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten niet hoeven te korten (verlagen), waardoor deze doelstelling is behaald. Middels de vier toetsen uit het toetsingskader wordt regelmatig beoordeeld of het fondsbeleid leidt tot realisatie van de doelstellingen en of dit evenwichtig gebeurt. Ook wordt in de gaten gehouden of de uitkomsten van het beleid binnen de kaders blijven zoals afgesproken met sociale partners (zie paragraaf 5.3).

Ook in de aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel wil het bestuur de nominale aanspraken veiligstellen. Het bestuur bewaakt daarom of er aanpassingen in (met name) het beleggingsbeleid nodig zijn om te zorgen dat het pensioenfonds zonder drastische maatregelen de transitie naar het nieuwe pensioencontract kan uitvoeren. Dit wordt gezien in samenhang met doelstelling 3.

Doelstelling 3: Streven naar waardevast houden van pensioenaanspraken en -rechten

Als het eigen vermogen groter of gelijk is aan het vereist eigen vermogen streeft het pensioenfonds naar het waardevast houden van de pensioenaanspraken en pensioenrechten voor alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden, op een wijze die borging geeft aan de evenwichtigheid tussen de generaties.

Het pensioenfonds heeft de afgelopen jaren slechts gedeeltelijk kunnen indexeren, waardoor deze doelstelling helaas maar gedeeltelijk behaald is. In 2022 was er een indexatie mogelijk van 99% van de maatstaf (prijsinflatie of loonontwikkeling). Er zijn dus indexatieachterstanden ontstaan voor alle groepen deelnemers. De grootste achterstand ten opzichte van de maximaal mogelijke indexatie is 10,38% (dit geldt voor de groepen deelnemers die de prijsinflatie volgen). Het bestuur streeft ernaar deze achterstanden in te halen, maar dit is afhankelijk van de financiële situatie van het pensioenfonds. Bovendien is hiervoor nog maar een korte periode beschikbaar tot aan de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

Doelstelling 4: Bewaken en streven naar kostenefficiëntie met behoud van kwaliteit

Het pensioenfonds streeft ernaar om de kosten per deelnemer ten minste op een gemiddeld niveau te houden ten opzichte van vergelijkbare pensioenfondsen. Hierbij streeft het pensioenfonds naar een optimale verhouding tussen kosten en kwaliteit van de dienstverlening voor de deelnemers en werkgever.

Bij iedere uitbesteding of inhuur van diensten wordt een gedegen selectietraject doorlopen, waarbij de verschillende partijen op een aantal criteria worden gescoord. Eén van de criteria is de kosten. Het bestuur streeft naar een goede prijs/kwaliteitverhouding. In 2022 is een nieuwe accountant geselecteerd (die met ingang van boekjaar 2023 zijn werkzaamheden aanvangt). Voor de overige dienstverleners zijn de kosten meegenomen bij de evaluaties van de dienstverleners/uitvoeringspartijen.

De (pensioenuitvoerings)kosten per deelnemer in 2022 worden acceptabel geacht door het bestuur, gezien het serviceniveau dat wordt nagestreefd, de complexiteit van de regeling en de aard van het pensioenfonds. Tijdelijk zijn er extra kosten gemaakt in verband met de voorbereiding op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en de overgang van TKP naar AZL. Ook vindt het bestuur de vermogensbeheerkosten in 2022 acceptabel, gezien het passieve beheer van de beleggingsportefeuille en het feit dat er geen sprake is van een performance fee. Hiermee is deze doelstelling behaald.

Doelstelling 5: Beheerste bedrijfsvoering

Het pensioenfonds streeft naar een beheerste bedrijfsvoering waarbij operationele risico's zijn gemitigeerd binnen acceptabele tolerantiegrenzen en waarbij het pensioenfonds in staat is de wet- en regelgeving en eigen interne richtlijnen te handhaven.

Omdat het pensioenfonds vrijwel alle operationele werkzaamheden heeft uitbesteed, betreft dit vooral de uitvoeringsorganisaties. Het pensioenfonds maakt met al zijn uitvoeringsorganisaties en dienstverleners contractueel vastgelegde afspraken en monitort deze minimaal ieder kwartaal.

De uitvoeringsorganisaties en dienstverleners hebben een meldplicht bij incidenten. In 2022 hebben zich enkele operationele incidenten voorgedaan. De beheerste bedrijfsvoering is hierdoor echter niet in gevaar geweest, mede door de beheersmaatregelen die er zijn in geval van calamiteiten (zie paragraaf 9.7).

De doelstelling is behaald.

Doelstelling 6: Integere bedrijfsvoering

Het pensioenfonds streeft naar een betrouwbare reputatie als pensioenuitvoerder. Het pensioenfonds ziet integriteit als een vast onderdeel in zijn handelen ten behoeve van de borging van een betrouwbare reputatie. Hierbij hanteert het pensioenfonds zijn eigen richtlijnen waarbij minimaal aan de wet- en regelgeving wordt voldaan.

Het pensioenfonds is zich te allen tijde bewust van mogelijke reputatierisico's en heeft dan ook een lage risicotolerantie ten aanzien van integriteitsrisico's. Ieder jaar wordt door de externe compliance officer getoetst of alle verbonden personen zich aan de gedragscode hebben gehouden. Dit bleek in 2022 het geval (zie paragraaf 9.7). Ook beschikt het pensioenfonds over integriteitsbeleid en besteedt hier in elke bestuursvergadering aandacht aan.

Het pensioenfonds stelt hoge eisen aan zijn uitvoeringsorganisaties. Bij hen is in 2022 geen aanleiding geweest om te twifelen aan hun integriteit.

De doelstelling is behaald.

Doelstelling 7: Draagvlak

Het pensioenfonds kent een breed draagvlak onder deelnemers, wat tot uiting komt in een hoog pensioenbewustzijn en tevredenheid bij deelnemers over de uitvoering van de pensioenregeling. Het pensioenfonds streeft hierbij naar een maximale binding van de deelnemers met het pensioenfonds om het draagvlak te behouden.

Het pensioenfonds streeft ernaar zijn deelnemers door goede communicatie mee te nemen in de besluitvorming en de evenwichtigheid daarbij. Daarnaast probeert het pensioenfonds de mening van de deelnemers op te halen. Periodiek wordt onderzoek gedaan hoe deelnemers over het pensioenfonds en zijn communicatie denken. Bij het laatste deelnemersonderzoek (2020) waardeerden de deelnemers het pensioenfonds zeer goed. In 2023 wordt opnieuw een deelnemersonderzoek gehouden. Omdat het voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel van groot belang is wat de risicohouding van de deelnemers is, werd hier in 2022 onderzoek naar gedaan (zie hoofdstuk 11).

In 2022 is ook weer een onderzoek (na dat uit 2019) gedaan naar de wensen van de deelnemers op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen. De uitkomsten hiervan worden meegenomen bij de herijking van het beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen in 2023.

Het bestuur meent dat het een goed beeld heeft van de wensen van zijn deelnemers en dat onder de deelnemers voldoende draagvlak bestaat voor het pensioenfonds. Bestuursleden hebben ook regelmatig overleg met stakeholders. Het bestuur is zich ervan bewust dat het nieuwe pensioenstelsel grote wijzigingen met zich meebrengt en dat het draagvlak onder de deelnemers na de transitie op andere waarden gebaseerd zal zijn. Het bestuur heeft hier in 2022 aandacht aan besteed en zal dit blijven doen in de aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel.

Het bestuur beschouwt deze doelstelling als gerealiseerd.

Doelstelling 8: Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het pensioenfonds integreert zo veel als mogelijk maatschappelijk verantwoord beleggen in de beleggingscyclus.

Het pensioenfonds heeft een ambitie geformuleerd op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen.

Het bestuur heeft beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen geformuleerd en geïmplementeerd in de beleggingsportefeuille. Het meeste effect wordt bereikt in de aandelenportefeuille. Het kasgeld is in 2022 voor een deel belegd in een groen geldmarktfonds. Omdat de obligatieportefeuille alleen staatsobligaties uit Nederland, Duitsland en Frankrijk bevat, is hier niet een meetbaar effect op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen te behalen.

In 2022 is wederom een onderzoek onder de deelnemers gedaan, aan de hand waarvan nog aanpassingen gedaan zullen worden. In 2023 zal het beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen herijkt worden, waarbij ook gekeken wordt hoe de doelstelling verder in lijn gebracht kan worden met het klimaatakkoord van Parijs.

Gezien het hoge ambitieniveau zijn er aanvullende inspanningen vereist om volledig aan deze doelstelling te voldoen.

Strategie

Om onze missie, visie en doelstelling te kunnen uitvoeren en hoge kwaliteit te leveren, volgen we het door ons uitgezette beleid, hanteren we de normen voor goed pensioenfondsbestuur en werken we goed samen met de verschillende stakeholders, zoals werkgever, vakorganisaties, Belangenvereniging Pensioengerechtigden en Gewezen Deelnemers De Nederlandsche Bank NV en het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. Uitvoerende partijen en dienstverleners worden zorgvuldig uitgekozen en regelmatig geëvalueerd. Het pensioenfonds wil de relatie met zijn deelnemers leidend laten zijn in zijn handelen.

Het bestuur besteedt veel tijd en aandacht aan de toekomst van het pensioenfonds en in hoeverre het pensioenfonds kan doorgaan als zelfstandig pensioenfonds. De conclusie is dat het pensioenfonds zeker nog bestaansrecht heeft en daarom doorgaat als zelfstandig pensioenfonds. Eén van de redenen hiervoor is de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Sociale partners hebben de ambitie om dit per 1 januari 2026 te realiseren¹. Van belang daarbij is dat er zo veel mogelijk eigen keuzes gemaakt kunnen worden en de (goede) financiële positie van het pensioenfonds meegenomen kan worden naar het nieuwe pensioencontract. Dit is makkelijker te realiseren als zelfstandig pensioenfonds dan als onderdeel van een groter geheel.

Succesfactoren

Voor het realiseren van de doelstellingen en de strategie heeft het pensioenfonds succesfactoren benoemd. Door deze te vertalen naar meetbare prestatie indicatoren (KPI's) kan het pensioenfonds periodiek de voortgang met betrekking tot de strategie en doelstellingen meten en waar nodig bijsturen. In de betreffende hoofdstukken staat een toelichting op deze succesfactoren.

Verandervermogen / strategische wendbaarheid

Om de strategie effectief aan te kunnen passen, is het van belang dat het pensioenfonds in staat is tijdig in te spelen op kansen die zich aandienen en dat het pensioenfonds voldoende robuust is om de gevolgen van onvoorziene veranderingen op te vangen.

Managen van verwachtingen

Het streven naar een hoog pensioenbewustzijn en tevredenheid dan wel het creëren van draagvlak omvat niet uitsluitend het waarmaken van de (financiële) ambitie, maar vraagt ook om het goed

¹ Vorig jaar was het streven om per 1 januari 2025 over te gaan, maar dit streven bleek te ambitieus en is aangepast naar 1 januari 2026.

managen van de verwachtingen van actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden (o.a. via communicatie).

Integratie van milieu-, sociale- en governancefactoren

Om het maatschappelijk verantwoord beleggen te verankeren in de beleggingscyclus is integratie van milieu-, sociale- en governancefactoren in beleggings-, risicomanagement- en communicatieprocessen noodzakelijk.

Prudent beleggingsbeleid

Een prudent beleggingsbeleid maakt onderdeel uit van een verantwoorde pensioenopbouw.

Balansbeheer

Om te zorgen dat enerzijds voldoende rendement wordt behaald om de ambitie waar te kunnen maken en anderzijds de kans op korten zoveel als mogelijk wordt beperkt, wordt gezorgd voor een optimale balans tussen korte termijn risico's en lange termijn ambitie. Daarbij wordt ook vooruitgekeken naar de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Zolang de wetgeving nog niet definitief is wordt hier niet op voorgesorteerd, tenzij het een besluit is dat ook in het huidige kader positief uit zal werken.

Complexiteit

Voor een (kosten)efficiënte uitvoering wordt de complexiteit in de uitvoering zoveel mogelijk beperkt. Dit was van belang voor de transitie naar de nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie AZL per 1 januari 2023. Ook draagt dit bij aan een soepele overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Governance

Een goede governance vormt de basis voor de beheersing van de bedrijfsvoering; adequate besturing en 'checks and balances' versterken de beheersing van risico's.

Regie over de uitbesteding

Om grip te houden op de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening, is een adequate governance rondom de uitbesteding cruciaal.

Compliance raamwerk

Om een betrouwbare reputatie te behouden is een robuust compliance raamwerk met bijpassende risicocultuur benodigd. Hiermee is het pensioenfonds in staat (blijvend) te voldoen aan wet- en regelgeving, interne regels en ethische normen.

Kerncijfers

<i>Standen zijn per het einde van het genoemde jaar; stromen betreffen de gehele verslagperiode. Bedragen x € 1.000.000</i>	2022	2021	2020	2019	2018
<i>Balanswaarde van de beleggingen</i>					
Aandelen	709	1.020	680	587	435
Vastgoed	29	36	321	270	225
Vastrentende waarden	1.076	1.271	1.130	1.167	925
Derivaten	161	195	359	195	18
Overige beleggingen	264	80	-7	15	279
Totaal	2.240	2.602	2.483	2.234	1.882
Technische voorziening	1.479	1.933	2.069	1.866	1.603
Pensioenpremie van DNB	48	45	44	41	38
<i>Administratieve uitvoeringskosten (x € 1.000)</i>					
Totale administratieve uitvoeringskosten	1.014	1.154	1.338	1.197	1.046
Pensioenuitvoeringskosten in euro's per deelnemer	254	299	354	340	295
<i>Kosten vermogensbeheer (x € 1.000)</i>					
Totale kosten vermogensbeheer excl. transactiekosten	4.088	4.595	4.389	3.813	3.040
Kosten vermogensbeheer als percentage van het gemiddeld belegde vermogen	0,17%	0,18%	0,19%	0,18%	0,16%
<i>Transactiekosten (x € 1.000)</i>					
Totale transactiekosten	260	1.662	652 ²	931 ²	348
Transactiekosten als percentage van het gemiddeld belegde vermogen	0,01%	0,07%	0,03%	0,04%	0,02%
Bijdrage rendement beleggingen matching	-18,1%	-5,0%	8,5%	10,4%	2,5%
Bijdrage rendement beleggingen return	-6,3%	9,8%	3,2%	8,5%	-2,9%
Totaal rendement beleggingsportefeuille	-24,4%	4,8%	11,7%	18,9%	-0,4%
Beleidsdekkingsgraad	134,0%	127,7%	113,9%	119,8%	123,5%
Maanddekkingsgraad	132,8%	134,1%	119,8%	119,5%	117,3%
Marktwaaarde dekkingsgraad	132,5%	130,2%	112,7%	114,1%	114,7%
Reële dekkingsgraad	101,9%	101,7%	93,4%	97,0%	101,2%
<i>Toeslagverlening</i>					
Actieve deelnemers	9,63%	0,68%	0,10%	2,31%	1,91%
Inactieve deelnemers ex-PVK (voor 1 jan 2005)	3,01%	2,90%	2,80%	2,20%	1,60%
Inactieve deelnemers DNB (voor 1 jan 2003)	2,98%	1,04%	2,07%	1,92%	1,60%
Inactieve deelnemers DNB (na 1 jan 2003) en premievrije aanspraken	9,63%	0,68%	0,10%	2,31%	1,88%
Aantal actieve deelnemers	2.342	2.258	2.194	2.044	2.067
Aantal pensioengerechtigden	1.646	1.596	1.582	1.474	1.480
Aantal gewezen deelnemers	2.137	1.978	1.951	1.884	1.756
Totaal	6.125	5.832	5.727	5.402	5.303

² Naar aanleiding van een nieuwe opgave van vermogensbeheerder Robeco zijn de transactiekosten voor de categorie aandelen over boekjaren 2020 en 2019 gewijzigd ten opzichte van hetgeen in de respectievelijke jaarverslagen gepubliceerd is.

3 Interne ontwikkelingen

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste ontwikkelingen binnen het pensioenfonds kort benoemd. In de volgende hoofdstukken gaan we in op de externe ontwikkelingen en de financiële situatie van het pensioenfonds. In de hoofdstukken 6 en volgende worden de verschillende onderdelen voor zover nodig nader toegelicht.

Pensioenregeling

Sociale partners zijn in 2020 de pensioenregeling voor 2021 – 2024 overeengekomen. Een belangrijke wijziging ten opzichte van de regeling voor 2020 is dat het bestuur voortaan elk jaar het opbouwpercentage vaststelt op basis van de beschikbare financiële middelen. Hiervoor worden zowel de premie als, indien nodig, de beschikbare middelen uit het premie-egalisatiedepot gebruikt. Voor 2022 (en 2023) is de maximale opbouw van 1,875% mogelijk.

Toeslagverlening

Op basis van de toekomstbestendige indexatieregeling en de beleidsdekkingsgraad per 31 december besluit het bestuur over de voorwaardelijke toeslagverlening (indexatie, verhoging van de pensioenen). Vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110% kan er een gedeeltelijke toeslag verleend worden. Er kan een volledige toeslag verleend worden als de beleidsdekkingsgraad minimaal gelijk is aan de Toekomst Bestendige Indexatie (TBI)-grens (zie www.dnbpensioenfonds.nl voor een uitgebreide toelichting op de TBI-grens). In 2022 heeft het bestuur een gedeeltelijke toeslag verleend.

Voor de actieve deelnemers en het merendeel van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is de maatstaf de prijsinflatie (CPI). Over de referteperiode (1 april 2021 tot en met 31 maart 2022) bedroeg deze 9,73%. Op basis van de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2021 (127,7%) en een TBI-grens van 127,9% is er per 1 juli 2022 een toeslag verleend van 99% van de maatstaf. Dit betekent voor deze groepen een toeslag van 9,63%.

Voor enkele groepen gewezen en gepensioneerd deelnemers is de maatstaf de loonontwikkeling bij DNB. Deze bedroeg in 2022 3,01%. Dit betekent een toeslag van 2,98% voor deze groepen. Er is nog een kleine groep deelnemers (ex-PVK, uit dienst vóór 2005) waarvoor werkgever de gemiste toeslag aanvult tot 100% van de maatstaf (loonontwikkeling). Deze groep kreeg in 2022 een toeslag van 3,01%.

Als gevolg van de beperkte toeslagverlening zijn de indexatieachterstanden opgelopen tot 10,38% voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden die toeslagen krijgen op basis van de prijsinflatie. Voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden die toeslagen krijgen op basis van de loonontwikkeling bij DNB zijn de indexatieachterstanden opgelopen tot 7,81%. Voor de ex-PVK'ers is er geen indexatieachterstand. Voor actieve deelnemers is de indexatieachterstand 1,70%. Zie verder paragraaf 8.3.

Prognosetafel AG2022

In september 2022 heeft het Koninklijk Actuarieel Genootschap een nieuwe prognosetafel gepubliceerd. Ondanks oversterfte als gevolg van COVID-19 in 2020 en 2021 laten de nieuwe cijfers een toename van de levensverwachting zien. Omdat hierdoor de verplichtingen van het pensioenfonds stijgen (circa 0,8%), heeft het een negatief effect op de dekkingsgraad (circa -1%). De zuivere kostendekkende premie steeg hierdoor met circa 1,1%.

De nieuwe prognosetafel is conform beleid verwerkt in de technische voorziening en dekkingsgraden ultimo september 2022.

Kostenopslag

Het bestuur heeft de kostenopslag, die vastgesteld was op 2,25%, in 2022 herbeoordeeld. Hierbij wordt gekeken naar de kosten bij een liquidatiescenario: wat kost een overbrugging gedurende drie jaar na wegvallen van de sponsor, wat zijn de kosten van liquidatie en welke kostenvoorziening is er nodig bij een nieuwe uitvoerder?

Hoewel er een licht hogere kostenvoorziening uitkwam (+0,05%-punt) heeft het bestuur besloten de kostenopslag niet te verhogen. Bij de berekeningen wordt uitgegaan van prudente aannames. Bij een aantal alternatieve pensioenuitvoerders ligt de gemiddelde kostenvoorziening lager dan de veronderstelde 2%. De effecten op de dekkingsgraad en de premie zouden marginaal zijn.

Statuten

Het bestuur heeft de statuten aangepast. De benoemingsprocedure voor leden van het verantwoordingsorgaan namens de werknemers is aangepast in die zin dat alleen de

vakorganisaties die deelnemen aan het cao-overleg bij DNB kandidaten kunnen voordragen. De ondernemingsraad bij DNB mag hierbij geen rol spelen. De voorgenomen benoeming van leden van het verantwoordingsorgaan hoeft niet meer te worden voorgelegd aan de raad van toezicht, aangezien het verantwoordingsorgaan de leden van de raad van toezicht benoemt. Daarnaast is een regeling voor belet of ontstentenis opgenomen voor bestuur en raad van toezicht en zijn enkele bepalingen verduidelijkt.

Governance

Bestuur

In 2022 is er één wisseling binnen het bestuur geweest. Dominique Dijkhuis is per 1 februari 2022 afgetreden in verband met het aanvaarden van een functie die niet verenigbaar is met het bestuurslidmaatschap voor dit pensioenfonds. Zij is per 15 augustus 2022 opgevolgd door Martin van der Pot.

Verantwoordingsorgaan

In het verantwoordingsorgaan zijn in 2022 twee wisselingen geweest. Louis Kuypers is om persoonlijke redenen afgetreden. Fenna Eerenberg is afgetreden omdat zij een functie buiten DNB heeft aanvaard. Louis is opgevolgd door Bob Coppes als lid namens de pensioengerechtigden. Fenna is (in 2023) opgevolgd door Anne Maaïke Stienstra als lid namens de werknemers.

Raad van toezicht

In 2022 zijn er geen wijzigingen geweest in de raad van toezicht.

Uitbesteding

Het pensioenfonds heeft beleid inzake uitbesteding van werkzaamheden en inhuur van overige dienstverlening. Bij een selectieprocedure wordt dit beleid doorlopen. Een gedegen selectieproces en goede afspraken met de dienstverleners dragen bij aan de realisatie van de doelstelling kostenefficiëntie met behoud van kwaliteit en de doelstelling beheerste bedrijfsvoering. In 2022 zijn er enkele wisselingen geweest. De uitbesteding wordt onder bewaakt door een reguliere beoordeling van de ISAE 3402 type II rapportages en rapportages over de uitgevoerde dienstverlening (SLA) en de niet financiële risico's (NFR).

Pensioenuitvoeringsorganisatie

In 2022 verzorgde TKP de administratie en communicatie voor het pensioenfonds. TKP heeft reeds in een vroeg stadium laten weten haar dienstverlening aan het pensioenfonds te beëindigen per 1 januari 2023. Daarop heeft het pensioenfonds een nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie gezocht en gevonden in AZL te Heerlen. Per 1 januari 2023 heeft AZL de werkzaamheden van TKP op het gebied van administratie en communicatie overgenomen. Met AZL zijn een uitbestedingsovereenkomst en een service level agreement (SLA) afgesloten. Met TKP zijn afspraken gemaakt over de (kosten van) beëindiging van haar werkzaamheden. Hoewel er zich enkele incidenten hebben voorgedaan, is de overgang goed verlopen. Bij de eerste uitbetaling van de pensioenuitkeringen in januari 2023 zijn er bij elf deelnemers fouten geconstateerd. Deze fouten zijn per omgaande hersteld, de deelnemers hebben excuses en een bloemetje ontvangen. Bij de volgende betalingsrondes zijn geen fouten naar voren gekomen.

Omdat de uitbetaling door AZL op de 23e van de maand gebeurt, waar TKP de betalingen op de 1e van de maand deed, moesten de pensioengerechtigden in januari éénmalig drie weken extra overbruggen. Dit betreft slechts het betaalmoment; er gaat geen geld 'verloren'. Voor enkele deelnemers die hierdoor echt in de problemen kwamen, is een maatwerkoplossing geboden.

De website van het pensioenfonds wordt nu beheerd door AZL. De website heeft een nieuwe 'look and feel' gekregen.

De contactgegevens van het pensioenfonds zijn gewijzigd (van Groningen naar Heerlen).

Doordat de gegevens door AZL geïmplementeerd moeten worden in haar systemen, is de pensioenplanner geruime tijd uit de lucht. Deelnemers die berekeningen willen maken, kunnen zich wenden tot de pensioendesk bij AZL.

Externe accountant

In het kader van het roulatiebeleid is voor het jaarwerk 2023 een nieuwe externe accountant gezocht en gevonden in KPMG. EY voert de jaarwerkcontrole over boekjaar 2022 nog uit.

Bovenwettelijke communicatie

In 2022 verzorgde TKP alle communicatie voor het pensioenfonds, dus zowel de wettelijk verplichte communicatie (zoals verzenden van uniforme pensioenoverzichten) als de bovenwettelijke (zoals de Pensioenkranten).

Vanaf 1 januari 2023 worden deze taken uitgevoerd door AZL. Daarbij heeft het bestuur gekeken waar het de bovenwettelijke communicatie zou onderbrengen. De keuze is hierbij gevallen op AZL. AZL heeft pensioenkennis in huis en kan efficiënt schakelen omdat zij ook de wettelijke communicatie verzorgt.

Fiduciair manager

In het kader van de periodieke, uitgebreide, evaluatie van de belangrijkste uitvoeringsorganisaties, wordt in 2023 een 'request for information' uitgezet voor een fiduciair manager. De huidige fiduciair manager, BlackRock, is ook uitgenodigd hieraan deel te nemen. Een beslissing wordt medio 2023 verwacht.

Corona/covid-19 virus

Het bestuur heeft gedurende 2022 de coronamaatregelen nageleefd. Er is waar nodig digitaal vergaderd. Ook voor de toekomst zal het bestuur regelmatig (afhankelijk van de te bespreken onderwerpen) digitaal blijven vergaderen.

Van de uitbestedingspartners zijn geen signalen ontvangen dat de coronamaatregelen leidden tot productieverlies of andere problemen.

Beloningsbeleid

Begin 2022 is het beloningsbeleid aangepast in verband met de eisen vanuit de SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation).

Met ingang van 1 januari 2023 is het beloningsbeleid inhoudelijk aangepast. De belangrijkste wijziging is dat ook leden van het verantwoordingsorgaan (voor zover zij niet in dienst van werkgever DNB zijn) een vergoeding krijgen die gerelateerd is aan de Wet normering topinkomens. Zie verder paragraaf 10.1.

Beleggingen

Rendement

Op de totale beleggingen is gedurende 2022 een rendement behaald van -24,39%. De aandelenportefeuille leverde een rendement op van -11,97%. Het totale rendement van de returnportefeuille kwam uit op -11,98%. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de valutaafdekking. Het totale rendement van de matchingportefeuille komt uit op -29,81%.

Na een positief 2021 zijn de financiële markten in 2022 zowel voor aandelen als obligaties negatief geweest. Het uitbreken van de oorlog in Oekraïne, de opvolgende energiecrisis, tekorten van verschillende goederen en de verder stijgende inflatie hebben aan de aandelenkant voor negatieve rendementen gezorgd. Het negatieve rendement op obligaties ontstaat grotendeels als gevolg van de gestegen rente. De dekkingsgraad van het pensioenfonds is in 2022 op peil gebleven.

Strategische norm portefeuille 2022

De beleggingsportefeuille bestond in 2022 uit 42,6% obligaties/LDI (liability driven investment), 10% inflatiegerelateerde obligaties, 10% Nederlandse hypotheeklen en 37,4% aandelen. Het renterisico bleef voor 75% afgedekt. De afdekking van het valutarisico is ten opzichte van 2021 verlaagd van 100% op de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen naar 75%. Doordat de dollar als 'veilige haven' wordt gezien, werkt een verlaging van de valutahedge diversifiërend. Bovendien wordt hiermee voorkomen dat het pensioenfonds overhedged is, wat af en toe gebeurde omdat er gehedged wordt op de benchmark en er alleen per kwartaaleinde wordt geherbalanceerd.

Ook is de afdekking van het valutarisico uitgebreid naar alle valuta die meer dan 1% van de beleggingsportefeuille uitmaken. Dit betekent voor 2022 dat naast de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen ook de Canadese dollar en de Hong Kong dollar worden afgedekt.

Het uitgangspunt van de beleggingsportefeuille is dat deze bijdraagt aan zowel het verstrekken van de nominale aanspraken als aan het waardevast houden van de pensioenrechten en -aanspraken. Het bestuur kijkt daarbij vooruit richting het nieuwe pensioenstelsel, maar is terughoudend om wijzigingen door te voeren zo lang de wetgeving niet definitief is. In elk geval is het voor een goede transitie naar het nieuwe stelsel van belang dat de financiële positie van het pensioenfonds zo goed mogelijk is, dus een zo hoog mogelijke dekkingsgraad. Het bestuur beraadt zich dan ook op eventuele aanpassingen in het risicoprofiel van de beleggingen en zal daar de komende jaren in aanloop naar het nieuwe stelsel naar blijven kijken.

In 2023 wordt een ALM studie (asset liability management) uitgevoerd, waarbij dit meegenomen wordt.

Het bestuur beoordeelt de meest gangbare beleggingscategorieën iedere drie jaar om te bepalen of het een belegbare categorie is. In 2022 zijn daarom investment cases uitgevoerd op de LDI (liabilities driven investment) portefeuille, private debt, private equity, grondstoffen en hedge funds. Hieruit kwam dat LDI een investeerbare categorie blijft, die meegenomen is bij de inrichting van de strategische norm portefeuille voor 2023.

Binnen de LDI portefeuille worden ook SSA obligaties (supranationals, sub-sovereign en agencies) met een AAA-rating toegestaan tot een bepaald maximum. De strategische allocatie naar inflatiegerelateerde obligaties is met ingang van 2023 verhoogd van 10% naar 20%. Verder zijn er voor 2023 geen wijzigingen doorgevoerd.

In 2023 wordt gekeken of een minimale allocatie naar groene obligaties (met het oog op maatschappelijk verantwoord beleggen) gewenst is.

Private debt (met de focus op direct lending), private equity, grondstoffen en hedge funds worden vooralsnog niet als belegbare categorieën gezien en zijn daarom niet meegenomen bij de vaststelling van de strategische normportefeuille 2023.

Gezien de zorgelijke situatie in Oekraïne heeft het bestuur begin 2022 een analyse gedaan welke scenario's zich naar aanleiding hiervan kunnen ontwikkelen en welke acties het bestuur eventueel zou kunnen ondernemen uit voorzorg (scenario's: NAVO betrokken, actievere rol van het westen in de oorlog, China of India betrokken, deglobalisering (meer oost/west denken)). Hierbij is gekeken naar de impact die de scenario's kunnen hebben op de acht doelstellingen (zie hoofdstuk 2) van het pensioenfonds. Geconstateerd is dat er geen onmiddellijke wijzigingen in de beleggingsportefeuille nodig zijn, zeker gezien het feit dat het pensioenfonds zichzelf als lange termijn belegger beschouwt. In de in 2023 uit te voeren ALM-studie worden de strategische keuzes onderzocht.

Het bestuur heeft de sanctiewetgeving nageleefd. Ten tijde van de inval van Rusland in Oekraïne was er één kleine allocatie naar een Russische bank, waarvoor meteen een verkoopopdracht is gegeven. De markt is en was echter niet liquide op het moment van het inleggen van deze verkooporder. Derhalve is de verkoop nog niet gerealiseerd. Dit aandeel is door het pensioenfonds afgeboekt naar nul.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

De doelstellingen van het beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen zijn:

1. Het verbeteren van de SDG-scores³ met ten minste 10% op totaal portefeuilleniveau;
2. Het reduceren van CO₂ uitstoot met ten minste 15% op totaal portefeuilleniveau;
3. Het uitsluiten van ongewenste beleggingen, op gebied van controversiële wapens en tabak en indien partijen niet voldoen aan de principles of responsible investing (PRI⁴). Daarnaast worden landen die niet voldoen aan het landenbeleid uitgesloten;
4. Het uitoefenen van actief aandeel- en obligatiehouderschap.

Het bestuur heeft veel tijd besteed aan maatschappelijk verantwoord beleggen. Na de flinke stappen die in 2020/2021 zijn gedaan, is er in 2022 een MVB-deelnemersonderzoek gehouden, is er een benchmarkvergelijking gedaan en een peergroupanalyse. De meeste deelnemers kunnen zich vinden in de ambitie van het pensioenfonds om een 'voorloper' te zijn op gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen. Het pensioenfonds is dus geen koploper, maar ook geen meeloper. Uit de benchmarkvergelijking en de peergroupanalyse bleek dat er nog wel stappen gezet kunnen worden om deze ambitie te realiseren. Dit wordt meegenomen bij de herijking van

³ SDG: sustainable development goals van de Verenigde Naties – zie ook paragraaf 12.2.

⁴ PRI: principles responsible investing – zie ook paragraaf 12.2.

het beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen in 2023. Zie verder paragraaf 12.2.

Een stap die in 2022 al vast gezet is, is de toevoeging van een groen geldmarktfonds aan het instrumentarium van de LDI beheerder. Circa 25% van de geldmarktfondsbeleggingen worden in het groene (LEAF) geldmarktfonds van BlackRock belegd. De overige 75% blijft in het grijze (ICS Euro Liquidity) geldmarktfonds van BlackRock belegd. Er blijft een aanzienlijk deel belegd in het grijze fonds, aangezien het ook van belang is over voldoende liquiditeit te kunnen beschikken en het grijze fonds veel omvangrijker is dan het groene fonds. Deze verhouding wordt periodiek door het pensioenfonds geëvalueerd.

SFDR (sustainable finance disclosure regulation)

Het pensioenfonds classificeert de pensioenregeling als een artikel 8 product in het kader van de SFDR⁵. Dit betekent dat duurzaamheids- of ESG⁶ gerelateerde aspecten gepromoot worden. Deze classificatie schept enkele rapportageverplichtingen, zie hiervoor bijlage 6. In het rapportagetemplate wordt tevens ingegaan op de alignment met de EU Taxonomie. Over 2022 bedraagt deze alignment 0%.

Interne audits

Audit complexiteitsreductie

Eind 2021 is er een interne audit uitgevoerd op de verwerking van de complexiteitsreductie door de pensioenadministrateur TKP. In het licht van een vereenvoudiging van de pensioenregeling (kostenefficiënt, minder kans op fouten, beter over te dragen naar een andere administrateur en naar het nieuwe pensioenstelsel) zijn er wijzigingen doorgevoerd. Gekeken is of TKP deze goed verwerkt heeft. De conclusie uit de audit is dat TKP een gedegen proces heeft gevolgd, er zijn geen fouten geconstateerd. Wel zijn er enkele verbeterpunten voor TKP geformuleerd. De restructies voor het pensioenfonds zijn echter aanvaardbaar.

Audit transitie van TKP naar AZL

Er wordt een audit gedaan op de transitie van de gegevens van TKP naar AZL (de nieuwe pensioenadministrateur). Middels een tussenrapportage is duidelijk geworden dat de datakwaliteit bij TKP in de basis goed is. Een enkel verbeterpunt is teruggekoppeld aan TKP. Het uiteindelijke rapport wordt in 2023 opgeleverd, na afronding van de transitie.

Audit assurancelandschap

Er is een audit gedaan op het assurancelandschap. In de basis is er adequate assurance bij de uitbestedingspartners, maar op enkele punten is verbetering mogelijk. De risicotolerantie wordt echter niet overschreden.

De verbeterpunten worden meegenomen bij de evaluaties van de uitbestedingspartijen en de (multi client) audits bij AZL.

⁵ SFDR: sustainable finance disclosure regulation. Opgenomen in Verordening (EU) 2019/2088 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 betreffende informatievergathering over duurzaamheid in de financiële dienstensector.

⁶ ESG: environment, social, governance.

4 Externe ontwikkelingen

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste externe ontwikkelingen die op het pensioenfonds afkomen kort benoemd. In de hierop volgende hoofdstukken worden de verschillende onderdelen voor zover nodig nader toegelicht.

Financiële markten en beleggingen

2022: een bewogen jaar

Het jaar 2022 was een bewogen beleggingsjaar. Er was sprake van de hoogste inflatie sinds de jaren zeventig, het grootste militaire conflict op Europese bodem sinds de Tweede Wereldoorlog en de grootste verliezen in obligatiemarkten sinds 1788. Het jaar volgt op een periode die sowieso gekenschetst kan worden als 'hoog volatiel'. In vier jaar tijd zijn we van 'laat-cyclisch' (2018-2019), naar 'depressie' (2020), via de (geflopte) 'Summer of Love' (2021), naar accelererende inflatie gegaan. Voeg hier de opkomst van politieke polarisatie en populisme aan toe en het is niet moeilijk om een heel somber beeld te schetsen van de wereld in 2022. Combineer volatiliteit in de macro-economie met volatiliteit in de (geo)politiek en het zal niet verbazen dat ook financiële markten dit jaar een hoge volatiliteit kenden. Dit heeft ook gevolgen gehad voor de beleggingen van het pensioenfonds.

Inflatie is het dominante economische thema

Macro-economisch stond 2022 duidelijk in het teken van de forse stijging in inflatie. Dit was in 2021 al in opkomst, maar in dat jaar werd het door centrale bankiers én de bredere financiële markten nog afgedaan als een 'transitory', tijdelijk fenomeen. Volgens die interpretatie was de inflatie voornamelijk het gevolg van (tijdelijke) problemen aan de aanbodkant gerelateerd aan corona beperkende maatregelen, gecombineerd met (eveneens tijdelijk) oplopende grondstoffenprijzen. Met het verder oplopen en het verbreden van inflatie werd echter steeds duidelijker dat dit verre van een tijdelijk probleem was.

De Russische invasie van Oekraïne op 24 februari 2022 voegde een aanzienlijke nieuwe impuls toe aan de wereldwijde inflatietrend. Niet alleen werd hiermee de oogst van de graanschuur van Europa bedreigd, maar het zette ook de levering van Russisch gas aan Europa op scherp. De Europese inflatie steeg tot boven de 10%, wat tot een stevige uitholling van de koopkracht heeft geleid.

Gedurende 2022 heeft het pensioenfonds meermaals stilgestaan bij het thema inflatie. Zowel in het beoordelen van risico's alsook in het toekennen van indexaties. Het introduceren van een inflation linked bond portefeuille in 2021 blijkt een goede keuze te zijn geweest met de forse inflatiestijgingen. Per eind 2022 heeft het pensioenfonds besloten deze portefeuille verder uit te breiden, met als doel de inflatierisico's nog meer te mitigeren.

Financiële markten

Financiële markten reageerden negatief op deze combinatie van oplopende inflatie, geopolitieke spanningen en beleidsrentes. De klap kwam met name hard aan in de wereldwijde obligatiemarkten.

Ook voor aandelen was 2022 niet bepaald een gunstig jaar. Door de forse stijging van de rente kwam de waardering van (onzekere) toekomstige kasstromen onder druk te liggen, wat vooral bedrijven uit de tech sector onder druk zette. Als gevolg van zijn beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen belegt het pensioenfonds relatief net iets meer in deze sector dan gemiddeld. Daarnaast heeft ook de toegenomen geopolitieke onzekerheid geen positieve rol gespeeld in het sentiment op de aandelenmarkten, waarbij de escalatie in de oorlog van Oekraïne voor de nodige volatiliteit zorgde. Als laatste spelen de verslechterende economische vooruitzichten uiteraard ook een rol. Centrale banken zijn momenteel gericht bezig de groei te temperen, waarbij eigenlijk iedereen er inmiddels wel van overtuigd is dat een recessie in grote delen van de wereldeconomie mogelijk is.

Outlook 2023

Vooruitblikkend naar 2023 lijkt het niet onwaarschijnlijk dat inflatie wederom een belangrijk thema zal zijn. Hoe groot zullen de tweede orde effecten van inflatie zijn, hoe hoog moet de beleidsrente worden verhoogd om inflatie onder controle te krijgen en hoe pijnlijk wordt de recessie die we als

gevolg daarvan te verwerken krijgen? Kijkend naar de koersbeweging die we in de eerste maand van het nieuwe jaar hebben gezien, lijkt de markt er steeds meer van overtuigd dat het met die recessie wel mee zal vallen. Enerzijds is dit gerelateerd aan het wegebben van de acute vrees voor een zware energiecrisis in Europa. Door het milde winterweer, de hoge voorraden en het gereduceerde gasverbruik is de Europese gasprijs tot onder de 60 euro per megawattuur gedaald, waarmee de crisis gereduceerd is tot een meer beheersbaar probleem. Anderzijds heeft de vrij radicale draai in het covidbeleid in China ertoe geleid dat de groeiverwachtingen voor China - en in het verlengde daarvan de groeivoorzichten voor opkomende landen - verbeterd zijn.

Hoewel het begrijpelijk is dat financiële markten opgelucht reageerden op deze ontwikkelingen, lijkt een zachte landing juist weer een gevaar in zich te herbergen dat de inflatie hoger uit zal vallen. Bij het uitblijven van een recessie zullen de arbeidsmarkten krap blijven, waarmee de kans op hoge looneisen alleen maar toenemen. Met name in Europa, waar de reële lonen de afgelopen jaren met meer dan 5% zijn teruggelopen, schuilt er gevaar van tweede orde effecten voor inflatie.

Overigens zijn er niet alleen risico's: de zware correctie in met name de obligatiemarkt heeft er ook toe geleid dat de lange termijn rendementsverwachtingen er momenteel een heel stuk gunstiger uitzien dan een jaar geleden. Ook de correctie in aandelen heeft ertoe geleid dat de rendementsvooruitzichten op de langere termijn zijn verbeterd.

Wet- en regelgeving

Wet toekomst pensioenen

In december 2022 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel voor de Wet toekomst pensioenen (Wtp) aangenomen. De Eerste Kamer heeft de wet op 30 mei 2023 aangenomen. De voorziene datum van inwerkingtreding is nog steeds 1 juli 2023.

Gelijke premie voor alle deelnemers

De nieuwe pensioenovereenkomst zal een premieovereenkomst zijn, waarvan twee varianten bestaan. Iedere deelnemer krijgt een persoonlijk pensioenvermogen, waaraan premies en positief of negatief rendement worden toegevoegd.

Fiscaal geldt een maximumpremie van 30% van de pensioengrondslag. Dit maximum kan vanaf 2037 worden aangepast, aan de hand van dan geldende rendementsverwachtingen. Alle deelnemers hebben recht op hetzelfde premiepercentage, waardoor jongeren meer pensioen kunnen opbouwen dan ouderen.

Door een amendement zal ook in de solidaire premiereregeling een collectieve uitkeringsfase mogelijk zijn: alle ingegane pensioenen worden daarin in dezelfde mate verhoogd of verlaagd, wat tot enige herverdeling tussen de gepensioneerden leidt.

Invaren of niet

Inmiddels is duidelijk hoe de Pensioenwet en andere wetten zullen worden aangepast. In de periode tot 1 januari 2028 zullen sociale partners of werkgevers definitief moeten besluiten over het al dan niet invaren van de opgebouwde aanspraken en rechten in een nieuwe pensioenregeling, die uiterlijk 1 januari 2028 moet ingaan.

Nabestaandenpensioen

Een van de ingrijpende wijzigingen is de uniformering van het partnerbegrip, dat voor ongehuwd samenwonenden nu nog per regeling kan verschillen.

Het partner- en wezenpensioen bij overlijden voor de pensioendatum is altijd verzekerd op risicobasis. De hoogte van het partnerpensioen wordt uitgedrukt in een percentage van het pensioengevend loon en bedraagt maximaal 50% daarvan.

Op de pensioendatum kan het pensioenvermogen gebruikt worden voor aankoop van een ouderdomspensioen en een partnerpensioen voor overlijden na de pensioendatum.

Het wezenpensioen wordt ook aangepast, eindigt uiterlijk op 25 jaar en bedraagt maximaal 20% van het pensioengevend loon (volle wezen 40%).

De dekking van het partner- en wezenpensioen wordt voortgezet tijdens WW of een andere uitkering. Is er geen recht op zo'n uitkering dan duurt de dekking drie maanden voort, tenzij in de pensioenovereenkomst een duur van zes maanden is opgenomen. Daarna heeft de gewezen deelnemer het recht om voor eigen rekening de dekking voort te zetten. De pensioenregeling kan dit beperken tot 15 jaar.

- Overgangsregeling nabestaandenpensioen

Degene die voor de overgang naar de nieuwe pensioenregeling partner is en gerechtigd tot een aanspraak op partnerpensioen, blijft ook na deze overgang gerechtigd tot die aanspraak. Hetzelfde geldt voor wezenpensioen op opbouwbasis. Hoe deze aanspraken precies moeten worden behouden in de nieuwe pensioenadministratie is iets dat nog verder moet worden uitgewerkt.

Stand van zaken bij ons pensioenfonds

Het bestuur besteedt al sinds 2020 veel aandacht aan het nieuwe pensioenstelsel, ondanks de onzekerheid over de wetgeving. Er zijn en worden kennissessie georganiseerd, waarbij ook het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht regelmatig aanwezig zijn.

Tevens wordt regelmatig met werkgever, vakorganisaties en Belangenvereniging Pensioengerechtigden en Gewezen Deelnemers DNB overlegd.

In 2022 is er een risicopreferentieonderzoek uitgevoerd onder de deelnemers (alle groepen, dus actieve, gewezen en pensioengerechtigde deelnemers). De uitkomsten van dit onderzoek worden meegenomen bij de afwegingen omtrent het nieuwe pensioencontract en de inrichting daarvan. Zie voor de uitkomsten van het onderzoek hoofdstuk 11 over communicatie.

Sociale partners hebben een voorlopige keuze uitgesproken voor de solidaire pensioenregeling, waarbij ze geen redenen zien om af te wijken van het standaardpad om in te varen. Definitieve besluitvorming zal eind 2023 plaatsvinden door sociale partners, waarna het pensioenfonds de besluitvormingsfase ingaat. Daarbij zijn ook het verantwoordingsorgaan (adviesrecht) en de raad van toezicht (goedkeuringsrecht) betrokken. Tevens heeft de Belangenvereniging Pensioengerechtigden en Gewezen Deelnemers DNB een hoorrecht.

Vervolgens dient de nieuwe pensioenregeling voorgelegd te worden aan toezichthouder DNB. Als DNB instemt met de regeling dient de regeling ingebouwd te worden in de systemen bij onze pensioenuitvoeringsorganisatie AZL.

Het streven is om per 1 januari 2026 over te gaan naar het nieuwe pensioencontract.

Wetsvoorstel uitkering ineens

Al in 2021 heeft het parlement ingestemd met de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen. Onderdeel daarvan was dat een deelnemer aan een pensioenregeling het recht krijgt om bij pensioeningang 10% van de waarde van zijn aanspraken op ouderdomspensioen ineens te kunnen ontvangen. De pensioenuitvoerder moet daaraan meewerken.

Bij de behandeling van het wetsvoorstel bleek dat het voor het netto te genieten bedrag ineens verschil maakt in welke maand een deelnemer AOW-gerechtigd wordt. De AOW-datum is vaak de datum waarop het ouderdomspensioen ingaat en daarmee ook de datum waarop het bedrag ineens genoten kan worden. Wie in januari AOW-gerechtigd wordt, betaalt in het jaar van AOW-ingang en daarmee van het genieten van het bedrag ineens, minder inkomstenbelasting/premies volksverzekeringen dan iemand die later in het kalenderjaar AOW-gerechtigd wordt.

Om die verschillen te niet te doen, wilde de Tweede Kamer dat de wet wordt aangepast: deelnemers moesten de mogelijkheid krijgen om de uitkering van 10% uit te stellen en te genieten in het jaar na het jaar van AOW-ingang.

Het wetsvoorstel is in 2022 ingediend bij de Tweede Kamer. Uitstel van de uitkering van het bedrag ineens is mogelijk voor wie met pensioen gaat in de maand waarin de AOW ingaat of op de eerste van maand erna.

De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel begin 2023 nog in behandeling. De wet zal in elk geval niet inwerkingtreden vóór 1 januari 2024.

Stand van zaken bij ons pensioenfonds

Het bestuur heeft vooruitlopend op de wetgeving alvast onderzocht hoe deze mogelijkheid aangeboden kan worden in combinatie met andere keuzes die de deelnemer bij pensionering heeft. Wettelijk gezien is het niet mogelijk het 'bedrag ineens' te combineren met een keuze voor een hoog/laagconstructie (de eerste jaren een hogere uitkering, daarna een lagere). Wel kan het gecombineerd worden met uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen of vice versa; de keuze voor een 'bedrag ineens' zal dan uitgevoerd worden ná de uitruil.

Een belangrijk gevolg van deze wet is dat een pensioenfonds de deelnemers (nog beter) moet 'begeleiden' bij de keuzes die hij heeft. Dit geldt niet alleen voor de keuze voor het opnemen van het bedrag ineens, maar voor alle keuzes. Het bestuur is, samen met AZL bezig te analyseren hoe deze keuzebegeleiding (verder) vormgegeven kan worden.

Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding

De opvolger van de huidige Wet verevening pensioenrechten bij scheiding (Wps) zou oorspronkelijk op 1 januari 2021 in werking treden. De Wet toekomst pensioenen (Wtp) doorkruiste dit voornemen. Inmiddels is de invoering van de Wps voorzien voor 1 januari 2027, dus aan het einde van de periode waarin pensioenregelingen moeten zijn aangepast aan de Wtp.

Reden voor het uitstel van de Wps is dat de Wtp niet alleen een geheel nieuw pensioencontract introduceert, maar ook voorziet in wijziging van het partnerbegrip en in een nabestaandenpensioen dat sterk afwijkt van het nu meest voorkomende partnerpensioen, defined benefit op opbouwbasis. De regering heeft ingezien dat beide wetsvoorstellen zo veel raakvlakken hebben, dat een vrijwel gelijktijdige invoering de administratie van pensioenuitvoerders extra zou belasten.

Automatische waardeoverdracht kleine pensioenen

Met de invoering van de Wet waardeoverdracht kleine pensioenen is het mogelijk geworden dat pensioenuitvoerders kleine pensioenen automatisch overdragen naar de nieuwe uitvoerder van de aanspraakgerechtigde, zonder dat daarvoor instemming van de gerechtigde nodig is. Intussen is de nodige ervaring opgedaan met de uitvoering van deze wet en het lijkt erop dat de automatische waardeoverdrachten soepel verlopen.

Kleine aanspraken niet ontstaan bij einde deelneming

De Wet waardeoverdracht kleine pensioenen was bedoeld voor kleine pensioenen die zijn ontstaan bij einde deelneming als gevolg van het eindigen van de arbeidsovereenkomst. Maar er zijn ook kleine aanspraken die op andere wijze zijn ontstaan, met name bij het eindigen van een uitvoeringsovereenkomst tussen een werkgever en een pensioenuitvoerder. Deze laatste kan dan niet de kleine aanspraken overdragen aan een latere nieuwe uitvoerder, omdat er sprake is van een collectieve beëindiging van de deelneming en niet van het eindigen van de arbeidsovereenkomst. Pensioenuitvoerders herkennen de verschillende soorten kleine aanspraken niet in de administratie en zouden bij een automatische waardeoverdracht alle kleine aanspraken overdragen. Inmiddels is de regeling voor waardeoverdracht kleine pensioenen aangepast, zodat ook kleine aanspraken die niet zijn ontstaan door het einde van de deelneming bij het einde van een arbeidsovereenkomst, kunnen meegaan in het proces van automatische waardeoverdracht. Deze wijziging is op 1 januari 2023 in werking getreden. Er liggen nog grote aantallen oude kleine aanspraken, ontstaan vóór 2018, bij de pensioenfondsen te wachten op automatische waardeoverdracht. Deze kleine aanspraken kunnen de komende tijd overgedragen worden.

5 Financiële positie

In 2022 is de beleidsdekkingsgraad gestegen van 127,7% ultimo 2021 naar 134,0% ultimo 2022. De maanddekkingsgraad is per 31 december gedaald van 134,1% (2021) naar 132,8% (2022). De ontwikkeling van de maanddekkingsgraad van het pensioenfonds in 2022 is in figuur 1 weergegeven.

Figuur 1: Ontwikkeling dekkingsgraad 2022

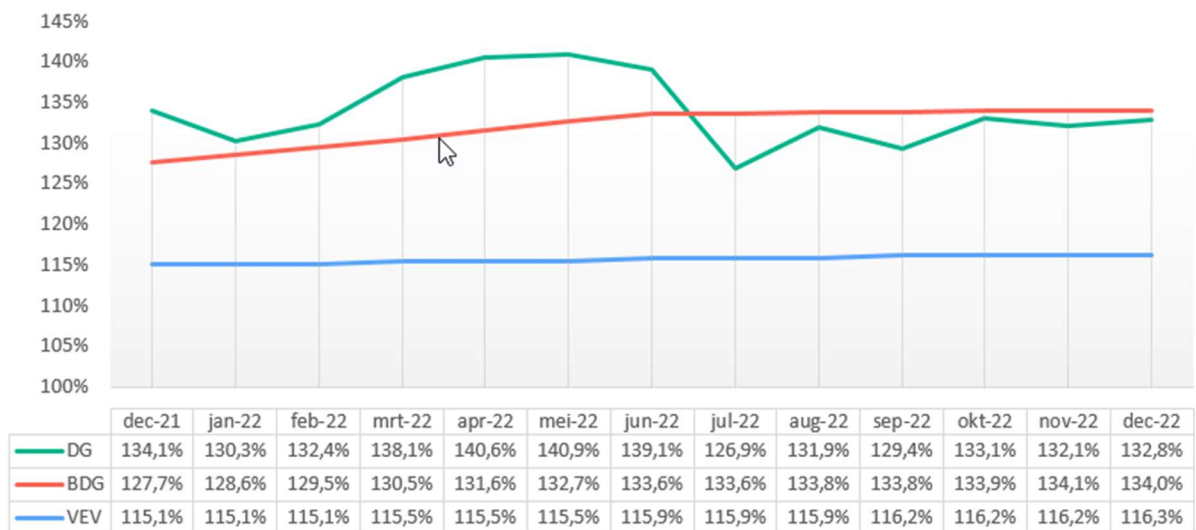

De rentetermijnstructuur (RTS) is van belang voor de waardering van de technische voorziening. In 2022 heeft de stijging van de RTS tot een daling van de technische voorziening geleid met een positief effect op de dekkingsgraad van 64,9%-punt. De beleggingen hebben negatief gerendeerd met een negatief effect op de dekkingsgraad van -32,5%-punt.

Ontwikkelingen dekkingsgraden

Figuur 2 toont het verloop van de financiële positie van het pensioenfonds door een weergave van de dekkingsgraden gedurende 2022.

Figuur 2: Verloop dekkingsgraden gedurende 2022 per maandeinde

De groene lijn is de actuele dekkingsgraad en geeft de verhouding weer tussen het pensioenvermogen en de technische voorzieningen uitgedrukt in een percentage. De rode lijn is de beleidsdekkingsgraad, een gewogen gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de afgelopen twaalf maanden.

De blauwe lijn is de minimaal vereiste dekkingsgraad. Deze dekkingsgraad is een belangrijke ondergrens en is in 2022 niet onderschreden.

Eind 2022 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 134,0%, de vereiste dekkingsgraad bedraagt 116,3%.

De reële dekkingsgraad is ultimo 2022 101,9%. In de reële dekkingsgraad wordt rekening gehouden met de verwachte stijging van de prijzen. De reële dekkingsgraad geeft de verhouding weer tussen de beleidsdekkingsgraad en de dekkingsgraad waarbij pensioenen volledig meestijgen met de prijzen. Een reële dekkingsgraad van 100% betekent dat een pensioenfonds de

pensioenverplichtingen kan betalen en ook de pensioenen kan verhogen met de verwachte stijging van de prijzen.

5.1 Geen herstelplan

Omdat de beleidsdekkingsgraad gedurende heel 2022 boven het niveau van het vereist eigen vermogen is gebleven, hoeft het pensioenfonds geen herstelplan op te stellen en in te dienen bij toezichthouder DNB.

5.2 Haalbaarheidstoets

Eind 2020 is er een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets gedaan in verband met de wijzigingen die in 2021 doorgevoerd zijn in de pensioenregeling. Hierbij zijn de grenzen wederom vastgesteld op een ondergrens voor het pensioenresultaat van 76% en een bovengrens voor de maximale afwijking in een slecht weer scenario van 35%.

Uit de jaarlijkse haalbaarheidstoets in 2022 blijkt dat de uitkomsten binnen deze grenzen blijven: het pensioenresultaat is 110,3% (vorig jaar 108,4%) en de afwijking ten opzichte van het slecht weer scenario is 14,9% (vorig jaar 14,5%). De uitkomsten zijn gedeeld met sociale partners.

5.3 Toetsingskader bestuur

Om te kunnen monitoren of het beleid leidt tot realisatie van de doelstellingen, en of de uitkomsten van het beleid binnen de kaders blijft zoals afgesproken met sociale partners, beoordeelt het bestuur de financiële situatie van het pensioenfonds aan de hand van de volgende vier toetsen en wordt gekeken of er wijzigingen in het beleid nodig zijn.

1. Generatietoets
Om onbedoelde overdrachten tussen generaties tot een minimum te beperken.
2. Pensioenresultaat- en indexatietoets
Om zicht te houden in hoeverre het pensioenfonds een waardevast pensioen kan waarmaken.
3. Kortingstoets
Om geen onverantwoorde risico's te nemen en daarmee de nominale uitkering met grote waarschijnlijkheid zeker te stellen.
4. Premietoets
Om vast te stellen wanneer de premie niet meer passend is bij het afgesproken opbouwpercentage.

Afbeelding 1: De besturing van Pensioenfonds DNB

De geformuleerde criteria en de overwegingen bij de vier toetsen zijn de volgende.

1. Generatietoets:
 - a. Waarbij geldt dat het pensioenfonds in principe binnen 15 jaar gemiddeld op een dekkingsgraad moet kunnen uitkomen van de Toekomstbestendig Indexeren (TBI)-grens;
 - b. Daarnaast geldt dat het pensioenfonds de kans op een dekkingsgraad kleiner dan 100% zo klein als mogelijk wenst te krijgen (liefst onder de 2,5%);
 - c. En dat indien het pensioenfonds een dekkingsgraad lager dan 100% heeft, het gecumuleerde effect van de uitkeringen van 70-plussers niet meer mag bedragen dan 1% dekkingsgraadpunt.
2. Pensioenresultaat- en Indexatieresultaattoets
 - a. Vanuit een startdekkingsgraad gelijk aan TBI geldt dat het pensioenresultaat in de mediaan naar verwachting op 100% moet uitkomen;
 - b. Vanuit een startdekkingsgraad gelijk aan het VEV geldt dat het pensioenfonds naar verwachting gemiddeld 70% indexatieresultaat moet kunnen behalen;
 - c. Op basis van een startpositie vanuit de kritische dekkingsgraad afgeleid uit de kortingstoets dient het pensioenfonds minimaal een nominale uitkering naar verwachting waar te maken, rekening houdend met de realisaties gerekend vanaf 1 januari 2015.
3. Kortingstoets
 - a. De cumulatieve korting gerekend over 15 jaar mag niet meer bedragen dan 7,5% bij een kans van 2,5%;
 - b. De jaarlijkse korting mag niet meer bedragen dan 1%;
 - c. De marktrenteafdekking bedraagt 50% of hoger. Als het pensioenfonds vanwege marktomstandigheden een marktrenteafdekking lager dan 50% wenst uit te voeren, dient eerst overleg met de werkgever plaats te vinden.

4. Premietoets

- a. Indien, gegeven de maximale premie van 27,4%, de jaaropbouw lager dreigt te worden dan 1,49%, zal overleg plaatsvinden met de werkgever;
- b. Er wordt jaarlijks een analyse gemaakt van de verwachte opbouwpercentages tot en met het laatste jaar van de pensioenovereenkomst. Hierbij dient vastgesteld te worden in hoeverre deze opbouwpercentages nog overeenkomen met de opbouwpercentages uit de afgesproken pensioenovereenkomst.

Indien deze zelf vastgestelde grenzen worden overschreden, zal het pensioenfonds in overleg treden met de werkgever en/of sociale partners.

In het vierde kwartaal van 2022 is op basis van de vier toetsen gebleken dat – gezien de hoge verwachte prijsinflatie - het verwachte overrendement (gegeven de huidige kaders) naar verwachting onvoldoende is om komend jaar de voorwaardelijke toeslag volledig te financieren. Sociale partners zijn hierover geïnformeerd door het bestuur. Het verhogen van het beleggingsrisico in de portefeuille wordt in 2023 nader door het bestuur onderzocht door middel van een ALM studie. Het bestuur houdt sociale partners op de hoogte van de conclusies uit het onderzoek en de mogelijke vervolgstappen.

6 Pensioenregeling

6.1 Pensioenregeling 2022

De pensioenregeling heeft de volgende kenmerken (bedragen in 2022):

Pensioenovereenkomst	
Soort regeling	voorwaardelijke geïndexeerde middelloonregeling
Pensioengevend salaris	het salaris met een maximum van € 114.866
Pensioenrichtdatum	de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin de (gewezen) deelnemer de leeftijd van 68 jaar bereikt
Franchise	het deel van het salaris waarover geen pensioenopbouw plaatsvindt: € 14.802 (fiscaal minimum)
Voorwaardelijke indexatie	behoudens voor enkele groepen gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is de maatstaf voor de toekenning van de toeslag de consumentenprijsindex voor alle bestedingen (CPI) in het betreffende jaar (meetperiode voor 2022: april 2021 t/m maart 2022)
Ouderdomspensioen	1,875% van de pensioengrondslag (pensioengevend salaris minus de franchise) of lager indien maximale premie niet kostendekkend is
Partnerpensioen	70% van het totaal te bereiken ouderdomspensioen (op risicobasis)
Tijdelijk nabestaandenpensioen	1,875% van de franchise vermenigvuldigd met totaal te bereiken deelnemersjaren
Wezenpensioen	20% van het te bereiken partnerpensioen

De sociale partners hebben in 2020 een onderhandelingsakkoord gesloten over de pensioenregeling voor de jaren 2021 tot en met 2024. Dit betreft onder andere de hoogte van de feitelijke premie, de ambitie voor het opbouwpercentage en het geleidelijk afschaffen van het premiedepot.

De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling 2021 zijn:

- De pensioenrichtleeftijd is 68.
- Het maximale opbouwpercentage ouderdomspensioen is 1,875%.
- Het partnerpensioen is 70% van het ouderdomspensioen en wordt verzekerd op risicobasis. Het opgebouwde uitgestelde partnerpensioen is met instemming van de deelnemers (bij geen bezwaar) per 1 januari 2020 collectief actuarieel neutraal geconverteerd naar een levenslang partnerpensioen.
- Dienstjaren vóór 1 januari 2020 worden tijdens het dienstverband bijverzekerd met een risicoverzekering, als een medewerker geen bezwaar heeft gemaakt tegen de conversie van het partnerpensioen. Hiermee is de hoogte van het partnerpensioen in de nieuwe regeling gelijk aan de oude regeling zolang een medewerker die geen bezwaar heeft gemaakt in dienst is.
- De toeslag is voorwaardelijk op basis van de loonindex voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden uit het oude DNB-fonds, waarvoor de deelneming is geëindigd vóór 1 januari 2003 en de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden uit het oude PVK-fonds, waarvoor de deelneming is geëindigd vóór 1 januari 2005. De toeslag is op basis van de prijsindex, voor actieve deelnemers en de overige gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.
- Het toekenningsmoment voor toeslag is voor alle deelnemers 1 juli waarbij de peildatum voor de beleidsdekkingsgraad 31 december daaraan voorgaand is.
- De gedempte kostendekkende premie wordt bepaald op basis een maximaal verwacht rendement met een ondergrens op basis van een 12 maand gemiddelde premiedekkingsgraad ter grootte van de minimaal vereiste dekkingsgraad. De feitelijke premie bestaat uit een basispremie van 23% en een vaste opslag van 4,4% en is maximaal 27,4% van de ongemaximeerde salarissom. Als de (gedempte) kostendekkende premie voor 1,875% opbouw lager uitkomt dan 23% van de ongemaximeerde loonsom wordt de basispremie verlaagd en wordt de 4,4% opslag toegevoegd aan de algemene middelen. Als de (gedempte) kostendekkende premie voor de opbouw van 1,875% hoger uitkomt dan 23%

van de ongemaximeerde loonsom wordt de 4,4% opslag gebruikt voor die opbouw en wordt een eventueel overschot toegevoegd aan de algemene middelen. Als de (gedempte) kostendeekkende premie voor de opbouw van 1,875% hoger uitkomt dan 27,4% van de ongemaximeerde loonsom dan wordt gekeken of er nog middelen beschikbaar zijn in het premiedepot voor de financiering van de opbouw. Indien er geen middelen meer beschikbaar zijn wordt de opbouw verlaagd.

Jaarlijks wordt per 30 september – bij het vaststellen van de premie voor het komende jaar - een inschatting gemaakt van de ontwikkeling van het opbouwpercentage in de daarop volgende jaren. Bij de gestegen rente per 30 september 2022, is het voor 2023 en naar verwachting in 2024 mogelijk om de volledige opbouw van 1,875% toe te kennen zonder dat een onttrekking uit het premiedepot noodzakelijk is.

Deelnemersbestand 2022

	Stand ultimo 2021	Bij	Af	Stand ultimo 2022
Actieve deelnemers	2.258	353	269	2.342
Gewezen deelnemers	1.978	226	67	2.137
Pensioengerechtigden	1.596	123	73	1.646
Waarvan:				
(tijdelijk) ouderdomspensioen	1.152	85	41	1.196
arbeidsongeschiktheidspensioen	73	7	7	73
partnerpensioen	348	31	22	357
wezenpensioen	23	0	3	20
Totaal	5.832	702	409	6.125

6.2 Pensioenreglement directeuren DNB

Voor de directieleden van DNB is een apart pensioenreglement vastgesteld. De bepalingen sluiten aan op de bepalingen uit de pensioenregeling, zoals die door sociale partners is overeengekomen. Omdat er echter een afwijkende procedure voor de vaststelling van de pensioenregeling directeuren geldt, is hier een apart reglement voor opgesteld.

7 Premie

7.1 Premiebeleid 2022

Door sociale partners is afgesproken dat de premie maximaal 27,40% van de ongemaximeerde loonsom (dus inclusief het salarisgedeelte boven € 114.866 (niveau 2022) en zonder gebruik van een franchise) bedraagt. De premie is opgebouwd uit de volgende componenten:

- De gedempte kostendekkende premie, waarbij deze op een maximaal verwacht rendement is gebaseerd, met inachtneming van ondergrens op basis van een 12 maands gemiddelde premiedekkingsgraad ter grootte van de minimaal vereiste dekkingsgraad met een maximum van 23%.
- Opslag 4,4%: uit deze opslag kan de jaaropbouw van de pensioenen bekostigd worden. Als na financiering van de opbouw een gedeelte van deze premieopslag resteert, komt het overschot ten gunste van de algemene middelen van het pensioenfonds.
- Daarnaast betaalt de werkgever apart een additionele kostenvergoeding ter dekking van de uitvoeringskosten. Dit betreft de begrote pensioenuitvoeringskosten, minus de vrijval uit de kostenvoorziening.

7.2 Premie in 2022

In 2022 was de feitelijke premie gelijk aan de gedempte kostendekkende premie; daarmee wordt voldaan aan de wettelijke eis dat de feitelijke premie minimaal gelijk moet zijn aan de gedempte kostendekkende premie.

Tabel 1 Premies 2022 (x € 1.000)

Zuivere kostendekkende premie	53.967
Feitelijke premie ⁷	48.619
Gedempte kostendekkende premie	48.619

Kostendekkende premie

Bedragen x € 1.000

	RTS	Gedempt
Actuarieel benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen van de regeling	44.756	45.877
Opslag voor uitvoeringskosten	1.202	1.168
De risicopremie voor premievrijstelling bij invaliditeit	1.094	1.110
Solvabiliteitsopslag	6.915	6.311
Totaal kostendekkende premie	53.967	54.466

Voor de berekening van de gedempte kostendekkende premie wordt uitgegaan van het verwachte portefeuillerendement in plaats van de actuele rendement termijn structuur (RTS).

Feitelijke premie (ex-ante)

	2022
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	45.207
Opslag voor uitvoeringskosten	1.202
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	2.204
Totaal feitelijke premie	48.619

⁷ De ex-ante feitelijke premie betreft de pensioenpremie huidig jaar (€ 44.363) plus de koopsom voor de niet-actieve deelnemers die voor 1 januari 2005 uit dienst zijn getreden bij de PVK (€ 443) en de onttrekking uit het premie-egalisedepot (€ 1.060) min de voorlopige afrekening 2021 (€ 909).

8 Toeslagverlening

8.1 Toeslagbeleid

Door sociale partners is overeengekomen dat toeslagverlening voorwaardelijk is. Deze wordt alleen verleend als de middelen van het pensioenfonds het toelaten. De toeslag is gebaseerd op de prijsinflatie. Voor de groep gewezen deelnemers en pensioengerechtigden uit het oude DNB pensioenfonds, waarvoor de deelneming is geëindigd vóór 1 januari 2003, geldt op basis van toezeggingen uit het verleden dat zij voorwaardelijk geïndexeerd worden conform de loonontwikkeling bij DNB in plaats van conform de prijsinflatie. Voor de groep gewezen deelnemers en pensioengerechtigden uit het Pensioen en Verzekeringskamer (PVK) pensioenfonds, waarvan de deelneming is geëindigd vóór 1 januari 2005 geldt dat zij onvoorwaardelijk geïndexeerd worden conform de loonontwikkeling bij DNB. Deze wordt door de werkgever gefinancierd voor zover het pensioenfonds hiertoe de middelen niet heeft.

Toeslagen mogen pas volledig worden toegekend als de beleidsdekkingsgraad boven de toekomstbestendige indexatiegrens uitkomt. Deze grens is variabel, maar ligt in 2022 rond de 127,9%. Als de beleidsdekkingsgraad tussen 110% en de toekomstbestendige indexatiegrens ligt, mag het pensioenfonds gedeeltelijk indexeren.

Het bestuur streeft primair naar het garanderen van de nominale pensioenaanspraken en -rechten. Voor zover daar ruimte voor is, probeert het bestuur daarnaast voorwaarden te scheppen om deze aanspraken en rechten zo goed mogelijk waardevast te houden. Zie hiervoor onze doelstellingen in hoofdstuk 2.

8.2 Toeslagen in 2022

Op basis van de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2021 (127,7%) kon er een gedeeltelijke toeslag toegekend worden in 2022. De beleidsdekkingsgraad lag boven het wettelijke minimum van 110%, maar onder de grens voor toeslagbestendig indexeren (127,9%). Er kon daarom een toeslag verleend worden van 99% van de maatstaf. De maatstaf is de prijsinflatie (CPI alle bestedingen van april 2021 tot en met maart 2022) of de loonontwikkeling bij DNB, die gerelateerd is aan de looninflatie.

De prijsinflatie over de referteperiode bedroeg 9,73%; de loonontwikkeling was 3,01%.

Op basis van deze gegevens kon er per 1 juli 2022 de volgende toeslagen toegekend worden:

- $9,73\% \times 99\% = 9,63\%$ voor de actieven en de inactieven (gewezen deelnemers en pensioengerechtigden) die de prijsinflatie volgen;
- $3,01\% \times 99\% = 2,98\%$ voor de inactieven ex-DNB (uit dienst vóór 2003), die de loonontwikkeling bij DNB volgen;
- 3,01% voor de inactieven ex-PVK (uit dienst vóór 2005), waarvoor werkgever de koopsom voor de resterende 0,03% (het verschil tussen de volledige maatstaf van 3,01% en de door het pensioenfonds toegekende 2,98%) betaalt.

Er is in 2022 geen ruimte voor inhaaltoeslagen.

De toeslagachterstand loopt op tot 1,70% voor de actieve deelnemers, 10,38% voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden met een toeslag gerelateerd aan de prijsinflatie en 7,81% voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden met een toeslag gerelateerd aan de looninflatie. Voor de groep ex-PVK die uit dienst is getreden voor 2005 is er geen achterstand.

De toeslagverlening leidde tot een verlaging van de dekkingsgraad met circa 11,3%-punt. De uitkeringen en aanspraken zijn in november 2022 aangepast met terugwerkende kracht tot 1 juli 2022. De deelnemers zijn, naast de algemene communicatie over de toeslagverlening, middels een persoonlijke brief geïnformeerd over de aan hen verleende toeslag.

Dit besluit is conform het toeslagenbeleid van het pensioenfonds. Het bestuur heeft overwogen of de uitkomsten van dit beleid, gezien het grote verschil in 2022 tussen prijsinflatie en looninflatie, voor de verschillende groepen wel evenwichtig zijn. Daarbij heeft het bestuur ook advies gevraagd aan verantwoordingsorgaan en raad van toezicht. Beiden adviseerden het beleid te volgen.

Het bestuur heeft inderdaad geconcludeerd dat volgen van het toeslagbeleid evenwichtig is. In het verleden zijn er ook relatief grote verschillen geweest tussen de verschillende groepen.

8.3 Niet verleende toeslagen

Voor actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden wordt in tabel 2 een specificatie gegeven van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen. In de uiterst rechtse kolom wordt weergegeven wat het totaal aan niet verleende toeslagen is. Dit betreft een samengesteld percentage van de niet verleende toeslagen van de individuele voorafgaande jaren.

Tabel 2: Verschil volledige toeslagen en werkelijke toeslagen

Jaar	Verleende toeslag	Maximaal volgens maatstaf	Niet verleend	Toegekend vanuit depot	Totaal niet verleend (cumulatief)
Toeslagen gewezen deelnemers o.b.v. prijsindex					
2009	0,00%	0,40%	0,40%		0,40%
2010	0,53%	1,60%	1,07%		1,47%
2011	0,00%	2,70%	2,70%		4,21%
2012	0,00%	2,32%	2,32%		6,63%
2013	0,00%	2,45%	2,45%		9,24%
2014	0,29%	0,88%	0,59%		9,89%
2014 na compensatie					7,70%
2015	0,27%	0,60%	0,33%		8,05%
2016	0,03%	0,07%	0,04%		8,09%
2017	1,03%	1,45%	0,42%		8,54%
2018	1,88%	1,88%	0,00%		8,54%
2019	2,31%	2,65%	0,34%		8,91%
2020	0,10%	0,14%	0,04%		8,95%
2021	0,68%	1,89%	1,21%		10,27%
2022	9,63%	9,73%	0,10%		10,38%
Toeslagen gewezen deelnemers o.b.v. loonindex					
2009	0,00%	1,00%	1,00%		1,00%
2010	0,00%	0,00%	0,00%		1,00%
2011	0,00%	1,75%	1,75%		2,75%
2012	0,00%	1,21%	1,21%		3,96%
2013	0,00%	0,58%	0,58%		4,61%
2014	0,19%	0,58%	0,39%		5,02%
2014 na compensatie					2,93%
2015	0,52%	1,15%	0,63%		3,57%
2016	0,66%	1,43%	0,77%		4,38%
2017	0,85%	1,20%	0,35%		4,75%
2018	1,60%	1,60%	0,00%		4,75%
2019	1,92%	2,20%	0,28%		5,04%
2020	2,07%	2,80%	0,73%		5,81%
2021	1,04%	2,90%	1,86%		7,78%
2022	2,98%	3,01%	0,03		7,81%
Toeslagen actieve deelnemers (o.b.v. prijsindex)					
2015	0,88%	0,88%	0,00%	0,59%	0,00%
2016	0,60%	0,60%	0,00%	0,33%	0,00%
2017	0,07%	0,07%	0,00%	0,04%	0,00%
2018 ⁸	1,45%	1,42%	0,03%	0,39%	0,03%
2019	1,91%	1,88%	0,00%	0,03%	0,00%
2020 (1-1)	2,31%	2,65%	0,34%	n.v.t.	0,34%
2020 (1-7)	0,10%	0,14%	0,04%	n.v.t.	0,38%
2021	0,68%	1,89%	1,21%	n.v.t.	1,59%
2022	9,63%	9,73%	0,10	n.v.t.	1,70%

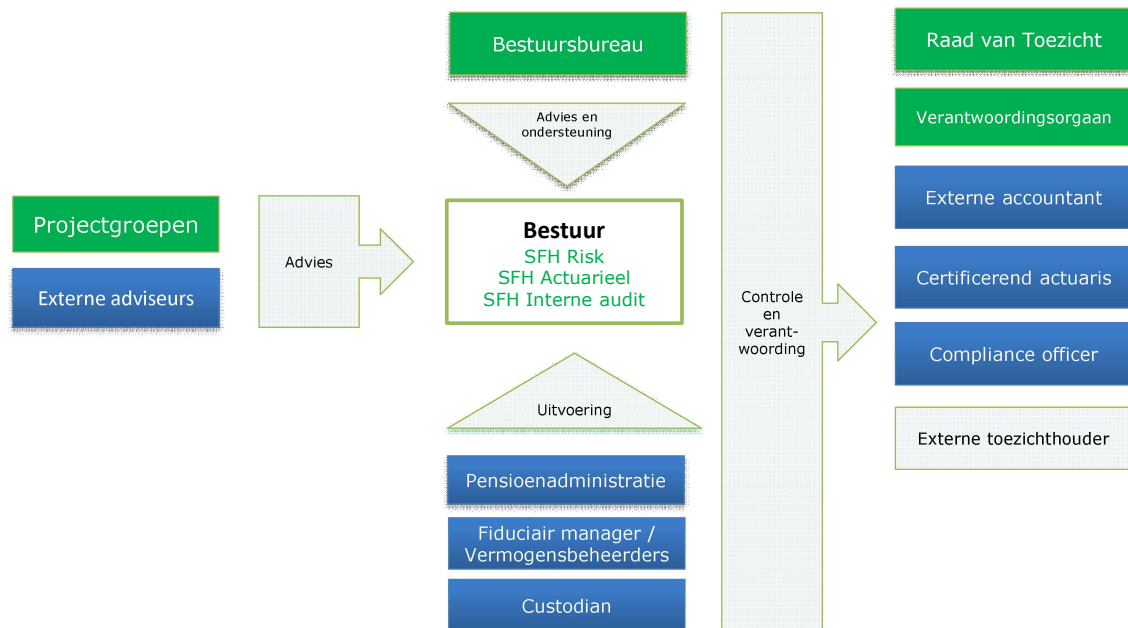
8 Per 1 januari 2019 kon naast de reguliere indexatie van 1,88% ook een aanvullende toeslag ter hoogte van de gemiste toeslag over 2017 (0,03%) gefinancierd worden uit het toeslagdepot.

9 Organisatie

9.1 Governance

In onderstaand organogram is de governance binnen het pensioenfonds weergegeven.

Figuur 3: Organogram 2022

9.2 Bestuur

Het bestuur is belast met het besturen en beheren van het pensioenfonds en als zodanig verantwoordelijk voor al hetgeen het pensioenfonds doet. Het bestuur bepaalt het beleid en is bevoegd tot alle daden van beheer en beschikking. De bestuursleden oefenen hun functie uit zonder last of ruggespraak en wegen bij alle besluiten de belangen van de verschillende stakeholders zorgvuldig af.

Teneinde iedere (schijn van) belangenverstrengeling te voorkomen, kunnen medewerkers van DNB geen bestuurslid of adviseur zijn van het pensioenfonds. Het is lastig om de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen als bestuursleden kennis kunnen hebben van relevante, vertrouwelijke niet-publieke informatie bij DNB.

Wel heeft het bestuur besloten vast te houden aan een paritair samengesteld bestuur, omdat inbreng vanuit de verschillende geledingen belangrijk is. Er zijn daarom twee bestuursleden namens de werkgever, één bestuurslid namens de werknemers, één bestuurslid namens de pensioengerechtigden en twee onafhankelijke bestuursleden, die niet namens één van de achterbannen zitting hebben in het bestuur.

Er is een rooster van aftreden opgesteld, waarbij ieder jaar twee bestuursleden aftreden. Bestuursleden kunnen tweemaal herbenoemd worden voor een periode van telkens drie jaren. Er is

gekozen voor de datum 1 juli als einde zittingstermijn, aangezien het jaarwerk, waarin het bestuur verantwoording aflegt voor het voorgaande jaar, dan is afgesloten.

Begin 2022 gaf Dominique Dijkhuis aan een functie te hebben geaccepteerd die niet verenigbaar is met haar bestuurslidmaatschap voor Pensioenfonds DNB. Daarom is zij afgetreden. Op voordracht van werkgever en na instemming van de raad van toezicht en toezichthouder DNB is Martin van der Pot benoemd als haar opvolger.

Per 1 juli 2022 liepen de zittingstermijnen van Peter de Groot en Agnes Joseph af. Het ging hierbij voor beiden om de eerste zittingstermijn; daarom konden zij herbenoemd worden. Beiden zijn inderdaad herbenoemd door het bestuur: Peter op voordracht van werkgever en Agnes als onafhankelijk bestuurslid.

Per 1 juli 2023 is Margreet Schuit op voordracht van de ondernemingsraad bij DNB herbenoemd voor een nieuwe, tweede, periode van drie jaar.

Sleutelfuncties

Vanuit de IORP II wetgeving dienen pensioenfondsen sleutelfuncties in te richten op het gebied van risk, actuariael en interne audit. Per sleutelfunctie dienen een sleutelfunctiehouder en een sleutelfunctievervuller aangewezen te worden. Het bestuur heeft besloten de sleutelfunctiehouders binnen het bestuur te benoemen. Peter de Groot is sleutelfunctiehouder interne audit, Agnes Joseph is sleutelfunctiehouder actuariael en risk.

Voor de vervullersfuncties zijn externe partijen ingehuurd, te weten Triple A voor de actuariële sleutelfunctie, PwC voor de risk sleutelfunctie en BDO voor de interne audit sleutelfunctie.

Er zijn charters vastgesteld voor de drie sleutelfuncties, waarin de taken en bevoegdheden van de sleutelfuncties zijn beschreven.

Het bestuur heeft een three lines of defence model ingesteld. Het bestuur is de eerste lijn, de sleutelfuncties risk en actuariael plus de compliance officer zijn de tweede lijn, de interne audit sleutelfunctie is de derde lijn.

Bestuursbureau

Het bestuursbureau ondersteunt het bestuur in de voorbereiding van besluiten en de monitoring daarvan. Ook de dagelijkse operationele zaken en de afstemming met de diverse uitvoeringsorganisaties en adviseurs worden door het bestuursbureau geregeld.

De medewerkers van het bestuursbureau worden extern ingehuurd, deels als ZZP'er, deels via externe partijen. Het pensioenfonds heeft geen medewerkers in dienst.

De technische (IT) ondersteuning wordt extern ingehuurd.

Werkwijze bestuur

Er wordt niet gewerkt met commissies. Het bestuur behandelt alle onderwerpen plenair, waarbij de verschillende portefeuilles zijn verdeeld onder de bestuursleden. De voorbereiding wordt gedaan door de portefeuillehouder tezamen met het bestuursbureau en indien nodig adviseurs. Daarnaast is het mogelijk projectgroepen in te stellen voor specifieke onderwerpen. Dit is in 2022 van toepassing voor de transitie naar de nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie AZL en de voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel.

De vergaderingen zijn ingedeeld in bestuursvergaderingen (voor algemene onderwerpen), beleggingsvergaderingen en themavergaderingen (ter bespreking en nadere diepgang bij bepaalde onderwerpen). In alle vergaderingen is besluitvorming mogelijk.

Evaluatie bestuur

Het functioneren van het bestuur en de gehanteerde werkwijze wordt ieder kwartaal geëvalueerd. Daarbij is eind 2022 de portefeuilleverdeling binnen het bestuur gewijzigd (per 1 januari 2023). 'Strategie' en 'keuzebegeleiding' zijn daarbij als nieuwe portefeuilles benoemd en toegewezen aan één van de bestuursleden.

De werkwijze zonder commissies, maar met portefeuillehouders, voldoet nog steeds.

Beleidsbesluiten worden goed voorbereid (door de portefeuillehouder, het bestuursbureau en waar nodig adviseurs). Behandeling in het voltallige bestuur leidt tot goede discussies en gedragen bestuursbesluiten.

Wel wordt in 2023 gekeken naar de opzet van de beleggingsvergaderingen en het toevoegen van een onafhankelijk adviseur vermogensbeheer aan deze vergaderingen.

Geschiktheid

Het bestuur vindt permanente educatie van groot belang. Daarom bezoeken bestuursleden bijeenkomsten en seminars van externe partijen, ook van de toezichthouders, en worden opleidingen gevolgd. Ook doet het bestuur aan interne kennisontwikkeling door organisatie van themavergaderingen en kennissessies. Deze bijeenkomsten zijn bestemd om onderwerpen diepgaand(er) door te spreken, zonder dat er op besluitvorming gekoerst moet worden. Waar nodig wordt hierbij externe expertise ingeschakeld.

In 2022 zijn er negen themavergaderingen/kennissessies gehouden, waarvan in vijf vergadering het nieuwe pensioenstelsel is besproken. In twee vergaderingen waren ook het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht aanwezig. Verder zijn in de themavergaderingen een IT risk self assessment, de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het integraal risicomanagement en de ontwikkelingen in de financiële markten besproken.

Het geschiktheidsbeleid is laatstelijk geactualiseerd in 2021, waarbij de aangescherpte eisen van toezichthouder DNB, de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en de Code Pensioenfonds zijn meegenomen. In 2023 wordt dit beleid geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd.

Bestuur in 2022

Naam	Geboortejaar	Functie in bestuur	Zittingsperiode
mw. drs. D.F. Dijkhuis	1972	Lid namens de werkgever	18 maart 2020 tot 1 februari 2022
dhr. P. de Groot RA	1958	Lid namens de werkgever, secretaris bestuur, sleutelhouder interne audit	18 maart 2020 tot 1 juli 2025**
mw. drs. A.S. Joseph AAG	1980	Onafhankelijk bestuurslid, sleutelhouder actuariael en risicomanagement	18 maart 2020 tot 1 juli 2025**
dhr. J.P. Kleverlaan MFE	1958	Lid namens de pensioengerechtigden	21 juli 2021 tot 1 juli 2024*
dhr. M. van der Pot MSc	1985	Lid namens de werkgever	15 augustus 2023 tot 1 juli 2026*
mw. drs. M.E.J. Schuit CPC	1967	Lid namens de deelnemers	18 maart 2020 tot 1 juli 2023***
dhr. mr. R.H.A. van Vledder MBA	1959	Onafhankelijk bestuurslid, voorzitter	1 februari 2018 tot 1 juli 2024**

* tweemaal herbenoeming mogelijk tot maximaal drie periodes

** eenmaal herbenoeming mogelijk tot maximaal drie periodes

*** per 1 juli 2023 herbenoemd voor een tweede periode van drie jaar

Voor een overzicht van de nevenfuncties van de bestuursleden zie bijlage 2.

9.3 Verantwoordingsorgaan

Het bestuur van het pensioenfonds legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het beleid is uitgevoerd. Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid en over beleidskeuzes voor de toekomst.

Het verantwoordingsorgaan heeft adviesrechten op het gebied van het beloningsbeleid, de vorm en inrichting van het interne toezicht, de profielschets voor leden van de raad van toezicht, de interne klachten- en geschillenprocedure, het communicatie- en voorlichtingsbeleid, de uitvoeringsovereenkomst, overdracht van verplichtingen van of naar het pensioenfonds, liquidatie, fusie, splitsing, omzetting van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm, de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten.

Daarnaast benoemt het verantwoordingsorgaan de leden van de raad van toezicht.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit acht leden, waarvan twee namens de werkgever, twee namens de pensioengerechtigden, drie namens de actieve deelnemers en één namens de gewezen deelnemers, die worden benoemd na voordracht of verkiezing.

In het verantwoordingsorgaan zitten enkele leden die werkzaam zijn bij DNB. Hoewel de taken van een verantwoordingsorgaan wezenlijk anders zijn dan die van bestuursleden, schuilt ook hier het gevaar dat een lid beschikt over relevante, vertrouwelijke niet-publieke informatie vanuit zijn reguliere functie bij DNB. Daarom gelden er strenge eisen rondom eventuele kennis over relevante vertrouwelijke niet-publieke informatie vanuit de reguliere functie binnen DNB. De toets op mogelijke belangenverstrengeling geldt voor alle nevenfuncties van leden van het verantwoordingsorgaan.

Diny Tiellemans is per 1 januari 2023 herbenoemd als lid namens de werkgever in het verantwoordingsorgaan. Zij is wederom aangewezen als voorzitter.

Fenna Eerenberg heeft een functie buiten DNB aanvaard en is daarom afgetreden uit het verantwoordingsorgaan. Zij was lid namens de werknemers en wordt opgevolgd door Anne Maaike Stienstra.

Louis Kuypers is om persoonlijke redenen afgetreden. Hij is opgevolgd door Bob Coppes als lid namens de pensioengerechtigden.

Annemarie Hondius is aangewezen als plaatsvervangend voorzitter.

Adviezen verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan heeft in 2022 een drietal adviezen uitgebracht.

Toeslagverlening 2022

Het bestuur heeft het verantwoordingsorgaan (en de raad van toezicht) om advies gevraagd over het toeslagbesluit 2022. Het verantwoordingsorgaan heeft het bestuur geadviseerd om de afgesproken toeslagen (zoals afgeleid uit de financiële situatie van het pensioenfonds) te verlenen. Het verantwoordingsorgaan meent dat Pensioenfonds DNB alleen een betrouwbare pensioenuitvoerder is als het doet wat het belooft, beleid vormt de stabiele basis voor een pensioenfonds.

Het bestuur heeft er inderdaad voor gekozen om het beleid te volgen, zie paragraaf 8.2.

Collectieve waardeoverdracht aan elipsLife

Er is één deelnemer die via ElipsLife een nabestaandenpensioen ontvangt. In het kader van de transitie naar pensioenuitvoeringsorganisatie AZL was de intentie deze uitkering over te dragen aan ElipsLife. Omdat dit een collectieve waardeoverdracht is, is advies aan het verantwoordingsorgaan gevraagd, die hierover positief adviseerde. Helaas bleek dat ElipsLife op dit moment niet bevoegd is als pensioenuitvoerder, waardoor zij de uitkering niet over kunnen nemen. De huidige werkwijze wordt voorlopig voortgezet.

Beloningsbeleid per 1 januari 2023

Het bestuur heeft het beloningsbeleid aangepast, waarbij advies van het verantwoordingsorgaan (en goedkeuring van de raad van toezicht, zie paragraaf 10.1) is gevraagd. Het verantwoordingsorgaan gaf een positief advies, mits enkele vragen van het verantwoordingsorgaan naar tevredenheid zouden worden beantwoord. Dit is gebeurd: op enkele punten is een nadere onderbouwing opgenomen in het beloningsbeleid. Nadat de raad van toezicht het beloningsbeleid heeft goedgekeurd, is het vastgesteld.

Verantwoordingsorgaan in 2022

Namens de werkgever:

dhr. S.C. Geenen MSc (1992)

mw. G.F.T. Tiellemans RA (1963), voorzitter

Namens de actieve deelnemers:

dhr. dr. C.C.A. van den Berg (1956)

mw. F. Eerenberg MSc (1996) (tot 1 juli 2022)

mw. drs. A.M.J. Hondius (1972)

mw. A.M. Stienstra MSc AAG (1987) (vanaf 1 maart 2023)

Namens de pensioengerechtigden:

dhr. drs. M. de Kogel RA (1950)

dhr. dr. R.C. Coppes (1957) (vanaf 1 oktober 2022)

dhr. mr. drs. A.C.M. Kuypers (1954), plaatsvervangend voorzitter (tot 1 oktober 2022)

Namens de gewezen deelnemers:

dhr. E.C. Abeen MSc RA RC (1957)

Voor een overzicht van de nevenfuncties van de leden van het verantwoordingsorgaan zie bijlage 2.

9.4 Raad van toezicht

De raad van toezicht heeft de taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De raad van toezicht is belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad van toezicht staat het bestuur met raad ter zijde en is gesprekspartner voor het bestuur.

De raad van toezicht heeft goedkeuringsrechten over het jaarverslag, de profielschets voor bestuurders, het beloningsbeleid (met uitzondering van de eigen beloning), overdracht van verplichtingen van of naar het pensioenfonds, liquidatie, fusie, splitsing en omzetting van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm. De raad kan benoeming van bestuursleden beletten als de kandidaat niet aan het functieprofiel voldoet.

De raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijke leden, die op voordracht van de raad van toezicht door het verantwoordingsorgaan worden benoemd. Hiermee wijkt het bestuur af van de Code Pensioenfonds (waar geadviseerd wordt dat het bestuur de leden van de raad van toezicht benoemt), maar het bestuur acht dit de meest zuivere benoemingsprocedure, aangezien het bestuur dan niet zijn eigen toezichthouder benoemt.

In 2022 zijn er geen wijzigingen geweest in de bemensing van de raad van toezicht.

Goedkeuring raad van toezicht

De raad van toezicht heeft in 2022 goedkeuring verleend aan de volgende bestuursbesluiten:

- vaststelling functieprofiel bestuurslid vermogensbeheer;
- vaststelling van het bestuursverslag 2021 en de jaarrekening 2021;
- vaststelling wijziging beloningsbeleid;
- vaststelling functieprofiel bestuurslid risk/actuarieel;
- vaststelling functieprofiel bestuurslid interne audit;
- collectieve waardeoverdracht Elips-Life.

De raad heeft tevens getoetst of de voorgedragen kandidaten voor (her)benoeming voldeden aan het profiel; dit bleek telkens het geval.

Op 19 juni 2023 heeft de raad van toezicht het voorgenomen besluit van het bestuur tot vaststelling van de jaarrekening en het jaarverslag, gehoord het VO, de externe accountant en de waarmerkend actuaris, goedgekeurd.

Raad van toezicht in 2022

mw. mr. M.J.M. Hendriks (1974), voorzitter

dhr. prof. dr. C.G. Koedijk (1960)

dhr. W.S. Zeverijn MBA (1957), plaatsvervangend voorzitter

Voor een overzicht van de nevenfuncties van de leden van de raad van toezicht zie bijlage 2.

9.5 Overleg met sociale partners en andere stakeholders

Het bestuur heeft jaarlijks overleg met sociale partners (werkgever en de vakorganisaties betrokken bij het cao-overleg bij DNB, te weten de Vereniging van Werknemers DNB en de FNV). In deze overleggen worden sociale partners bijgepraat over de actuele situatie van het

pensioenfonds aan de hand van de uitkomsten van het toetsingskader van het bestuur (zie paragraaf 5.3) en de haalbaarheidstoets (zie paragraaf 5.2). Ook worden recente en komende ontwikkelingen rondom pensioenen en het pensioenfonds besproken. Tussentijds geeft het bestuur een schriftelijke update vanuit het pensioenfonds.

Naast dit overleg vindt er elk kwartaal overleg plaats met de werkgever zodat werkgever en het bestuur goed op de hoogte zijn van de ontwikkelingen binnen (pensioenfonds) DNB. Ook worden uitvoeringstechnische zaken besproken.

Ook met de vakorganisaties, de ondernemingsraad DNB en de Belangenvereniging Pensioengerechtigden en Gewezen deelnemers DNB vindt ieder kwartaal overleg plaats, zodat ook zij op de hoogte blijven van de ontwikkelingen binnen het pensioenfonds en het pensioenfonds een klankbord heeft voor de aandachtspunten die leven bij de verschillende achterbannen.

9.6 Toekomst pensioenfonds

Het bestuur heeft veel aandacht voor de toekomst van het pensioenfonds. Daarbij zijn er diverse en onzekere ontwikkelingen die invloed hebben op het pensioenfonds. Belangrijke dossiers in 2022 waren de transitie van TKP naar AZL als pensioenadministrateur en de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Zie hiervoor hoofdstuk 16.

Het bestuur denkt daarbij ook alvast na over de toekomst van het pensioenfonds na de stelselwijziging. Dit zal vanaf 2023 opgepakt worden.

9.7 Compliance

Compliance en integriteit staan centraal binnen het pensioenfonds. Uiteraard wordt er voldaan aan wet- en regelgeving; daarnaast mag er geen enkele twijfel bestaan over de integriteit van alle betrokkenen. Daarbij moet ook iedere schijn van niet-integer handelen vermeden worden. Er wordt veel aandacht besteed aan de dilemma's rondom compliance en integriteit en het bestuur heeft beleid hierover vastgesteld.

Compliance officer

Met ingang van 1 januari 2022 is er een nieuwe compliance officer aangesteld, te weten Compliance-i-Consultancy. De nieuwe compliance officer heeft een toets gedaan op alle compliance gerelateerde documenten, die waar nodig zijn geactualiseerd.

Vertrouwenspersoon

Er zijn in 2022 geen meldingen binnengekomen bij de vertrouwenspersoon.

Gedragscode

In de gedragscode zijn regels opgenomen over nevenfuncties, het aanvaarden van geschenken, situaties waarin er sprake zou kunnen zijn van een belangen tegenstelling, hoe om te gaan met vertrouwelijke niet-publieke informatie en andere mogelijke integriteitsissues.

De leden van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan en de medewerkers van het bestuursbureau zijn aangewezen als verbonden persoon; de leden van het bestuur en de medewerkers van het bestuursbureau zijn bovendien insider. De compliance officer onderzoekt ieder jaar of de verbonden personen de gedragscode hebben nageleefd.

De insiderregeling, die is opgenomen in de gedragscode, dient om te voorkomen dat er belangenverstrengeling optreedt (of de schijn ervan ontstaat) tussen privé beleggingstransacties en transacties door het pensioenfonds. Ook dit wordt jaarlijks getoetst door de compliance officer.

De gedragscode is in 2022 op enkele punten aangescherpt: vastlegging onafhankelijkheid sleutelfunctiehouders, definitie politiek prominente personen en meldplicht insiders.

De compliance officer rapporteert aan het bestuur. In 2022 is gebleken dat de gedragscode is nageleefd.

Regeling melding incidenten en misstanden

Het doel van de regeling melding incidenten en misstanden is om te regelen op welke wijze (operationele) incidenten en misstanden worden geconstateerd, gemeld, vastgelegd en wanneer deze aanleiding zijn voor het nemen van corrigerende maatregelen. Daarnaast geeft deze regeling elke verbonden persoon van het pensioenfonds de gelegenheid om een (vermeende) misstand, al

dan niet anoniem, te melden, zodat al het nodige gedaan kan worden in het geval van mogelijke overtredingen van interne of externe regelgeving of andere misstanden. Ook het voorkomen van schade aan de beheerste en integere bedrijfsvoering en goede naam van het pensioenfonds, alsmede het beperken van mogelijke gevolgschade, wordt beoogd.

Er is een externe vertrouwenspersoon aangewezen, waaraan mogelijke incidenten of misstanden gemeld kunnen worden. De vertrouwenspersoon rapporteert aan het bestuur. In 2022 heeft de vertrouwenspersoon geen meldingen ontvangen.

Bij (operationele) incidenten onderzoekt het bestuur de oorzaak van het incident en welke maatregelen moeten worden genomen om herhaling in de toekomst te voorkomen.

In 2022 zijn er enkele operationele incidenten geweest, die naar tevredenheid zijn opgelost. Het gaat daarbij om onder andere enkele storingen in de toegankelijkheid van de website/pensioenplanner, een fout in de kostenrapportage, een fout bij de ingehouden loonheffing van een pensioengerechtigde, dubbele betalingen bij de custodian, een fout in de verslagstaten, het ontbreken van de disclaimer bij een indicatieve berekening.

Integriteitsbeleid, inclusief fraudebeleid

In het integriteitsbeleid van het pensioenfonds wordt beschreven hoe het pensioenfonds komt tot beheersing van mogelijke integriteitsrisico's. Daarbij wordt specifiek aandacht besteed aan fraude en de wijze waarop dit voorkomen wordt.

Bij benoeming worden kandidaat-leden voor het bestuur en de raad van toezicht getoetst op geschiktheid en betrouwbaarheid. Ook wordt onderzocht of er mogelijke nevenfuncties of andere contacten zijn die zouden kunnen leiden tot belangenverstrengeling.

In het verantwoordingsorgaan hebben een aantal medewerkers van DNB zitting. Bij benoeming of bij verandering van functie wordt getoetst of de functie bij DNB verenigbaar is met het lidmaatschap van het verantwoordingsorgaan van het pensioenfonds.

Bestuursleden kunnen niet werkzaam zijn voor of in opdracht van DNB. Dit geldt ook voor de raad van toezicht.

Het pensioenfonds wil te allen tijde voorkomen dat zelfs maar de schijn van belangenverstrengeling kan ontstaan.

Hiermee wordt bijgedragen aan de doelstelling 'integere bedrijfsvoering'.

IT- en IB-beleid

Het pensioenfonds heeft IT- en IB- beleid (informatietechnologie en informatiebeveiliging) vastgesteld.

Het IT-beleid heeft als doel een goede beheersing van de IT-risico's van het pensioenfonds. Daarom heeft risicobeheersing een belangrijke plaats in het IT-beleid. De IT-risico's van het pensioenfonds dienen dan ook te passen binnen de risicobereidheid van het pensioenfonds. Deze risicobereidheid is afgeleid van de missie en visie. De IT-visie van het pensioenfonds is hierop gebaseerd en vastgelegd in dit beleid.

Het informatiebeveiligingsbeleid vormt een integraal onderdeel van de bedrijfsprocessen en informatievoorziening van het pensioenfonds. Het informatiebeveiligingsbeleid dient in samenhang met het IT-beleid te worden gezien en legt het fundament om informatiebeveiliging organisatie breed en vanuit een integrale benadering in te richten en deze te waarborgen. De informatiebehoefte van het pensioenfonds en zijn deelnemers, beheerst door een informatie en control cyclus, is hierin leidend. Het informatiebeveiligingsbeleid heeft als primair doel om op een beheerste wijze invulling te geven aan deze informatiebehoefte.

In 2022 is het IT/IB-beleid beoordeeld aan de hand van de 'Gedragslijn verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen' van de Pensioenfederatie. Hieruit bleek dat er geen aanpassingen nodig zijn.

In 2023 worden het IT/IB-beleid, het modelbeleid en het datakwaliteitbeleid samengevoegd in één document.

Hierdoor wordt bijgedragen aan de doelstelling 'beheerste bedrijfsvoering'.

SIRA

In de jaarlijkse systematische integriteit risicoanalyse (SIRA) worden aan de hand van diverse scenario's de integriteitsrisico's benoemd, de beheersmaatregelen benoemd en beoordeeld en de (bruto en netto) risico's ingeschat. De integriteitsrisico's zijn onderverdeeld naar de subcategorieën belangenverstrengeling, witwassen/terrorismedinanciering/sanctiewetgeving, corruptie, maatschappelijk onbetamelijk gedrag, externe fraude/interne fraude, fiscale fraude en cybercrime. Als de netto score buiten de risicotolerantie van het pensioenfonds valt, worden er nadere beheersmaatregelen ingesteld.

In 2022 is besloten om de SIRA anders op te zetten, waarbij de scenario's meer geclusterd worden en de beheersmaatregelen meer SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) benoemd worden. Dan is beter te toetsen of de beheersmaatregelen effectief zijn geweest. Dit wordt in 2023 nader uitgewerkt.

Code pensioenfondsen

Het pensioenfonds voldoet aan de 'code pensioenfondsen', een guidance van de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid waarin aanbevelingen voor goed pensioenfondsbestuur staan.

De code gaat uit van het 'pas toe of leg uit' principe. De naleving van de code over 2022 is beoordeeld aan de hand van de eind 2018 herziene code pensioenfondsen, waarbij een indeling naar acht thema's is gemaakt. De thema's zijn uitgewerkt in totaal 65 aanbevelingen.

Deze acht thema's zijn:

1. vertrouwen waarmaken
2. verantwoordelijkheid nemen
3. integer handelen
4. kwaliteit nastreven
5. zorgvuldig benoemen
6. gepast belonen
7. toezicht houden en inspraak waarborgen
8. transparantie bevorderen

Het pensioenfonds voldoet aan de normen die onder deze thema's vallen, behalve bij het 5^e thema.

Het bestuur wijkt bewust af van de aanbeveling dat leden van de raad van toezicht benoemd worden door het bestuur, na een bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan. Bij dit pensioenfonds worden de leden van de raad van toezicht benoemd door het verantwoordingsorgaan. Het bestuur acht dit de meest zuivere vorm, aangezien het bestuur dan niet zijn eigen toezichthouder benoemt.

Ook wijkt het pensioenfonds af van de aanbeveling dat het bestuur de leden van het verantwoordingsorgaan benoemt. Leden van het verantwoordingsorgaan worden benoemd door het verantwoordingsorgaan, op voordracht van voordragende partijen en na advisering hierover door de raad van toezicht. Het bestuur acht dit de meest zuivere verhouding. Het verantwoordingsorgaan heeft eigen wettelijke en statutaire taken, in het bijzonder ten aanzien van het geven van een oordeel over beleid en uitvoering door het bestuur. Om die goed uit te oefenen is het ongewenst dat het bestuur de bevoegdheid heeft om leden van het verantwoordingsorgaan te benoemen of te ontslaan.

Inmiddels voldoet het pensioenfonds weer geheel aan de minimale diversiteitsnormen, nu er in het bestuur weer een lid jonger dan 40 jaar zit. Ook zitten er twee vrouwen in het bestuur. In het verantwoordingsorgaan zitten twee leden onder de 40 jaar en drie vrouwen.

In bijlage 5 is de uitgebreide analyse van de Code Pensioenfondsen opgenomen.

9.8 Jaarwerk

Uit het jaarwerk 2021, dat uitgevoerd is in 2022, kwamen bij de accountantscontrole geen materiële bevindingen naar voren. Ook het jaarwerk 2022 leidde niet tot materiële bevindingen.

9.9 Klachten en geschillen

In 2022 zijn in totaal zeven klachten ontvangen en beantwoord. Vijf klachten gingen over de verschuiving van de uitbetalingsdatum van de pensioenuitkering van de 1e van de maand naar de 23e van de maand met ingang van 1 januari 2023 in verband met de transitie van TKP naar AZL.

Eén klager vond de beantwoordingstijd van zijn vragen te lang duren en één klacht betrof een inkomende waardeoverdracht met betrekking tot het pensioen dat de deelnemer bij een andere pensioenuitvoerder heeft opgebouwd.

Het bestuur heeft contact opgenomen met de betrokkenen over de wijziging van de betaaldatum en uitleg gegeven. Aan pensioengerechtigden (zeven in totaal) die door de verschuiving in de problemen zouden komen is een maatwerkoplossing geboden. Met betrekking tot de inkomende waardeoverdracht heeft het bestuur de klacht erkend en besloten dat de betrokkene de rechten moet krijgen zoals in de getekende offerte.

9.10 Herzieningsbeleid

In het herzieningsbeleid is geregeld hoe er omgegaan wordt met een te hoog of te laag vastgesteld (of gecommuniceerd) pensioen. In bijzondere omstandigheden kan het bestuur van deze regeling afwijken.

Een foutief vastgestelde pensioenaanspraak (nog niet ingegaan pensioen) wordt altijd gecorrigeerd.

Een te laag vastgesteld pensioenrecht (reeds ingegaan pensioen) wordt altijd gecorrigeerd (nabetaling).

Een te hoog vastgesteld pensioen wordt naar de toekomst toe gecorrigeerd, tenzij er omstandigheden zijn die ertoe leiden dat er niet of slechts gedeeltelijk kan worden gecorrigeerd. Te veel uitbetaald pensioen wordt niet teruggevorderd als de deelnemer de fout niet had hoeven te onderkennen en er geen sprake is van foutief aangeleverde gegevens.

9.11 Geen datalekken

Er zijn geen datalekken bekend in 2022.

9.12 Uitbesteding

Om voldoende afstand te creëren en te behouden tussen het pensioenfonds en zijn sponsor (die ook prudentieel toezicht en integriteitstoezicht houdt op pensioenfondsen) is in 2007, toen het pensioenfonds verder 'op afstand is geplaatst' van de werkgever, besloten om alle operationele activiteiten onder te brengen bij marktpartijen.

In 2020 is een bestuursbureau opgericht.

Het uitbestedingsbeleid is in 2022 voor het laatst geactualiseerd, waarbij ook het contractenregister is bijgewerkt.

Het pensioenfonds heeft de volgende activiteiten uitbesteed:

Activiteit	Uitbestede partij 2022
Bestuursondersteuning	TKP Pensioen B.V.*
Technische ondersteuning / IT	Wizzbit B.V.
Financiële administratie en opstelling van het financieel jaarverslag	TKP Pensioen B.V.**
Rapportage aan de toezichthouder	Caceis
Pensioen- en deelnemersadministratie	TKP Pensioen B.V.**
In- en excasso van premies en uitkeringen	TKP Pensioen B.V.**
Pensioencommunicatie naar de deelnemers	TKP Pensioen B.V.**
Actuariële adviesfunctie	Sprenkels & Verschuren B.V.***
Compliance monitoring en advisering	Compliance-i-Consultancy.
(Fiduciair) vermogensbeheer	BlackRock Netherlands B.V.
Operationeel vermogensbeheer	BlackRock Netherlands B.V. Robeco Institutional Asset Management B.V. Syntrus Achmea real estate & finance B.V.
Beheer LDI / matching portefeuille	Cardano Risk Management B.V.
Bewaring van de effecten	Caceis
Waardering van de effecten	Caceis

Vervuller sleutelfunctie risk	PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V.
Vervuller sleutelfunctie actuarieel	Triple A – Risk Finance Certification B.V.
Vervuller sleutelfunctie interne audit	BDO Advisory B.V.
Juridische advisering	Wisselende partijen
Periodieke evaluatie van de uitvoerders en overige opdrachten	Wisselende partijen

* Met ingang van 1 januari 2023 wordt de bestuursondersteuning volledig verzorgd door het bestuursbureau.

** Met ingang van 1 januari 2023 zijn de werkzaamheden die TKP Pensioen B.V. verrichtte overgenomen door AZL N.V..

*** Met ingang van februari 2023 handelend onder de naam Sprenkels.

Daarnaast heeft het pensioenfonds de volgende partijen ingeschakeld voor de wettelijke controlefunctie.

Certificerend accountant	Ernst & Young Accountants LLP
Waarmerkend actuaaris	Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Het bestuur blijft te allen tijde verantwoordelijk voor de uitbestede activiteiten en maakt daarom heldere afspraken met de uitvoeringsorganisaties. Daarbij worden ook afspraken over onderuitbesteding door de uitvoeringsorganisaties contractueel verankerd.

Met de uitvoeringsorganisaties worden service level agreements (SLA's) overeengekomen, waarvan de realisatie ieder kwartaal gerapporteerd en door het bestuur beoordeeld wordt. Ook verstrekken de uitvoeringsorganisaties jaarlijks assurance rapporten (ISAE 3402 type II of gelijkwaardig en rapportages Niet financiële risico's). Deze worden door een externe auditor beoordeeld. Het bestuur beoordeelt of deze rapporten voldoende comfort bieden voor een goede uitvoering van de uitbestede werkzaamheden en vraagt waar nodig extra assurance.

De rapporten over 2022 geven voldoende comfort over een juiste uitvoering van de uitbestede activiteiten.

TKP leverde ieder kwartaal een in control statement op, waarin TKP de geleverde kwaliteit van de totale dienstverlening beschrijft en onderbouwt.

De uitbestedingspartijen en belangrijkste adviseurs worden jaarlijks geëvalueerd. Eén maal in de vijf jaar wordt er een uitgebreide evaluatie gedaan, onder begeleiding van een externe partij, waarbij tevens een marktverkenning gedaan wordt.

Voor 2023 wordt er gewisseld van externe accountant. In 2023 wordt een marktverkenning gedaan voor fiduciair vermogensbeheer.

10 Beloning en kosten

10.1 Beloningsbeleid

Het bestuur heeft voor zijn leden, de leden van het verantwoordingsorgaan en de leden van de raad van toezicht een vaste beloning afgesproken zonder resultaatafhankelijkheden. Voor de uitvoerders geldt een vaste beloningsafpraak, zonder resultaatafhankelijke beloning.

Uitgangspunt van het beloningsbeleid voor leden van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht is dat er een adequate financiële compensatie moet zijn, die situationeel wordt bepaald en afhankelijk is van het tijdsbeslag. Voor het tijdsbeslag zijn de wettelijke normen gevolgd, de zogeheten 'voltijd equivalent score' (vte-score). Voor de bestuursvoorzitter bedraagt de vte-score 0,3, voor bestuursleden 0,2. Voor de voorzitter van de raad van toezicht is de vte-score 0,2, voor de leden van de raad 0,1. Voor het verantwoordingsorgaan is geen wettelijke norm gegeven; er is een inschatting gemaakt in aansluiting op de vte-scores van bestuur en raad van toezicht. Deze is 0,1 vte voor de voorzitter en 0,05 voor de leden van het verantwoordingsorgaan.

Het verantwoordingsorgaan heeft adviesrecht over het beloningsbeleid, de raad van toezicht goedkeuringsrecht (behalve over zijn eigen beloning).

De beloning van bestuursleden is gemaximeerd op 90% van de Wnt-norm (Wet normering topinkomens, voor 2022 € 216.000 op fulltime basis). Daarbij ontvangt de voorzitter een vergoeding van 90% van de Wnt, de overige bestuursleden 80%, omgerekend naar hun vte-score. Hoewel de Wnt niet op het pensioenfonds van toepassing is, wordt deze wet als een passend referentiekader gezien, mede gezien het karakter van de werkgever en de aard van de werkzaamheden.

De vergoeding voor de leden van de raad van toezicht is met dezelfde overwegingen als bij de bestuursleden gekoppeld aan de Wnt. Daarbij wordt een vergoeding gehanteerd van 70% van de Wnt, omgerekend naar hun vte-score.

De vergoeding voor de leden van het verantwoordingsorgaan die niet in dienst zijn bij DNB is in 2022 gebaseerd op het gemiddelde salarisoniveau bij de werkgever.

Per 1 januari 2023 wordt ook de vergoeding voor deze leden gekoppeld aan de Wnt. Daarbij geldt een vergoeding van 50% van de WNT-norm. Dit wordt passend geacht bij de taken en verantwoordelijkheden van het verantwoordingsorgaan.

Er kan door leden van bestuur, raad van toezicht en verantwoordingsorgaan geen btw bij het pensioenfonds in rekening worden gebracht.

Begin 2022 is het beloningsbeleid aangepast aan de eisen van de SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation).

Eind 2022 is het beloningsbeleid geëvalueerd en aangepast na positief advies van het verantwoordingsorgaan en goedkeuring van de raad van toezicht.

De belangrijkste wijzigingen, die ingaan per 1 januari 2023, zijn:

- vergoeding voor de leden van het verantwoordingsorgaan aan de Wnt;
- bestuursleden kunnen een VTE toeslag van 0,05 krijgen bij grote omvangrijke projecten of extra taken die veel extra tijd vragen, van tevoren vast te stellen na advies verantwoordingsorgaan en goedkeuring raad van toezicht;
- enkele punten zijn nader onderbouwd.

10.2 Administratieve uitvoeringskosten

Kostenefficiëntie is het uitgangspunt, waarbij kwaliteit een belangrijke randvoorwaarde is. Het bestuur vindt daarbij kosten transparantie erg belangrijk en volgt de aanbevelingen van de Pensioenfederatie zoveel mogelijk. Jaarlijks wordt een begroting van de kosten voor het komende jaar opgesteld. Per maand wordt de realisatie gemonitord en wordt, waar nodig en mogelijk, bijgestuurd. Het bestuur vindt het van belang dat de uitvoeringskosten in lijn zijn en blijven met de gemiddelden in de markt. In de contracten met de uitvoeringsorganisaties en andere uitbestede partijen/dienstverleners zijn duidelijke afspraken over de kosten gemaakt. Het bestuur is van mening dat de administratieve uitvoeringskosten gezien het serviceniveau dat wordt nagestreefd, de complexiteit van de regeling en de aard van het pensioenfonds acceptabel zijn, maar blijft de kosten scherp monitoren en waar mogelijk beperken.

Tabel 3: Administratieve uitvoeringskosten

(bedragen x € 1.000)	2022	2021	2020	2019	2018
Totaal administratieve pensioenuitvoeringskosten (jaarrekening)	2.191	2.241	2.492	2.159	1.595
Toerekening algemene kosten pensioenbeheer aan vermogensbeheer	1.177	1.087	1.154	962	549
Totaal administratieve pensioenuitvoeringskosten	1.014	1.154	1.338	1.197	1.046
Pensioenuitvoeringskosten in euro's per deelnemer (exclusief gewezen deelnemers)	254	299	354	340	295

Bepaling administratieve uitvoeringskosten

Voor de bepaling van de administratieve uitvoeringskosten wordt aangesloten bij de bepalingen uit de Pensioenwet en de methodiek die beschreven wordt in het document 'Aanbevelingen uitvoeringskosten' van de Pensioenfederatie.

Mutatie administratieve uitvoeringskosten

De totale administratieve uitvoeringskosten (jaarrekening) zijn met circa 10% gedaald t.o.v. 2021. Deze daling komt voornamelijk doordat in 2021 eenmalige kosten zijn gemaakt vanwege de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en de overgang naar een nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie (van TKP naar AZL).

Toerekening algemene administratieve uitvoeringskosten aan vermogensbeheer

Een gedeelte van de algemene administratieve uitvoeringskosten heeft betrekking op vermogensbeheer. Deze algemene administratieve uitvoeringskosten worden conform aanwijzingen van de Pensioenfederatie naar rato toegerekend aan de administratieve uitvoeringskosten en kosten vermogensbeheer. De methodiek van toerekening is dat naar rato van de omvang van de kosten vermogensbeheer versus de kosten administratie uitvoering, de algemene kosten worden toegerekend aan de vermogensbeheerkosten.

Pensioenuitvoeringskosten in euro's per deelnemer (exclusief gewezen deelnemers)

De pensioenuitvoeringskosten in euro's per deelnemer wordt berekend door de totale administratieve uitvoeringskosten na toerekening van de algemene administratieve uitvoeringskosten die aan vermogensbeheerkosten zijn toegerekend (A) te delen op de het aantal actieve en pensioengerechtigde deelnemers (B). De totale administratieve uitvoeringskosten (A) zijn afgenomen. Dit komt met name door het feit dat er ten opzichte van het voorgaande boekjaar minder kosten zijn gemaakt m.b.t. de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en de overgang van TKP naar AZL. Het aantal actieve en pensioengerechtigde deelnemers (B) is toegenomen. Beide effecten hebben tot gevolg dat de kosten per deelnemer in euro's afnemen.

	2022	2021
Totale administratieve uitvoeringskosten (jaarrekening)	2.191.000	2.241.000
Algemene administratieve uitvoeringskosten die aan vermogensbeheerkosten zijn toegerekend	-1.177.000	-1.087.000
Totale administratieve uitvoeringskosten die voor de berekening van de kosten per deelnemer is gehanteerd (A)	1.014.000	1.154.000
Aantal actieve en pensioengerechtigde deelnemers (B)	3.988	3.854
Kosten per deelnemer in euro's (A) / (B)	254	299

10.3 Kosten van vermogensbeheer

Het bestuur vindt het van belang dat de vermogensbeheerkosten in lijn zijn en blijven met de gemiddelden in de markt. Bij de keuze van beleggingscategorieën en keuze van een vermogensbeheerder worden de kosten meegewogen. De realisatie van de vermogensbeheer kosten wordt gemonitord. In de contracten met de uitvoeringsorganisaties en andere uitbestede partijen zijn duidelijke afspraken over de kosten gemaakt.

Het pensioenfonds hanteert een 'liabilities driven' beleggingsbeleid, waarbij een groot deel van de nominale verplichtingen wordt afgedekt met beleggingen in vastrentende waarden en renteswaps. Het bestuur is van mening dat de vermogensbeheerkosten, gezien het passieve beheer van de beleggingsportefeuille en het feit dat er geen sprake is van een performance fee, acceptabel zijn.

Tabel 4: Kosten vermogensbeheer

Bedragen x € 1.000	2022	2021	2020	2019	2018
Kosten vermogensbeheer excl. transactiekosten	2.831	3.508	3.235	2.851	2.491
Toerekening algemene kosten pensioenbeheer aan vermogensbeheer ⁹	1.177	1.087	1.154	962	549
Totale kosten vermogensbeheer excl. transactiekosten	4.008	4.595	4.389	3.813	3.040
Vermogensbeheerkosten als percentage van het gemiddeld belegde vermogen	0,17%	0,18%	0,19%	0,18%	0,16%
Totale transactiekosten	260	1.662	652	931	348
Gemiddeld belegd vermogen (in € miljoenen)	2.421	2.498	2.750	2.283	1.740
Transactiekosten als percentage van het gemiddeld belegde vermogen	0,01%	0,07%	0,03%	0,04%	0,02%

Omdat de portefeuille passief beheerd wordt, is er geen sprake van een performance fee (prestatie gerelateerde vergoedingen).

Tabel 5: Kosten vermogensbeheer naar asset categorie

Beheerkosten	2022	2021
Aandelen	978	976
Vastrentende waarden	767	224
Vastgoed	-	322
Derivaten	-	-
Overige beleggingen	-	-
Overige kosten vermogensbeheer die niet aan een assetcategorie kunnen worden toegewezen	1.086	1.986
TOTAAL	2.831	3.508
Transactiekosten	2022	2021
Aandelen	92	845
Vastrentende waarden	83	280
Vastgoed	-	457
Derivaten	85	80
Overige beleggingen	-	-
TOTAAL	260	1.662
Toerekening algemene kosten pensioenbeheer aan vermogensbeheer	1.177	1.154
Totale vermogensbeheerkosten	4.268	5.041

⁹ Zie paragraaf 10.2 administratieve uitvoeringskosten voor een nadere toelichting.

11 Communicatie

De doelstelling van het pensioenfonds met betrekking tot communicatie is het creëren van een breed draagvlak onder deelnemers (actieve, gewezen en pensioengerechtigde deelnemers) wat tot uiting komt in een hoog pensioenbewustzijn en tevredenheid bij deelnemers over de uitvoering van de pensioenregeling. Het pensioenfonds streeft hierbij naar een maximale binding van de actieve deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden met het pensioenfonds, om het draagvlak te behouden.

Aansprekende en persoonlijke communicatie met de deelnemers en andere stakeholders is een van de middelen om deze doelstelling te bereiken. Communicatie moet in de visie van het bestuur toegankelijk, transparant, efficiënt en persoonlijk zijn. Daarmee wordt beoogd dat een deelnemer zelfstandig, tijdig en weloverwogen pensioenbeslissingen kan nemen, waarbij te hoge verwachtingen in de toekomst worden voorkomen. De communicatie moet aansluiten bij de persoonlijke omstandigheden en informatiebehoefte van de deelnemer. Uiteraard moet de communicatie aan de wettelijke eisen voldoen.

In 2022 is er veel gecommuniceerd met de deelnemers. Daarbij zijn uiteraard de wettelijk verplichte communicatie-uitingen gedaan. Het bestuur streeft ernaar de communicatie zo goed mogelijk af te stemmen op de persoonlijke situatie van de deelnemer.

Deelnemersonderzoeken

Risicopreferentieonderzoek

Begin 2022 is in samenwerking met werkgever een risicopreferentieonderzoek uitgevoerd om de risicotolerantie van de deelnemers (alle groepen, dus actieve, gewezen en pensioengerechtigde deelnemers) te onderzoeken in de aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel. Om de deelnemers te stimuleren de vragenlijst in te vullen, schonk werkgever € 5 per ingevulde vragenlijst aan de voedselbank.

Met een respons van 18% zijn de uitkomsten representatief genoeg om conclusies uit te kunnen trekken. De belangrijkste conclusies zijn dat DNB'ers niet afwijken van de gemiddelde Nederlander en dat actieve en gewezen deelnemers over het algemeen meer risico willen lopen dan pensioengerechtigde deelnemers. Jongeren willen offensiever beleggen dan ouderen. Deelnemers met een lager inkomen kiezen over het algemeen voor minder offensief beleggen.

De uitkomsten van het onderzoek zijn meegenomen bij de voorlopige keuze voor een nieuw pensioencontract en worden gebruikt voor de invulling van het beleggingsbeleid.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

In het najaar van 2022 is een deelnemersonderzoek uitgevoerd, onder alle deelnemers (dus actieve, gewezen en pensioengerechtigde deelnemers), over maatschappelijk verantwoord beleggen. Met een respons van 15% zijn de uitkomsten representatief genoeg om conclusies uit te kunnen trekken.

Hieruit bleek dat de deelnemers zich over het algemeen goed kunnen vinden in het streven van het pensioenfonds om een 'voorloper' op dit gebied te zijn. Op onderdelen komen er verschillende meningen naar voren, waar het bestuur verder naar zal kijken. Ook blijkt uit een benchmarkonderzoek en een peergroupanalyse dat er nog stappen gezet kunnen worden om het streven om 'voorloper' te zijn te realiseren. In 2023 zal het beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen herijkt worden. Daarbij zal gekeken worden op welke sustainable development goals (SDG's) gefocust zal worden en hoe we de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs verder kunnen realiseren. Ook zal onderzoek gedaan worden naar 'impact investing'.

Campagnes

Afgelopen jaar zijn er twee campagnes uitgerold. Bij een campagne wordt een bepaald onderwerp verder uitgediept.

Privé-e-mail-adressen

Om zo efficiënt en kostenbewust mogelijk met deelnemers te communiceren is het belangrijk een e-mailadres van de deelnemer te hebben, bij voorkeur een privé e-mailadres (sommige e-mailingen van het pensioenfonds komen bij de actieve deelnemers die hun werkadres hebben

opgegeven, in de spambox terecht). Bovendien blijven de privé e-mailadressen beschikbaar, ook als men van baan verandert of met pensioen gaat. Daarom is in het voorjaar 2022 een campagne gestart om zo veel mogelijk de privé-e-mailadressen te achterhalen.

Pensioenplanner

In het najaar 2022 is een campagne uitgerold om actieve en gewezen deelnemers in de leeftijdscategorie 60+ erop te wijzen dat de pensioenplanner de eerste negen maanden van 2023 niet beschikbaar is (vanwege de transitie van TKP naar AZL) en men daarom voor 1 januari 2023 nog even een kijkje zou kunnen nemen. De pensioenplanner is daartoe uitgebreid met de mogelijkheid om een 'bedrag ineens' op te nemen, hoewel de wetgeving daarover nog niet definitief was. Daarnaast kunnen deelnemers de pensioendesk bellen voor indicatieve berekeningen, ook in de maanden dat de pensioenplanner uit de lucht is.

Deelnemerspanel

Ook in 2022 is het deelnemerspanel actief geweest. Met name bij de campagnes denkt het panel mee over de inhoud (boodschap) en vormgeving. In een later stadium leest het panel ook mee met de teksten. De input van het panel is constructief en de werkwijze is efficiënt en effectief.

In 2022 zijn nieuwe leden geworven via de pensioenkrant. Inmiddels bestaat het deelnemerspanel uit elf leden. Het deelnemerspanel is divers samengesteld: zowel actieve deelnemers, als gewezen deelnemers als pensioengerechtigden maken deel uit van het deelnemerspanel.

Website

In 2022 zijn verschillende nieuwsberichten op de website van pensioenfonds DNB geplaatst.

Daarnaast zijn er blogs van bestuursleden, leden van de raad van toezicht en leden van het verantwoordingsorgaan verschenen.

De leden van het bestuur, de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan vertellen meer over zichzelf op de website.

Ook wordt de website up-to-date gehouden.

Individuele gesprekken

Deelnemers met vragen kunnen zich te allen tijde wenden tot de pensioendesk. Hier wordt veel gebruik van gemaakt. Veel deelnemers stellen het op prijs om hun vragen samen met een medewerker van de pensioendesk door te nemen in een persoonlijk gesprek. Tijdens de Pensioen3Daagse in november hadden deelnemers de mogelijkheid één-op-één in gesprek te gaan met een medewerker van de Pensioendesk. In het gesprek wordt vaak het pensioendashboard doorlopen. Op deze manier krijgen de deelnemers een goed beeld van de financiële consequenties van bepaalde keuzes.

Digitale nieuwsbrieven

In 2022 zijn drie edities van de digitale nieuwsbrief verschenen.

In april is aandacht geschonken aan het uniforme pensioenoverzicht (UPO) dat kort daarna verzonden zou worden, een aankondiging van het webinar op 12 mei 2022 en het risicopreferentieonderzoek.

In september is aandacht besteed aan het nieuwe pensioenstelsel, de pensioenplanner die de eerste maanden van 2023 niet beschikbaar is, 'bedrag ineens', wijziging van het betaalmoment van de pensioenuitkeringen, de toeslagverlening per 1 juli 2022, het jaarverslag 2021, en een aankondiging van het onderzoek inzake maatschappelijk verantwoord beleggen.

In december was er aandacht voor de nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie AZL en de gewijzigde contactgegevens, de uitkomsten van het onderzoek inzake maatschappelijk verantwoord beleggen en een aankondiging van het deelnemersonderzoek begin 2023, de verschuiving van de pensioenbetaaldatum en de pensioenplanner die de eerste maanden in 2023 niet beschikbaar is.

Pensioenkranten

In juni en december 2022 zijn pensioenkranten verschenen.

In de juni-editie is, naast de reguliere onderwerpen over de financiële situatie van het pensioenfonds, onder andere aandacht besteed aan de campagne privé e-mailadressen, de

uitkomsten van het risicopreferentieonderzoek, aankondiging van het deelnemersonderzoek over maatschappelijk verantwoord beleggen, het jaarverslag 2021, het nieuwe pensioenstelsel, de toeslagverlening 2022, de verschuiving van de pensioenbetaaldatum.

Naast de regulier actualiteiten is in de december-editie aandacht besteed aan de Wet toekomst pensioenen (nog in behandeling), de nieuwe leden van bestuur en verantwoordingsorgaan, de pensioenplanner die de eerste maanden in 2023 uit de lucht is, de nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie AZL en de uitkomsten van het onderzoek maatschappelijk verantwoord beleggen.

Bijeenkomsten

Webinar / seminar

Op 12 mei 2022 is een webinar georganiseerd. Hierin is de financiële situatie van het pensioenfonds toegelicht, een vooruitblik gegeven op het deelnemersonderzoek over maatschappelijk verantwoord beleggen, de voortgang van de transitie van TKP naar AZL als pensioenuitvoeringsorganisatie, de verschuiving van de pensioenbetaaldatum, de pensioenplanner die de eerste negen maanden in 2023 uit de lucht is, de resultaten van het risicopreferentieonderzoek, het nieuwe pensioenstelsel en een vooruitblik op het toeslagbesluit 2022.

Hoewel het webinar een hoge waardering krijgt van de kijkers, stelt het aantal kijkers teleur.

Op 2 november 2022 is er een seminar live in het DNB-gebouw georganiseerd. Hiervan zijn opnamen gemaakt, die via de website terug te kijken zijn. Naast de update van de financiële situatie zijn de uitkomsten van het onderzoek maatschappelijk verantwoord beleggen, het nieuwe pensioenstelsel en de transitie van TKP naar AZL behandeld.

Gepensioneerdendag

Na twee jaren waarin het niet door kon gaan vanwege het covid-19 virus, heeft werkgever op 16 september 2022 weer zijn jaarlijkse gepensioneerdendag georganiseerd. Twee bestuurders hebben daarbij acte de présence gegeven. Het bestuur vindt persoonlijk contact met de achterban belangrijk.

Jong DNB

Voor pensioenfonds is het vaak lastig om jongere deelnemers te bereiken. Daarom ging het bestuur graag in op de uitnodiging van Jong DNB om in twee digitale bijeenkomsten iets te vertellen over het huidige en het nieuwe pensioenstelsel. Ook is een toelichting gegeven op maatschappelijk verantwoord beleggen door het pensioenfonds.

Keuzebegeleiding

Het bestuur is bezig om vorm te geven aan de keuzebegeleiding, die ingevoerd gaat worden met de Wtp en 'bedrag ineens'. Hiervoor wordt goed gekeken naar de ontwikkelingen in de markt en de mogelijkheden die AZL aanbiedt. Dit wordt in 2023 verder uitgewerkt.

Informatie aan deelnemers

Het pensioenfonds verstuurt verder ieder jaar in elk geval de volgende informatie:

- Pensioengerechtigden krijgen in januari een eerste uitkeringsspecificatie. Omdat er in januari vrijwel altijd zaken wijzigen (belastingtarieven, bijdrage ziektekosten, AOW-bedragen) krijgen zij bij de eerste specificatie een korte toelichting.
- Het UPO wordt verzonden naar alle actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Ook wordt het UPO digitaal aangeboden aan alle gewezen deelnemers.

12 Beleggingen

Het beleggingsbeleid van het pensioenfonds is er primair op gericht om de nominale pensioenaanspraken te verstrekken en waar mogelijk (dus voor zover de financiële positie van het pensioenfonds het toestaat) de pensioenaanspraken en -rechten waardevast te houden. Het beleggingsbeleid is onderdeel van het totale pensioenbeleid en kan niet los worden gezien van de verplichtingen ('liabilities') en andere elementen van het beleid zoals het premiebeleid en toeslagbeleid.

Het pensioenfonds hanteert een 'liabilities driven' beleggingsbeleid, waarbij een groot deel van de nominale verplichtingen wordt afgedekt met beleggingen in vastrentende waarden en renteswaps. Het pensioenfonds baseert zijn strategische beleggingsbeleid op de uitkomsten van een periodieke ALM-studie (Asset Liability Management).

Het bestuur heeft beleggingsbeginselen vastgesteld, waaraan mogelijke nieuwe beleggingscategorieën getoetst worden. De beleggingsbeginselen zijn te vinden op het openbare gedeelte van de website van het pensioenfonds.

Conform de afspraken met sociale partners is bepaald dat het percentage zakelijke waarden (aandelen en vastgoed) mag liggen tussen 30% en 50%. Ook is er een renteafdeckingsbeleid vastgesteld waarbij in beginsel minimaal 50% van het marktrenterisico wordt afgedekt en maximaal 100%.

Beheerstijl

De beheerstijl van de beleggingsportefeuille gaat volgens het 'passief tenzij' principe. Dit betekent dat er in principe een passieve stijl wordt aangehouden waarbij weinig wordt gehandeld met posities die nog lopen, tenzij dit voor een specifieke beleggingscategorie niet goed mogelijk is (onvoldoende gestructureerde markt of geen goede benchmark) of relatief hoge kosten met zich meebrengt. Een uitzondering hierop is het voeren van een actieve afwijking van een grijze benchmark, teneinde de MVB doelstellingen te behalen.

Rente- en valutarisico

De beleggingen zijn gesplitst in een matching portefeuille en een return portefeuille. Met de matching portefeuille (staatsobligaties van Nederland en Duitsland, renteswaps, Eurozone inflatiegerelateerde obligaties uitgegeven door de Duitse en Franse staat, hypotheek en een geldmarktfonds) wordt het marktrenterisico van onze verplichtingen voor 75% afgedekt.

De afdekking van het valutarisico wordt ingevuld door forward-contracten. De afdekking van het valutarisico is ten opzichte van 2021 verlaagd van 100% op de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen naar 75%. Doordat de dollar als 'veilige haven' wordt gezien, werkt een verlaging van de valutahedge diversifiërend. Bovendien wordt hiermee voorkomen dat het pensioenfonds overhedged is, wat af en toe gebeurde omdat er gehedged wordt op de benchmark en er alleen per kwartaaleinde wordt geherbalanceerd.

Ook is de afdekking van het valutarisico uitgebreid naar alle valuta die meer dan 1% van de beleggingsportefeuille uitmaken. Dit betekent voor 2022 dat naast de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen ook de Canadese dollar en de Hong Kong dollar worden afgedekt.

De mate van renteafdekking bepaalt in belangrijke mate het absolute rendement van de beleggingen.

Bij een renteafdekking van 75% hebben de beleggingen voor 75% dezelfde rentegevoeligheid als de op dezelfde marktrente berekende pensioenverplichtingen. Iedere verandering in de rentetermijnstructuur heeft dus nog steeds directe gevolgen voor de financiële positie van het pensioenfonds, maar minder dan als het renterisico niet zou worden afgedekt.

Het beheer van de (nominale en inflatiegerelateerde) obligaties en renteswaps wordt integraal in één portefeuille gedaan. Dit betekent dat zowel obligaties als renteswaps kunnen worden gebruikt in de renteafdekking, aangezien beide instrumenten in waarde stijgen bij een rentedaling en andersom. Zodoende kunnen ze ingezet worden om het pensioenfonds te beschermen tegen een stijging van de waarde van de verplichtingen, veroorzaakt door een rentedaling. De keuze tussen beide instrumenten wordt voor iedere looptijd bepaald, mede op basis van het renteverskil tussen obligaties en de swapcurve. Renderen obligaties naar verwachting relatief goed ten opzichte van

renteswaps, dan wordt dat deel van de pensioenverplichtingen bij voorkeur met obligaties afgedekt en vice versa.

Aanpassingen

In 2022 is de afdekking van het valutarisico aangepast, zoals beschreven in bovenstaande paragraaf.

In 2022 is er voor de kasgeldbelegging naast het grijze geldmarktfonds (ICS Euro Liquidity) van BlackRock gebruik gemaakt van een groen geldmarktfonds (LEAF), ook van BlackRock. Circa 75% van de kasgeldbelegging blijft in het grijze fonds, circa 25% wordt groen belegd. Het grijze fonds is veel omvangrijker en biedt daarom meer zekerheid dat het pensioenfonds daarmee over voldoende liquiditeit kan beschikken.

Binnen de LDI portefeuille worden ook SSA obligaties (supranationals, sub-sovereign en agencies) met een AAA-rating toegestaan tot een bepaald maximum. De allocatie naar inflatiegerelateerde obligaties is met ingang van 2023 verhoogd van 10% naar 20%. Verder zijn er voor 2023 geen wijzigingen doorgevoerd.

12.1 Strategische norm portefeuille

De beleggingsportefeuille bestond in 2022 uit 42,6% obligaties/LDI (liability driven investment), 10% inflatiegerelateerde obligaties, 10% Nederlandse hypotheeklen en 37,4% aandelen. Het renterisico bleef voor 75% afgedekt. Het valutarisico op valuta die meer dan 1% van de beleggingsportefeuille uitmaken is voor 75% afgedekt.

Tabel 6 geeft een overzicht van de beide 'strategische norm portefeuilles' (SNP).

Tabel 6: SNP 2020, 2021 en 2022

	Allocatie	SNP 2020	SNP 2021	SNP 2022
Matching portefeuille	Obligaties / LDI	62,6%	42,6%	42,6%
	Inflatiegerelateerde obligaties	0%	10,0%	10,0%
	Hypotheeklen	0%	10,0%	10,0%
Return portefeuille	Aandelen	26,2%	37,4%	37,4%
	Beursgenoteerd vastgoed	11,2%	0,0%	0,0%
Resultaten		SNP 2020	SNP 2021	SNP 2022
Meetkundig rendement (ML termijn)		3,8%	4,0%	4,3%
Standaarddeviatie		7,8%	8,1%	9,2%
VEV		113,6%	114,2%	114,9%

ALM-studie

Het bestuur voert minimaal één maal per drie jaar een ALM-studie uit. In 2020 is er daarom wederom een ALM-studie gedaan. Deze diende mede ter voorbereiding van de nieuwe strategische norm portefeuille voor 2021. Hierin zijn ook de wijzigingen in de pensioenregeling voor 2021 meegenomen. Voor 2023 staat weer een ALM-studie gepland.

In de ALM-studie zijn verschillende beleggingsmixen doorgerekend aan de hand van diverse economische scenario's (zowel positieve scenario's als negatieve scenario's, waarbij ook verschillende scenario's met betrekking tot het covid-19 virus zijn betrokken).

Het bestaande beleggingsbeleid pakte in bijna alle scenario's goed uit. Alleen in het stagflatie scenario deed het bestaande beleid het minder goed. Daarom is gekeken of er mogelijkheden zijn het inflatierisico af te dekken (met inflatiegerelateerde obligaties of swaps). Dit heeft geleid tot het besluit om de matchingportefeuille aan te passen, zie hierboven. Om meer diversificatie aan te brengen in de returnportefeuille en de aangescherpte doelen van het beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen beter te kunnen behalen, zijn er ook in deze portefeuille wijzigingen doorgevoerd, zie hierboven.

De wijzigingen zijn niet in één keer door te voeren in de beleggingsportefeuille. Daarom is er een plan van aanpak opgesteld om de nieuwe beleggingsmix stapsgewijs te implementeren, welke in het vierde kwartaal 2021 volledig is afgerond.

12.2 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het bestuur is van mening dat maatschappelijk verantwoord beleggen belangrijk is voor het bewerkstelligen van een gezonde, goede en verantwoorde oude dag voor deelnemers. Daarbij staan maatschappelijke consequenties van beleid centraal, los van een mogelijk financieel voordeel uit maatschappelijk verantwoord beleggen.

Het pensioenfonds neemt dit beginsel daarom mee in zijn beleid en monitoring. Ook toetst het pensioenfonds dit beginsel periodiek door zijn beleggingsresultaat te vergelijken met een reguliere benchmark.

In 2019 en 2020 is het beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen grondig herzien en aangescherpt, waarbij de doelstellingen ambitieuzer zijn neergezet. In 2021 is het beleid uitgebreid met een landenuitsluiting en is het beleid tevens geïmplementeerd. Het pensioenfonds kent de volgende doelstellingen:

1. Het verbeteren van de SDG-scores (sustainable development goals) met ten minste 10% op totaal portefeuilleniveau;
2. Het reduceren van CO₂ uitstoot met ten minste 15% op totaal portefeuilleniveau;
3. Het uitsluiten van ongewenste beleggingen, op gebied van controversiële wapens en tabak en indien partijen niet voldoen aan de PRI¹⁰. Daarnaast worden landen die niet voldoen aan het landenbeleid uitgesloten;
4. Het uitoefenen van actief aandeel- en obligatiehouderschap.

Ad 1: Voor de eerste doelstelling maakt het pensioenfonds gebruik van SDG's. De SDG's zijn in 2015 vastgesteld door de Verenigde Naties en staan centraal in de ontwikkelingsagenda voor 2030. In totaliteit zijn er 17 hoofddoelstellingen met 169 onderliggende targets om de doelen te bereiken.

Het pensioenfonds kiest ervoor om focus aan te brengen door te sturen op onderstaande SDG's, te weten 7, 8, 13, 14 en 15. Het pensioenfonds vindt, net als de werkgever DNB en de deelnemers,

¹⁰ PRI: Principles Responsible Investing – zie ook bijlage 7

klimaatverandering een belangrijk thema. De gekozen SDG's, met name nummer 7 en 13 sluiten aan bij het klimaatakkoord van Parijs. Daarbij sluiten de targets van SDG 14 en 15 aan bij het thema biodiversiteit, dat recentelijk door de DNB is benadrukt. SDG 8 inzake eerlijk werk en economische groei lijkt goed aan te sluiten bij de wensen van de achterban van het pensioenfonds. De impact op de SDG's wordt gemeten en gemonitord door de vermogensbeheerders van het pensioenfonds. De gestelde doelstelling is daarbij over 2022 behaald. Daarnaast hebben deelnemers aangegeven dat zij de doelstelling van het pensioenfonds om maatschappelijk verantwoord beleggen zoveel mogelijk in de beleggingscyclus te integreren, belangrijk vinden.

Ad 2: Naast verbetering op gebied van de SDG's wenst het pensioenfonds ook een reductiedoelstelling voor CO₂ op te nemen. Een reductie van 15% is, gezien de strategische allocatie van het pensioenfonds, een passende eerste stap. Deze reductiedoelstelling wordt gemonitord in de rapportages van de vermogensbeheerders, en is over 2022 door het pensioenfonds behaald. Het bestuur zal verder onderzoeken welke eventuele verdere reductie passend is bij de portefeuille van het pensioenfonds en tevens goed aansluit bij de gekozen SDG's. Als vervolgstap zal het pensioenfonds in 2022 de mogelijkheden onderzoeken om de doelstelling verder in lijn te brengen met het klimaatakkoord van Parijs.

Ad 3. Het uitsluiten van ongewenste beleggingen, op gebied van controversiële wapens en tabak en indien partijen niet voldoen aan de PRI. Daarnaast worden landen die niet voldoen aan het landenbeleid uitgesloten.

Het pensioenfonds sluit de volgende bedrijven uit. Het bestuur acht, in lijn met de wensen van de deelnemers, dergelijke beleggingen ongewenst:

- Bedrijven die zich bezighouden met de productie, de ontwikkeling, het onderhoud of de verkoop van essentiële onderdelen van controversiële wapens. Onder controversiële wapens verstaan wij: clusterbommen, landmijnen, biologische wapens, chemische wapens, wapens op basis van verarmd uranium en nucleaire wapens in strijd met het non-proliferatieverdrag;
- Bedrijven in de tabaksindustrie;
- Bedrijven die één of meerdere principes van de Verenigde Naties op het gebied van arbeid, milieu, mensenrechten en corruptie (de zogenaamde *UN Global Compact principles*, zie bijlage 8) schenden. Deze principes hebben betrekking op de manier waarop bedrijven opereren;
- Bedrijven die afkomstig zijn uit landen die tegenstrijdig zijn aan het landenbeleid zoals hieronder beschreven.

Het pensioenfonds hanteert een uitsluitingenbeleid voor bepaalde landen. Dit houdt in dat het pensioenfonds niet belegt in obligaties uitgegeven door de overheid van deze landen. Daarnaast wordt niet belegd in obligaties, aandelen of andere stukken van bedrijven die afkomstig zijn uit de genoemde landen.

Het landenbeleid houdt in dat landen waar sprake is van serieuze overtredingen van mensenrechten of waar sprake is van een ineenstorting van de bestuursstructuur worden uitgesloten. Om het landenbeleid objectief vast te stellen, hanteert het pensioenfonds een lijst van vier criteria. Indien een land op drie van deze vier criteria slecht scoort, wordt het uitgesloten.

1. Wereld Bank: World Governance Index (WGI) on Political Stability and Absence of Violence/Terrorism;
2. Freedom House: Freedom in the World (FIW) index on Political rights and civil liberties;
3. Fund for Peace: Fragile States Index (FSI);
4. Internationale sancties.

Het pensioenfonds staat hier op principiële gronden achter en dit landenbeleid sluit aan bij dat van onze vermogensbeheerder Robeco. Deze keuze borgt dat het landenbeleid in de aandelenportefeuille goed uitvoerbaar is. Het pensioenfonds staat ten minste éénmaal per jaar stil

bij het landenbeleid van Robeco, teneinde zeker te zijn dat dit past bij de wensen van het pensioenfonds.

Ad 4: Het pensioenfonds kiest een actieve rol als aandeel- of obligatiehouder conform onderstaande elementen:

- Er wordt gestemd op aandeelhoudersvergaderingen;
- Er wordt ingezet op positieve verandering van bedrijven door het gesprek aan te gaan over ESG (duurzame) thema's. Dit zogenaamde engagement heeft tot doel om duurzame waarde te creëren bij deze bedrijven, waar we op de lange termijn als aandeel- of obligatiehouder voor worden beloond;
- Om de belangen van de deelnemers te behartigen en daarmee invulling te geven aan een sterke governance, kan het pensioenfonds deelnemen aan class actions: door gedupeerde beleggers gezamenlijk gevoerde procedures of claims tegen beursgenoteerde bedrijven

In 2023 zal het MVB beleid worden herijkt. Daartoe is in 2022 een deelnemersonderzoek uitgevoerd evenals een benchmark ter vergelijking met een peergroup. De diverse resultaten wegen mee bij het tot stand komen van de herijking van het MVB beleid in 2023.

12.3 Rendementen

Op de totale beleggingen is gedurende 2022 een rendement behaald van -24,39%. De aandelenportefeuille leverde een rendement op van -11,97%. Het totale rendement van de returnportefeuille kwam uit op -11,98%, welke voor -6,28% bijdraagt aan het totale portefeuillerendement (incl. valutaoverlay). De matchingportefeuille komt uit op een rendement van -29,81%, welke voor -18,11% bijdraagt aan het totale portefeuillerendement. Deze bijdrage bestaat voor -3,86% uit vastrentende waarden, -1,51% uit hypotheke en -12,74% uit de renteoverlay.

In tabel 7 is per beleggingscategorie de waarde en het rendement over 2022 weergegeven.

Tabel 7: Beleggingsresultaten 2022

Beleggingscategorie	Waarde per ultimo 2022 (bedragen x € 1 miljoen)	Contributie aan totaal rendement
TOTAAL	1.963,0	-24,39%
LDI/Matching portefeuille	1.201,3	-18,11%
Hypotheke	200,5	-1,51%
Renteafdekking overlay	-130,3	-12,74%
Vastrentende waarden	1.131,2	-3,86%
Return portefeuille	761,7	-6,28%
Aandelen	741,7	-4,47%
Overig		
Vastgoed		0,00%
Valuta-afdekking overlay	18,7	-1,80%
Cash	1,3	0,00%

12.4 SFDR

In het kader van de SFDR- wetgeving beschouwt het pensioenfonds haar pensioenregeling als een zogenaamd artikel 8 product: een financieel product dat ecologische of sociale kenmerken promoot. Het pensioenfonds houdt daarbij nog geen rekening met de belangrijkste ongunstige effecten in de zin van artikel 4 van SFDR. Totdat er voldoende duidelijkheid is rondom de meeting van de belangrijkste ongunstige effecten, kiest het pensioenfonds in 2022 voor de mogelijkheid om gebruik te maken van de 'opt-out'. Deze keuze wordt in het komend boekjaar heroverwogen.

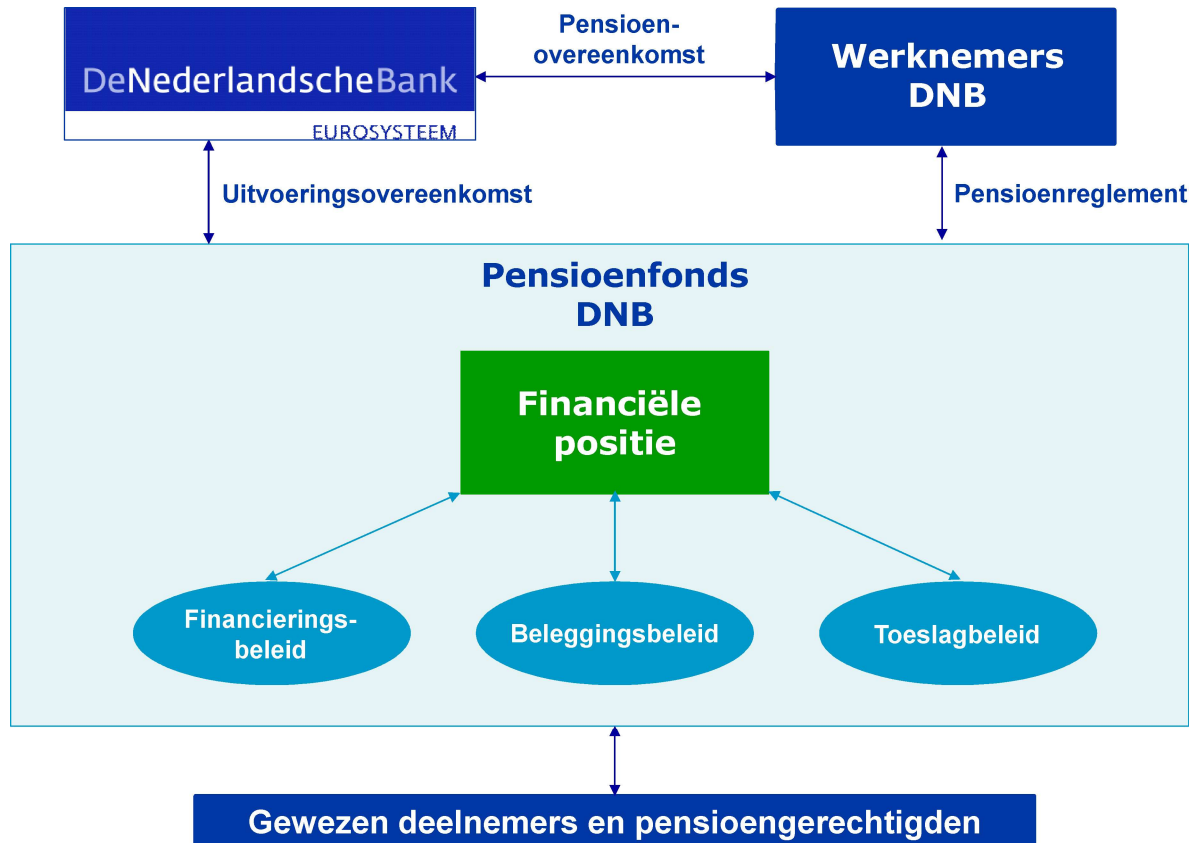
Conform de SFDR rapporteert het pensioenfonds over het boekjaar 2022 middels het wettelijk vastgestelde template. Dit is opgenomen in bijlage 6. In dit template is tevens opgenomen dat de alignment naar de EU taxonomie gelijk is aan 0%.

13 Risicomanagement

Integraal risicomanagement (IRM) is het proces waarmee door het pensioenfonds vorm wordt gegeven aan de risicobeheersing en geldt als basis voor het besluitvormingsproces van het bestuur. Het IRM is erop gericht om de doelstellingen van het pensioenfonds te borgen, waarbij de risico's op een juiste wijze worden onderkend en beheerst. Voor het geheel van de risico's waar een pensioenfonds mee te maken krijgt (financieel en niet-financieel) wordt continu een cyclus doorlopen. Het IRM-raamwerk is gebaseerd op erkende standaarden en richtlijnen zoals COSO ERM, de Handreiking IRM van de Pensioenfederatie en het vroegere risicoraamwerk van DNB: FIRM.

Om de financiële positie van het pensioenfonds te beheersen en de doelstelling van het pensioenfonds te realiseren, heeft het bestuur beleid ontwikkeld op het gebied van financiering, beleggingen en toeslagen. Bij het maken van beleidskeuzes worden de belangen van alle belanghebbenden afgewogen. Het beleid moet worden uitgevoerd binnen de kaders van de pensioenregeling, zoals die overeengekomen is door de sociale partners (werkgever en vakorganisaties) en vastgelegd is in de uitvoeringsovereenkomst tussen pensioenfonds en werkgever. De verschillende partijen worden visueel toegelicht aan de hand van figuur 4.

Figuur 4: Opzet pensioenfonds

Het pensioenfonds heeft, in overleg met sociale partners, eigen kaders ontwikkeld. Ten behoeve van de gemaakte afspraken (de geformuleerde grenzen) zijn er vier toetsen ontwikkeld: de generatietoets, pensioenresultaat- en indexatietoets, kortingstoets en premietoets. Elk kwartaal worden de uitkomsten van de vier toetsen beoordeeld of deze binnen de gestelde grenzen blijven. In paragraaf 5.3 worden deze vier toetsen toegelicht.

Als de geformuleerde grenzen overschreden worden, treedt het bestuur in overleg met sociale partners omdat de pensioenregeling dan, volgens het bestuur, niet meer uitvoerbaar is op basis van de gemaakte afspraken. Sociale partners hebben de mogelijkheid de pensioenregeling aan te passen. Als dit niet gebeurt, moet het pensioenfonds maatregelen nemen. Deze maatregelen kunnen zijn dat er geen toeslagen verleend worden en/of dat de pensioenrechten en -aanspraken gekort (verlaagd) worden. Ook kan het bestuur de pensioenregeling teruggeven aan sociale partners, omdat deze niet uitvoerbaar is.

De toezichthouder meet de solvabiliteit van een pensioenfonds op basis van de dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als het ongewogen gemiddelde van de actuele maanddekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. Hierdoor is de beleidsdekkingsgraad minder gevoelig voor schokken dan de actuele maanddekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor onder andere het kunnen toekennen van toeslagen en het kunnen laten plaatsvinden van waardeoverdrachten.

Het premie- en toeslagenbeleid, het beleggingsbeleid, het beleid inzake beloningen en kosten en het communicatiebeleid worden in de volgende paragrafen behandeld. Daarna wordt een beschrijving van het risicomanagement van het pensioenfonds gegeven.

13.1 Risicobeheersing

De risicobeheersing van het pensioenfonds is gericht op een beheerste, integere en effectieve wijze van het behalen van de doelstellingen van het pensioenfonds. Hiertoe heeft het pensioenfonds een integraal risicomanagement (IRM) raamwerk ingericht dat is gebaseerd op erkende standaarden en richtlijnen (zoals COSO ERM, FIRM en de Handreiking IRM van de Pensioenfederatie). Met behulp van het IRM-raamwerk worden risico's waaraan het pensioenfonds is (of kan worden) blootgesteld geïdentificeerd, beoordeeld, beheerst, bewaakt en gerapporteerd.

13.2 Uitgangspositie

Om de ambitie van het pensioenfonds gegeven de missie, visie en strategische doelstellingen te kunnen waarmaken, is het noodzakelijk om risico's te lopen. Met behulp van een risicomanagement systeem is het de bedoeling om verantwoord met de risico's om te gaan binnen de door het pensioenfonds gestelde randvoorwaarden. De risicostrategie komt tot uitdrukking in de risicobereidheid van het pensioenfonds. De risicobereidheid geeft aan welke typen risico's het pensioenfonds bereid is te nemen bij het nastreven van de strategie en doelstellingen, en in welke mate. De financiële positie van het pensioenfonds bepaalt vervolgens in welke mate aan de (financiële) doelstellingen van het pensioenfonds kan worden voldaan.

De financiële positie van het pensioenfonds heeft ertoe geleid dat er bijna volledig is geïndexeerd in 2022. Het pensioenfonds kan niet volledig aan de gestelde ambitie voldoen. Wel voldoet het pensioenfonds aan 1) de gestelde solvabiliteitseisen, 2) de haalbaarheidstoets, 3) de vier toetsen van het eigen beleid, echter kan zij 4) geen volledige toeslag verlenen.

Solvabiliteitseisen en haalbaarheidstoets

Het pensioenfonds heeft de risicohouding op korte termijn uitgedrukt in solvabiliteitstermen, waarbij de solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten op basis van de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Hierbij is het vereist eigen vermogen en de bijhorende vereiste dekkingsgraad van belang. De beleidsdekkingsgraad heeft het hele jaar 2022 boven het vereist eigen vermogen gelegen. Hierdoor was er in 2022 geen herstelplan van toepassing.

Het pensioenfonds heeft het beleidskader getoetst op de risicohouding voor de lange termijn conform de wettelijke verplichtingen. Bij de aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd in 2020 vanwege de nieuwe pensioenregeling vanaf 2021 zijn de grenzen voor de lange termijn risicohouding bevestigd:

- Vanuit de financiële positie waarbij aan het vereist eigen vermogen wordt voldaan, stelt het pensioenfonds een ondergrens van het verwachte pensioenresultaat vast (mediaan) op 76%.
- Vanuit de actuele financiële positie stelt het pensioenfonds een ondergrens van het verwachte pensioenresultaat vast (mediaan) op 76%.
- Vanuit de actuele financiële positie stelt het pensioenfonds een maximale afwijking ten opzichte van de mediaan van het verwachte pensioenresultaat vast (slechtweersituatie, 5^e percentiel) van 35%.
- Het pensioenfonds zal periodiek de risicohouding opnieuw onderzoeken.

Pensioenfondsen moeten vervolgens jaarlijks een haalbaarheidstoets uitvoeren. Hiermee moet worden aangetoond of het verwachte pensioenresultaat op pensioenfondsniveau aansluit bij de (door het pensioenfonds zelf gekozen) ondergrens en in een slechtweerscenario niet te veel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat.

Uit de haalbaarheidstoets 2022 blijkt dat het pensioenresultaat 110,3% is (ondergrens 76%). De afwijking ten opzichte van het slechtweerscenario is 14,5% (bovengrens 35%). De uitkomsten blijven dus ruim binnen de vastgestelde grenzen. Het pensioenresultaat is gestegen ten opzichte van de uitkomsten uit de haalbaarheidstoets 2021 (108,4%). De afwijking ten opzichte van het slechtweerscenario is gedaald ten opzichte van 2021 (15,9%). Deze verschillen worden voornamelijk veroorzaakt door de verbeterde financiële situatie van het pensioenfonds. Hiermee blijft het pensioenfonds voldoen aan de gestelde eisen voortkomend uit de aanvaarde opdrachtformulering en is op wettelijke basis de uitvoering van de huidige pensioenregeling te continueren.

Eigen beleidstoetsen

Naast deze wettelijke verplichting hebben de sociale partners en het pensioenfonds een eigen beleidskader vormgegeven met behulp van een viertal toetsen. Zie ook paragraaf 5.3. Het eigen

beleidskader is strenger dan de uitgangspunten van de haalbaarheidstoets. Als het pensioenfonds aan het eigen beleidskader voldoet, voldoet het daarmee ook aan de haalbaarheidstoets. Indien het pensioenfonds door bijzondere (markt)omstandigheden buiten de kaders komt, zal het bestuur nader overleg voeren met sociale partners (werkgever en vakorganisaties). Op basis van de uitkomst van de premietoets, heeft in 2020 overleg plaats gevonden met sociale partners. Dit heeft geleid tot een nieuwe pensioenregeling, waarin het verwachte opbouwpercentage in de toekomst lager kan zijn.

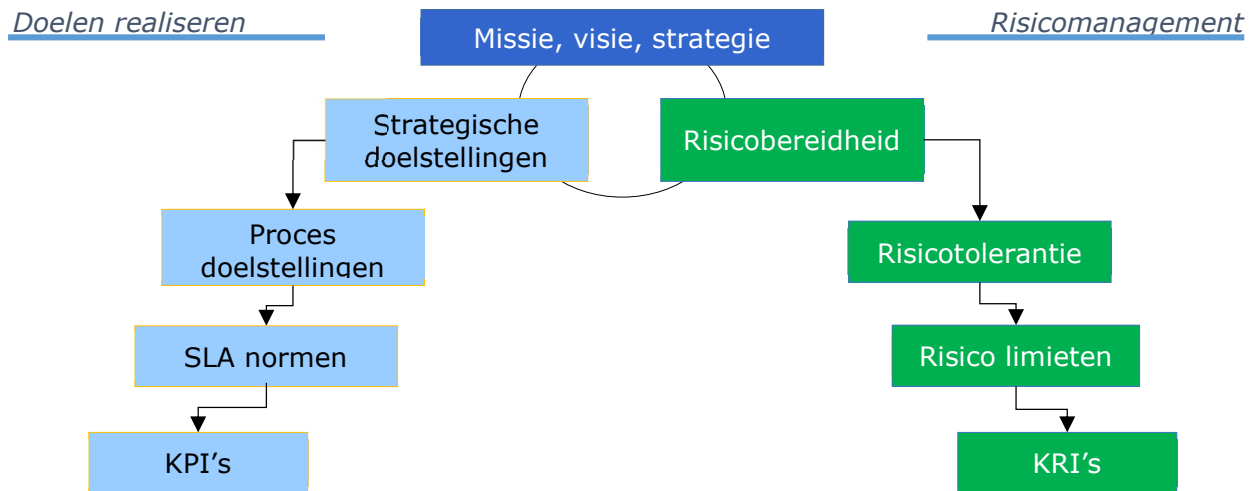
Toeslagverlening

In 2022 heeft het pensioenfonds bestuur geen volledig toeslag verleend, wel is er een gedeeltelijke toeslag verleend van 99% van de indexatie ambitie. De gedeeltelijke toeslag was 9,63% voor actieven en inactieven die prijsinflatie volgen. De groep inactieve deelnemers met toeslag gerelateerd aan de loonindexatie (ex-DNB, uit dienst vóór 2003) ontvangt 2,98% indexatie. Voor de groep inactieve deelnemers ex-PVK (uit dienst vóór 2005) geldt een indexatie van 3,01%. Hierbij geldt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is; er is geen recht op een toeslag en het is ook voor de langere termijn niet zeker of en in hoeverre een toeslag zal worden verleend. Hoewel het pensioenfonds blijft streven om het pensioen waardevast te houden, is de gerealiseerde toeslag afhankelijk van de financiële positie van het pensioenfonds.

Risicomanagement systeem

Aan de basis van het IRM-raamwerk ligt de risicostrategie van het pensioenfonds. Hierbij zijn vanuit de missie en visie twee kanten te belichten: de kant van het behalen van de doelstellingen ('prestatie management') en de kant van het beheersen van risico's ('risicomanagement'). Door vanuit risicomanagement op verschillende niveaus de koppeling te maken met het behalen van de doelstellingen, zorgt het pensioenfonds ervoor dat risicomanagement wordt gezien in lijn met de strategie en doelstellingen en daarmee de missie en visie van het pensioenfonds. In figuur 5 zijn de verschillende niveaus en de koppeling tussen prestatie management en risicomanagement schematisch weergegeven:

Figuur 5: Prestatie- en risicomanagement

Om de strategie en doelstellingen te realiseren heeft het pensioenfonds in totaal 9 succesfactoren benoemd. Door deze te vertalen naar meetbare prestatie indicatoren (KPI's) kan het pensioenfonds periodiek de voortgang met betrekking tot de strategie en doelstellingen meten en waar nodig bijsturen.

Het IRM-proces omvat de stappen die continu worden doorlopen in de uitvoering van het IRM:

Figuur 6: IRM-proces

13.3 Governance

Risicomanagement maakt een integraal onderdeel uit van de besluitvorming van het bestuur. Het bestuur is verantwoordelijk voor de integrale aanpak en behandeling. Het bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering binnen het vastgestelde beleid en mandaat en legt over het risicomanagement van het pensioenfonds verantwoording af aan de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan. De uitvoering is ondergebracht bij de geselecteerde

uitvoeringsorganisaties die een intensief contact onderhouden met het bestuur en het bestuursbureau.

Het bestuur beheerst de risico's aan de hand van het 'three lines of defence' model, waarbij:

- De eerste lijn de risico-eigenaar betreft. De risico-eigenaar is verantwoordelijk voor zijn eigen processen en het beheersen van de bijbehorende risico's.
- De tweede lijn is risicomanagement. Deze lijn monitort naast de eerste lijn de uitvoering van risicoanalyses, draagt richtlijnen en standaarden aan en levert onafhankelijke challenge en advies.
- De derde lijn is de interne audit. De derde lijn toetst de inrichting en werking van de eerste en tweede lijn en velt daarover een objectief, onafhankelijk oordeel met mogelijkheden tot verbetering.

Onder de eerste lijn wordt in algemene zin verstaan het bestuur, die vervolgens de dagelijkse monitoring heeft belegd bij de portefeuillehouders binnen het bestuur. Tevens hebben alle portefeuillehouders een back-up in geval een van de portefeuillehouders uitvalt. De portefeuillehouders bereiden samen met het bestuursbureau en externe adviseurs (indien van toepassing) onderwerpen ter behandeling in het bestuur voor. Voorts werkt het bestuur met een agendacommissie en kunnen project- of werkgroepen worden ingesteld.

Alle portefeuillehouders hebben de volgende taken:

- Het namens het bestuur monitoren van de risico's in de dagelijkse bedrijfsvoering met betrekking tot hun aandachtsgebied;
- Het voorbereiden van het beleid;
- Het periodiek monitoren en escaleren indien nodig van risico's;
- Het periodiek opstellen van integrale risicorapportages;
- Het bespreken van de werking van het risico en controlesysteem van uitbestedingspartijen aan de hand van de testresultaten op de werking van de aanwezige beheersmaatregelen (op basis van onder meer verantwoordingrapportages (zoals ISAE 3402) en audit rapportages).

Het bestuur heeft de functies van sleutelhouder actuarieel, risicomanagement en interne audit toegewezen aan bestuursleden. Er zijn externe sleutelfunctie vervullers aangesteld, die de sleutelfunctiehouders ondersteunen.

13.4 Risicotaxonomie

Voor een adequate uitvoering van het IRM is eenduidigheid van definities essentieel. Hiertoe heeft het pensioenfonds verschillende risico's gedefinieerd en geclassificeerd, waarbij onderscheid wordt gemaakt naar vier risicoclusters: strategische, financiële, operationele en compliance risico's.

Figuur 7: Risicotaxonomie

Strategische risico's	Financiële risico's	Operationele risico's	Compliance risico's
Strategie - Besluitvorming - Middelen - Implementatie - Verandervermogen	Matching- en rente - Rente - Valuta - Inflatie	Balans- en vermogensbeheer - ALM en SAA - Uitvoering overlay - Selectie en monitoring operationeel VB - Uitvoering operationeel VB - Rapportage - Administratie vermogensbeheer	Juridisch - Wet- en regelgeving - Naleving - Fondsdocumentatie - Aansprakelijkheid - Afdwingbaarheid contracten - Privacy
Draagvlak - Maatschappij - Politiek - Deelnemers - MVB – Klimaat - MVB – Mensen en arbeidsrechten - MVB – Energietransitie - MVB – Gebruik van hulpbronnen	Markt - Aandelen - Spread - Concentratie en correlatie	Pensioenadministratie - Uitvoering deelnemers-administratie - Data - Beheer aanspraken - Berekeningen - Toekenningen - Uitkeringen	Integriteit - Witwassen en terrorismefinanciering - Sanctiewetgeving - Corruptie en fraude - Onoorbaar handelen - Voorwetenschap - Fiscaal
Uitbesteding - Afhankelijkheid - Alignement	Krediet - Tegenpartij	IT - Beschikbaarheid - Toegang (incl. cyberrisico) - Betrouwbaarheid - Aanpasbaarheid	
Communicatie - Effectiviteit communicatie - Foutieve communicatie	Liquiditeit - Financieringsliquiditeit - Marktliquiditeit	HR - Beschikbaarheid - Werving - Deskundigheid	
Governance - Inrichting - Informatie - Risicomanagement	Verzekeringstechnisch - Langleven - Kortleven - Arbeidsongeschiktheid - Premiemarge - Verzekeringstechnische risico's Wtp		

13.5 Integrale risicomanagement rapportage

Ieder kwartaal worden de doelstellingen van het pensioenfonds getoetst op realisatie en vindt er een beoordeling plaats van de verschillende risicoclusters binnen het risicomanagement raamwerk. De integrale risicomanagement rapportage wordt voorzien van een opinie van de tweede lijn (de actuariële en risicomanagement sleutelfunctie).

13.6 Eigenrisicobeoordeling

ERB-beleid

Een onderdeel van de Europese richtlijn IBPV-II (Instellingen voor Bedrijfspensioenvoorzieningen) vormt het hebben van beleid voor een eigenrisicobeoordeling (hierna ERB). Dit in het kader van het risicomanagement van een pensioenfonds. Met een ERB wordt inzicht verkregen in de samenhang tussen de strategie, de materiële risico's die het pensioenfonds kunnen bedreigen, mogelijke

consequenties voor de financiële positie van het pensioenfonds en de impact voor pensioenaanspraken en de deelnemers. Het bestuur heeft ERB-beleid vastgesteld, waarin de uitgangspunten, aannames en de uitvoering van de ERB zijn opgenomen. Ook zijn signalen (triggers) vastgesteld waarbij het bestuur kan besluiten direct een ERB uit te voeren. Zo vormen een afname van het aantal deelnemers met meer dan 15% per jaar en een significante wijziging in relevante wet- en regelgeving triggers.

In 2020 is het ERB-beleid vastgesteld en is een start gemaakt met de ERB. De start voor de ERB werd ingegeven door de strategische keuze waar het pensioenfonds voor stond ten aanzien van de zoektocht naar een nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie dan wel de overstap naar een Algemeen Pensioenfonds. Hiertoe zijn meerdere scenario's uitgewerkt. Op basis van deze analyse heeft het bestuur ervoor gekozen, na overleg met betrokken partijen, om als zelfstandig ondernemingspensioenfonds door te gaan.

Het pensioenfonds hanteert de volgende uitgangspunten bij het opstellen van een ERB:

1. De ERB moet toekomstgericht en volledig zijn. De ERB houdt rekening met de belangrijkste (materiële) risico's waaraan het pensioenfonds nu of in de toekomst kan worden blootgesteld. Hiermee verkrijgt het bestuur inzicht in de verandering van de risico's en kunnen indien noodzakelijk maatregelen worden getroffen. Om tot een goed onderbouwd en samenhangend beeld van de materiële risico's te komen maakt het pensioenfonds gebruik van scenarioanalyses.
2. De ERB moet pragmatisch zijn. Het pensioenfonds maakt voor de uitvoering van de ERB zoveel mogelijk gebruik van bestaande analyses en risicobeoordelingen. Het ERB-proces brengt deze verschillende documenten en analyses bij elkaar.
3. De ERB moet proportioneel zijn. Bij de uitvoering van de ERB wordt rekening gehouden met de omvang en interne organisatie van het pensioenfonds, alsook de aard, schaal en complexiteit van de risico's.
4. Er moet bestuurlijke betrokkenheid zijn. Het bestuur vervult een actieve rol bij de uitvoering van de ERB. De ERB dient gebruikt te worden in de strategische besluitvorming. Dit vereist dat de ERB voldoende doorleefd moet worden door het bestuur, opdat het bestuur de resultaten van de ERB volledig begrijpt.
5. Er moet een goede focus zijn. De ERB start met het formuleren van de centrale vraag en daarmee de doelstelling van de ERB. De centrale vraag hangt samen met de specifieke omstandigheden waarin het pensioenfonds verkeert of vloeit voort uit de aanleiding voor het uitvoeren van de ERB.
6. De ERB moet actiegericht zijn. De ERB-rapportage benoemt concrete managementacties en follow-up naar aanleiding van gesignaleerde risico's en/of tekortkomingen in de beheersing van de risico's.
7. De ERB moet concreet zijn. De ERB moet regelmatig worden uitgevoerd en in elk geval bij een significante verandering in het risicoprofiel. Het pensioenfonds heeft een (niet uitputtende) lijst van gebeurtenissen gedefinieerd die aanleiding geven tot een (gedeeltelijke) actualisatie van de ERB.
8. De ERB moet geïntegreerd worden. De ERB is zoveel als mogelijk geïntegreerd in bestaande processen. Zo is de ERB onder meer onderdeel van het strategische planningsproces van het pensioenfonds en verankerd in het bestuurlijk besluitvormingsproces.

In 2021 heeft het pensioenfonds zijn eerste reguliere ERB doorlopen rondom de volgende vragen: *Wat zijn de materiële risico's, die de strategische doelstellingen van Pensioenfonds DNB kunnen bedreigen? Welke vervolgacties zijn noodzakelijk? Welke risico's zijn er specifiek bij de transitie naar een nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie? Wat zijn de eventuele verbeterpunten ten aanzien van de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer?*

Uit deze ERB is geconcludeerd dat de reguliere risico's goed worden beheerst en dat er geen aanleiding is voor nieuwe vervolgacties. De effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer is als voldoende beoordeeld. Echter kwamen aandachtspunten naar voren uit de scenarioanalyse, waaronder IT en de transitie naar een nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie. Het pensioenfonds heeft in 2022 deze punten onder de aandacht gebracht door onder andere het uitvoeren van verschillende audits op de transitie naar de nieuwe pensioenuitvoerder, het actualiseren van het IT- en IB-beleid en een IT Risk Self Assessment.

13.7 Risico-inventarisatie en risicoprofiel

In 2022 heeft het pensioenfonds het Handboek IRM herijkt. Het Handboek IRM is hierbij op de volgende punten herzien:

- De risicotaxonomie is uitgebreid naar aanleiding van de IRM themamiddag.
 - In de risicotaxonomie is het risico rondom 'Deelnemers' toegevoegd onder het hoofdrisico 'Draagvlak'. Hier vallen bijvoorbeeld risico's rondom verwachtingen van deelnemers ten aanzien van verplichtingen en indexaties onder.
 - De risicotaxonomie is uitgebreid met nieuw geïdentificeerde risico's in het kader van de Wtp, namelijk verzekeringstechnische risico's en administratie vermogensbeheer risico's.
- Het proces rondom toetsing van de beheersmaatregelen is aangescherpt (dit betreft bijlage 3 van het Handboek IRM).

Na het volgen van een IT-training door het voltallige bestuur zijn alle IT risico's opnieuw gescoord tijdens de IT Risk Self Assessment. Tevens heeft het bestuur in het derde kwartaal van 2022 de IRM themamiddag gehad, tijdens deze sessie heeft het bestuur op verschillende risico deepdives gemaakt. Tijdens de IRM themamiddag zijn ook de top risico's van het pensioenfonds besproken. Het bestuur heeft in deze vergadering aangegeven dat de risico's die de grootste prioriteit vereisen de volgende zijn:

- de Wet toekomst pensioenen;
- keuzebegeleiding;
- toenemende afhankelijkheid van uitvoerder;
- wendbaarheid en verandervermogen.

De bovengenoemde risico's worden nauwlettend gevolgd door het bestuur en de risicobeheer functie van het pensioenfonds. Het pensioenfonds heeft beheersmaatregelen ingeregeld om de kans dat een risico optreedt te beperken of de impact daarvan te verlagen.

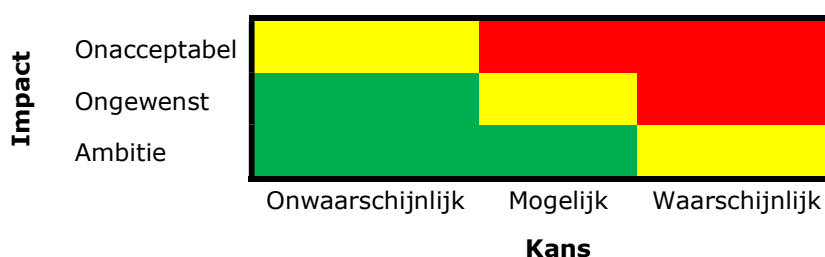
Daarnaast wordt een Business Continuity Plan (BCP) opgesteld door het pensioenfonds, dit betreft een (niet-financieel) crisisplan welke de continuering van de bedrijfsvoering van het pensioenfonds waarborgt. Hierin worden verschillende crisisscenario's opgenomen, waaronder het niet kunnen uitkeren van pensioenen, cyberrisico's, reputatieschade als gevolg van het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid en massaclaims naar aanleiding van het nieuwe pensioenstelsel. In 2023 wordt het BCP verder uitgewerkt.

13.8 Toelichting op de risicoclusters en onderliggende risico's

Hieronder zijn per risicocluster de onderliggende risico's weergegeven, inclusief de score die het bestuur eraan geeft. Dit betreft zowel het bruto risico (zonder beheersmaatregelen) als het netto risico (na toepassing van de beheersmaatregelen). Het bestuur probeert met het gevoerde risicomanagementbeleid de kans dat een ongunstige situatie zich voordoet te voorkomen of de impact daarvan door beheersmaatregelen te mitigeren. Door periodiek risico self assessment (RSA) analyses uit te voeren krijgt het bestuur zicht op de ontwikkeling van de geïdentificeerde risico's en kan het mede op basis daarvan de beheersmaatregelen beoordelen, aanscherpen, laten vervallen of nieuwe toevoegen.

Onderstaand worden per risicocluster de belangrijkste risico's benoemd en toegelicht.

Aan de hand van de inschatting van de kans en de impact kunnen de risico's visueel worden weergegeven in een risico-matrix:

I. Strategische risico's

Risicobereidheid

De risico acceptatie van het pensioenfonds ten aanzien van strategische risico's is gematigd. Het pensioenfonds streeft ernaar een duurzaam en betrouwbaar pensioenfonds te zijn én te blijven door middel van een effectieve en efficiënte uitvoering van de missie. Het waarmaken van de belofte naar de actieve deelnemers, pensioengerechtigden en/of gewezen deelnemers van een goed pensioen staat hierbij centraal. Effectieve besluitvorming, communicatie en monitoring en controle van de uitvoering van genomen besluiten zijn essentieel om de missie en doelstellingen te behalen.

Risiko	Bruto risico			Netto risico		
	Kans	Impact	Score	Kans	Impact	Score
Strategie - Besluitvorming	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Strategie – Middelen	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Strategie – Implementatie	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Mogelijk	Ongewenst	
Strategie – Verandervermogen	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Draagvlak – Maatschappij	Mogelijk	Ongewenst		Mogelijk	Ongewenst	
Draagvlak – Politiek	Mogelijk	Ongewenst		Mogelijk	Ongewenst	
Draagvlak – MVB – Klimaat	Mogelijk	Ongewenst		Mogelijk	Ongewenst	
Draagvlak – MVB - Mensen en arbeidsrechten	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Draagvlak – MVB – Energietransitie	Mogelijk	Ongewenst		Mogelijk	Ongewenst	
Draagvlak – MVB - Gebruik van hulpbronnen	Mogelijk	Ongewenst		Mogelijk	Ongewenst	
Uitbesteding – Afhankelijkheid	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Mogelijk	Ambitie	
Uitbesteding – Alignment	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Mogelijk	Ambitie	
Communicatie – Effectiviteit communicatie	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Communicatie – Foutieve communicatie	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Governance – Inrichting	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Governance – Informatie	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Governance - Risicomanagement	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	

Het bestuur is van mening dat voor het strategisch risico met name de externe omgeving, te weten de veranderingen die worden ingegeven door de maatschappij en politiek, bepalend zijn voor de risico's die het pensioenfonds loopt. Hierbij heeft het bestuur vastgesteld dat het daarop geen of slechts zeer beperkt invloed heeft. Hierdoor blijft de netto score voor deze twee risico's geel. Het bestuur probeert met name een goede financiële uitgangspositie te bewerkstelligen om het risico te mitigeren. Belangrijke ontwikkelingen in de maatschappij en politiek betreffen het maatschappelijk verantwoord beleggen en de Wet toekomst pensioenen.

In 2022 is ten behoeve van MVB (Maatschappelijk Verantwoord Beleggen) risico's een deelnemersonderzoek uitgevoerd en een benchmark analyse door VBDO. Naar aanleiding van deze onderzoeken zijn verschillende vervolgacties gedefinieerd. In 2023 wordt het MVB beleid op basis hiervan herijkt.

Communicatierisico ontstaat als het pensioenfonds het draagvlak en vertrouwen onder deelnemers verliest door onjuiste communicatie en/of door onduidelijke communicatie waardoor de afwegingen die het bestuur maakt over evenwichtigheid niet helder worden voor de betrokkenen. Het (crisis)communicatieplan wordt jaarlijks herzien en regelmatig is er een dialoog met deelnemers in

het deelnemerspanel om een gevoel te krijgen wat er bij deelnemers leeft en wat belangrijk wordt gevonden. Tevens communiceert het bestuur over belangrijke beleidskeuzes inclusief belangenafwegingen, om daarmee het draagvlak en vertrouwen te verkrijgen.

Op strategisch gebied loopt het pensioenfonds risico in verband met maatschappelijke en politieke ontwikkelingen. Dit hangt samen met het draagvlak voor de pensioenregeling en het pensioenstelsel. Dit komt onder andere tot uiting in de Wet toekomst pensioenen. Het bestuur bereidt zich, waar mogelijk samen met sociale partners, voor op de transitie naar een nieuw stelsel.

De (beoogde) datum van inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen is aangepast naar 1 juli 2023. Vanaf die datum start ook de transitieperiode - een periode waarin alle betrokken partijen zorg moeten dragen voor een zorgvuldige implementatie van het nieuwe stelsel. De overgang naar een nieuw pensioenstelsel brengt verschillende risico's met zich mee. Hiertoe heeft het pensioenfonds al in 2021 een risk self assessment uitgevoerd. Dit risk self assessment beschrijft risico's en beheersmaatregelen betreffende scope, projectorganisatie en -uitvoering en besluitvorming. Op verschillende momenten in het proces kan deze risk self assessment herhaald worden. De vervolgacties uit dit risk self assessment zijn in 2022 uitgevoerd.

Geplande acties 2023

Het pensioenfonds bevindt zich momenteel in de verdiepingsfase van het traject richting nieuw pensioenstelsel en is voornemens deze fase medio 2023 af te ronden. Hierin vindt nadere vormgeving plaats van pensioenregeling en beleid, waarbij onder andere het vaststellen van de risicohouding, inzicht in impact beleidsvarianten, eerste inzichten in consequenties van invaren, benodigde compensatie en uitvoeringstechnische implicaties van de nieuwe regeling aan bod komen. Hierna gaat het pensioenfonds de besluitvormingsfase in. Om dit te bereiken is een detailplanning opgesteld en is het plan van aanpak (inclusief datakwaliteit) begin 2023 vastgesteld. In deze detailplanning worden wederom de projectstructuur, taken, verantwoordelijkheden en het kritische tijdsplan voor pensioenfonds en sociale partners vastgelegd.

Bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel zal communicatie een belangrijke rol spelen. Gedegen communicatie met deelnemers is essentieel om het draagvlak te behouden. De risico's hieromtrent worden gemonitord tijdens het project naar de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel. Hierin wordt ook het communicatieplan meegenomen.

Om de strategische risico's verder te beheersen en mitigeren streeft het bestuur continu naar een goede financiële positie om een eventuele impact door externe factoren goed op te vangen.

II. Financiële risico's

Risicobereidheid

Voor het realiseren van de missie en doelstellingen is het nemen van bepaalde financiële risico's noodzakelijk. Ook het behalen van financiële rendementen gaat gepaard met het nemen van financiële risico's: het pensioenfonds is bereid gematigd financiële risico's te nemen waarvan wordt verwacht dat hier een structurele vergoeding tegenover staat of dat hierdoor een ander risico wordt gemitigeerd. Het pensioenfonds zoekt hierbij steeds naar de balans tussen het voorkomen van kortingen en het waardevast houden van de pensioenaanspraken en pensioenrechten. Indien niet tegelijkertijd aan beide doelstellingen kan worden voldaan, heeft het voorkomen van kortingen prioriteit.

Risico	Bruto risico			Netto risico		
	Kans	Impact	Score	Kans	Impact	Score
Matching en rente – Rente	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Matching en rente – Valuta	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Matching en rente – Inflatie	Mogelijk	Ongewenst		Waarschijnlijk	Ongewenst	
Markt – Aandelen	Mogelijk	Ongewenst		Mogelijk	Ongewenst	
Markt – Spread	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Markt – Concentratie en correlatie	Mogelijk	Ambitie		Mogelijk	Ambitie	
Krediet – Tegenpartij	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Liquiditeit – Financieringsliquiditeit	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Liquiditeit – Marktliquiditeit	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Verzekeringstechnisch – Langleven	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Verzekeringstechnisch – Kortleven	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Verzekeringstechnisch – Arbeidsongeschiktheid	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Verzekeringstechnisch – Premiemarge	Mogelijk	Ongewenst		Mogelijk	Ongewenst	

Door de hoge inflatie in 2022 heeft het bestuur gedurende het hele jaar extra aandacht besteed aan de monitoring van het inflatierisico. De monitoring van het inflatierisico is verder opgezet en de inflatiehedge (afdekking van het inflatierisico) wordt op kwartaalbasis in kaart gebracht en afgezet tegen de bandbreedtes. Een degelijke monitoring zorgt ervoor dat het risico beter beheerst wordt. Aangezien de risicobereidheid voor de financiële risico's is vastgesteld op gematigd, vallen alle risico's binnen de risicobereidheid.

In 2022 is invulling gegeven aan de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) verplichtingen die per 1 januari 2023 ingaan. Tevens zijn de aanbevelingen van de TFCF (Task Force on Climate related Financials) geïmplementeerd. Ten slotte is eind 2022 de strategische norm portefeuille voor 2023 vastgesteld.

In 2022 heeft er een evaluatie plaatsgevonden van de vermogensbeheerders.

Geplande acties 2023

Belangrijke geplande acties betreffen het verder opnemen van de duurzaamheidsrisico's die het pensioenfonds loopt in zijn risicomanagement. Het pensioenfonds heeft dergelijke risico's geïdentificeerd en zal deze verder integreren in het risicomanagement framework gedurende 2023. De herziening van het MVB beleid wordt medio 2023 behandeld. Het bestuur kijkt ook nadrukkelijk vooruit naar de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel, samen met de sociale partners, die voorlopig voor het solidaire pensioencontract hebben gekozen, om zich hier zo goed als mogelijk op voor te bereiden.

Daarnaast heeft het pensioenfonds besloten om in 2023 een selectietraject voor fiduciair manager te starten. Hier is een plan van aanpak voor opgesteld dat in lijn is met het uitbestedingsbeleid. Het selectieproces wordt naar verwachting in de tweede helft van 2023 afgerond.

In 2022 is de methodiek van het toetsen van de beheersmaatregelen vastgesteld. De toetsing op effectiviteit van de beheersmaatregelen zal in 2023 plaatsvinden.

III. Operationele risico's

Risicobereidheid

De risicobereidheid voor operationele risico's is gematigd. Mensen, processen en systemen zijn ondersteunend aan de kwaliteit van de dienstverlening en producten die worden geleverd aan de deelnemers en de werkgever. Daarbij onderkent het pensioenfonds dat het volledig beheersen van de operationele risico's resulteert in hoge kosten voor de te leveren diensten en producten. Daarom worden lage foutpercentages in de uitvoering geaccepteerd. Het pensioenfonds zal altijd grote aandacht hebben voor het voorkomen van incidenten met grote impact voor de deelnemers.

Daarnaast wordt de complexiteit zoveel mogelijk beperkt om de daarmee samenhangende operationele risico's te beperken of weg te nemen. Het pensioenfonds acht het van belang dat afwijkende processen en handmatige handelingen zoveel mogelijk worden geminimaliseerd door automatisering en standaardisering. In geval dat organisatorische veranderingen benodigd zijn (zoals de overstap naar een nieuwe uitvoeringsorganisatie of overgang naar een nieuw pensioenstelsel), accepteert het pensioenfonds tijdelijk een verhoging van de operationele risico's, mits dit op de lange termijn aantoonbaar leidt tot een grotere mate van efficiëntie en effectiviteit. Deze risico's worden nauwlettend gemonitord door het bestuur.

Hieronder vindt u een overzicht van de bruto en netto risico scores van het pensioenfonds, zoals vastgesteld tijdens de IRM themamiddag in 2021.

Risico	Bruto risico			Netto risico		
	Kans	Impact	Score	Kans	Impact	Score
Balans en vermogensbeheer - ALM en SAA	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Balans en vermogensbeheer - Uitvoering overlay	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Balans en vermogensbeheer - Selectie en monitoring	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Balans en vermogensbeheer - Uitvoering operationeel vermogensbeheer	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Waarschijnlijk	Ongewenst	
Balans en vermogensbeheer – Rapportage	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Pensioenadministratie - Uitvoering deelnemersadministratie	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Pensioenadministratie – Data	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Pensioenadministratie - Beheer aanspraken	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Pensioenadministratie – Berekeningen	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Pensioenadministratie – Toekenningen	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Pensioenadministratie - Uitkeringen	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
IT Pensioenfonds – Beschikbaarheid	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
IT Pensioenfonds - Toegang (incl. cyberrisico)	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
IT Pensioenfonds – Betrouwbaarheid	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
IT Pensioenfonds – Aanpasbaarheid	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
IT Pensioenuitvoerder – Beschikbaarheid	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
IT Pensioenuitvoerder - Toegang (incl. cyberrisico)	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
IT Pensioenuitvoerder – Betrouwbaarheid	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
IT Pensioenuitvoerder – Aanpasbaarheid	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
IT Vermogensbeheerders – Beschikbaarheid	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
IT Vermogensbeheerders - Toegang (incl. cyberrisico)	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
IT Vermogensbeheerders – Betrouwbaarheid	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
IT Vermogensbeheerders – Aanpasbaarheid	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
HR – Beschikbaarheid	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
HR – Werving	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
HR – Deskundigheid	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	

Het netto risico voor de uitvoering van het operationeel vermogensbeheer en rapportage is in 2021 toegenomen door de problemen die ontstaan zijn bij Caceis. De problematiek bij de uitbesteding naar Caceis is verholpen, bijhorende risico's zijn gemitigeerd.

In 2022 is IT- en informatiebeveiligingsbeleid geactualiseerd om aan te sluiten bij de kaders zoals opgesteld door de pensioenfederatie. Tevens is modelbeleid opgesteld, dat ziet op de modellen gebruikt door het pensioenfonds en zijn (onder)uitbestedingspartijen. Gedurende 2023 worden deze beleidsdocumenten geactualiseerd.

Op basis van de uitgevoerde risicobeoordeling ten aanzien van pensioenadministratierisico lijkt het bestuur voldoende beheersmaatregelen te hebben om het risico goed te mitigeren in samenwerking met zijn uitbestedingspartner TKP. TKP heeft laten weten haar dienstverlening aan het pensioenfonds uiterlijk op 1 januari 2023 te beëindigen. Het pensioenfonds heeft besloten om zijn pensioenadministratie vanaf 1 januari 2023 onder te brengen bij AZL. De transitie naar AZL heeft tot op heden geen omvangrijke incidenten met zich meegebracht. In 2023 gaat het pensioenfonds aan de slag om de risico's op het gebied van pensioenadministratie verder te mitigeren in samenwerking met AZL.

Door de inhuur van meerdere dienstverleners en wisseling van uitbestedingspartijen ontstaat het risico dat er niet goed wordt samengewerkt en er op operationeel gebied hiaten ontstaan. Het bestuursbureau heeft een belangrijke taak om te zorgen dat alle partijen goed op elkaar aangelijnd zijn en de operationele zaken worden uitgevoerd.

Juridische risico's kunnen onder andere ontstaan door incidenten of inbreuk op het gebied van privacy, wat snel leidt tot reputatieschade. Het bestuur is van mening dat door de veelheid aan beheersmaatregelen en de effectiviteit daarvan, het risico voldoende wordt beheerst. Het bestuur streeft er naar met behulp van de beheersmaatregelen het aantal klachten, incidenten en datalekken tot een minimum te beperken, maar kan deze niet uitsluiten. Uiteraard dient de pensioenuitvoering te voldoen aan wet- en regelgeving.

Door de inrichting van een eigen bestuursbureau kunnen HR-risico's ontstaan. Deze worden gemitigeerd door de medewerkers van het bestuursbureau in te huren als zelfstandige of via een achterliggende dienstverlener en te zorgen voor goede contractuele afspraken. Hierdoor wordt, wanneer nodig, de capaciteit van het bestuursbureau eenvoudig opgeschaald.

Geplande acties 2023

2023 staat in het teken van het goed afronden van de overstap naar de nieuwe pensioenuitvoeringsorganisatie AZL. Hierbij zal aandacht zijn voor de beheersing van de operationele risico's. Hierbij is de transitie naar een nieuw IT platform door AZL een belangrijk aandachtspunt. Ook zal het pensioenfonds het thema 'datakwaliteit' zorgvuldig en tijdig aanvliepen door onder andere een plan van aanpak datakwaliteit, een herijking van het datakwaliteitbeleid, data deelwaarnemingen en steekproeven en controle door een externe accountant.

Het project betreffende de transitie naar een nieuw pensioenstelsel is onderhanden werk. Bij deze transitie zal de uitvoering en de datakwaliteit van de huidige regeling belangrijk zijn om het mogelijke invaren van aanspraken in het nieuwe stelsel mogelijk te maken. De eerder uitgevoerde complexiteitsreductie, de overgang naar een nieuwe administrateur en het actualiseren van IT-beleid, kunnen helpen deze risico's te beheersen.

IV. Compliance risico's

Risicobereidheid

De reputatie van het pensioenfonds is cruciaal voor het realiseren van de missie en doelstellingen. Het pensioenfonds handelt integer en in overeenstemming met ethische normen. Het pensioenfonds vermijdt risico's met betrekking tot het niet naleven van interne normen en wet- en regelgeving; de risicobereidheid is daarmee laag. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met het feit dat het pensioenfonds als 'fonds van de toezichthouder' extra kritisch wordt beoordeeld.

Risico	Bruto risico			Netto risico		
	Kans	Impact	Score	Kans	Impact	Score
Juridisch - Wet- en regelgeving	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Juridisch - Naleving	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Mogelijk	Ongewenst	
Juridisch – Fondsdokumentatie	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Juridisch – Aansprakelijkheid	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Juridisch - Afdwingbaarheid contracten	Onwaarschijnlijk	Ambitie		Onwaarschijnlijk	Ambitie	
Juridisch – Privacy	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Integriteit - Witwassen en terrorismefinanciering	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Integriteit – Sanctiewetgeving	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Integriteit - Corruptie en fraude	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Integriteit - Onoorbaar handelen	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Integriteit - Voorwetenschap	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	
Integriteit - Fiscaal	Onwaarschijnlijk	Ongewenst		Onwaarschijnlijk	Ongewenst	

Naleving van de verschillende wet- en regelgeving is prioriteit voor het pensioenfonds. Toenemende regeldruk heeft ertoe geleid dat er extra aandacht is geweest hiervoor in 2022. Zo voldoet het pensioenfonds aan de SFDR vereisten en de bijhorende rapportageverplichtingen.

De integrale risicobeoordeling integriteitsrisico's (SIRA) is in 2022 geactualiseerd.

Bij elke vergadering wordt uitvraag gedaan en eventueel melding gemaakt van (potentiële) 'conflict of interests', waarna indien van toepassing het betrokken bestuurslid, lid van het verantwoordingsorgaan of de raad van toezicht zich dient te onthouden van de discussie en/of de vergadering dient te verlaten.

Geplande acties 2023

In 2023 spelen onder andere de naleving van wet- en regelgeving, waaronder DORA en AVG, een grote rol bij de uitbesteding ten behoeve van de pensioenuitvoering. Ook worden de eerste rapportages voor SFDR gemaakt in 2023.

14 Actuariële grondslagen 2022

Toe- en uittreding	Bij de vaststelling van de technische voorziening wordt geen rekening gehouden met toekomstige toetredingen en uittredingen anders dan door sterfte.
Uitbetaling	Voor de berekening van de technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds wordt ervan uitgegaan dat de pensioenen aan het begin van elke maand worden uitbetaald. In zoverre er een slotuitkering bij overlijden is, tot het eind van het kwartaal, wordt hier in de voorziening vanaf 30 juni 2020 rekening mee gehouden.
Leeftijd	Voor de actieve en gewezen deelnemer wordt de leeftijd op de berekeningsdatum vastgesteld in maanden nauwkeurig door de pensioenrichtleeftijd te verminderen met de toekomstige duur tot aan de pensioenrichtleeftijd. Voor de deelnemer met een ingegaan pensioen wordt de leeftijd op de berekeningsdatum vastgesteld in maanden nauwkeurig door het verschil te nemen tussen het berekeningsjaar en de geboortedatum.
Hertrouwkanen	Er wordt geen rekening gehouden met hertrouwkanen.
Rekenrente	De rentetermijnstructuur inclusief ultimate forward rate per balansdatum, zoals door toezichthouder DNB vastgesteld en gepubliceerd.
Sterftekansen	Voor mannen en vrouwen worden de sterftekansen ontleend aan de Prognosetafel AG2022 zoals deze is gepubliceerd door het Koninklijk Actuariel Genootschap. Deze kansen zijn omgerekend naar een generatietafel om rekening te houden met de verwachte toekomstige daling van de sterftekansen. Bij het gebruik van de Prognosetafel AG2022 wordt rekening gehouden met leeftijdsafhankelijke ervaringssterfte die is vastgesteld met behulp van het S&V ervaringssterftemodel op basis van levensverwachting naar inkomensniveau. De ervaringssterfte is in 2021 hernieuwd vastgesteld en doorgevoerd per 31 december 2021. Vanaf 31 december 2021 zal de ervaringssterfte in het jaar van aanpassing aan de AG prognosetafel hernieuwd getoetst en vastgesteld worden, voor het eerst in 2024. Voor kinderen worden de sterftekansen verwaarloosd.
Invalideringskansen	Voor de berekening van de technische voorziening voor risico van het fonds worden geen invalideringskansen gehanteerd. Met revalidatie wordt geen rekening gehouden.
Partnerfrequentie	Zolang nog geen pensioenuitkering is ingegaan zijn de partnerfrequenties gebaseerd op de vastgestelde 'CBS 2018, incl. samenwonend', met een frequentie van 100% op de pensioenrichtleeftijd. Voor pensioengerechtigden wordt alleen met een voorziening voor partnerpensioen rekening gehouden, indien en zolang zij gehuwd zijn of een partnerrelatie hebben (bepaalde partner systeem) met de partner waarmee de relatie bestond bij pensioeningang.
Leeftijdsverschil	Voor wat betreft het partnerpensioen wordt verondersteld dat de verzekerde man 2,5 jaar ouder is dan de vrouwelijke partner en de verzekerde vrouw 1,5 jaar jonger is dan de mannelijke partner.
Wezenpensioen	De voorziening voor latent wezenpensioen bedraagt 0,35% van de voorziening voor latent partnerpensioen voor actieve en gewezen deelnemers. De opslag voor latent wezenpensioen in de risicopremie voor het partnerpensioen bedraagt 6,6% van de risicopremie voor het partnerpensioen met ingang van 1 januari 2020. Bij een ingegaan wezenpensioen wordt voor wezen jonger dan 12 jaar aangenomen dat het wezenpensioen voortduurt tot de 18-jarige leeftijd; voor wezen van 12 jaar of ouder wordt aangenomen dat de eindleeftijd van het wezenpensioen jaarlijks oploopt, van 18 jaar op leeftijd 12 tot uiteindelijk 27 jaar.

Arbeids- ongeschiktheid	Voor arbeidsongeschikte deelnemers voor wie de pensioenopbouw zonder verdere betaling van bijdragen wordt voortgezet, wordt de technische voorziening voor risico fonds gelijk gesteld aan de contante waarde van de in totaal bereikbare aanspraken. Hierbij wordt rekening gehouden met toekomstige verwachte onvoorwaardelijke stijgingen van de pensioengrondslag van arbeidsongeschikten. Deze is gebaseerd op een verwachte loonstijging van 2,3% per jaar op de langere termijn.
Excassokosten	De vaste kostenopslag bedraagt 2,25% van de netto technische voorziening.

15 Externe toezichthouders

De toezichthouders hebben geen formele maatregelen opgelegd aan het pensioenfonds. Het afgelopen jaar zijn geen dwangsommen of boetes opgelegd. Evenmin zijn door de toezichthouders aanwijzingen aan het pensioenfonds gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is de bevoegdheidsuitoefening van organen van het pensioenfonds gebonden aan toestemming van de toezichthouders.

Er zijn in 2022 enkele sectorbrieven en instructiebrieven gezonden door de toezichthouders. Het pensioenfonds volgt de aanbevelingen, adviezen en instructies die hierin gegeven worden op.

De toezichthouder heeft opmerkingen gemaakt bij de statuten van het pensioenfonds over de benoemingsprocedure van leden namens de werknemers in het verantwoordingsorgaan. Volgens de toezichthouder kan de ondernemingsraad hierbij geen rol spelen. Daarom zijn de statuten aangepast in die zin dat de benoeming van deze leden op voordracht van de vakorganisaties betrokken bij het cao-overleg bij DNB plaatsvindt.

Meldingen aan toezichthouders

De voorgenomen collectieve waardeoverdracht van één ingegaan nabestaandenpensioen naar ElipsLife is gemeld bij toezichthouder DNB. Deze waardeoverdracht vindt echter vooralsnog geen doorgang, waardoor de melding in overleg met de toezichthouder on-hold is gezet.

Onderzoeken toezichthouders

Toeziethouder DNB heeft in 2022 zijn jaarlijkse uitvraag bij (onder andere) Pensioenfonds DNB gedaan naar niet-financiële risico's.

Toeziethouder AFM heeft een uitvraag gedaan bij (onder andere) Pensioenfonds DNB naar het tweedepijlerpensioen.

Het pensioenfonds heeft tijdig op alle uitvragen van de toezichthouders gereageerd.

16 Toekomst pensioenfonds

Het pensioenfonds heeft in 2020 zijn toekomst onderzocht. Conclusie destijds was dat er geen noodzaak is om de uitvoeringsvorm (eigen pensioenfonds) te wijzigen. De financiële situatie van het pensioenfonds is goed. Het pensioenfonds is stabiel en de bestuurlijke invulling is goed. Alle stakeholders zijn geraadpleegd en waren het eens met deze conclusies.

In de periode tot 2027 kan het pensioenfonds in deze vorm, samen met werkgever/sociale partners, keuzes maken ten aanzien van het nieuwe pensioenstelsel. De wendbaarheid is het grootst in de situatie van een zelfstandig voortbestaan.

De toekomst van het pensioenfonds komt periodiek aan bod bij de uitgevoerde en nog uit te voeren eigen risicobeoordelingen.

Werkgever of sociale partners hebben geen intentie uitgesproken om de uitvoeringsovereenkomst van de regeling niet te continueren/te staken.

De huidige pensioenregeling loopt tot 1 januari 2025. De intentie van sociale partners en pensioenfonds is om per 1 januari 2026 over te gaan naar het nieuwe pensioencontract. Daardoor ontstaat een 'tussenjaar', waarvoor waarschijnlijk de huidige pensioenregeling wordt verlengd.

De implementatie van de gegevens die van TKP naar AZL zijn overgegaan, zal nog enkele maanden in 2023 beslaan. Naar verwachting zal deze voltooid zijn in september 2023. Vooralsnog lijkt de transitie goed verlopen te zijn, maar er volgt nog een interne audit op de transitie.

Ondanks de onzekerheid over de wetgeving over het nieuwe pensioenstelsel (de Wet toekomst pensioenen, Wtp) is het bestuur (en sociale partners) onverminderd doorgegaan met de voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel. Sociale partners hebben zich voorlopig uitgesproken voor een solidaire pensioenregeling en zien geen redenen om af te wijken van het standaardpad om in te varen.

Het pensioenfonds zal de keuze van sociale partners in het kader van de opdrachtaanvaarding beoordelen op evenwichtigheid en uitvoerbaarheid. In het traject naar deze keuze toe, is het pensioenfonds goed aangelijnd, om te voorkomen dat sociale partners keuzes maken die niet (of tegen hoge kosten) uitvoerbaar zijn. Ook het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht hebben een rol in dit traject en worden door het bestuur continu op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen.

Het pensioenfonds heeft een projectgroep opgezet en de werkgever heeft een brede projectstructuur opgezet met deelname vanuit het pensioenfonds, vakorganisaties en Belangenvereniging Pensioengerechtigden en Gewezen Deelnemers DNB.

De intentie om per 1 januari 2025 over te gaan naar het nieuwe pensioencontract, is verschoven naar 1 januari 2026. Deze datum is ook voor pensioenuitvoeringsorganisatie AZL haalbaar. Om deze planning te kunnen halen, moet medio 2024 een definitieve keuze bekend zijn, inclusief alle documentatie, waarna het instemmingstraject bij toezichthouder DNB ingegaan wordt. Daarna heeft AZL ongeveer een jaar nodig om de nieuwe regeling in te bouwen in de systemen.

In het kader van de toeslagverlening in 2023 beraadt het bestuur zich op het eventueel gebruik maken van het transitie-FTK (financieel toetsingskader) of de AMvB met versoepelde toeslagregels. Een besluit hierover wordt in juni 2023 verwacht.

Amsterdam, 19 juni 2023

Peter de Groot
Agnes Joseph
Jos Kleverlaan
Martin van der Pot
Margreet Schuit
Roeland van Vledder

17 Bevindingenrapport raad van toezicht

Conform de statuten van pensioenfonds DNB legt de raad van toezicht van pensioenfonds DNB (hierna: de Raad) jaarlijks verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en in het jaarverslag. Daarnaast legt de Raad zijn waarnemingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar vast. Dit doet de Raad aan de hand van een vooraf vastgesteld normenkader. Deze rapportage is als volgt opgezet:

- onderdeel 1: algemeen oordeel;
- onderdeel 2: verantwoording;
- onderdeel 3: bevindingen;
- onderdeel 4: werkwijze en speerpunten 2023; en
- onderdeel 5: goedkeuring besluit vaststelling bestuursverslag en jaarrekening 2022.

1. Algemeen oordeel

De Raad begint zijn verslag met een oordeel over het algemene beeld en het oordeel is net als vorig jaar positief. Het fonds staat er goed voor en de Raad is van mening dat het bestuur goed functioneert. De Raad constateert dat het bestuur de juiste thema's behandelt, afgewogen keuzes maakt en zijn keuzes met degelijke argumenten onderbouwt. Vanwege de aard en de omvang van de werkzaamheden en de omgeving waarin het pensioenfonds zich bevindt, zijn er altijd verbeteringen mogelijk. De aanbevelingen en de bevindingen die in onderdeel 3 zijn opgenomen moeten in die context worden gelezen.

2. Verantwoording

De taak van de Raad wordt bepaald door het wettelijk kader. Hierbij hoort ook de Code Pensioenfonds en de statuten/reglementen van Pensioenfonds DNB. De leden van de Raad zijn allen lid van de VITP (Vereniging Intern Toezicht Pensioensector); de Raad betreft bij het uitoefenen van zijn taak de VITP-Toezichtcode en de Code Pensioenfonds. De wettelijke taak van de Raad bestaat in ieder geval uit het toezicht houden op het bestuursbeleid en de algemene gang van zaken van het fonds, het toezien op een adequate risicobeheersing en het toezien op evenwichtige belangenafweging. Tevens beoordeelt de Raad de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de korte en de lange termijn en staat de Raad het bestuur met raad ter zijde.

Naast deze wettelijke taken heeft de Raad een aantal goedkeuringsrechten. In dit kader heeft de Raad in 2022 goedkeuring verleend aan de volgende bestuursbesluiten:

- vaststelling functieprofiel bestuurslid vermogensbeheer;
- vaststelling van het bestuursverslag 2021 en de jaarrekening 2021;
- vaststelling wijziging beloningsbeleid;
- vaststelling functieprofiel bestuurslid risk/actuarieel;
- vaststelling functieprofiel bestuurslid interne audit;
- collectieve waardeoverdracht Elips-Life.

Tot slot heeft de Raad getoetst of de voorgedragen bestuursleden voldoen aan het betreffende functieprofiel.

De Raad heeft een toezichtsplan 2022 opgesteld en gedeeld met het bestuur en het verantwoordingsorgaan. In dit toezichtsplan staan de speerpunten van de Raad vermeld, alsmede de werkwijze van de Raad en het normenkader dat de Raad hanteert.

De Raad heeft in 2022, naast de reguliere vergaderingen, vergaderd dan wel gesproken met het bestuur, het verantwoordingsorgaan, de sleutelfunctiehouders, de certificerend actuaire en de accountant. Tevens heeft de voorzitter van de Raad ieder kwartaal overleg gehad met de voorzitters van het bestuur en het verantwoordingsorgaan en hebben de leden van de Raad vergaderingen van het bestuur bijgewoond als toehoorder. De Raad wordt proactief geïnformeerd over belangrijke beleidsbeslissingen van het fonds, ook als die niet de goedkeuring van de Raad behoeven.

In december 2022 heeft de Raad een zelfevaluatie gehouden onder begeleiding van een externe deskundige. De resultaten zijn besproken met het verantwoordingsorgaan.

3. Bevindingen

In dit onderdeel worden de bevindingen voor 2022 toegelicht aan de hand van het normenkader.

Hierbij wordt telkens eerst de van toepassing zijnde norm genoemd en worden vervolgens de bevindingen van de Raad toegelicht.

a. Algemeen beleid

Norm: Het bestuur van een fonds heeft tot taak zo goed mogelijk uitvoering te geven aan de pensioenregeling. Een pensioenfondsbestuur dient daartoe de doelstellingen van het fonds en de gehanteerde uitgangspunten (in overleg met andere organen) vast te stellen. Tevens dient het bestuur een visie te hebben op een toekomstbestendige uitvoering. Het beleid van het bestuur en de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen dienen voldoende kenbaar te zijn.

Bevindingen

De Raad constateert dat het bestuur nadrukkelijk aandacht heeft voor een toekomstbestendige uitvoering van de pensioenregeling. Enerzijds betreft dit de transitie van de pensioenadministratie naar AZL (hierover meer bij norm f), anderzijds betreft dit de overgang naar het nieuwe pensioencontract. Het bestuur besteedt veel aandacht aan de overgang naar het nieuwe pensioencontract en het kennisniveau op dit gebied is hoog. De wetgeving is echter nog steeds niet definitief, hetgeen onduidelijkheid met zich meebrengt. Naar verwachting zal er in 2023 meer duidelijkheid zijn op dit vlak.

De Raad constateert dat er voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel inmiddels een duidelijke projectstructuur is, inclusief een planning. Deze projectstructuur was tot op heden vooral gericht op de keuzes die sociale partners moeten maken. Om het project ook aan de kant van het pensioenfonds goed in te richten is er aan de kant van het pensioenfonds een projectleider benoemd voor de implementatie van de Wet Toekomst Pensioenen. De Raad onderschrijft het belang hiervan. De Raad wordt uitgenodigd voor themadagen, heeft inzage in de bestuursstukken hieromtrent en wordt in de overlegvergaderingen met het bestuur nader ingelicht over de actualiteit met betrekking tot dit project. De Raad adviseert in 2023 dit verder te intensiveren en de diverse stakeholders op de hoogte te houden van de stappen die genomen zijn, de stappen en besluiten die de komende periode genomen gaan worden en de verwachtingen richting de diverse stakeholders te benoemen.

Op themadagen in oktober heeft het bestuur in aanwezigheid van de Raad tijd genomen om de blik te richten op de wereld ná de invoering van de Wet toekomst pensioenen. De Raad acht dit een goede zaak en adviseert om op periodieke basis de blik te blijven richten op dit soort strategische zaken.

De Raad is van mening dat het overige beleid en de hieraan ten grondslag liggende overwegingen kenbaar zijn; de Raad acht de bedrijfsvoering beheerst en integer.

b. Governance

Norm: De structuur van een fonds dient zodanig te zijn dat goede besturing bij voortdurend is geborgd. Voorts dienen individuele bestuursleden en het bestuur als geheel voldoende geschikt te zijn. Het bestuur dient een beleid te hebben ter bevordering van diversiteit.

Bevindingen

Het proces inzake herbenoeming van twee bestuursleden is goed verlopen. Ook de benoeming van het nieuwe bestuurslid met als aandachtsgebied vermogensbeheer verliep prima.

Vanwege diverse redenen heeft het bestuur besloten om de indeling van de portefeuilles van de diverse bestuursleden te heroverwegen. Dit is een doordacht proces geweest waarbij de Raad vooraf is betrokken in de gedachtenvorming. Eén van de redenen voor herindeling van de portefeuilles was de werkbelasting van het bestuur/sommige bestuursleden. De Raad meent dat de nieuwe portefeuille-indeling positieve invloed kan hebben voor de werkbelasting, ziet dat het bestuur zich hiervan bewust is en hierin naar constructieve oplossingen zoekt door soms ook zaken buiten het bestuur te beleggen. De Raad constateert echter ook dat de hoeveelheid werk niet zal afnemen de komende jaren, dat de agenda's van de bestuursvergaderingen vol zijn en dat de vergaderdagen lang zijn. De Raad zal hier met aandacht naar blijven kijken en dit onder de aandacht van het bestuur blijven brengen. In dat kader is de Raad bijvoorbeeld nog altijd van mening dat een beleggingscommissie, vanwege diverse redenen, van toegevoegde waarde kan zijn.

De Raad heeft gedurende het jaar met de individuele bestuursleden gesproken over de invulling van het bestuurslidmaatschap. Net als het voorgaande jaren ervaart de Raad deze gesprekken als waardevol. De Raad waardeert in deze gesprekken de openheid van de bestuurders en ervaart de

sfeer als ontspannen en constructief. In voorkomende gevallen fungeert de Raad in deze gesprekken als spiegel of klankbord. De Raad zal deze werkwijze in 2023 voortzetten.

De Raad heeft tweemaal gesproken met de sleutelfunctiehouders en ook als toehoorder bestuursvergaderingen bijgewoond. De Raad constateert dat de sleutelfuncties goed functioneren en duidelijk zijn ingebed in de organisatie van het pensioenfonds.

Voor wat betreft geschiktheid constateert de Raad dat het bestuur extra scholing heeft gevolgd op het gebied van IT/cybercrime en dat het bestuur dit direct heeft ingezet bij de transitie van de pensioenadministratie naar AZL. De Raad gaat graag met het bestuur in gesprek over de wijze waarop IT-risico's besproken worden met de pensioenuitvoerder en welke beheersmaatregelen in dit kader zijn genomen, zoals het testen van beheersingsmaatregelen met betrekking tot cybercrime en de wijze waarop over de resultaten wordt gerapporteerd: de Raad acht het van belang dat hier inzicht in komt zodat de risico's op dit gebied zoveel mogelijk beheerst worden.

De Raad is van mening dat er een goede relatie is met het verantwoordingsorgaan, waarbij beide gremia elkaar laagdrempelig weten te vinden.

c. Financiële opzet

Norm: Het fonds dient een deugdelijke financiële opzet te hebben. De financiële opzet dient zodanig te zijn dat de pensioenregeling ook op de lange termijn kan worden waargemaakt.

Bevindingen

De Raad heeft kennisgenomen van de vergaderstukken van het bestuur, de jaarstukken en de documentatie over de premievaststelling voor 2023. De Raad constateert dat er een goed proces is doorlopen, de afwegingen zorgvuldig gedaan zijn met ruimte in het bestuur voor discussie. De belangen zijn evenwichtig afgewogen. In het FTK is de financiële opzet zodanig dat de regeling op lange termijn kan worden waargemaakt.

d. Evenwichtige belangenafweging

Norm: Het bestuur van een fonds dient ervoor te zorgen dat belanghebbenden zich op een evenwichtige wijze vertegenwoordigd weten door het bestuur van het fonds.

Bevindingen

De Raad is van mening dat het bestuur bij het nemen van besluiten de belangen van de diverse belanghebbenden evenwichtig afweegt. Dit komt tot uitdrukking in de beleidsvoorbereiding en in de discussies die worden gevoerd in het bestuur. Eén en ander wordt vervolgens vastgelegd in de notulen van de vergaderingen. Bij het besluit inzake de toeslagverlening dat in 2022 is genomen, kwam dit zeer nadrukkelijk naar voren en is aan het verantwoordingsorgaan en de Raad gevraagd of zij relevante punten zagen die nog zouden moeten worden meegenomen in de afwegingen. De Raad heeft dit proces en de betrokkenheid hierbij als zeer positief ervaren.

De Raad heeft eerder geadviseerd om, ter voorbereiding op het nieuwe contract, uitgangspunten te formuleren voor evenwichtige belangenafweging. In 2022 heeft het bestuur hier opvolging aan gegeven door het opstellen van een zogenaamde 'Leidraad evenwichtige belangenafweging'. Dit document is diverse malen besproken en bediscussieerd binnen het bestuur. De Raad heeft waardering op de wijze waarop het bestuur invulling heeft gegeven aan het formuleren voor uitgangspunten inzake evenwichtige belangenafweging.

e. Risicomanagement en audit

Norm: Het bestuur bevordert en borgt een cultuur waarin risicobewustzijn vanzelfsprekend is en zorgt voor een adequate organisatie van het integrale risicomanagement. Het bestuur houdt expliciet rekening met risico's en risicobeheersing bij het bepalen van het beleid en het nemen van besluiten. Deze risicoafweging wordt vastgelegd. Het bestuur laat audits verrichten op relevante processen, bespreekt de uitkomsten en zorgt voor adequate follow up.

Bevindingen

Het risicojaarplan van het bestuur bevat heldere speerpunten. Raad constateert dat het risicobewustzijn in het bestuur goed ontwikkeld is. De "tone at the top" is goed en er is een cultuur die het analyseren en beheersen van risico's bevordert.

De Raad heeft kennisgenomen van de (concept) auditrapportages “assurance landschap uitbesteding” en de – tussentijdse – audit op de transitie van TKP naar AZL. De gekozen onderwerpen geven aan dat het bestuur audits laat doen op relevante processen. De audits geven inzicht in zaken die aangepakt moeten worden. De Raad is van oordeel dat beide audits zeer waardevol zijn en een bijdrage leveren aan de beheersing van risico’s.

f. Uitbesteding

Norm: Het bestuur dient een visie op de uitvoering van de activiteiten van het pensioenfonds te hebben, inclusief een aanvaardbaar niveau van de kosten en zicht op de keten van uitbesteding. Daarbij dient het bestuur in control te zijn. De overwegingen bij de keuze voor de wijze van uitvoering worden vastgelegd en beschikbaar gesteld aan belanghebbenden. Partijen waar werkzaamheden aan worden uitbesteed, dienen op regelmatige basis te worden geëvalueerd. Hetzelfde geldt ten aanzien van de adviseurs waarmee het bestuur werkt.

Bevindingen

De Raad constateert dat de evaluatie van uitbestedingspartijen planmatig en gestructureerd plaatsvindt. De Raad heeft kennis genomen van het besluit van het bestuur om de uitbesteding van het vermogensbeheer te evalueren. De Raad ondersteunt dit besluit en vindt dat het evaluatie- en zoekproces hiervoor evenwichtig is.

Voor wat betreft uitbesteding is in 2023 vanzelfsprekend veel aandacht besteed aan de uitbesteding van de pensioenadministratie: per 1 januari 2023 is de pensioenadministratie niet meer uitbesteed aan TKP, maar aan AZL. Mede aan de hand van een uitgebreid projectplan heeft het bestuur uitvoering gegeven aan de voorbereiding van de transitie van TKP naar AZL. De Raad constateert dat dit project beheerst is verlopen waarbij problemen (bijvoorbeeld voor wat betreft de uitvoering van de pensioenregeling) op gestructureerde wijze zijn opgepakt. De Raad stelt vast dat dit proces met de benodigde zorgvuldigheid is doorlopen (inclusief het in kaart brengen van risico’s en het nemen van beheersmaatregelen). De Raad heeft waardering voor de inzet die het bestuur heeft getoond om deze transitie voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden zo goed mogelijk vorm te geven.

De Raad ziet dat het bestuur rapportages en analyses ontvangt van uitbestedingspartijen, waardoor tekortkomingen tijdig gesignaleerd en geanalyseerd kunnen worden. De Raad beveelt aan deze analyses een vaste plaats te geven op de bestuurlijke agenda en hierbij ook onderuitbestedingen te betrekken.

g. Beleggingsbeleid en vermogensbeheer

Norm: Een pensioenfonds dient een beleggingsbeleid te hebben dat in overeenstemming is met de verplichtingen van het fonds en de vastgestelde risicohouding. In dit beleid dient aandacht te zijn voor maatschappelijk verantwoord beleggen. De opdracht aan de vermogensbeheerder dient in overeenstemming te zijn met dit beleid en er dienen effectieve begrenzings opgenomen te zijn in deze opdracht. Volgens de Nederlandse Pensioenwet zijn Nederlandse pensioenfonds verplicht om in hun jaarverslag verantwoording af te leggen over de gevolgen van hun investeringsbeslissingen op het gebied van milieu, klimaat en mensenrechten en hun deelnemers te betrekken bij de keuzes die worden gemaakt in het verantwoord beleggingsbeleid.

Bevindingen

Het meest recente IPCC rapport geeft aan de klimaatverandering wereldwijd doorzet en de opwarming van de aarde richting de 1.5 graad beweegt. In het genoemde rapport wordt er daarom expliciet een beroep gedaan op de financiële sector om in haar beleggingsbeleid rekening te met de klimaatverandering. Het pensioenfonds heeft al verschillende stappen gezet om bij het beleggingsbeleid expliciet rekening te houden met deze ontwikkeling en hierop in te spelen. De Raad ondersteunt dit beleid en adviseert het bestuur om hier volgende stappen in te zetten. Daarom zal de Raad in het komende jaar regelmatig aandacht vragen voor de mogelijke klimaatrisico’s in de portefeuille en de verschillende acties die het bestuur uitzet om niet alleen rendement en risico van de portefeuille inzichtelijk te maken maar ook de (klimaat)impact van de portefeuille nadrukkelijk te monitoren.

h. Communicatie

Norm: Het bestuur zorgt voor een adequaat communicatiebeleid, waarbij de persoonlijke pensioeninformatie goed toegankelijk is en het pensioenbewustzijn van belanghebbenden wordt

bevorderd. Het bestuur meet de effectiviteit van de ingezette communicatiemiddelen periodiek, in elk geval elke drie jaar.

Bevindingen

De Raad constateert dat er een communicatiebeleidsplan is, dat is uitgewerkt in een communicatiejaarplan. De voortgang van de uitvoering van het communicatiejaarplan wordt gemonitord en besproken in het bestuur.

In mei heeft het bestuur een webinar georganiseerd en in november is er een deelnemersbijeenkomst geweest. Hierbij is ingegaan onder andere ingegaan op de financiële situatie van het fonds, de transitie naar AZL en het nieuwe pensioencontract. Daarnaast heeft eind 2022 een deelnemersonderzoek plaatsgevonden inzake maatschappelijk verantwoord beleggen. De Raad zal de implementatie van de uitkomsten van dit onderzoek met belangstelling volgen.

Voor wat betreft de communicatie inzake en onder het nieuwe pensioen contract constateert de Raad dat het bestuur hier duidelijk aandacht aan heeft. Dit zal de komende jaren concreter worden. De Raad adviseert hier tijdig stappen in te nemen en in de communicatie nadrukkelijk aandacht te geven aan de verschillende behoeftes van de diverse geledingen.

i. Code Pensioenfondsen

Norm: het bestuur leeft de normen van de Code Pensioenfondsen na, rapporteert zo nodig over normen of geeft gemotiveerd aan waarom van een norm wordt afgeweken. De Raad rapporteert hierover aan de hand van de acht thema's uit de Code Pensioenfondsen.

Bevindingen

De Raad constateert dat het bestuur op gedegen wijze een inventarisatie heeft gemaakt van de naleving van de normen uit de Code Pensioenfondsen door het fonds. De Raad sluit zich aan bij de bevindingen van het bestuur hieromtrent.

j. Follow-up aanbevelingen

Norm: Het intern toezicht beoordeelt de opvolging die het bestuur geeft aan eerdere aanbevelingen van het intern toezicht.

Bevindingen

De Raad rekent het tot zijn taak te beoordelen of en in hoeverre opvolging is gegeven aan eerdere bevindingen en aanbevelingen en de termijn waarbinnen dit gebeurt. In 2022 is de opvolging van alle aanbevelingen vastgelegd en gedeeld met het verantwoordingsorgaan en de Raad. De constructieve wijze waarop dit is gebeurd draagt volgens de Raad bij aan de monitoring van aanbevelingen. De Raad gaat ervan uit dat het bestuur het komende jaar op eenzelfde wijze een terugkoppeling geeft op de opvolging van de aanbevelingen.

De reactie van het bestuur inzake de opvolging van de aanbevelingen is besproken met het bestuur en dit heeft niet geleid tot nadere vragen of opmerkingen van de Raad.

k. Bevindingen speerpunten 2022

De Raad stelt jaarlijks speerpunten vast. De bevindingen met betrekking tot deze speerpunten zijn verwerkt in de bevindingen bij de diverse normen. Achter de genoemde speerpunten is een verwijzing naar de betreffende norm opgenomen. De speerpunten voor 2022 waren:

- a) overgang nieuwe pensioencontract: bevindingen beschreven bij norm a;
- b) werking bestuurlijk model: bevindingen beschreven bij norm b;
- c) uitbesteding pensioenadministratie: bevindingen beschreven bij norm f;
- d) beleid rondom maatschappelijk verantwoord beleggen: bevindingen beschreven bij norm g;

4. Werkwijze en speerpunten 2023

Voor 2023 heeft de rvt besloten om het toezicht thematisch in te richten. Dit heeft als achtergrond dat het fonds er prima voor staat, er sprake is van een professioneel bestuur en de basis goed is geregeld. Thematisch werken geeft de Raad de mogelijkheid om dieper in te zoomen op bepaalde thema's en wellicht meer invulling te kunnen geven aan de raad-functie van de Raad:

- a) werking bestuurlijk model;
- b) nieuwe pensioen contract; en

c) beheersing klimaatrisico's en maatschappelijk verantwoord beleggen.

5. Goedkeuring besluit vaststelling bestuursverslag en jaarrekening 2022

De Raad constateert dat het proces van totstandkoming van het besluit van het bestuur tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening over 2022 zorgvuldig is geweest. Volgens de Raad heeft het bestuur voldoende blijk gegeven van een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging bij de uitoefening van zijn taak en bij het opstellen van dit besluit en de onderliggende stukken. De Raad geeft daarom goedkeuring aan het bestuursbesluit tot de vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening 2022.

De Raad dankt het bestuur en het verantwoordingsorgaan voor de prettige en constructieve samenwerking.

Amsterdam, 19 juni 2023

Mechteld Hendriks (voorzitter)
Kees Koedijk
Sako Zeverijn

17.1 Reactie bestuur op bevindingenrapport raad van toezicht

Het bestuur bedankt de raad van toezicht voor zijn bevindingenrapport over 2022 en zijn positieve oordeel. Bovenal bedankt het bestuur de Raad voor de prettige en constructieve samenwerking. Het bestuur zal zich de aanbevelingen van de Raad ter harte nemen en de follow up terugkoppelen aan de Raad.

18 Verslag verantwoordingsorgaan

Inleiding

Het verantwoordingsorgaan (hierna: VO) van het pensioenfonds DNB (hierna: Pf DNB) wil op een betrokken, deskundige, kritische en inlevende manier bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen van Pf DNB. Het VO wil een verbinding zijn tussen bestuur en alle deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden, hierna samen aan te duiden als gerechtigden. Het VO gaat bewust om met de voorbeeldrol van Pf DNB en houdt oog voor de rollen van de verschillende organen binnen het pf DNB.

Om de ambitie waar te maken en sturing te geven aan de zaken waarmee het VO zich bezighoudt, heeft het VO een eigen werkplan met speerpunten, normenkader en taakverdeling. Het geactualiseerde plan is gedeeld met het bestuur en de raad van toezicht (hierna: RvT). Het is echter een levend document: het VO bespreekt elke vergadering of aanpassingen nodig zijn.

Oordeel over bestuurshandelen en beleid

Het VO komt tot het oordeel dat het bestuur in zijn handelen een consistent beleid heeft gevoerd. Bij de besluitvorming van het bestuur zijn alle betrokken geledingen voldoende betrokken en het bestuur heeft adequaat en evenwichtig rekening gehouden met de belangen van alle gerechtigden.

Informatievoorziening

Het VO is tevreden over de in 2021 ingezette manier van communicatie tussen het VO en het bestuur en de informatie die het VO ontvangt van het bestuur. Het bestuur maakt een schriftelijk maandrapportage, er is elk kwartaal overleg tussen VO en bestuur en individuele bestuursleden zijn op uitnodiging van het VO aanwezig in (een deel van) de vergadering van het VO. De bestuursleden geven dan een toelichting op hun beleidsterrein en beantwoorden vragen van het VO. Verder heeft het VO regelmatig schriftelijke vragen aan het bestuur gestuurd. Het bestuur heeft in 2022 het verzoek van het VO om een tijdige schriftelijke terugkoppeling op adviezen, vragen en voorstellen van het VO¹¹ opgepakt. Het VO blijft het belang van tijdige informatievoorziening over voorgenomen besluiten onder de aandacht van het bestuur brengen¹². Het VO begrijpt dat het VO pas geïnformeerd kan worden na besluitvorming van het bestuur, maar het VO moet immers zelf voldoende gelegenheid hebben om te beoordelen of een voorgenomen besluit adviesplichtig is of dat het VO een ongevraagd advies wil uitbrengen¹³. Ten slotte hebben het VO en RvT de uitwisseling van kennis en informatie geëvalueerd. Besloten is het aantal onderlinge overleggen, buiten het overleg over de jaarrekening, te handhaven op twee keer per jaar. De RvT zal vanaf 2023 de goedgekeurde notulen van haar vergadering delen met het VO.

Taken, verantwoording en werkwijze

Het VO neemt verantwoording af van het bestuur over het gevoerde beleid en de uitvoering van beleidskeuzes en beleidsvoornemens. Het VO adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd en verplicht of onverplicht over wettelijke en overige thema's. Deze wettelijke thema's zijn het beloningsbeleid, het sluiten, wijzigen en beëindigen van de uitvoeringsovereenkomst, vorm en inrichting van het intern toezicht, profielschets van de leden van het intern toezicht, het vaststellen en wijzigen van de klachten- en geschillenprocedure, vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid, samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten, liquidatie, fusie of splitsing, wijziging van de rechtsvorm of samenvoeging, gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van Pf DNB of de overname van verplichtingen door Pf DNB, en tot slot doelen en uitgangspunten, waaronder de risicohouding. Het VO benoemt en ontslaat leden van de RvT. Ten slotte oordeelt het VO over het handelen van het bestuur op basis van onder andere overleggen met het Bestuur en de RvT, het bestuursverslag, de jaarrekening en de bevindingen van het intern toezicht.

Het VO heeft zich een oordeel gevormd over het handelen van het bestuur en het gevoerde beleid in 2022. Het VO heeft hiervoor, buiten de vergaderingen over de jaarrekening, vier gesprekken

¹¹ Art. 115e Pw

¹² 115.12 Pw Het pensioenfonds verstrekt desgevraagd aan het verantwoordingsorgaan tijdig alle inlichtingen en gegevens, die deze voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijze nodig heeft. De inlichtingen worden desgevraagd schriftelijk verstrekt. Zie ook gelijke tekst 104.9 Pw, aangaande de RvT.

¹³ 115a.5 Pw Het advies van het verantwoordingsorgaan wordt op een zodanig tijdstip gevraagd dat het van wezenlijke invloed kan zijn op de in het derde lid bedoelde besluiten. 115a.6 Pw Bij het vragen van advies wordt aan het verantwoordingsorgaan een overzicht verstrekt van de beweegredenen voor het besluit en van de gevolgen die het besluit naar verwachting voor de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zal hebben.

met het bestuur gevoerd en individuele bestuursleden zijn vier keer te gast geweest tijdens de vergadering van het VO in eigen kring. Het VO heeft twee keer overleg gehad met de RvT. En één lid van de RvT is te gast geweest in de vergadering van het VO in eigen kring. Daarnaast waren er twee gezamenlijke kennissessies van bestuur, RvT, VO en BP over het nieuwe pensioencontract. Verder vormt het kwartaaloverleg tussen de voorzitters van bestuur, RvT en VO een bron van informatie. Het VO heeft in 2022 negenmaal in eigen kring vergaderd en heeft ook een interne kennissessie gehouden over het nieuwe pensioencontract, dat nog door de Eerste Kamer behandeld moet worden. Ten slotte ontving het VO het conceptjaarverslag 2022, de bevindingen van de externe accountant en de actuaris, het bevindingenrapport van de RvT en de notulen van het bestuur.

Mutaties in de samenstelling van het VO

Gedurende 2022 hebben twee leden van het VO hun werkzaamheden voor het VO neergelegd, te weten de heer Kuypers en mevrouw Eerenberg. Het VO benoemde per 1 oktober 2022 de heer R.C. Coppes op voordracht van de Belangenvereniging Pensioengerechtigden en Gewezen Deelnemers De Nederlandsche Bank als vervanger van de heer Kuypers. Het VO benoemde mevrouw A.M. Stienstra per 1 maart 2023 als vervanger van mevrouw Eerenberg. Dit geschiedde op gezamenlijke voordracht van FNV Finance en de Vereniging van Werknemers. Door aanpassing van de benoemingsprocedure voor een vertegenwoordiger namens de actieve deelnemers kon de laatste benoeming pas plaatsvinden in 2023. Het VO bestond daardoor een half jaar uit zeven leden. Daarnaast ging het VO, op voordracht van de werkgever, akkoord met de herbenoeming van mevrouw Tiellemans, wier termijn afliep per 1 januari 2023. Het VO heeft tijdens haar vergadering d.d. 9 februari 2023 mevrouw Tiellemans benoemd als voorzitter, en mevrouw Hondius als vice-voorzitter. De heer Abeen, oorspronkelijk vertegenwoordiger van de slapers, is gedurende 2022 gepensioneerd. Omdat dit geen reden voor aftreden is, blijft hij lid van het VO.

Uitgebrachte adviezen

Het VO heeft in 2022 twee adviesaanvragen van het bestuur ontvangen:

Collectieve waardeoverdracht aan ElipsLife

In september 2022 adviseerde het VO positief over een collectieve waarde-overdracht van één deelnemer aan ElipsLife. De collectieve waardeoverdracht is het gevolg van de overgang van TKP naar AZL. De werkgever heeft de regeling voor de betreffende pensioengerechtigde elders ondergebracht, waardoor het pensioenfonds als tussenpersoon nog (onnodig) partij was, zonder enig financieel effect voor zowel de betreffende deelnemer als voor het pensioenfonds.

Beloningsbeleid per 1 januari 2023

In november 2022 heeft het VO aangegeven geen bezwaar te hebben tegen de vaststelling van het voorstel voor aanpassing van het beloningsbeleid, op voorwaarde dat twee opmerkingen van het VO in acht zouden worden genomen. Ten eerste wilde het VO dat onderbouwing die alleen in de adviesaanvraag stond overgenomen zou worden in het beloningsbeleid. Het betrof de uitgangspunten voor de beloning van externen en het opleidingsbudget van het VO en de bijbehorende voorwaarden. Ten tweede vond het VO dat het nieuwe beleid (nog steeds) te weinig aandacht schenkt aan context en onderbouwing van het beloningsbeleid, zoals de onderbouwing van de maximale vergoeding per bestuurslid als percentage van de WNT en hoe het beleid voldoet aan de kaders van de Sustainable Finance Disclosure Regulation. Deze adviesaanvraag kwam voort uit de nog openstaande punten uit voorgaande adviesaanvragen over het beloningsbeleid. Naast deze formele adviezen, heeft het bestuur het VO om een informeel advies gevraagd, m.b.t. de toeslagverlening 2022.

In juni 2022 adviseerde het VO het bestuur om de in het vooruitzicht gestelde toeslagen te verlenen, mits Pensioenfonds DNB op 1 juli 2022 beschikte over voldoende middelen uit overrendement bij toetsing aan de toezegging van de voorwaardelijke toeslagverlening en aan de TBI-eis van artikel 15 lid 3 nFTK. Het VO zag meer voordelen voor het volgen van de CAO en de huidige afspraken in het volgens wet- en regelgeving door Pensioenfonds DNB vastgelegde beleid (volgens artikel 15 lid 1 nFTK), dan voordelen voor een alternatieve indexatie. Wat het VO betreft woog het zwaarst dat Pensioenfonds DNB alleen een betrouwbare pensioenuitvoerder is als het doet wat het belooft. Als Pensioenfonds DNB zou afwijken van de afspraken wordt het beleid vloeibaar en heeft Pensioenfonds DNB in de toekomst geen stabiele basis meer om op terug te vallen.

Andere onderwerpen

Op 9 juni 2022 hield het VO een zelfevaluatie en stelde daarbij de belangrijkste aandachtspunten vast: nieuwe pensioenregeling, communicatie, governance en risico-management en beleggingsbeleid. Voor een aantal van deze aandachtsgebieden denkt het VO een training nodig te hebben.

Naast de eerder genoemde adviezen besprak het VO in 2022 onderstaande onderwerpen.

Nieuwe pensioenregeling

Het VO bereidde zich in 2022 voor op het adviesrecht dat hij heeft voor het transitieplan bij de overgang naar de nieuwe pensioenregeling (NPR), die bij de Eerste Kamer ter behandeling ligt. Het onderwerp vormde daarom een vast punt op de agenda van het VO. Het VO wil graag pro-actief meedenken en dat stelt eisen aan de informatie die daarvoor nodig is. Het VO is namelijk geen lid van de technische werkgroep van de werkgever. Wel zal het VO deel uitmaken van de werkgroep Nieuw Pensioenstelsel binnen het pensioenfonds.

De bal lag in 2022 voornamelijk bij de sociale partners. Definitieve keuzes konden echter nog niet gemaakt worden, omdat de wetgeving nog niet definitief is. De leden van het VO brachten elkaar op de hoogte van de standpunten en overwegingen van de achterbannen. Verder organiseerde het VO een interne kennissessie aan de hand van een zelf opgestelde notitie en sprak met mevrouw Joseph en mevrouw Schuit over de stand van zaken in het bestuur. Het VO vroeg hoe rekening gehouden gaat worden met de uitkomsten van het deelnemersonderzoek. De planning is dat PF DNB uiterlijk 1 juli 2024 de benodigde stukken aanlevert bij de toezichthouder en op 1 januari 2026 overgaat. Tevens gingen de bestuursleden in op vragen van het VO en gaven informatie over elementen uit de NPR.

Jaarlijkse vaststelling premie

Sprenkels heeft het VO uitgelegd hoe de premie voor 2022 is vastgesteld. Hierin is de nieuwe ervaringssterfte meegenomen en is het dempingsmechanisme gewijzigd. Tevens liet Sprenkels zien hoe de nieuwe premie een klein negatief effect heeft op de dekkingsgraad.

Het VO zou graag vanaf 2023 adviesrecht willen hebben over de vaststelling van de premie, maar dat verzoek heeft het bestuur afgewezen. Volgens het bestuur is alleen het vaststellen van het premiebeleid adviesplichtig. Het vaststellen van de premie leidt niet tot wijzigingen in het premiebeleid, het is een technische exercitie waar mogelijk een grondslag voor een premiecomponent geactualiseerd wordt. Het VO heeft kennisgenomen van deze beslissing.

Communicatie

Het VO wil graag een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de communicatie van Pf DNB naar gerechtigden. Daarom heeft het VO het bestuur aangeboden om de belangrijkste communicatie-uitingen mee te lezen. Dit zal het VO voortaan doen als lid van het deelnemerspanel. Afgelopen jaar heeft het VO ook meegelezen op de vragenlijst voor het risicopreferentieonderzoek.

Governance

Het VO heeft met de RvT gesproken over de rol van de sleutelfunctiehouders. De RvT heeft hierover geschreven in haar bevindingenrapport, en het VO heeft hier kennis van genomen. Het VO besprak hoe de diverse geledingen binnen het VO het overleg met hun achterbanoverleg hebben ingericht. Vooral voor de leden die namens de werknemers deel uitmaken van het VO was lastig te bepalen met wie dit overleg moest plaatsvinden, maar het blijft belangrijk in het kader van de NPR. Daarom legden zij contact met de vakbonden en spraken af elkaar periodiek op de hoogte te houden, over in ieder geval, de stand van zaken op het gebied van de NPR.

De statuten van het fonds moesten gewijzigd worden nadat de toezichthouder heeft aangegeven dat de benoemingsprocedure van VO leden niet in lijn zijn met de wettelijke bepalingen. Het VO vindt het belangrijk dat de aanmeldingsprocedure open en transparant is en zo veel mogelijk potentiële kandidaten bereikt. Het VO steunde daarom een voorstel om JongDNB daarin een rol te geven. Uiteindelijk heeft het fonds gekozen voor een procedure waarbij vakbonden FNV Finance en Vereniging van Werknemers gezamenlijk een kandidaat nomineren en de Ondernemingsraad een voorbereidende, faciliterende rol speelt.

Ten slotte besloot het VO dat bij belangrijke VO-besluiten er vanuit iedere vertegenwoordigende groep minimaal één vertegenwoordiger aanwezig moet zijn. Op deze manier waarborgt het VO de pariteit bij zijn besluiten. Dit is in mei 2023 aangepast in het reglement van het verantwoordingsorgaan.

Vooruitblik

Het VO wil in het verslagjaar 2023, net als in 2022, in het bijzonder aandacht besteden aan de volgende onderwerpen:

1. De nieuwe pensioenregeling
2. Governance
3. Communicatie
4. Risicomanagement en compliance, en
5. Beleggingsbeleid/MVB.

Het VO bedankt het bestuur en de RvT voor de prettige samenwerking.

Amsterdam, 19 juni 2023

Erich Abeen
Carel van den Berg
Bob Coppes
Sander Geenen
Annemarie Hondius (vice-voorzitter)
Ries de Kogel
Anne Maaïke Stienstra
Diny Tiellemans (voorzitter)

18.1 Reactie bestuur op verslag verantwoordingsorgaan

Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan voor de prettige en constructieve samenwerking, het verslag en het positieve oordeel. De verbeterpunten in het verslag zal het bestuur ter harte nemen en de follow up terugkoppelen aan het verantwoordingsorgaan.

19 Jaarrekening

Bedragen x € 1.000, tenzij anders vermeld.

19.1 Balans

(na resultaatbestemming)

		31-12-2022	31-12-2021
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	(1)		
Vastgoedbeleggingen		28.807	36.117
Aandelen		708.746	1.020.114
Vastrentende waarden		1.077.088	1.270.814
Derivaten		161.318	222.453
Overige beleggingen		264.020	79.918
		<u>2.239.979</u>	<u>2.629.416</u>
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	(2)	316	393
Vorderingen en overlopende activa	(3)	2.728	1.150
Overige activa	(4)	1.818	6.651
		<u>2.244.841</u>	<u>2.637.610</u>
TOTAAL ACTIVA			
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(5)	486.476	662.821
Technische voorzieningen	(6)	1.479.015	1.933.047
Derivaten	(7)	277.012	27.687
Overige schulden en overlopende passiva	(8)	2.338	14.055
		<u>2.244.841</u>	<u>2.637.610</u>
TOTAAL PASSIVA			

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans vanaf pagina 96.

19.2 Staat van baten en lasten

		2022	2021
Baten			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	(9)	48.081	44.814
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	(10)	-637.060	115.222
Baten uit herverzekering	(11)	-77	-95
Overige baten	(12)	0	10
Totaal baten		-589.056	159.951
Lasten			
Pensioenuitkeringen	(13)	52.693	49.437
Pensioenuitvoeringskosten	(14)	2.191	2.241
Mutatie technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds	(15)		
- Pensioenopbouw		45.820	46.518
- Toeslagverlening		173.174	14.848
- Rentetoevoeging/onttrekking		-9.822	-11.031
- Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten		-53.861	-50.844
- Wijziging marktrente		-631.156	-152.300
- Wijziging actuariële uitgangspunten		11.567	19.063
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		13.869	3.743
- Overige mutaties technische voorzieningen		-2.391	-5.385
		-452.800	-135.388
Mutatie overige technische voorzieningen	(16)	-1.232	-760
Saldo overdracht van rechten	(17)	-13.590	-3.610
Overige lasten	(18)	27	51
Totaal lasten		-412.711	-87.934
Saldo van baten en lasten		-176.345	247.885
<i>Bestemming van het saldo van baten en lasten</i>			
Algemene reserve		-173.555	248.945
Bestemmingsreserves		-2790	-1.060
		-176.345	247.885

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de staat van baten en lasten vanaf pagina 116.

19.3 Kasstroomoverzicht

	2022	2021
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Ontvangen premies	36.330	45.628
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	15.255	3.651
Overig	0	654
	51.585	49.933
Uitgaven		
Betaalde pensioenuitkeringen	-52.983	-49.260
Betaald in verband met overdracht van rechten	-1.648	-48
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-3.120	-2.598
	-57.750	-51.906
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten	-6.165	-1.973
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	41.177	40.809
Verkopen en aflossingen van beleggingen	2.939.543	3.554.530
Mutatie beleggingsliquiditeiten en collateral	1.778	-166.405
	2.982.498	3.428.934
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-2.977.710	-3.430.856
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-3.544	-2.623
	-2.981.254	-3.433.479
Totale kasstroom uit beleggingsactiviteiten	1.244	-4.545
Netto kasstroom	-4.921	-6.518
Koers-/omrekenverschillen	88	1.041
Mutatie liquide middelen	-4.833	-5.477
Samenstelling geldmiddelen		
	2022	2021
	€	€
Liquide middelen primo boekjaar (4)	6.651	12.128
Liquide middelen ultimo boekjaar (4)	1.818	6.651

19.4 Toelichting op de jaarrekening

Algemeen

Activiteiten

Stichting Pensioenfonds van De Nederlandsche Bank NV (hierna 'het pensioenfonds'), is statutair gevestigd te Amsterdam. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41199645.

Het doel van het pensioenfonds is het nu en in de toekomst verstrekken van de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten, alsmede het streven (voorwaardelijk: voor zover de middelen van het pensioenfonds het toelaten en afhankelijk van de dekkingsgraad) naar het waardevast houden van de pensioenrechten.

Het pensioenfonds wil een zo goed mogelijke invulling geven aan de pensioenovereenkomsten die de werkgever (De Nederlandsche Bank NV) heeft afgesloten met zijn (gewezen) werknemers. De uitvoering van de overeenkomst dient correct, maatschappelijk verantwoord en (kosten)efficiënt te geschieden. De ambitie is een duurzaam en betrouwbaar pensioenfonds te zijn dat zijn financiële verplichtingen en ambities nu en in de toekomst waar kan maken.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder RJ 610 Pensioenfonds. Het bestuur heeft op 19 juni 2023 de jaarrekening opgemaakt.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Grondslagen

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar, met uitzondering van de toegepaste schattingswijzigingen zoals opgenomen in paragraaf "schattingwijzigingen".

Algemene grondslagen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in duizendtallen, tenzij anders is aangegeven.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld op basis van 'going-concern' uitgangspunten.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

De koersen van de belangrijkste valuta zijn:

	31 december 2022	Gemiddeld 2022	31 december 2021	Gemiddeld 2021
USD	0,9370	0,9082	0,8794	0,8483
GBP	1,1271	1,1591	1,1910	1,1541
JPY	0,0071	0,0074	0,0076	0,0078

Schattingswijziging

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In het huidig boekjaar zijn de algemene sterftegrondslagen gewijzigd doordat het fonds de nieuwe prognose tafel AG2022 doorgevoerd heeft. Het resultaat van deze aanpassing bedraagt een negatief bedrag (€11.567)

De gemiddelde marktrente is per 31 december 2022 2,56% (2021: 0,57%) en daarmee 1,99%-punt hoger dan per 31 december 2021. De wijziging van de rekenrente heeft als effect dat de technische voorziening voor risico van het pensioenfonds € 631 miljoen toeneemt. Hierin zit het effect van de aanpassing van de UFR-methodiek zoals door DNB per 1 januari 2022 is geëffectueerd van € 2,0 miljoen inbegrepen.

Dekkingsgraden

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden.

De dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het pensioenvermogen te delen op de totale technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Bij het berekenen van de reële dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt de voorziening pensioenverplichtingen herrekend, rekening houdend met de verwachte loon- en prijsinflatie.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Beleggingen

Algemeen

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen de reële waarde plus eventuele direct toerekenbare transactiekosten. De reële waarde is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen die tot een transactie bereid en die onafhankelijk van elkaar zijn. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de transacties niet in het kader van executie of liquidatie worden uitgevoerd.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden verantwoord in de staat van baten en lasten, onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in aandelen die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. Participaties in beleggingsfondsen in vastrentende waarden die geen beursnotering kennen worden gewaardeerd op de per ultimo verslagperiode berekende intrinsieke waarde. De intrinsieke waarde wordt ontleend aan de op lokale grondslagen gebaseerde meest recente opgaven van de desbetreffende fondsmanagers welke uitgaan van waardering op marktwaarde.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingsmodellen.

Het pensioenfonds belegt in valutaderivaten (fx forwards) en rentederivaten (interest rate swaps, index futures en warrants) waarvan de reële waarde is bepaald aan de hand van netto contante waarde berekeningen.

Indien een derivatenpositie negatief is, wordt het bedrag onder de schulden verantwoord.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde. Indien geen marktwaarde beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

De overige beleggingen bestaan uit liquide middelen, money market funds, collateral en vorderingen en schulden inzake beleggingen.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet.

Bij de waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het pensioenfonds. De actuariële grondslagen van het pensioenfonds zijn gespecificeerd onder het onderdeel 'technische voorzieningen'.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die het pensioenfonds conform artikel 2:389 en artikel 2:390 BW vormt, blijken op grond van artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Bestemmingsreserve

Ten gevolge van de afspraken in de cao heeft het pensioenfonds in het kader van de overgang naar een gemaximeerde premie per 1 januari 2015 een premie-egalisatiedepot ingesteld. Het premie-egalisatiedepot is per 1 januari 2021 bevroren. Met ingang van 1 januari 2021 vinden er buiten de rendementsbijschrijving geen stortingen meer plaats. Bij een premietekort zal er aanvulling plaatsvinden vanuit het premie-egalisatiedepot totdat het premie-egalisatiedepot leeg is. Zodra het premie-egalisatiedepot leeg is zal het premie-egalisatiedepot worden afgeschaft.

Peildatum voor de berekening van de onttrekking van middelen uit het depot in een bepaald kalenderjaar is 30 september van het voorgaande jaar. Deze onttrekking vindt vervolgens jaarlijks op de volgende wijze plaats:

- Indien en voor zover van toepassing, wordt het verschil tussen de benodigde premie (gedempte premie plus premieopslag) en de maximale premie uit het premie-egalisatiedepot onttrokken.
- Jaarlijks wordt in september het premie-egalisatie depot vermeerderd met het fondsrendement over de eerste drie kwartalen.

Technische voorzieningen

Technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken inclusief de eventueel op 1 januari daaropvolgend toe te kennen verhoging in verband met toeslagverlening. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door de toezichthouder wordt gebruikt. Er is geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

- Als rekenrente voor de technische voorzieningen wordt gehanteerd de rentetermijnstructuur per 31 december 2022 zoals die door de toezichthouder is gepubliceerd.
- Voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt de technische voorzieningen voor het arbeidsongeschikte deel berekend als de contante waarde van de op de pensioendatum in uitzicht gestelde pensioenen bij een tot die datum voortgezette pensioenopbouw.
- Voor mannen en vrouwen is gebruik gemaakt van de door het AG gepubliceerde prognosetafel 2022 (2021: AG2020). Om rekening te houden met het gegeven dat de werkende populatie gezonder is dan de niet-werkende populatie is een leeftijdsafhankelijke afslag op de sterftekansen toegepast. Deze ervaringssterfte is per 30 september 2022 vastgesteld op basis van het S&V ervaringssterftemodel op basis van levensverwachting naar inkomensniveau.
- Zolang nog geen pensioenuitkering is ingegaan, wordt voor de berekening van de voorziening voor partnerpensioen de partnerfrequentie gebaseerd op "CBS 2018 inclusief samenwonend". Voor pensioengerechtigden wordt alleen met een voorziening voor partnerpensioen rekening gehouden, indien en zolang zij gehuwd zijn of een partner hebben (bepaalde partner systeem).
- Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw wordt gesteld op 2,5 en 1,5 jaar respectievelijk.
- De leeftijd en duur worden in maanden nauwkeurig vastgesteld.
- De leeftijd op balansdatum is gelijk aan de reglementaire pensioenleeftijd verminderd met de toekomstige duur.
- Voor toekomstige excasso- en administratiekosten wordt 2,25% van de netto technische voorzieningen opgenomen.
- De risicopremie voor premievrijstelling bedraagt 2,5% van de actuariële premie voor onvoorwaardelijke onderdelen plus 2,5% van de risicopremie voor het nabestaandenpensioen.
- Voor latent wezenpensioen wordt een opslag van 0,35% van de technische voorzieningen van het partnerpensioen voor actieven en pensioengerechtigden opgenomen.

Overige technische voorzieningen

Onder de overige technische voorzieningen worden voorzieningen opgenomen voor met de pensioenverplichtingen samenhangende risico's voor zover niet opgenomen in de berekening van de pensioenvoorziening, zijnde arbeidsongeschiktheidsuitkeringen.

Er wordt een voorziening opgenomen voor deelnemers die ziek zijn en wellicht arbeidsongeschikt worden. Deze voorziening wordt jaarlijks vastgesteld en bedraagt tweemaal de risicopremie voor arbeidsongeschiktheid en premievrijstelling.

De voorziening voor WAO hiaat/WIA is onderdeel van de overige technische voorzieningen en is gebaseerd op dezelfde grondslagen als de technische voorziening voor risico van het pensioenfonds.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de technische voorziening voor risico van het pensioenfonds. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra stortingen en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Conform de afspraken tussen sociale partners wordt de feitelijke premie vastgesteld op een rekenrente gebaseerd op een 12-maandsmiddeling van de officieel gepubliceerde RTS, inclusief UFR. Hierbij wordt een opslag van 4,4%-punt opgeteld, die indien beschikbaar kan worden toegevoegd aan het premie-egalisatiepot.

De premie kan echter niet meer dan 27,4% van de ongemaximeerde loonsom bedragen.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waarde wijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe kosten verstaan. Afschrijvingen en andere exploitatiekosten van onroerende zaken in exploitatie zijn in de kosten van vermogensbeheer opgenomen.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie technische voorziening voor risico pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Indexering en overige toeslagen

Voor actieve en niet-actieve deelnemers is de toeslag voorwaardelijk, de maatstaf voor de toekenning van de toeslag is de consumentenprijsindex voor alle huishoudens in het betreffende jaar (meetperiode april-maart). Het bestuur beslist jaarlijks over de toeslagverlening voor deze deelnemers.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,49% (2021: -0,53%), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-curve aan het begin van het verslagjaar.

Ottrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de technische voorziening worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Een resultaat op overdrachten kan ontstaan doordat de vrijval van de voorziening plaatsvindt tegen fondstarieven, terwijl het bedrag dat wordt overgedragen gebaseerd is op de wettelijke factoren voor waardeoverdrachten. De tarieven van het pensioenfonds wijken af van de wettelijke tarieven.

Overige mutaties technische voorziening

De overige mutaties ontstaan door mutaties in de aanspraken door overlijden, arbeidsongeschiktheid en pensioneren.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

19.5 Toelichting op de balans

ACTIVA

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

Huidig jaar	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2022	36.117	1.020.114	1.270.814	194.766	79.918	2.601.729
Aankopen	18.125	276.677	1.218.326	0	1.160.628	2.673.756
Verkopen	-15.381	-461.779	-1.268.231	84.891	-1.279.203	-2.939.703
Herwaardering	-10.054	-125.891	-140.116	-395.351	0	-671.412
Overige mutaties	0	-375	-3.705	0	302.677	298.597
Stand per 31 december 2022	28.807	708.746	1.077.088	-115.694	264.020	1.962.967
Schuldpositie derivaten (credit)						277.012
						2.239.979

De aan- en verkopen onder de categorie "overige beleggingen" betreffen transacties van geldmarktfondsen, zogenaamde Money Market Funds. De aan- en verkopen van de derivaten (fx forwards, interest rate swaps, index futures en warrants) zijn gesaldeerd opgenomen onder de verkopen. Daardoor zijn de aankopen van de derivaten nihil.

De overige mutaties in bovenstaand verloop hebben betrekking op opgebouwde rente, dividenden, liquide middelen, collateral en overige mutaties ultimo 2022 ten opzichte van 2021.

Het pensioenfonds heeft besloten afscheid te nemen van de investering in beursgenoteerd vastgoed i.v.m. de tegenvallende resultaten en vooruitzichten. De afbouw van de portefeuille vindt gefaseerd plaats. De vrijgekomen gelden zijn toegevoegd aan de aandelenportefeuille.

Huidig jaar	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2021	321.214	679.533	1.129.644	359.420	-7.121	2.482.690
Aankopen	47.709	853.374	1.608.294	0	921.478	3.430.855
Verkopen	-381.660	-736.323	-1.451.927	15.154	-1.000.016	-3.554.772
Waardeontwikkelingen	48.854	220.989	-12.247	-179.808	0	77.788
Overige mutaties	0	2.541	-2.950	0	165.577	165.168
Stand per 31 december 2021	36.117	1.020.114	1.270.814	194.766	79.918	2.601.729
Schuldpositie derivaten (credit)						27.687
						2.629.416

Vastgoedbeleggingen

	31-12-2022	31-12-2021
Indirecte vastgoedbeleggingen, zijnde participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastgoed	28.807	36.117

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	31-12-2022		31-12-2021	
		%		%
Prologics Inc.	3.457	12,0	5.934	16,4
American Tower Corp.	3.033	10,5	3.736	10,3
Equinix Inc.	3.021	10,5	4.424	12,3
CB Richard Ellis Group Inc.	2.534	8,8	4.390	12,2
Alexandria Real Est. Equity. Inc	2.505	8,7	-	-
Crown Castle International Corp.	2.467	8,6	4.518	12,5
Weyerhaeuser Company	2.406	8,4	-	-
Covivio SA.	2.272	7,9	-	-
Boston Properties Inc.	1.973	6,8	3.156	8,7
	23.668	82,2	17.112	47,4

	31-12-2022	31-12-2021
Aandelen		
Beursgenoteerde aandelen	705.363	1.016.356
Vorderingen	3.383	3.758
	708.746	1.020.114

De vorderingen betreffen nog te ontvangen dividend (€ 2.105) en dividendbelasting (€ 1.278).

Ultimo boekjaar zijn er geen posities binnen de betreffende beleggingscategorie met een belang groter dan 5%.

	31-12-2022	31-12-2021
Vastrentende waarden		
Obligaties	1.072.275	1.262.588
Vorderingen	4.813	8.226
	1.077.088	1.270.814

De vorderingen hebben betrekking op nog te ontvangen interest.

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	2022		2021	
Nederlandse staatsobligaties	103.919	9,6	97.690	7,7
Duitse staatsobligaties	486.455	45,2	610.700	48,1
Hypotheekfonds	200.486	18,6	238.684	18,8
Duitse inflatie gerelateerde obligaties	98.118	9,1	147.623	11,6
Franse staatsobligaties	92.349	8,6	128.690	10,1
Europese obligaties	87.005	8,1	0	0
	1.068.450	99,2	1.223.387	96,3

Derivaten

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2022:

2022 Type contract	Gemiddelde looptijd	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	Jan 2023 - Mrt 2023	444.630	18.679	19.216	537
Rentederivaten	Mrt 2024 - Mrt 2071	1.685.805	-134.373	142.102	276.475
		2.130.436	-115.694	161.318	-277.012

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2021:

2021 Type contract	Gemiddelde looptijd	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	Jan 2022 - Mrt 2022	748.784	-16.759	398	17.157
Rentederivaten	Mrt 2024 - Mrt 2071	1.582.130	211.525	222.055	10.530
		2.330.914	194.766	222.453	27.687

	31-12-2022	31-12-2021
Overige beleggingen		
Liquide middelen	5.791	7.365
Onderpandverplichtingen uit hoofde van ontvangen collateral	105.072	-198.899
Money Market funds	152.927	271.209
Overige vorderingen	230	243
	264.020	79.918

Het pensioenfonds heeft eind 2022 € 105,1 miljoen (2021: € 209,1 miljoen) aan onderpand ontvangen in de vorm van liquiditeiten als gevolg van positieve waardeontwikkeling van de derivaten. Het ontvangen onderpand staat niet ter vrije beschikking.

Het pensioenfonds stelt geen deel van de aandelen- en obligatiebeleggingen beschikbaar voor het in bruikleen geven van securities(lending).

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	31-12-2022	31-12-2021
	%	%
Money Market Funds	152.462 57,7	270.963 97,3

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Netto contante waardeberekening	Andere methoden	Totaal
Per 31 december 2022					
Vastgoedbeleggingen	28.807	0	0	0	28.807
Aandelen	708.746	0	0	0	708.746
Vastrentende waarden	876.602	0	0	200.486	1.077.088
Derivaten	0	0	-115.694	0	-115.694
Overige beleggingen	264.020	0	0	0	264.020
	1.878.175	0	-115.694	200.486	1.962.967

	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Netto contante waardeberekening	Andere methoden	Totaal
Per 31 december 2021					
Vastgoedbeleggingen	36.047	0	0	70	36.117
Aandelen	1.016.356	0	0	0	1.016.356
Vastrentende waarden	1.023.905	0	0	238.683	1.262.588
Derivaten	0	0	194.766	0	194.766
Overige beleggingen	278.574	0	0	0	278.574
	2.354.882	0	194.766	238.753	2.788.401

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Van de vastgoedbeleggingen vindt de waardering van het daadwerkelijke onroerend goed plaats op basis van Net Asset Value.

De vorderingen inzake beleggingen en de beleggingsliquiditeiten zijn niet meegenomen in bovenstaande opstelling.

De waardering van derivaten vindt plaats door gebruik te maken van de netto contant waarde berekening. Het pensioenfonds neemt geen deel aan securities lending programma's.

2. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

	31-12-2022	31-12-2021
Verzekering op risicobasis	316	393

Dit risico is vanaf 1 januari 2021 door de werkgever rechtstreeks ondergebracht bij een verzekeraar. Het opgenomen bedrag betreft de afloop van de oude herverzekering.

3. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2022	31-12-2021
Debiteuren	165	192
Overige vorderingen	13	14
Vordering belastingdienst	42	35
Vordering op de werkgever	2.508	909
	2.728	1.150

De vordering op de werkgever bestaat uit de premieafrekening 2022 (€ 1.717) en een eenmalige bijdrage aan projectkosten (791).

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

	31-12-2022	31-12-2021
4. Overige activa		
Liquide middelen	1.818	6.651

De tegoeden bij banken staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds.

PASSIVA

5. Stichtingskapitaal en reserves

	Algemene reserve	Bestemmings reserves	Totaal
Stand per 1 januari 2021	409.339	5.597	414.936
Bestemming van saldo baten en lasten	248.945	-1.060	247.885
Stand per 1 januari 2022	658.284	4.537	662.821
Bestemming van saldo baten en lasten	-173.555	-2.790	-176.345
Stand per 31 december 2022	484.729	1.747	486.476

Bestemmingsreserves

Premie- egalisatiedepot

Ten gevolge van de afspraken in de cao heeft het pensioenfonds in het kader van de overgang naar een gemaximeerde premie per 1 januari 2015 een premie-egalisatiedepot ingesteld. Het premie-egalisatiedepot is per 1 januari 2021 bevroren. Met ingang van 1 januari 2021 vinden er buiten de rendementsbijschrijving geen stortingen meer plaats. Bij een premietekort zal er aanvulling plaatsvinden vanuit het premie-egalisatiedepot totdat het premie-egalisatiedepot leeg is. Zodra het premie-egalisatiedepot leeg is zal het premie-egalisatiedepot worden afgeschaft.

Het rendementsbijschrijving over 2022 betrof € 586 (2021: € 31). In 2022 is € 2.204 aan het depot onttrokken. Deze mutaties zijn via de bestemming van het resultaat verwerkt.

Dekkingsgraad en vermogenspositie

	2022	2021
	%	%
De dekkingsgraad is ultimo jaar als volgt:		
Actuele dekkingsgraad	132,8	134,1
Reële dekkingsgraad	101,9	101,7
Beleidsdekkingsgraad	134,0	127,7

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden.

De dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het pensioenvermogen te delen op de totale technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans. Het premie-egalisatiedepot wordt buiten beschouwing gelaten bij de bepaling van de dekkingsgraad.

Bij het berekenen van de reële dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt ten behoeve van deze berekening de voorziening pensioenverplichtingen herrekend rekening houdend met de verwachte loon- en prijsinflatie.

Omdat de beleidsdekkingsgraad (134,0%) hoger is dan de dekkingsgraad behorend bij het minimaal vereist eigen vermogen (104,2%) en het vereist eigen vermogen (116,3%), is ultimo 2022 geen sprake van een reservetekort.

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het pensioenfonds gebruik van het standaard model. De vereiste solvabiliteit per risicofactor is aan de hand van een (wortel)formule gecombineerd tot een totaal vereiste solvabiliteit (inclusief een opslag voor actief risico). Verondersteld wordt dat er geen sprake is van materiële risico's die niet door het standaardmodel (op het actief risico na) gedekt worden. Het concentratierisico en liquiditeitsrisico worden als niet materieel beschouwd. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het pensioenfonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen in de risicoparagraaf.

Op basis hiervan bedraagt het (minimaal) vereist vermogen op 31 december:

	2022	2021
Stichtingskapitaal en reserves	486.476	662.821
Minimaal vereist eigen vermogen	61.879	80.979
Vereist eigen vermogen	241.080	291.502

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als een situatie met een toereikende solvabiliteit. Voor het pensioenfonds is geen herstelplan van toepassing.

Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Er zijn geen statutaire bepalingen betreffende de bestemming van het resultaat.

Na aftrek van de onttrekking aan de bestemmingsreserve is het resterend negatieve saldo van de staat van baten en lasten van € 176.345 onttrokken aan de algemene reserve.

	31-12-2022	31-12-2021
6. Technische voorzieningen		
Technische voorziening voor risico van het pensioenfonds	1.476.828	1.929.628
Overige technische voorzieningen	2.187	3.419
	<u>1.479.015</u>	<u>1.933.047</u>

	2022	2021
Technische voorziening voor risico van het pensioenfonds		
Stand per begin boekjaar	1.929.628	2.065.016
Pensioenopbouw	45.820	46.518
Toeslagverlening	173.174	14.848
Rentetoevoeging	-9.822	-11.031
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-53.861	-50.844
Wijziging marktrente	-631.156	-152.300
Wijziging actuariële uitgangspunten	11.567	19.063
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	13.869	3.743
Overige mutaties technische voorzieningen	-2.391	-5.385
	<u>1.476.828</u>	<u>1.929.628</u>

Ultimo boekjaar bedraagt de gemiddelde discontovoet 2,57% (2021: 0,57%).

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de technische voorziening van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening kan in principe worden ingehaald.

Het pensioenfonds streeft ernaar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. Ook deze toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. In juli 2022 is de toeslag van 9,63% toegekend.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,49% (2021: -0,53%), op basis van de 1-jaarsrente van de RTS-curve aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariële berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele RTS. Het effect van de verandering van de RTS wordt verantwoord onder het onderdeel wijziging marktrente.

De gemiddelde marktrente is per 31 december 2022 2,57% (2021: 0,57%) en daarmee 2,0%-punt hoger dan per 31 december 2021. De wijziging van de rekenrente heeft een effect van € -631 miljoen op de technische voorziening voor risico pensioenfonds.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de technische voorziening. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

In 2022 is de nieuwe prognosetafel AG2022 doorgevoerd het resultaat hiervan is dat de voorziening € 11,3 miljoen is gestegen. Het effect hiervan op de voorziening is (0,6% punten). Daarnaast is de aanpassing van de AOW-leeftijd doorgevoerd het effect hiervan bedraagt € 0,2 miljoen positief (0,0% punten).

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

	2022	2021
Toevoeging aan de technische voorzieningen	15.413	3.790
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-1.544	-47
	13.869	3.743
<i>Overige mutaties technische voorziening</i>		
	31-12-2022	31-12-2021
Resultaat op kanssystemen:		
Sterfte	-2.532	-5.305
Arbeidsongeschiktheid	-209	-486
Mutaties	350	406
	-2.391	-5.385

De technische voorziening is naar categorieën als volgt samengesteld:

	2022		2021	
	Aantallen		Aantallen	
Actieven	490.161	2.342	718.950	2.258
Gepensioneerden	708.698	1.646	836.883	1.596
Slapers	282.702	2.137	377.542	1.978
Overige deelnemers	-2.546	0	0	0
Voorziening voor pensioenverplichtingen	1.479.015	6.125	1.933.375	5.832

Korte beschrijving pensioenregeling

De pensioenregeling die van toepassing is kan voor actieve en gewezen deelnemers worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. De pensioengrondslag is gelijk aan 13 maandsalarissen en het vakantiegeld onder aftrek van een franchise. De franchise wordt jaarlijks vastgesteld. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks beslist het bestuur van het pensioenfonds de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst.

Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het pensioenfonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De toeslag bedraagt maximaal de stijging van de consumentenprijsindex (cpi) in het voorgaand jaar (meetperiode april - maart), zoals vastgesteld door het CBS.

Actieve deelnemers

Voor actieve deelnemers probeert het pensioenfonds ieder jaar de opgebouwde pensioenen te verhogen met de prijsontwikkeling. Het betreft een voorwaardelijke toeslagverlening die afhankelijk van de financiële situatie van het pensioenfonds verleend wordt.

De toeslagen worden gefinancierd door overrendement. Het opgebouwde pensioen is over 2022 voor actieve deelnemers per 1 juli 2022 met 9,63% verhoogd.

Niet actieve deelnemers

Voor voormalige werknemers van DNB die voor 1 januari 2003 uit dienst zijn getreden en voormalig werknemers van PVK die voor 1 januari 2005 uit dienst zijn getreden is de toeslagverlening gekoppeld aan de loonontwikkeling van de werkgever. Voor de andere niet-actieve deelnemers probeert het pensioenfonds ieder jaar de opgebouwde pensioenen te verhogen met de prijsontwikkeling. Het betreft een voorwaardelijke toeslagverlening die afhankelijk van de financiële situatie van het pensioenfonds verleend wordt.

De opgebouwde pensioenen zijn voor de niet-actieve deelnemers die voor 1 januari 2005 uit dienst zijn getreden bij de PVK per 1 juli 2022 met 3,01% verhoogd. Hiertoe stort de werkgever, conform afspraken, een aanvullende koopsom voor de aanvulling van 2,90% naar 3,01%. De opgebouwde pensioenen van de niet-actieve deelnemers die voor 1 januari 2003 uit dienst zijn getreden bij DNB zijn per 1 juli 2022 met 2,98% verhoogd. Voor de andere niet-actieve deelnemers zijn de aanspraken per 31 december 2022 met 9,63% verhoogd.

Ten gevolge van de afspraken in de cao heeft het pensioenfonds in het kader van de overgang naar een gemaximeerde premie per 1 januari 2015 een premie-egalisatiedepot ingesteld.

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd, voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een dekkingsgraad ter hoogte van de TBI grens vereist. Op 31 december 2021 was de TBI grens 125,6%, de beleidsdekkingsgraad per december 2021 bedroeg 127,7%. Het bestuur van het pensioenfonds geeft in zijn jaarrekening elk jaar een specificatie van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen.

Voor de premievrije deelnemers en de gepensioneerden is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

	Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Verskil	Cumulatief verschil (t.o.v. ambitie)
	%	%	%	%
Actieven				
2016	0,60	0,60	-	-
2017	0,07	0,07	-	-
2018	1,45	1,42	0,03	0,03
2019	1,88	1,91	-0,03	-
2020	2,79	2,41	0,38	0,38
2021	1,89	0,68	1,21	1,59
2022	9,73	9,63	0,10	1,70

	Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Vershil	Cumulatief verschil (t.o.v. ambitie)
	%	%	%	%
Inactieven ex-PVK				
2016	1,43	1,43	-	-
2017	1,20	1,20	-	-
2018	1,60	1,60	-	-
2019	2,20	2,20	-	-
2020	2,80	2,80	-	-
2021	2,90	2,90	-	-
2022	2,20	2,20	-	-

	Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Vershil	Cumulatief verschil (t.o.v. ambitie)
	%	%	%	%
Inactieven DNB (voor 1 jan 2003)				
2016	1,43	0,66	0,77	4,38
2017	1,20	0,85	0,35	4,75
2018	1,60	1,60	-	4,75
2019	2,20	1,92	0,28	5,04
2020	2,80	2,07	0,73	5,81
2021	2,90	1,04	1,86	7,78
2022	3,01	2,98	-0,03	-7,81

	Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Vershil	Cumulatief verschil (t.o.v. ambitie)
	%	%	%	%
Inactieven DNB (na 1 jan 2003)				
2016	0,07	0,03	0,04	8,09
2017	1,45	1,03	0,42	8,54
2018	1,88	1,88	-	8,54
2019	2,65	2,31	0,34	8,91
2020	0,14	0,10	0,04	8,95
2021	1,89	0,68	1,21	10,27
2022	9,73	9,63	-1,1	-10,38

Overige technische voorzieningen

Voorziening voor arbeidsongeschiktheid

	31-12-2022	31-12-2021
Stand per begin boekjaar	3.419	4.084
Onttrekking	0	0
Overige actuariële wijzigingen	-1.232	-665
	2.187	3.419

7. Derivaten

	31-12-2022	31-12-2021
Derivaten	277.012	27.687

	31-12-2022	31-12-2021
8. Overige schulden en overlopende passiva		
Schuld aan werkgever	0	11.602
Pensioenuitkeringen	5	0
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.408	1.183
Crediteuren en overlopende posten	925	1.270
	<u>2.338</u>	<u>14.055</u>

De schuld aan de werkgever bestaat uit vooruit ontvangen premies 2021.

De belastingen en premies sociale verzekeringen zijn ultimo 2022 hoger dan ultimo 2021. Dat komt doordat in 2022 alleen maandelijks loonheffing is afgedragen en in voorgaande jaren zowel maandelijks als op kwartaalbasis.

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

19.6 Risicobeheer

Onderstaand wordt een nadere toelichting gegeven op de voornaamste risico's die door het bestuur zijn onderkend, alsmede op het beleid van het bestuur voor het mitigeren van deze risico's.

De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen, daarbij wordt het pensioenfonds bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's.

Doel is het beheersen van belangrijke risico's die de doelstellingen van het pensioenfonds kunnen bedreigen. De mate waarin het pensioenfonds bereid is risico's te lopen (risicobereidheid), is bepaald op basis van de missie, visie, strategische doelstellingen en de met de sociale partners afgestemde risicohouding. De daaruit verkregen risicobereidheid dient door een passende set aan maatregelen, afgestemd op risico-omgeving, maar ook rekening houdend met absorptievermogen van het pensioenfonds, beheerst te worden.

De risicohouding op lange termijn wordt uitgedrukt in het pensioenresultaat en vanuit de doelstelling van het maximaliseren van het pensioenresultaat, wordt dit uitgedrukt in een drietal beleidskaders gebaseerd op de zogenoemde haalbaarheidstoets.

Het Integraal Risicomanagement (IRM) van het pensioenfonds is gericht op het op een beheerste en effectieve wijze behalen van de doelstellingen. Hiertoe heeft het pensioenfonds een IRM raamwerk ingericht dat is gebaseerd op erkende standaarden en richtlijnen (zoals COSO ERM en de Handreiking IRM van de Pensioenfederatie). Met behulp van het IRM raamwerk worden risico's waaraan het pensioenfonds is (of kan worden) blootgesteld geïdentificeerd, beoordeeld, beheerst, bewaakt en gerapporteerd.

Solvabiliteitsrisico's

Een belangrijk risico voor het pensioenfonds is het solvabiliteitsrisico. Dit betreft het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen om de pensioenverplichtingen na te komen. Indien de solvabiliteit zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de gedempte kostendekkende premie moet verhogen en dat geen ruimte is voor (volledige) toeslagverlening. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen (korten). In de wet- en regelgeving zijn voorschriften opgenomen hoe met dit risico moet worden omgegaan.

De aanwezige dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	2022	2021
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	134,1	119,8
Premie	-0,8	-0,4
Uitkering	0,9	0,5
Toeslagverlening	-11,1	-0,8
Benodigde intrest		
Beleggingsopbrengsten- return	-32,5	6,2
Beleggingsopbrengsten- matching		
Wijziging rentetermijnstructuur technische voorziening	64,9	8,5
Sterfte/ langlevens		
Wijziging grondslagen	-0,8	-0,2
Overige oorzaken	-21,9	0,5
Dekkingsgraad per 31 december	132,8	134,1

De overige oorzaken betreffen kruiseffecten. Doordat het effect van de wijziging van de rentetermijnstructuur (RTS) direct zorgt voor een lagere voorziening, is het effect hiervan in procenten extra groot. Middels de post kruiseffecten wordt dat in het verloop weer gecorrigeerd.

Het Vereist Eigen Vermogen (VEV) is de omvang van het eigen vermogen waarover een pensioenfonds minimaal moet beschikken. Het VEV is het vermogen dat hoort bij de evenwichtssituatie van een pensioenfonds. In deze situatie is het eigen vermogen zodanig dat het over 1 jaar met een zekerheid van 97,5% meer bezittingen heeft dan verplichtingen. Het pensioenfonds bepaalt het VEV met behulp van het standaardmodel dat door de toezichthouder is vastgesteld. Indien een pensioenfonds niet over dit vermogen beschikt is er sprake van een reservetekort en moet het een herstelplan indienen bij de toezichthouder.

Ultimo boekjaar is met het standaardmodel per risicofactor de vereiste solvabiliteit bepaald. De vereiste solvabiliteit per risicofactor is aan de hand van een (wortel)formule gecombineerd tot een totaal vereiste solvabiliteit (inclusief een opslag voor actief risico).

Het vereist eigen vermogen is gebaseerd op de strategische portefeuille en bedraagt ultimo boekjaar 16,3% (2021:15,1%). Als het vereist eigen vermogen wordt bepaald op basis van de werkelijke portefeuille per ultimo boekjaar, dan bedraagt het vereist eigen vermogen 116,3% (2021:116,2%). De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende surplus aan het einde van het boekjaar is als volgt:

	2022	2021
	%	%
S1 Renterisico	3,0	0,5
S2 Risico zakelijke waarden	13,2	13,1
S3 Valutarisico	2,3	2,9
S4 Grondstoffenrisico		
S5 Kredietrisico	1,4	1,5
S6 Verzekeringstechnisch risico	4,0	3,7
S7 Liquiditeitsrisico		
S8 Concentratierisico		
S9 Operationeel risico		
S10 Actief risico	2,3	2,2
Diversificatie-effect	-9,9	-8,8
Totaal	16,3	15,1

	2022	2021
Vereist pensioenvermogen	1.720.095	2.224.549
Voorziening pensioenverplichting	1.479.015	1.933.047
Vereist eigen vermogen	241.080	291.502
Aanwezig eigen vermogen	486.476	658.284
Overschot	245.396	366.782

Het zakelijke waarden risico (aandelen) vormt het grootste risico voor het pensioenfonds. Diversificatievoordeel ontstaat doordat in het standaardmodel met behulp van een (wortel)formule wordt verondersteld dat niet alle risico's gelijktijdig optreden.

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het marktrisico is uit te splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Marktrisico wordt gelopen op de verschillende beleggingsmarkten waarin het pensioenfonds op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief is. De beheersing van het risico is geïntegreerd in het beleggingsproces. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen zich voorts risico's manifesteren uit hoofde van de geselecteerde managers en bewaarbedrijven (zogenoeten manager- en custody risico), en de juridische bepalingen omtrent gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst (juridisch risico). Het marktrisico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken, welke in overeenstemming zijn met de beleidskaders en richtlijnen zoals deze zijn vastgesteld door het bestuur. Het bestuur monitort de mate van naleving van deze mandaten. De marktpositities worden periodiek gerapporteerd.

Renterisico (S1)

Renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. Maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren, ook te omschrijven als de waardeverandering van de vastrentende waarde als gevolg van een rente/inflatie wijziging met 1%. Voor de afdekking van het renterisico worden obligaties, renteswap en een geldmarktfonds ingezet.

Volgens de afspraken met sociale partners en conform de vastlegging in de uitvoeringsovereenkomst met de werkgever is bepaald dat het pensioenfonds het renteafdekkingpercentage mag variëren tussen 50% en 100%. Het pensioenfonds hanteert strategisch per ultimo boekjaar een afdekking van 75%.

De beleggingen zijn gesplitst in een matchingportefeuille en een returnportefeuille. Met de matching portefeuille (staatsobligaties van Nederland en Duitsland, renteswaps, Eurozone inflatiegerelateerde obligaties uitgegeven door de Duitse en Franse staat, hypotheek en een geldmarktfonds) wordt het marktrenterisico voor 75%

afgedekt. Ultimo boekjaar is 74,2% van het renterisico afgedekt (2021: 74,7%) De duration en het effect van de renteaftdekking kan als volgt worden samengevat:

	31-12-2022		31-12-2021	
	Duratie		Duratie	
Vastrentende waarden (vóór derivaten)	1.077.088	3,8	1.270.814	4,1
Vastrentende waarden (na derivaten)	946.755	14,7	1.490.097	18,1
(Nominale) pensioenverplichtingen	1.479.015	10,5	1.933.047	20,0

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2022		31-12-2021	
	%		%	
Resterende looptijd < 1 jaar	631.758	58,7	747.960	58,9
Resterende looptijd > 1 jaar en < 5 jaar	88.532	8,2	96.895	7,6
Resterende looptijd > 5 jaar	57.306	5,3	66.493	5,2
Resterende looptijd > 10 en < 20 jaar	100.355	9,3	132.197	10,4
Resterende looptijd > 20 jaar	199.137	18,5	227.269	17,9
	1.077.088	100,0	1.270.814	100,0

Risico zakelijke waarden (S2)

Zakelijke waarden risico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen en beursgenoteerd indirect vastgoed) verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden.

De blootstelling aan het marktrisico wordt beperkt door te sturen op de gewenste procentuele verdeling tussen zakelijke waarden en vastrentende waarden. De afweging van het percentage aan zakelijke waarden in de totale beleggingsportefeuille is grotendeels gekoppeld aan de financiële positie van het pensioenfonds. In principe geldt dat bij hogere dekkingsgraden (dekkingsgraden vanaf circa 110%) meer zakelijke waarden aan de portefeuille worden toegevoegd, maar nooit meer dan nodig is voor het bereiken van de doelstellingen. Het bestuur kan sturen binnen de met sociale partners afgesproken bandbreedte van 30% tot maximaal 50% zakelijke waarden. Jaarlijks wordt op basis van de vier beleidstoetsen van het pensioenfonds en de dan geldende dekkingsgraad de nieuwe strategische portefeuille vastgesteld. Voor 2022 is, evenals voor 2021, voor een zakelijke waarden portefeuille van 37,4% gekozen.

Het bestuur voert minimaal één maal per drie jaar een ALM-studie uit. In 2021 is de meest recente ALM-studie uitgevoerd. Deze diende mede ter voorbereiding van de nieuwe strategische normportefeuille voor 2022. Hierin zijn ook de wijzigingen in de pensioenregeling voor 2022 meegenomen.

In de ALM-studie zijn verschillende beleggingsmixen doorgerekend aan de hand van diverse economische scenario's (zowel positieve scenario's als negatieve scenario's, waarbij ook verschillende scenario's met betrekking tot het covid-19 virus zijn betrokken).

Het bestaande beleggingsbeleid pakte in bijna alle scenario's goed uit. Alleen in het stagflatie scenario deed het bestaande beleid het minder goed. Daarom is gekeken of er mogelijkheden zijn het inflatierisico af te dekken (met inflatiegerelateerde obligaties of swaps). Dit heeft geleid tot het besluit om de matchingportefeuille aan te passen, zie hierboven. Om meer diversificatie aan te brengen in de returnportefeuille en de aangescherpte doelen van het beleid inzake maatschappelijk verantwoord beleggen beter te kunnen behalen, zijn er ook in deze portefeuille wijzigingen doorgevoerd.

De wijzigingen zijn niet in één keer door te voeren in de beleggingsportefeuille. Daarom is een plan van aanpak opgesteld om de nieuwe beleggingsmix stapsgewijs te implementeren, welke in het 3e kwartaal 2021 volledig is afgerond.

Van de zakelijke waarden was een deel belegd in beursgenoteerd vastgoed. Beursgenoteerd vastgoed bleek het in de coronacrisis net zo slecht (en zelfs slechter) te doen als aandelen, terwijl het juist de bedoeling was om diversificatie aan te brengen door in vastgoed te beleggen. Daarnaast zijn de vooruitzichten voor vastgoed vanwege de coronacrisis minder gunstig. Daarom heeft het bestuur besloten afscheid te nemen van de investering in beursgenoteerd vastgoed. De vrijgekomen gelden zijn toegevoegd aan de aandelenportefeuille.

Valutarisico (S3)

De afdekking van het valutarisico wordt ingevuld door forwardcontracten. Gedurende het jaar 2022 is de valuta-afdekking voor de Amerikaanse dollar, de Japanse yen en het Britse pond op 100% gehouden (2021:100%). In de valuta-afdekking wordt doorgaans iedere maand een derde van de forwards doorgerold in nieuwe driemaands contracten.

De valutapositie van de beleggingsportefeuille exclusief collaterals per 31 december 2022 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	2022		
	Totaal	Valuta-derivaten	Netto positie
	Voor afdekking	Afdekking	Na afdekking
EUR	1.182.245	442.630	1.624.875
GBP	18.965	-14.877	4.087
JPY	34.260	-25.998	8.262
USD	435.680	-344.660	91.021
SEK	5.833	0	5.833
SGD	10.581	0	10.581
HKD	30.897	-19.768	11.129
AUD	2.453	0	2.453
CAD	24.014	-18.647	5.366
CHF	15.646	0	15.646
DKK	11.440	0	11.440
ILS	2	0	2
NOK	4.015	0	4.015
NZD	1.581	0	1.581
Overige	53.177	0	53.177
	1.830.789	18.679	1.849.468

De valutapositie van de beleggingsportefeuille exclusief collaterals per 31 december 2021 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	2021		
	Totaal	Valuta-derivaten	Netto positie
	Voor afdekking	Afdekking	Na afdekking
EUR	1.876.797	716.039	2.592.836
GBP	38.253	-36.911	1.342
JPY	34.855	-57.888	-23.033
USD	631.992	-637.999	-6.007
SEK	7.523	0	7.523
SGD	13.577	0	13.577
HKD	40.163	0	40.163
AUD	7.823	0	7.823
CAD	35.326	0	35.326
CHF	20.975	0	20.975
DKK	14.207	0	14.207
ILS	507	0	507
NOK	6.754	0	6.754
NZD	3.036	0	3.036
Overige	73.372	0	73.372
	2.805.160	-16.759	2.788.401

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Door de spreiding binnen de portefeuille (diversificatie) wordt het prijrisico gedempt en dat is daarmee één van de belangrijkste mitigerende beheersmaatregelen. Periodiek wordt met behulp van een ALM-studie vastgesteld of de gekozen portefeuille voldoet aan de gewenste risico versus rendementsafweging.

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar regio is als volgt:

	2022		2021	
		%		%
Europa	156.810	22,1	224.873	21,9
Noord-Amerika	406.062	57,3	615.576	60,4
Midden- en Zuid Amerika	16.723	2,4	14.851	1,5
Azië en Japan	56.016	7,9	60.704	6,0
Pacific	63.074	8,9	97.518	9,6
Overig	10.059	1,4	6.492	0,6
Totaal	708.746	100	1.020.014	100,0

De segmentatie van de aandelenportefeuille naar sectoren is als volgt:

	2022		2021	
		%		%
Energie	7.596	1,1	179	-
Bouw- en grondstoffen	35.062	5,0	42.424	4,2
Industrie	98.002	13,8	131.536	12,9
Duurzame consumentengoederen	48.885	6,9	88.896	8,7
Consumentengebruiksgoederen	28.224	4,0	29.036	2,9
Gezondheidszorg	67.638	9,5	82.809	8,1
Informatietechnologie	176.320	24,9	292.991	28,7
Telecommunicatie	56.882	8,0	89.027	8,7
Nutsbedrijven	42.415	6,0	70.880	7,0
Financiële instellingen	141.873	20,0	187.261	18,4
Overige	5.849	0,8	4.975	0,4
Totaal	708.746	100	1.020.014	100

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Naast het hanteren van minimale creditratings en concentratielimieten op individuele tegenpartijen en/of uitgevende instellingen wordt het risico op tegenpartijen voor buitenbeurstransacties (het OTC plaatsen van deposito's en het afsluiten van swaps) afgedekt door middel van onderpandstelling. In het verlengde van de risicobeheersing maatregelen voor het tegenpartijrisico, houdt de fiduciair manager zich bezig met het continu monitoren en analyseren van het kredietrisico van uitgevende instellingen.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar regio's kan als volgt worden samengevat:

	2022		2021	
		%		%
Europa	1.077.088	100	1.270.814	100

De vastrentende waarden worden via gereguleerde markten verhandeld. Voor de bepaling van de credit rating wordt afhankelijk van beschikbaarheid gebruik gemaakt van S&P en Moody's of Fitch.

Onderstaande tabel geeft, ter illustratie van het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille, de verdeling naar de verschillende kredietkwaliteiten weer.

	2022		2021	
		%		%
AAA	943.409	87,6	1.134.151	89,3
AA	133.679	12,4	136.663	10,7
Totaal	1.077.088	100,0	1.270.814	100,0

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's, S6)

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortlevens), arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Langlevenrisico

Langlevenrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de technische voorziening. Als gevolg hiervan volstaat mogelijk de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting aan deze langer levende deelnemers.

In 2022 is de AG-prognosetafel aangepast, waarbij een correctie wordt toegepast in de vorm van een leeftijdsafhankelijke afslag op de sterftetekansen. Dit gebeurt om rekening te houden met het gegeven dat de werkende populatie gezonder is dan de niet-werkende populatie. Deze ervaringssterfte is ultimo 2022 vastgesteld op basis van het bijgewerkte Aon Hewitt postcodemodel.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico houdt in dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Voor het overlijdensrisico wordt een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremies worden periodiek herzien. Het nabestaandenpensioen is met ingang van 1 januari 2020 volledig op risicobasis verzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en voor het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen. Voor het arbeidsongeschiktheidsrisico wordt een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremies worden periodiek herzien.

De WIA-excedentverzekering is per 01 januari 2021 uit de pensioenregeling bij het pensioenfonds en wordt per diezelfde datum door de werkgever rechtstreeks ondergebracht bij een verzekeraar.

Toeslagrisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie om toeslagen op de pensioenen toe te kennen. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van nominale, rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruik gemaakt van een benaderingswijze.

De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de toeslagambitie op lange termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie (afhankelijk van de bepalingen omtrent toeslagverlening in het reglement).

Ultimo 2022 bedraagt de reële dekkingsgraad 101,9% (31 december 2021: 101,7%). Bij het berekenen van de reële dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt ten behoeve van deze berekening de voorziening pensioenverplichtingen herrekend rekening houdend met de verwachte loon- en prijsinflatie.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies. Gezien de liquiditeitsbehoefte van het pensioenfonds op de korte- en middellange termijn, in relatie met de liquiditeit van de beleggingsportefeuille, is er geen noodzaak om voor het liquiditeitsrisico een buffer aan te houden. Het pensioenfonds heeft een significante hoeveelheid beleggingen in money market funds en een groot percentage van de beleggingsportefeuille bestaat uit liquide beleggingen.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het pensioenfonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het kredietrisico. Grote posten kunnen een post van concentratierisico zijn. Om te bepalen welke posten dit betreft worden per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur opgeteld. Als grote post wordt

aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Ultimo 2022 zijn de volgende posten met meer dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

	31-12-2022		31-12-2021	
		%		%
Vastrentende waarden				
Duitse staatsobligaties	486.455	39,9	610.700	23,1
Nederlandse staatsobligaties	103.919	8,5	97.690	3,7
Hypothekenfonds	200.486	16,4	238.684	9,1
Duitse inflatie gerelateerde obligaties	98.118	8,0	147.623	5,6
Franse staatsobligaties	92.349	7,6	128.753	4,9
Europese obligaties	87.005	7,1	0	0,0
Overige beleggingen				
BlackRock (Money Market Funds)	152.462	12,5	270.963	10,3
Totaal	1.220.793	53,6	1.494.413	56,7

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico dat optreedt bij de uitvoering van het pensioen- en vermogensbeheer, bestuursondersteuning en de integrale advisering van het pensioenfonds inzake het beleid op communicatie-, juridisch, fiscaal, actuair en beleggingsterrein en heeft betrekking op de continuïteit, integriteit en kwaliteit van de dienstverlening. Het pensioenfonds heeft de genoemde werkzaamheden uitbesteed aan TKP, Sprenkels & Verschuren, Caceis, Robeco, Cardano en BlackRock.

Uitbestedingsrisico

Uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel worden geschaad. Het pensioenfonds zorgt voor een zodanige vormgeving van de uitbesteding dat de aansluiting tussen de (informatie over) de uitbestede processen en de overige bedrijfsprocessen te allen tijde gewaarborgd is en dat de verantwoordelijkheid van het bestuur voor de organisatie, uitvoering en beheersing van de uitbestede werkzaamheden en het toezicht daarop niet worden ondermijnd en in lijn is met de ABTN. Het bestuur zorgt voor voldoende waarborgen om volledig in control te kunnen zijn. Deze waarborgen behelzen onder andere het schriftelijk vastleggen van gemaakte afspraken, het duidelijk vastleggen van exit voorwaarden en het verkrijgen van uitgebreide managementinformatie en verantwoording over de uitvoering door de uitvoerders aan het bestuur. De volgende maatregelen zijn genomen:

- Per kwartaal wordt door de uitvoerders een rapportage opgeleverd over de nakoming van de afspraken. Deze rapportages worden zowel in het bestuur als met de uitvoerders besproken.
- De uitvoerders verstrekken het bestuur ISAE 3402 type II (of vergelijkbare) rapportages, die door het bestuur geanalyseerd en beoordeeld worden aan de hand van de gemaakte afspraken.
- Jaarlijks evalueert het bestuur de dienstverlening van de uitvoerders en worden de afspraken waar nodig herzien. Periodiek worden de uitvoerders uitgebreid, eventueel met behulp van een externe partij, geëvalueerd.
- De compliance officer voert bij de hoofdvoerder compliance scans uit.

Het bestuur is van mening dat zij door deze opzet, vastgelegd in het uitbestedingsbeleid, het uitbestedingsrisico verkleint en beheerst, waardoor het risico als laag/bepaald wordt gekwalificeerd.

Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico wordt gedefinieerd als het risico dat de integriteit van het pensioenfonds dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere en onethische gedragingen van de organisatie/management/ medewerkers.

Pensioenfondsen dienen conform het Besluit Uitvoering Pensioenwet een systematische analyse te maken van de risico's die samenhangen met uitbestedingen. Het gaat er hierbij om dat pensioenfondsen voorkomen dat zij betrokken raken bij handelingen die tegen de wet ingaan en/of handelingen die maatschappelijk onbetamelijk zijn.

Het bestuur onderkent het belang van een goede, gedegen en systematische integriteitsanalyse. Het bestuur heeft daarom een integriteitsanalyse uitgevoerd, waarbij expliciet aandacht is besteed aan soft controls/gedrag en cultuur bij het pensioenfonds en de uitbestedingspartners.

Mede op basis van de gebruikersgids van de toezichthouder is een risicoanalyse uitgevoerd waarbij bruto en netto risicoscores zijn vastgesteld. Hieruit is onder andere als concrete actie voortgekomen dat het melden van

een conflict of interest of een ander mogelijk integriteitsissue als vast agendapunt wordt opgenomen in de bestuursvergaderingen om mogelijke (schijn van) belangenverstrengeling te voorkomen.

Periodiek zal de risicoanalyse opnieuw worden uitgevoerd, waarbij het bestuur op basis van het vastgelegde integriteitsbeleid van mening is dat het resterende netto risico als laag/beperkt gekwalificeerd kan worden.

IT-risico

Het bestuur is zich bewust van de IT-risico's, mede ingegeven door de snelle ontwikkelingen van de afgelopen jaren op dit terrein. Daarnaast geldt dat voor het pensioenfonds informatie en communicatietechnologie essentieel is. Communicatie verloopt steeds meer digitaal. Daarbij geldt dat, alhoewel het pensioenfonds geen eigen IT-systemen heeft, het bestuur wel eindverantwoordelijk is voor de gehele keten van uitbesteding.

De IT-risico's worden jaarlijks besproken en waar nodig worden beheersmaatregelen bijgesteld of toegevoegd. Het bestuur monitort het IT-risico mede door periodiek site visits bij de uitvoerders uit te voeren. Op basis van de laatste RSA is het netto risico door het bestuur als laag/beperkt gekwalificeerd.

Overige niet financiële risico's

Het omgevingsrisico betreft het risico als gevolg van buiten het pensioenfonds komende veranderingen op het gebied van belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat. Door het bestuur en de uitvoerders worden de wetgeving en de best practices actief gevolgd en besproken. Daarnaast volgt het bestuur de ontwikkelingen bij de sponsor.

Het bestuur heeft naar de toekomst strategie gekeken. Uit de eigen analyse blijkt het pensioenfonds voor de korte termijn voldoende levensvatbaar te zijn waardoor het pensioenfonds door het monitoren van de omgeving en het volgen van de wetgeving en best practices, het risico als laag/beperkt kwalificeert.

Het bestuur is van mening dat het netto omgevingsrisico is toegenomen. Dit komt doordat het pensioenfonds meer bezig is op de externe ontwikkelingen in te spelen. De toenemende complexiteit van het onderwerp pensioenen vraagt hier ook om. Hierdoor krijgt het pensioenfonds een beter beeld van de risico's die op het pensioenfonds afkomen. De risico's zijn moeilijk te mitigeren, maar het bestuur is wel in staat om er snel en goed op te anticiperen. Daarbij is het pensioenfonds wel gebonden aan de geldende kaders. Het bestuur monitort het omgevingsrisico per kwartaal.

Ook de juridische en operationele risico's worden gemonitord door het bestuur. Het bestuur volgt de discussies en de informatie die wordt verstrekt rondom de toekomst van het pensioenstelsel. Wel is er nog onvoldoende duidelijkheid en te veel onzekerheid om een richting te kunnen bepalen. Het bestuur laat zich daarom periodiek informeren over de voortgang en de verwachte oplossingsrichting. Het bestuur is van mening dat door de ingezette beheersmaatregelen en het feit dat de uitvoerders de uitbesteding standaard in lijn brengen met de verplichtingen in het kader van de wet- en regelgeving, beide risico's als laag gekwalificeerd kunnen worden.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar. Het systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door de toezichthouder voorgeschreven solvabiliteitsstoets.

Derivaten

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van financiële derivaten. Hoofregel die hierbij geldt, is dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Derivaten worden hoofdzakelijk gebruikt om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken.

Derivaten hebben als voornaamste risico het kredietrisico. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met goed te boek staande partijen en door zoveel mogelijk te werken met onderpand.

Gebruik kan worden gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Swaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst gesloten met TKP Pensioen BV per 1 oktober 2007. Het betreft een overeenkomst inzake pensioenadministratie en bestuursondersteuning. De vergoeding voor TKP in 2022 bedraagt € 928 duizend (2021: € 1 miljoen).

De overeenkomst is opgezegd door TKP per 1 januari 2023.

De pensioenadministratie en communicatie worden overgebracht naar AZL N.V., de bestuursondersteuning naar het bestuursbureau. Met AZL is een uitbestedingsovereenkomst gesloten voor de duur van zeven jaren (tot en met 31 december 2029).

Daarnaast heeft het pensioenfonds contracten afgesloten met BlackRock Netherlands BV voor fiduciair management, met Cardano voor beheer van de matching assets, met Caceis als custodian en met Robeco voor het beheer van de aandelenportefeuille.

Het contract met BlackRock is per direct opzegbaar en kent geen opzegtermijn voor het pensioenfonds. De vergoeding over 2022 bedraagt € 0,6 miljoen.

Het contract met Cardano is per halfjaar opzegbaar en kan aan het einde van elke kalendermaand worden opgezegd, ingaand volgend op de maand waarop is opgezegd. De vergoeding voor Cardano over 2022 bedraagt € 0,9 miljoen.

Het contract met Caceis is voor onbepaalde tijd aangegaan en heeft een opzegtermijn van 90 kalenderdagen. De vergoeding over 2022 bedraagt € 0,7 miljoen.

Het pensioenfonds is met Robeco een contract aangegaan voor onbepaalde tijd en kan het contract maandelijks opzeggen, ingaand volgend op de maand waarop is opgezegd. De vergoeding over 2022 bedraagt € 1,0 miljoen.

Verbonden partijen

Transacties met (voormalige) bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting op de staat van baten en lasten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders die in dienst zijn geweest bij De Nederlandsche Bank nemen deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Overige transacties met verbonden partijen

Het pensioenfonds heeft in het kader van de nieuwe pensioenregeling een herziene uitvoeringsovereenkomst gesloten met de werkgever ten aanzien van de uitvoering van het pensioenreglement per 1 januari 2015 met een looptijd van vijf jaar. Vanaf 2021 geldt dat de overeenkomst jaarlijks opzegbaar is met een opzeggingstermijn van 6 maanden.

Gebeurtenissen na balansdatum

Aanpassing vaststelling rentetermijnstructuur

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van DNB per 31 december 2022 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. In 2020 heeft DNB toegelicht dat de rentetermijnstructuur de komende jaren in vier stappen wordt gewijzigd. De eerste twee stappen zijn verwerkt in 2021 en 2022. DNB heeft eind 2022 aangegeven dat de nieuwe UFR-methode zoals geadviseerd door de Commissie Parameters 2022, per 1 januari 2023 ineens wordt ingevoerd. Deze wijziging wordt in boekjaar 2023 verantwoord. Het toepassen van de laatste stap van de nieuwe UFR-methode heeft per 1 januari 2023 een effect van ongeveer 0,5%-punt negatief op de dekkingsgraad van het pensioenfonds.

19.7 Toelichting op de staat van baten en lasten

9. Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

De premiebijdragen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2022	2021
	€	€
Pensioenpremie huidig jaar	48.195	44.363
Pensioenpremie voorgaand jaar	-120	8
Koopsommen	6	443
Pensioenpremie aanvullende dotatie	0	0
	<u>48.081</u>	<u>44.814</u>

Pensioenpremie aanvullende dotatie

Jaarlijks wordt indien en voor zover van toepassing, het verschil tussen de benodigde premie (gedempte premie plus premieopslag) en de maximale premie uit het premie-egalisatiedepot onttrokken.

Met ingang van 1 januari 2021 wordt niet meer aan het premie-egalisatiedepot gedoteerd en enkel onttrokken indien van toepassing.

De kostendekkende premie is de benodigde premie voor voorwaardelijke toezeggingen gebaseerd op ambitie en inschattingen. Het pensioenfonds maakt gebruik van de mogelijkheid om de kostendekkende premie te dempen. Het pensioenfonds voldoet aan de eis dat de feitelijke premie minimaal gelijk moet zijn aan de gedempte kostendekkende premie. De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie zijn als volgt:

	2022	2021
	€	€
Kostendekkende premie (ex-post)	53.967	54.466
Feitelijke premie (ex-ante)	48.619	44.955
Gedempte premie (ex-ante)	43.129	44.955

In bovenstaand overzicht wordt de ex-ante feitelijke premie afgezet tegen de ex-ante gedempte kostendekkende premie. De feitelijke premie (48.081) betreft de pensioenpremie huidig jaar (50.279) plus de koopsom van de niet- actieve deelnemers die voor 1 januari 2005 uit dienst zijn gegaan bij de PVK (6) verminderd met de onttrekking uit het premie egalisatiedepot van 2.204

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

Kostendekkende premie

	2022	2021
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	42.632	45.877
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	9.233	6.311
Opslag voor uitvoeringskosten	1.008	1.168
Risicopremie WIA excedent en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (PVI)	1.094	1.110
Totaal kostendekkende premie	<u>53.967</u>	<u>54.466</u>

Feitelijke premie (ex-ante)

	2022	2021
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	45.213	42.000
Opslag voor uitvoeringskosten	1.202	1.168
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	2.204	1.787
Totaal feitelijke premie	<u>48.619</u>	<u>44.955</u>

Gedempte premie

	2022	2021
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	22.039	41.009
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	3.610	1.787
Risicopremie overlijden	1.896	0
Opslag voor uitvoeringskosten	1.202	1.168
Toeslag ex_PVK	6	0
Risicopremie WIA-excedent en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (PVI)	14.376	991
Totaal gedempte premie	43.129	44.955

10. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

2022	Directe beleggings-opbrengst	Indirecte beleggings-opbrengst	Kosten vermogens-beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	977	-10.054	0	-9.077
Aandelen	18.061	-125.891	0	-107.830
Vastrentende waarden	5.432	-140.116	0	-134.684
Derivaten	12.209	-395.351	0	-383.142
Overige beleggingen	642	0	0	642
Kosten van vermogensbeheer			-2.969	-2.969
	37.321	-671.412	-2.969	-637.060

2021	Directe beleggings-opbrengst	Indirecte beleggings-opbrengst	Kosten vermogens-beheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	680	48.854	0	49.534
Aandelen	16.230	220.989	0	237.219
Vastrentende waarden	5.258	-12.247	-895	-7.884
Derivaten	17.056	-179.808	0	-162.752
Overige beleggingen	1.419	-272	0	1.147
Kosten van vermogensbeheer			-2.042	-2.042
	40.643	77.516	-2.937	115.222

Onder de kosten van vastrentende waarden zijn de kosten voor Cardano verantwoord voor beheer van de matchingportefeuille. Er is geen sprake van performance gerelateerde kosten.

De transactiekosten voor aan- en verkopen van beleggingen zijn conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie bepaald.

Omdat de portefeuille passief beheerd wordt, is er geen sprake van een performance fee.

11. Baten uit herverzekering

	2022	2021
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	-77	-95

12. Overige baten

	2022	2021
Overige baten	0	10

	2022	2021
13. Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	39.635	36.821
Prepensioen	2.411	2.885
Partnerpensioen	8.456	7.956
Eenmalige uitkering (vakantiegeld)	0	1.076
Wezenpensioen	139	158
Arbeidsongeschiktheidspensioen	798	550
Afkoop pensioenen en premierestitutie	3	0
Overige uitkeringen	1.251	-9
	52.693	49.437

	2022	2021
14. Pensioenuitvoeringskosten		
Bestuurskosten	655	277
Kosten verantwoordingsorgaan en Raad van toezicht	78	99
Administratiekostenvergoeding	928	1.048
Accountantskosten	70	64
Certificerend actuaire	35	25
Adviseur actuaire	111	194
Overige advieskosten	113	349
Contributies en bijdragen	25	31
Dwangsommen en boetes	0	0
Kosten toezicht DNB/AFM	102	102
Overig	74	52
	2.191	2.241

De totale projectkosten bestaan uit de eenmalige kosten van de transitie van TKP naar AZL. Ter financiering hiervan is een bijdrage ontvangen van de werkgever van € 791. De gepresenteerde kosten zijn het saldo van de kosten minus de ontvangen vergoedingen.

Governancekosten

De bestuurskosten bevatten onder andere de vacatiegelden en de kostenvergoedingen voor de statutaire bestuurders. De bezoldiging voor de (voormalige) bestuurders tezamen bedraagt € 237 (2020: € 249). De kosten bestuursbureau en bestuursondersteuning vallen onder bestuurskosten, in 2021 werden deze kosten opgenomen onder overige advieskosten.

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

De honoraria van de accountant voor controle van de jaarrekening zijn toegerekend aan het boekjaar waarop deze controle betrekking heeft.

Accountants honoraria

De honoraria van de onafhankelijke externe accountant(s) zijn als volgt:

	2022	2021
Controle van de jaarrekening	64	64
Fiscaal advies	6	0
	70	64

15. Mutatie technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds

Voor het verloop van en de toelichting op de technische voorziening voor risico pensioenfonds wordt verwezen naar de staat van baten en lasten, respectievelijk de toelichting op de balans.

	2022	2021
16. Mutatie overige technische voorzieningen		
Mutatie overige technische voorzieningen	-1.232	-665

	2022	2021
17. Saldo overdracht van rechten		
Inkomende waardeoverdrachten	-15.211	-3.672
Uitgaande waardeoverdrachten	1.621	62
	-13.590	-3.610

	2022	2021
18. Overige lasten		
Interest premies	17	34
Overig	10	17
	27	51

Amsterdam, 19 juni 2023

Peter de Groot
Agnes Joseph
Jos Kleverlaan
Martin van der Pot
Margreet Schuit
Roeland van Vledder (voorzitter)

20 Overige gegevens

20.1 Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Er zijn geen statutaire bepalingen betreffende de bestemming van het resultaat.

Na aftrek van de onttrekking aan de bestemmingsreserve van € 2.790 is van het saldo van de staat van baten en lasten van € 173.555 onttrokken aan de algemene reserve.

20.2 Actuariële analyse

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

De financiële positie van het pensioenfonds is naar mening van de certificerend actuaris voldoende.

De analyse van het resultaat op basis van een actuariële benadering geeft het volgende beeld:

Actuariële analyse van het resultaat

Bedragen x € 1.000	2022	2021
Wijziging rentetermijnstructuur	640.978	136.863
Beleggingsopbrengsten	-637.060	126.253
Resultaat premie	1.028	-2.250
Resultaat waardeoverdrachten	-279	-133
Resultaat kosten	222	-31
Resultaat uitkeringen	-18	286
Resultaat toeslagverlening	-173.168	-14.405
Resultaat kanssystemen	3.546	6.242
Resultaat overige (incidentele) mutatie technische voorziening	-11.567	7.125
Resultaat andere oorzaken	-27	-1029
Totaal resultaat	-176.345	247.885

Hieronder wordt kort ingegaan op de belangrijkste onderdelen van het actuariële resultaat.

Wijziging rentetermijnstructuur

De RTS ultimo 2023 ligt boven de RTS ultimo 2022. Wanneer beide curves worden uitgedrukt in één gemiddeld rentepercentage is de rente in 2022 met circa 1,9%-punt gestegen, wat leidt tot een afname van de voorziening en dus tot een positief resultaat.

Beleggingsopbrengsten

Er is in 2023 een beleggingsrendement gerealiseerd van -24,4% hetgeen heeft geleid tot een positief resultaat.

Resultaat kanssystemen

Aan het vaststellen van de technische voorziening liggen kanssystemen ten grondslag. De belangrijkste is sterfte (+ € 8.021 duizend) en arbeidsongeschiktheid (- € 209 duizend). Dit wordt veroorzaakt doordat de aantallen deelnemers die zijn overleden, arbeidsongeschikt zijn geraakt of zijn gerevalideerd niet precies overeenkomen met wat aan het begin van het jaar was ingeschat.

Overige mutaties technische voorziening

Een aanpassing van de actuariële grondslagen of methoden in het verslagjaar leidt tot nieuwe eisen ten aanzien van de prudentie van de grondslagen. Deze heeft geleid tot een resultaat op mutaties (€ -3.626 duizend).

Onderstaand wordt de specificatie van de (gedempte) kostendekkende premie weergegeven.

Kostendekkende premie

Bedragen x € 1.000

	RTS	Gedempt
▪ Actuarieel benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke onderdelen van de regeling	42.632	42.334
▪ Opslag voor uitvoeringskosten	2.210	2.202
▪ De risicopremie voor WIA excedent en premievrijstelling bij invaliditeit	2.204	2.122
▪ Solvabiliteitsopslag	6.915	1.955
Totaal kostendekkende premie	53.967	48.619
Feitelijke premie		48.619

21 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds De Nederlandsche Bank N.V. te Amsterdam is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2022.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds De Nederlandsche Bank N.V., zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 19.600.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 980.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken. Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard. Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Het eigen

vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds De Nederlandsche Bank N.V. is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende.

Amsterdam, 19 juni 2023

drs. Jack Tol AAG RBA
verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

22 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds van De Nederlandsche Bank N.V.

Opdracht Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2022 van Stichting Pensioenfonds van De Nederlandsche Bank N.V. te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds van De Nederlandsche Bank N.V. per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2022;
- de staat van baten en lasten over 2022;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie *Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening*.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds van De Nederlandsche Bank N.V. (hierna ook wel het pensioenfonds) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Ons inzicht in het pensioenfonds

Stichting Pensioenfonds van De Nederlandsche Bank N.V. is een ondernemingspensioenfonds en voert de pensioenovereenkomsten uit die van toepassing zijn op de (oud)werknemers van De Nederlandsche Bank N.V. en de voormalige Stichting Pensioen- en Verzekeringskamer. Vermogensbeheer en pensioenbeheer zijn uitbesteed aan gespecialiseerde dienstverleners. Wij hebben bijzondere aandacht in onze controle besteed aan deze onderwerpen op basis van de activiteiten van het pensioenfonds en onze risicoanalyse.

Wij hebben de materialiteit bepaald en de risico's geïdentificeerd en ingeschat dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, om in reactie op deze risico's de controlewerkzaamheden te bepalen ter verkrijging van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Materialiteit	€ 19,6 miljoen (2021: € 25,9 miljoen)
Toegepaste benchmark	1% van het pensioenvermogen per 31 december 2022, zijnde het totaal van de technische voorzieningen, en het Stichtingskapitaal en reserves.
Nadere toelichting	Wij hebben voor deze grondslag gekozen omdat dit het vermogen betreft dat de basis vormt voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Voor het bepalen van het percentage hebben wij gelet op de financiële positie van het pensioenfonds en de mate waarin de beleidsdekkingsgraad zich rondom een kritieke grens bevindt. Gelet op het reserveoverschot hebben wij de materialiteit gesteld op 1,0% van het pensioenvermogen. De wijze waarop wij de materialiteit hebben bepaald, is niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij aan het bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 980 duizend rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Opdrachtteam en gebruikmaken van het werk van specialisten

Wij hebben zorggedragen dat het opdrachtteam over de juiste kennis en vaardigheden beschikt die nodig zijn voor de controle van een ondernemingspensioenfonds. Wij hebben in het opdrachtteam specialisten opgenomen op het gebied van IT audit. Daarnaast hebben wij deskundigen ingeschakeld voor de controle van de waardering van derivaten.

Onze focus op fraude en het niet-nalezen van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg

van fouten of fraude.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en diens omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van toezicht het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar hoofdstuk '9.7 Compliance' van het jaarverslag, waarin het bestuur zijn (fraude)risicoanalyse heeft opgenomen.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het bestuur interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals toegelicht in de paragraaf 'Grondslagen' in hoofdstuk 19.4 'Toelichting op de jaarrekening', waaronder de subjectieve elementen in de waardering van de technische voorzieningen. Wij verwijzen in dit kader verder naar het kernpunt 'Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen'.

Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties. Wij hebben geen frauderisico geïdentificeerd ten aanzien van de opbrengstenverantwoording.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur, sleutelfunctionarissen (waaronder sleutelfunctiehouders, de compliance officer, medewerkers van het bestuursbureau en de uitvoeringsorganisaties).

Uit onze evaluatie van het risico op mogelijke doorbreking van interne beheersmaatregelen of andere ongeoorloofde vormen van beïnvloeding van het proces van financiële verslaggeving, ontvangen inlichtingen en andere beschikbare informatie volgen geen specifieke aanwijzingen voor

fraude of vermoedens van fraude met een mogelijk materieel belang voor het beeld van de jaarrekening.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening. In lijn met NBA-handreiking 1144 *Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen*, is onze inschatting gebaseerd op onze ervaring in de sector, afstemming met het bestuur, het kennis nemen van de systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA), het lezen van notulen, het kennisnemen van rapporten van de compliance officer en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen.

We hebben verder kennis genomen van correspondentie met toezichthouders en zijn alert gebleven op indicaties voor een (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in de paragraaf 'Grondslagen' in hoofdstuk 19.4 'Toelichting op de jaarrekening', is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van het pensioenfonds om zijn continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten en in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de vereisten rondom solvabiliteit en liquiditeit. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

In vergelijking met voorgaand jaar, hebben wij geen relevante wijzigingen aangebracht in de kernpunten van onze controle.

Ontwikkeling en toelichting van de (beleids)dekkingsgraad	
Risico	De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten aan de hand van de dekkingsgraad. De dekkingsgraad brengt de verhouding tussen de (netto) activa en pensioenverplichtingen tot uitdrukking en is daarmee een graadmeter voor de financiële positie van een pensioenfonds. De beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde dekkingsgraad van de twaalf maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling. Het pensioenfonds is wettelijk verplicht om de beleidsdekkingsgraad te hanteren als basis voor bepaalde beleidsbeslissingen, bijvoorbeeld inzake indexatie en kortingen. Daarnaast is de beleidsdekkingsgraad onder meer van belang om te bepalen of het pensioenfonds voldoende buffers heeft. De dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad zijn toegelicht in toelichting 5. 'Stichtingskapitaal en reserves' van de jaarrekening. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de (beleids)dekkingsgraad niet juist wordt vastgesteld.
Onze controleaanpak	Door controle van de balans onderzoeken wij de samenstellende delen van de dekkingsgraad. De balans en daarmee de dekkingsgraad per 31 december 2022 hebben wij mede met gebruikmaking van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris gecontroleerd. Wij hebben de ontwikkelingen in de financiële positie van het pensioenfonds beoordeeld op basis van het actuariel rapport van de certificerend actuaaris en onze controle van de jaarcijfers. Vanwege de gevoeligheid van schattingselementen hebben wij specifiek aandacht besteed aan de waardering van de (illiquide) beleggingen en de waardering van de technische voorzieningen. De werkzaamheden die wij in dit kader hebben uitgevoerd zijn in de kernpunten hierna beschreven. Wij controleren geen andere maandelijkse dekkingsgraden dan de dekkingsgraad ultimo boekjaar. Ten aanzien van andere maandelijkse dekkingsgraden hebben wij de navolgende toetsingswerkzaamheden verricht, die minder zekerheid geven dan een controle van twaalf maands-dekkingsgraden: • Wij hebben de opzet van het totstandkomingsproces van de berekening van de maandelijkse dekkingsgraad onderzocht alsmede de juiste maandoerekening van zogenaamde key items vastgesteld. Dit jaar betroffen key items: de indexatie per 1 juli van 9,63% voor de niet-actieve deelnemers evenals de toepassing van de Prognosetafels AG2022 alsmede de aanpassing van de UFR-methodiek. • Daarnaast heeft de certificerend actuaaris een plausibiliteitstoets uitgevoerd op de ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende het jaar in relatie tot de ontwikkelingen in de belangrijkste factoren, zoals de rentecurve. Wij hebben kennisgenomen van de uitkomst van deze werkzaamheden van de certificerend actuaaris. • Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de (beleids)dekkingsgraad geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd in de vaststelling van de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2022 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering en toelichting van beleggingen zonder genoteerde marktprijzen

Risico	De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds. Alle beleggingen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. Voor het merendeel van de beleggingen is deze marktwaarde te verifiëren aan transacties die tot stand zijn gekomen op de financiële markten (marktprijzen). Er zijn ook beleggingen die worden gewaardeerd op basis van netto contante waardeberekeningen of een andere geschikte methode, waaronder de intrinsieke waarde per participatie voor posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen. De waarderingsonzekerheid neemt inherent toe bij (onafhankelijke) taxaties en netto contante waardeberekeningen en hangt samen met de beschikbaarheid en toepasbaarheid van marktgegevens. Bij het pensioenfonds betreffen dit de posities in derivaten. De posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen, te weten het hypothekenfonds, kennen eveneens inherent relatief veel waarderingsonzekerheid doordat de waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fondsmanagers gecorrigeerd voor kasstromen en marktontwikkelingen tot aan balansdatum. Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de beleggingen beschreven in paragraaf 'Grondslagen' in hoofdstuk 19.4 'Toelichting op de jaarrekening' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting 1. Beleggingen voor risico pensioenfonds. Uit deze toelichting blijkt dat per 31 december 2022 per saldo voor € 115 miljoen negatief is belegd in derivaten. Daarnaast is voor € 200 miljoen belegd in een hypothekenfonds. Dit betreft 4,3% van de totale beleggingen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen niet juist gewaardeerd zijn en dat de toelichting niet voldoet aan relevante verslaggevingsvereisten.
Onze controleaanpak	Bij de controle van de beleggingen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van een andere accountant. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel, hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de beleggingen, rekening houdend met omvang en risicoprofiel van de beleggingen, en deze vastgelegd in instructies. Daarnaast hebben wij een kwaliteitsreview uitgevoerd met betrekking tot de uitgevoerde werkzaamheden en de uitkomsten daarvan. Door deze werkzaamheden, gecombineerd met de hierna beschreven werkzaamheden, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen, uitgevoerd op de waardering van de beleggingen per 31 december 2022. Voor de posities in niet-(beurs)genoteerde fondsen hebben wij de waardering gecontroleerd op basis van de gecontroleerde jaarrekeningen van de betreffende fondsen met daarin opgenomen de gecontroleerde waarde per aandeel of participatie per 31 december 2022. Verder hebben wij vastgesteld of de gekozen waarderingsgrondslagen en de belangrijkste uitgangspunten daarbij aansluiten op de grondslagen van het pensioenfonds. Als onderdeel van de genoemde werkzaamheden hebben wij de impact van nieuwe informatie tot de datum van onze controleverklaring

	gemonitord en vastgesteld dat significante ontwikkelingen op adequate wijze zijn verwerkt. • Voor de waardering van de derivaten hebben wij een controle uitgevoerd op het gehanteerde waarderingsmodel en op de gehanteerde input waaronder de uit de markt afgeleide gegevens zoals valuta(termijn)koersen, rentevolatiliteit en rentecurves. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij waarderingsspecialisten betrokken. • Tevens hebben wij de toelichtingen met betrekking tot de beleggingen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering van de beleggingen zonder genoteerde marktprijzen per 31 december 2022 en de gerelateerde toelichting in de jaarrekening.

Waardering van en toelichting ten aanzien van de technische voorzieningen

Risico	De technische voorzieningen waaronder de voorziening pensioenverplichtingen betreffen een significante post in de balans van het pensioenfonds. De technische voorzieningen dienen krachtens de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde. De waardering is gevoelig voor de gehanteerde (actuariële) veronderstellingen en schattingselementen. Hier ligt een aantal belangrijke conventies aan ten grondslag namelijk dat voor de waardering uitgegaan wordt van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur alsmede de meest recente informatie (tafels) omtrent de levensverwachting, zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuariel Genootschap (AG). In aanvulling op de tafels wordt gecorrigeerd voor de ingeschatte ervaringssterfte bij het pensioenfonds, zijnde de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze veronderstellingen hebben tezamen met de hoogte van de kostenopslag, waaraan eveneens schattingen ten grondslag liggen, bijzondere aandacht gehad in onze controle. Wij hebben aan het subjectieve element ervaringssterfte van de bepaling van de technische voorziening een frauderisico gekoppeld en de waardering en de toelichting daarop als kernpunt van onze controle aangemerkt. Het pensioenfonds heeft de waarderingsgrondslagen voor de voorziening pensioenverplichtingen beschreven in paragraaf 'Grondslagen' in hoofdstuk 19.4 'Toelichting op de jaarrekening' en een nadere toelichting opgenomen in toelichting 6. Technische voorzieningen. Uit deze toelichting blijkt dat (schattings)wijzigingen hebben plaatsgevonden door de aanpassing van de UFR methodiek en de overgang naar nieuwe Prognosetafels. Volgens deze toelichting is de voorziening pensioenverplichtingen hierdoor € 2,0 miljoen respectievelijk € 11,6 miljoen hoger uitgekomen. Het in het kader van onze jaarrekeningcontrole in aanmerking genomen risico is dat de technische voorzieningen niet toereikend gewaardeerd en toegelicht zijn.
Onze controleaanpak	Bij de controle van de technische voorzieningen hebben wij gebruikgemaakt van de werkzaamheden van de certificerend actuaris van het pensioenfonds. De certificerend actuaris onderzoekt onder meer de toereikendheid van de technische voorzieningen en de naleving van een aantal specifieke wettelijke bepalingen. De certificerend actuaris heeft daarbij gebruikgemaakt van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens, waaronder de pensioenaanspraken van deelnemers. Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel over de jaarrekening als geheel hebben wij met de certificerend actuaris onze planning, werkzaamheden, verwachtingen en uitkomsten afgestemd voor de controle van boekjaar 2022. Hierbij hebben wij specifiek aandacht gevraagd voor de toets van de ervaringssterfte op basis van de toegepaste prognosetafels en de effecten van de wijzigingen hierin, de toereikendheid van de

	kostenopslag alsmede de toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Wij hebben de gehanteerde waarderingsgrondslagen geëvalueerd en controlewerkzaamheden uitgevoerd op de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2022: • Daartoe hebben wij ons een beeld gevormd van de redelijkheid van de aannames en schattingen van het bestuur met betrekking tot de gekozen actuariële grondslagen, alsmede de uitkomsten van het actuariële grondslagenonderzoek en de gehanteerde waarderingsgrondslagen besproken met de certificerend actuaaris. • Hierbij hebben wij met inachtneming van het oordeel van de certificerend actuaaris gelet op de besluitvorming van het bestuur, de recentheid van beschikbaar grondslagenonderzoek, de toetsing op de onderbouwing van de daarin opgenomen veronderstellingen, de uitkomsten van beschikbare tussentijdse evaluaties, de uitkomsten van de actuariële analyse over meerdere jaren en de aanwezigheid van een consistente gedragslijn. • Daarnaast hebben wij controlewerkzaamheden uitgevoerd om de gehanteerde basisgegevens te toetsen mede met behulp van data analyse, waaronder het evalueren van de juiste werking van de interne beheersmaatregelen bij de pensioenuitvoeringsorganisatie, het verrichten van aansluitwerkzaamheden met de pensioenadministratie voor wat betreft de aantallen en de aanspraken en het beoordelen van het verloop en de uitkomsten van de actuariële analyse. Tevens hebben wij de toelichtingen ten aanzien van de technische voorzieningen geëvalueerd.
Belangrijke observaties	Wij hebben geen materiële afwijkingen geconstateerd ten aanzien van de waardering per 31 december 2022 of de toelichting van de technische voorzieningen.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om zijn werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het besluit van het bestuur tot vaststelling van de jaarrekening is onderworpen aan de goedkeuring van de raad van toezicht.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel' hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel.

Onze controle bestond verder onder andere uit:

- Het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Den Haag, 19 juni 2023

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. S.B. Spiessens RA

Bijlagen

Bijlage 1 Pensioenregeling 2021

Het pensioenfonds had in 2022 twee pensioenreglementen waarin actieve deelnemers deel kunnen nemen:

- De Pensioenregeling 2021, welke van toepassing is op alle medewerkers die op 1 januari 2021 al in dienst waren of daarna in dienst zijn gekomen bij DNB en niet vallen onder het pensioenreglement Directeuren DNB.
- Pensioenreglement Directeuren DNB, welke van toepassing is op de huidige directieleden van DNB.

Inhoud van de pensioenreglementen

De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling 2021 zijn:

- Geïndexeerde middelloonregeling
- Maximaal pensioengevend salaris € 114.866 (niveau 2022)
- Opbouwpercentage ouderdomspensioen 1,875% per jaar
- Franchise van € 14.802 (niveau 2022)
- Pensioenrichtleeftijd 68 jaar
- Partnerpensioen voor pensioendatum op risicobasis
- Tijdelijk partnerpensioen op risicobasis

Overgangsbepalingen gelden voor medewerkers op wie de tot 1 januari 2006 geldende regelingen (pensioenregeling 2003 (oud DNB) of pensioenregeling 2005 (ex-PVK)) van toepassing waren. Daarnaast gelden overgangsbepalingen voor deelnemers met aanspraken opgebouwd vóór 1 januari 2021.

Bijlage 2 Nevenfuncties verbonden personen

Relevante nevenfuncties verbonden personen per 1 januari 2023

Verbonden persoon	Nevenfunctie(s)
E. Abeen	Abeen Interim Internal Audit en Finance, eigen bedrijf <i>Pensioenfonds DNB, Verantwoordingsorgaan</i>
C. van den Berg	DNB, Coordinator International Technical Cooperation DNB, lid Ondernemingsraad <i>Pensioenfonds DNB, Verantwoordingsorgaan</i>
B. Coppes	VvE Koopwoningen Nieuwe Kerkstraat, Penningmeester Stichting Wereldtandheelkunde, Penningmeester <i>Pensioenfonds DNB, Verantwoordingsorgaan</i>
G. Cremers	Sprenkels & Verschuren, (salary) partner <i>Pensioenfonds DNB, Bestuursbureau</i>
H. van de Esschert	Pensioenfonds DNB, Bestuursbureau
S. Geenen	DNB, Beleidsadviseur Divisie Financiële Stabiliteit <i>Pensioenfonds DNB, Verantwoordingsorgaan</i>
P. de Groot	Advieshuis.org, directeur Pensioenfonds Architectenbureaus, bestuurder Pensioenfonds Delta Lloyd, voorzitter Raad van Toezicht Woningborg N.V., lid Raad van Commissarissen Stichting AAN! Amstelveen, voorzitter bestuur Stichting Platform C, lid Raad van Toezicht Inbo, Raad van Advies DSM Pensioen Services B.V., directeur a.i. Pensioenfonds PNO Media, voorzitter audit committee <i>Pensioenfonds DNB, Bestuur</i>
M. Hendriks	Puik Pensioenadvies, eigenaar/pensioenjurist Pensioenfonds HaskoningDHV, voorzitter Raad van Toezicht Pensioenfonds Kas Bank, lid visitatiecommissie BPF Waterbouw, voorzitter Raad van Toezicht Pensioenfonds Woningcorporaties, lid Raad van Toezicht Pensioenfonds Bakkers, lid Raad van Toezicht <i>Pensioenfonds DNB, Raad van Toezicht (voorzitter)</i>
A. Hondius	DNB (afdeling Oversight) Toezichthouder Betalingsverkeer en Markt Infrastructuur Stichting Osmerus Fortunis, penningmeester <i>Pensioenfonds DNB, Verantwoordingsorgaan</i>

Verbonden persoon	Nevenfunctie(s)
A. Joseph	Achmea Pensioen Services, actuaris Actuarieel Instituut, docent Pensioenmagazine, redactie KPS (Kring van Pensioenspecialisten), adviseur <i>Pensioenfonds DNB, Bestuur</i>
J. Kleverlaan	<i>Pensioenfonds DNB, Bestuur</i>
K. Koedijk	Me Judice, Mede-oprichter Utrecht University School of Economics, Faculteitshoogleraar Banking and Finance BPF Zoetwaren, lid Raad van toezicht Fontys Hogescholen Eindhoven, lid Raad van Toezicht SPT, lid Raad van Toezicht Laurens Zorg, Rotterdam, lid Raad van Toezicht <i>Pensioenfonds DNB, Raad van Toezicht</i>
M. de Kogel	Eigen consultancy bedrijf, consultant/belastingadvies Vereniging ChristenUnie IJmond, secretaris/penningmeester Stichting Geloven in de stad Haarlem, bestuurslid/penningmeester Shelter Haarlem, lid beleidsadviesraad <i>Pensioenfonds DNB, Verantwoordingsorgaan</i>
S. van der Linden	PwC, Senior Associate / P&O <i>Pensioenfonds DNB, Bestuursbureau</i>
M. van der Pot	ABP, medewerker bestuursbureau <i>Pensioenfonds DNB, Bestuur</i>
M. Roevros	Creating Value for People, directeur/eigenaar <i>Pensioenfonds DNB, Bestuursbureau</i>
M. Schuit	Margreet Schuit Pensioenadvies, eigenaar Pensioenfonds Staples, bestuurder <i>Pensioenfonds DNB, Bestuur</i>
A.M. Stienstra	DNB, Beleidsmedewerker Divisie Statistiek <i>Pensioenfonds DNB, Verantwoordingsorgaan</i>
D. Tiellemans	DNB, Afdelingshoofd Resolutie Banken Golfclub VGC in Hoog Soeren, lid kascommissie <i>Pensioenfonds DNB, Verantwoordingsorgaan (voorzitter)</i>
R. van Vledder	]KLM Pensioenfonds Grondpersoneel, lid raad van toezicht SPH, voorzitter verantwoordingsorgaan <i>Pensioenfonds DNB, Bestuur (voorzitter)</i>
T. van der Wijk	<i>Pensioenfonds DNB, Bestuursbureau</i>

Verbonden persoon	Nevenfunctie(s)
S. Zeverijn	Mens en Kennis, Faciliteerder DNB geschiktheidstrainingen Pensioenfonds ATOS, voorzitter bestuur BPF Betonproducten, voorzitter Raad van Toezicht BPF Particuliere Beveiliging, Lid Audit Committee <i>Pensioenfonds DNB, Raad van Toezicht</i>

Bijlage 3 Overzicht beleggingsportefeuille 2022

	Beleggingscategorie	Manager	Actief of passief	Separaat account of fonds	Benchmark	Strategisch gewicht (in %)	Matching of return asset
Matching Portefeuille	Obligaties/LDI	Cardano	Passief	Separaat	Verplichtingen pensioenfonds	42,6%	Matching Asset
	Inflatiegerelateerde obligaties	Cardano	Passief	Separaat	Verplichtingen pensioenfonds	10%	Matching Asset
	Hypothecken	Syntrus Achmea	Passief	Fonds	Swapcurve + spread conform quote manager	10%	Matching Asset
Return Porefeuille	Wereldwijde aandelen	Robeco	Actief u.h.v. MVB filter	Separaat	MSCI All Countries World	37,4%	Return Asset

Bijlage 4 Toeslagverlening 2014 tot en met 2022

Actieve deelnemers					
Jaar	Toekenning per	Financiering uit	%	Berekening	Op basis van
2014	31-12-14	premie 2014	0,58%	$100\% \times 0,58\%$	cao-stijging in 2014 = 0,58%
2015	01-01-15	alg. middelen	0,29%	$1/3 \times 0,88\%$	cpi okt 2013 tot en met sept 2014 = 0,88%; dg (staffeltrede) per 30-09-14
2015	01-01-15 (terugwerkende kracht)	depot (opslag 2015)	0,59%	$2/3 \times 0,88\%$	aanvulling tot volledige cpi okt 2013 tot en met sept 2014 = 0,88%
2016	01-01-16	alg. middelen	0,27%	$45\% \times 0,60\%$	cpi okt 2014 tot en met sept 2015 = 0,60%; lineair (= 45%) obv beleidsdg 30-09-15
2016	01-01-16 (terugwerkende kracht)	depot (opslag 2016)	0,33%	$55\% \times 0,60\%$	aanvulling tot volledige cpi okt 2014 tot en met sept 2015 = 0,60%
2017	01-01-17	alg. middelen	0,03%	$46\% \times 0,07\%$	cpi okt 2015 tot en met sept 2016 = 0,07%; lineair (= 46%) obv beleidsdg 30-09-16
2017	01-01-17	depot (opslag 2017)	0,04%	$54\% \times 0,07\%$	aanvulling tot volledige cpi okt 2015 tot en met sept 2016 = 0,07%
2018	01-01-18	alg. middelen	1,03%	$71\% \times 1,45\%$	cpi okt 2016 tot en met sept 2017 = 1,45%; lineair (= 71%) obv beleidsdg 30-09-17
2018	01-01-18	depot (opslag 2018)	0,39%	$27\% \times 1,45\%$	aanvulling tot gedeeltelijke cpi okt 2016 tot en met sept 2017 = 0,39%
2019	01-01-19	alg. middelen	1,88%	$100\% \times 1,88\%$	cpi okt 2017 tot en met sept 2018 = 1,88%
2019	01-01-19	depot (opslag 2019)	0,03%		aanvulling gemiste toeslag 2018
2020	01-01-20	alg. middelen	2,31%	$87,3\% \times 2,65\%$	cpi okt 2018 tot en met sept 2019 = 2,65%
2020	01-07-20	alg. middelen	0,10%	$74\% \times 0,14\%$	cpi okt 2019 tot en met maart 2020 = 0,14%
2021	01-07-21	alg. middelen	0,68%	$36\% \times 1,89\%$	cpi april 2020 tot en met maart 2021 = 1,89%
2022	01-07-22	alg. middelen	9,63%	$99\% \times 9,73\%$	cpi april 2021 tot en met maart 2022 = 9,73%

Gewezen deelnemers (voorwaardelijk cpi)					
Jaar	Toekenning per	Financiering uit	%	Berekening	Op basis van
2014	31-12-14	alg. middelen	0,29%	$1/3 \times 0,88\%$	cpi okt 2013 tot en met sept 2014 = 0,88%; dg (staffeltrede) per 30-09-14
2015	31-12-15	alg. middelen	0,27%	$45\% \times 0,60\%$	cpi okt 2014 tot en met sept 2015 = 0,60%; lineair (= 45%) obv beleidsdg 30-09-15
2016	31-12-16	alg. middelen	0,03%	$46\% \times 0,07\%$	cpi okt 2015 tot en met sept 2016 = 0,07%; lineair (= 46%) obv beleidsdg 30-09-16

Gewezen deelnemers (voorwaardelijk cpi)					
2017	31-12-17	alg. middelen	1,03%	71% x 1,45%	cpi okt 2016 tot en met sept 2017 = 1,45%; lineair (= 71%) obv beleidsdg 30-09-17
2018	31-12-18	alg. middelen	1,88%	100% x 1,88%	cpi okt 2017 tot en met sept 2018 = 1,88%
2019	31-12-19	alg. middelen	2,31%	87,3% x 2,65%	cpi okt 2018 tot en met sept 2019 = 2,65%
2020	01-07-20	alg. middelen	0,10%	74% x 0,14%	cpi okt 2019 tot en met maart 2020 = 0,14%
C	01-07-21	alg. middelen	0,68%	36% x 1,89%	cpi april 2020 tot en met maart 2021 = 1,89%
2021	01-07-21	alg. middelen	0,68%	36% x 1,89%	cpi april 2020 tot en met maart 2021 = 1,89%
2022	01-07-22	alg. middelen	9,63%	99% x 9,73%	cpi april 2021 tot en met maart 2022 = 9,73%

Gewezen deelnemers ex-DNB voor 1 januari 2003 (voorwaardelijk loon)					
Jaar	Toeken-ning per	Financiering uit	%	Berekening	Op basis van
2014	31-12-14	alg. middelen	0,19%	1/3 x 0,58%	cao-stijging in 2014 = 0,58%; dg (staffeltrede) per 30-09-14
2015	31-12-15	alg. middelen	0,52%	45% x 1,15%	cao-stijging in 2015 = 1,15%; lineair (= 45%) obv beleidsdg 30-09-15
2016	31-12-16	alg. middelen	0,66%	46% x 1,43%	cao-stijging in 2016 = 1,43%; lineair (= 46%) obv beleidsdg 30-09-16
2017	31-12-17	alg. middelen	0,85%	71% x 1,2%	cao-stijging in 2017 = 1,2%; lineair (= 71%) obv beleidsdg 30-09-17
2018	31-12-18	alg. middelen	1,60%	100% x 1,6%	cao-stijging in 2018 = 1,6%
2019	31-12-19	alg. middelen	1,92%	87,3% x 2,2%	cao-stijging in 2019 = 2,2%
2020	01-07-20	alg. middelen	2,07%	74% x 2,80%	cao-stijging in 2020 = 2,80%
2021	01-07-21	alg. middelen	1,04%	36% x 2,90%	cao stijging in 2021 = 2,90%
2022	01-07-22	alg. middelen	2,98%	99% x 3,01%	cao stijging in 2022 = 3,01%

Gewezen deelnemers ex-PVK voor 1 januari 2005 (onvoorwaardelijk loon - aangevuld door werkgever)					
Jaar	Toeken-ning per	Financiering uit	%	Berekening	Op basis van
2014	31-12-14	alg. middelen	0,19%	1/3 x 0,58%	cao-stijging in 2014 = 0,58%; dg (staffeltrede) per 30-09-14
2014	31-12-14	premie 2014	0,39%	2/3 x 0,58%	aanvulling tot cao-stijging van 0,58%
2015	31-12-15	alg. middelen	0,52%	45% x 1,15%	cao-stijging in 2015 = 1,15%; lineair (= 45%) obv beleidsdg 30-09-15
2015	31-12-15	premie 2015	0,63%	55% x 1,15%	aanvulling tot cao-stijging van 1,15%
2016	31-12-16	alg. middelen	0,66%	46% x 1,43%	cao-stijging in 2016 = 1,43%; lineair (= 46%) obv beleidsdg 30-09-16
2016	31-12-16	premie 2016	0,77%	54% x 1,43%	aanvulling tot cao-stijging van 1,43%
2017	31-12-17	alg. middelen	0,85%	71% x 1,2%	cao-stijging in 2017 = 1,2%; lineair (= 71%) obv beleidsdg 30-09-17

2017	31-12-17	premie 2017	0,35%	29% x 1,2%	aanvulling tot cao-stijging van 1,2%
2018	31-12-18	alg. middelen	1,60%	100% x 1,6%	cao-stijging in 2018 = 1,6%
2019	31-12-19	alg. middelen	1,92%	87,3% x 2,2%	cao-stijging in 2019 = 2,2%
2019	31-12-19	premie 2019	0,28%	12,7% x 2,2%	aanvulling tot cao-stijging van 2,2%
2020	01-07-20	alg. middelen	2,07%	74% x 2,80%	cao stijging in 2020 = 2,80%
2020	01-07-20	premie 2020	0,73%	26% x 2,80%	aanvulling tot cao-stijging van 2,80%
2021	01-07-21	alg. middelen	1,04%	36% x 2,90%	cao stijging in 202 = 2,90%
2021	01-07-21	premie 2021	1,86%	64% x 2,90%	aanvulling tot cao-stijging van 2,90%
2022	01-07-22	alg. middelen	2,98%	99% x 3,01%	cao stijging in 2022 = 3,01%
2022	01-07-22	premie 2022	0,03%	0,01 x 3,01%	aanvulling tot cao-stijging van 3,01%

Bijlage 5 Code Pensioenfondsen

De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben de Code Pensioenfondsen uitgebracht (hierna Code), waarin aanbevelingen staan voor pensioenfondsen. De Code is geen doel op zich, maar een middel voor pensioenfondsen om te voldoen aan 'goed pensioenfondsbestuur'. De Code gaat daarom uit van het principe 'comply or explain'. Afwijkingen van de Code, en de reden daarvan, moeten gemeld worden in het jaarverslag van het pensioenfonds.

De Code is ingedeeld in acht thema's: Vertrouwen waarmaken; Verantwoordelijkheid nemen; Integer handelen; Kwaliteit nastreven; Zorgvuldig benoemen; Gepast belonen; Toezicht houden en inspraak waarborgen; Transparantie bevorderen. Dit overzicht is ingedeeld naar deze acht thema's.

Jaarlijks onderzoekt de Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen de (rapportage over de) naleving van de Code. Ter informatie is bijgevoegd de rapportages over 2021 - 2022.

In het jaarverslag zal een tekst opgenomen worden waarin staat in hoeverre het pensioenfonds voldoet aan de Code. Daarnaast zullen de normen waar het pensioenfonds (nog) niet aan voldoet benoemd worden, met daarbij een toelichting of het pensioenfonds hier bewust niet aan voldoet of welke acties het op gaat pakken om wel aan de norm te voldoen. Het volledige overzicht (zie hierna) wordt als bijlage bij het jaarverslag gevoegd.

De RvT betreft in zijn bevindingsrapport nadrukkelijk de Code Pensioenfondsen.

Van de normen 5, 31, 33, 47, 58, 62, 64 en 65 wordt aanbevolen om in het jaarverslag te verwijzen naar de vindplaatsen van deze normen in het jaarverslag.

Het bestuur heeft deze analyse op 30 mei 2023 vastgesteld.

Thema 1 Vertrouwen waarmaken: Zij die voor het pensioenfonds verantwoordelijkheid dragen maken het in hen gestelde vertrouwen waar. Dat blijkt vooral uit adequaat bestuur, verantwoord beleggingsbeleid en zorgvuldig risicomanagement.

Dit thema is uitgewerkt in normen over de (eind)verantwoordelijkheid van het bestuur, de missie, visie en strategie, beleids- en verantwoordingscyclus, uitvoering, monitoring en evt. bijsturing, verantwoording over beleidskeuzes en de resultaten ervan, evenwichtige belangenafweging, integraal risicomanagement, zorgen voor optimaal rendement binnen een aanvaardbaar risico, (draagvlak voor) verantwoord beleggen, noodprocedure voor spoedeisende situaties.

Het pensioenfonds voldoet aan de normen die onder dit thema genoemd worden.

De doelstelling, missie en visie en strategie, alsmede de beleids- en verantwoordingscyclus is vastgelegd in fondsdocumenten, zoals statuten, huishoudelijk reglement, ABTN, jaarkalender en beleggingsplan. Minimaal ieder kwartaal bespreekt het bestuur aan de hand van de kwartaalverslagen de uitkomsten van het beleid. Indien nodig wordt er bijgestuurd. Ook is er beleid inzake IRM, dat vastgelegd is in het Handboek IRM. Ieder kwartaal stelt het bestuur een rapportage risicomanagement op.

Beleidsbeslissingen worden door het bestuur genomen na een toets op de doelstellingen en een gedegen risico- en belangenafweging. Hiertoe is een three lines of defence model ingericht. Voor grote, strategische besluiten zal het bestuur een Eigen Risico Beoordeling uitvoeren, alvorens tot besluitvorming over te gaan.

Bestuursbesluiten worden toegelicht aan VO en RvT, mede aan de hand van maandverslagen en kwartaaloverleggen, en via jaarverslag, website, pensioenkranten en digitale nieuwsbrieven gecommuniceerd richting belanghebbenden. Voor wijzigingen die de deelnemers direct raken, ontvangen deelnemers een persoonlijke brief. Verder wordt op kwartaalbasis overlegd met vertegenwoordigers van de achterban; de werkgever, de vakorganisaties en de ondernemingsraad en de Belangenvereniging Pensioengerechtigden en Gewezen Deelnemers DNB.

Het bestuur voert een asset liability beleid, waarbij periodiek een ALM-studie gedaan wordt. Er wordt een prudent beleggingsbeleid gevoerd, waarbij getracht wordt tegen aanvaardbare risico's

een zo optimaal mogelijk rendement te behalen. In 2022 zijn een deelnemersonderzoek MVB, een benchmarkvergelijking door VBDO en een peergroup vergelijking uitgevoerd. De bevindingen uit deze onderzoeken worden meegenomen bij de herijking van het MVB beleid in 2023.

In de statuten en het huishoudelijk reglement is een speedprocedure vastgelegd.

Thema 2 Verantwoordelijkheid nemen: Het bestuur neemt zijn verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling

Dit thema is uitgewerkt in normen over een heldere taak- en rolverdeling, sturings- en controlemechanismen, contractuele bepalingen bij onvoldoende presteren van dienstverleners. Het bestuur dient zicht te hebben op de keten van uitbesteding. Er moet een beheerst beloningsbeleid zijn, dat niet uitnodigt tot het nemen van meer risico dan het pensioenfonds aanvaardbaar acht. De kwaliteit van de dienstverlening dient jaarlijks geëvalueerd te worden, waarbij de kosten kritisch beoordeeld worden.

Het pensioenfonds voldoet aan de normen die onder dit thema genoemd worden.

Het bestuur heeft uitbestedingsbeleid en een contractenregister. Er zijn duidelijke uitbestedingsovereenkomsten (inclusief de kosten) en service level agreements met de uitvoeringsorganisaties, die per kwartaal rapporteren over de naleving van de afspraken. Daarnaast leveren de uitvoeringsorganisaties ISAE 3402 type II (of vergelijkbare) rapportages op, die door het bestuur worden beoordeeld. Daarbij wordt getoetst of alle dienstverlening gedekt wordt door de ISAE 3402 type II verklaringen. Ook worden de opgeleverde rapportages Niet Financiële Risico's op kwartaalbasis beoordeeld.

Het bestuur heeft effectieve afspraken gemaakt met de uitvoeringsorganisaties, ook over beëindiging van de overeenkomst, wanprestatie en aansprakelijkheden.

Het bestuur is op de hoogte van de door de uitvoeringsorganisaties ingeschakelde partijen. De uitvoeringsorganisatie rapporteert ieder kwartaal over haar onderuitbesteding.

Het bestuur evalueert de uitvoeringsorganisaties/dienstverleners jaarlijks. Periodiek worden de uitvoeringsorganisaties uitgebreid geëvalueerd, eventueel met behulp van een externe partij. Het beloningsbeleid van de uitvoeringsorganisaties voldoet aan de eisen van beheerst beloningsbeleid. Hier worden duidelijke afspraken over vastgelegd bij inhuur van een partij. Bij de jaarlijkse evaluatie van deze partijen wordt uitgevraagd of het beloningsbeleid (nog steeds) voldoet aan de voor die partij van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

Thema 3 Integer handelen: Het bestuur bevordert een cultuur van integriteit en compliance.

Dit thema is uitgewerkt in normen over de gedragscode, nevenfuncties, (schijn van) belangenverstrengeling en reputatierisico, de melding van incidenten en misstanden, de bekendheid van relevante wet- en regelgeving en interne regels en bewaking van de naleving daarvan.

Het pensioenfonds voldoet aan de normen die onder dit thema genoemd worden.

Het pensioenfonds beschikt over een gedragscode en integriteitsbeleid, waaraan de leden van alle fondsorganen en andere verbonden personen zich dienen te houden. Hierin zijn ook regels over nevenfuncties, persoonlijke bevoordeling en belangenverstrengeling opgenomen. Er wordt jaarlijks een risicoanalyse gedaan op integriteitsrisico's (SIRA). Jaarlijks wordt een nalevingsverklaring van de gedragscode getekend door alle verbonden personen. De compliance officer rapporteert minimaal één maal per jaar.

Bij aanvang van iedere vergadering wordt een uitvraag gedaan naar mogelijke conflicts of interests.

Het pensioenfonds beschikt ook over een regeling melding incidenten en misstanden.

Bij aanvang van werkzaamheden van een verbonden persoon, ontvangt hij/zij de relevante stukken. Daarnaast wordt regelmatig aandacht besteed aan awareness over compliance gerelateerde zaken.

De statuten sluiten uit dat bestuursleden werkzaam kunnen zijn voor DNB.

In het VO kunnen nog wel DNB-medewerkers zitting hebben, maar bij infunctietreding wordt er een toets gedaan (waarbij ook de compliance officer van het pensioenfonds en evt. de compliance

afdeling van DNB worden betrokken) of beide functies verenigbaar zijn. Daartoe zijn de afdelingen bij DNB ingedeeld in categorieën:

1. niet verenigbaar;
2. niet verenigbaar, tenzij is aangetoond dat men niet over relevante, vertrouwelijke, niet-publieke informatie kan beschikken;
3. wel verenigbaar, mits men niet over relevante, vertrouwelijke, niet-publieke informatie kan beschikken.

Het bestuur houdt zijn deskundigheid over wet- en regelgeving op peil. De uitvoeringsorganisaties informeren het bestuur regelmatig over relevante (wijzigingen in) wet- en regelgeving. Er is een totaaloverzicht van wet- en regelgeving, die van belang is voor een pensioenfonds.

Thema 4 Kwaliteit nastreven: Het fonds stelt hoge kwaliteitseisen, voert daar beleid op en is een 'lerende organisatie'.

Dit thema is uitgewerkt in normen die zien op de collectieve verantwoordelijkheid van het bestuur, de zorgvuldige besluitvorming en procedures, de onafhankelijkheid van bestuursleden die allemaal stemrecht hebben, permanente educatie, openstaan voor kritiek en leren van fouten. Het functioneren van bestuur en RvT is een continu aandachtspunt en wordt jaarlijks geëvalueerd, waarbij één keer per drie jaar een onafhankelijke derde partij wordt betrokken. Ook voor het VO is het eigen functioneren een continu aandachtspunt, dat met enige regelmaat wordt geëvalueerd.

Het pensioenfonds voldoet aan de normen die onder dit thema genoemd worden.

De voorzitter ziet toe op goede discussies en correcte besluitvorming door het bestuur. Bij iedere vergadering in 2022 is een 'procesobservator' aangewezen, die aan het eind van iedere vergadering zijn/haar bevindingen deelde over de bestuurlijke dynamiek. Regelmatig wordt de bestuurlijke evaluatie separaat geagendeerd en besproken.

Alle bestuursleden, inclusief de onafhankelijke bestuursleden, hebben stemrecht.

Het bestuur houdt zijn kennis op peil, onder andere door themavergaderingen te organiseren (ongeveer iedere twee maanden), waarin één of enkele onderwerpen nader uitgediept worden, om tot een goede beeldvorming/discussie te komen, zonder op besluitvorming te hoeven sturen. In het kader van het nieuwe pensioenstelsel en de nieuwe pensioenregeling zijn er extra themasessies gehouden.

Er vindt ieder kwartaal overleg plaats met de RvT en het VO, waarbij het bestuur zich de opmerkingen van deze organen ter harte neemt.

Het bestuur besteedt aandacht aan lessons learned bij meldingen van potentiële incidenten of misstanden. Elk incident, ook de operationele incidenten, wordt gemeld aan de compliance officer, die dit, inclusief de opvolging ervan, opneemt in een incidentenregister, dat regelmatig door het bestuur wordt besproken.

Alle fondsorganen evalueren hun eigen functioneren minimaal jaarlijks en betrekken daar periodiek een onafhankelijke derde bij.

Thema 5 Zorgvuldig benoemen: Het fonds handelt zorgvuldig bij (her)benoeming en ontslag, en zorgt voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het fonds.

Dit thema is uitgewerkt in normen over de samenstelling van de fondsorganen, diversiteit en afspiegeling van belanghebbenden, continuïteit, geschiktheid, functie-eisen, zittingsduur, benoeming- en ontslagprocedures en een schorsingsprocedure.

In zowel het bestuur als het VO dienen tenminste één man en één vrouw te zitten, en één lid boven de 40 en één lid onder de 40 jaar.

Het pensioenfonds voldoet aan de normen bij dit thema.

Er zijn duidelijke procedures voor de benoeming van de leden van het bestuur, VO en RvT. Bij een vacature worden functieprofielen opgesteld, op basis van een standaardprofiel aangevuld met de specifieke eisen die voor deze vacature gelden.

Het bestuur voldoet aan de diversiteitsnormen met een lid onder de 40 en twee vrouwelijke bestuursleden.

Binnen het VO wordt voldaan aan de diversiteitseisen (twee leden onder de 40). Met drie vrouwen en vijf mannen in het VO, wordt ook aan die norm voldaan.

Alle kandidaten voor een functie in bestuur, VO of RvT worden getoetst op het functieprofiel en geschiktheid. Kandidaat-bestuursleden worden ook door de RvT getoetst op het functieprofiel. De externe toezichthouder toetst kandidaat-bestuursleden en kandidaat-RvT-leden op geschiktheid en betrouwbaarheid.

De zittingstermijnen binnen het pensioenfonds voldoen aan de normen uit de Code. Voor (her)benoeming worden de juiste procedures doorlopen. Ook voor ontslag zijn procedures vastgelegd die voldoen aan de Code.

Het pensioenfonds kijkt alleen voor de benoeming van leden van de RvT bewust af van de Code. RvT-leden worden benoemd door het VO, op voordracht van de RvT. Dit, omdat het bestuur niet zijn eigen toezichthouder wil benoemen.

Ook kijkt het bestuur af van de norm dat het bestuur de leden van het VO benoemt. Leden van het VO worden door het VO benoemd, op voordracht van de verschillende geledingen. Dit vindt het bestuur zuiverder, zodat het niet zelf de leden van het orgaan waaraan het verantwoording aflegt benoemt.

De statuten en het huishoudelijk reglement voorzien in een schorsingsprocedure.

Thema 6 Gepast belonen: Het fonds voert een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie.

Dit thema is uitgewerkt in normen voor een beheerst en verantwoord beloningsbeleid, in overeenstemming met de doelstellingen van het pensioenfonds en passend bij de onderneming waarvoor het pensioenfonds de pensioenregeling uitvoert.

De beloningen staan in redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag. Met prestatiegerelateerde beloningen moet terughoudend omgegaan worden. De beloning voor de RvT mag een kritische opstelling niet in de weg staan.

Het bestuur voldoet aan de normen die onder dit thema genoemd worden.

Het pensioenfonds heeft een beloningsbeleid dat hieraan voldoet. Het bestuur is zich bewust van het benodigde maatschappelijke draagvlak en schenkt hier aandacht aan.

Het pensioenfonds kent geen prestatiegerelateerde beloningen en kent geen ontslagvergoedingen.

Thema 7 Toezicht houden en inspraak waarborgen: Het fonds waarborgt intern toezicht op de kwaliteit en integriteit van de bedrijfsvoering.

Dit thema is uitgewerkt in normen over het interne toezicht (RvT) van het pensioenfonds en de externe accountant en actuaris van het pensioenfonds. De accountant en actuaris mogen geen andere opdrachten dan de jaarwerkcontrole voor het pensioenfonds uitvoeren.

Het pensioenfonds voldoet aan de normen die onder dit thema genoemd worden.

De RvT vervult zijn taak conform wet- en regelgeving en stelt zich onafhankelijk en constructief op. De RvT houdt toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in het fonds en draagt daardoor bij aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. De raad heeft goedkeuringsrechten. De samenwerking tussen de fondsorganen wordt jaarlijks geëvalueerd. Het bestuur heeft regelmatig overleg met het VO waarbij het verantwoording aflegt over zijn beleid. Hierdoor ontstaat een dialoog.

In principe worden er geen andere opdrachten verstrekt aan de externe accountant en waarmerkend actuaris. De actuaris is wel aangesteld als vervuller van de actuariële sleutelfunctie. Bij opdrachtverlening aan een accountant wordt ook meegenomen of de accountant werkzaamheden voor de werkgever verricht.

Thema 8 Transparantie bevorderen: Het fonds streeft openheid na, communiceert over missie, strategie en risico's en legt verantwoording af over gevoerd beleid.

Dit thema is uitgewerkt in normen over inzicht geven in missie, visie en strategie, beleid en besluitvormingsprocedures en realisatie van het beleid. Belanghebbenden moeten inzicht kunnen krijgen in de informatie, overwegingen en argumenten die ten grondslag liggen aan besluiten en handelingen.

Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.

Het pensioenfonds communiceert via het jaarverslag, de website, digitale nieuwsbrieven, de pensioenkrant en persoonlijke brieven met de deelnemers. Ook organiseert het bestuur regelmatig deelnemersbijeenkomsten (live of webinar) en houdt het enquêtes onder de deelnemers. Verder voert het pensioenfonds regelmatig campagnes om een specifieke doelgroep te benaderen en te informeren en indien nodig tot actie aan te zetten.

De achterbannen van de bestuursleden worden minimaal ieder kwartaal bijgepraat over de ontwikkelingen binnen het pensioenfonds.

Het bestuur heeft een driejarig Communicatiebeleidsplan, waaruit ieder jaar een communicatie-actieplan afgeleid wordt.

Het fonds heeft een deelnemerspanel, dat communicatie-uitingen van het fonds van tevoren toetst. Ook het verantwoordingsorgaan wordt regelmatig ingeschakeld om input te geven bij communicatie-uitingen.

In 2022 zijn het klachtenbeleid en de klachtenprocedure herschreven, mede aan de hand van de werkwijze van AZL. De klachtenprocedure is op de website gepubliceerd.

In de tabel hieronder is van een achttal aanbevelingen uit de code aangegeven waar in het jaarverslag aangegeven is hoe aan deze aanbeveling is voldaan.

Norm	Code Pensioenfondsen 2018	Toelichting in Code Pensioenfondsen 2018	Vindplaats in jaarverslag
Thema Vertrouwen waarmaken: Zij die voor het pensioenfonds verantwoordelijkheid dragen maken het in hen gestelde vertrouwen waar. Dat blijkt vooral uit adequaat bestuur, verantwoord beleggingsbeleid en zorgvuldig risicomanagement.			
5	Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	De bedoelde verantwoording en het inzicht in de risico's maken in ieder geval deel uit van het jaarverslag, maar kunnen ook op een andere manier worden gecommuniceerd aan belanghebbenden.	Gehele jaarverslag.
Thema Zorgvuldig benoemen: Het fonds handelt zorgvuldig bij (her)benoeming en ontslag, en zorgt voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het fonds.			
31	De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Fondsorganen houden bij dit beleid rekening met opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, geslacht en leeftijd. Het bestuur toetst de geschiktheid van bestuursleden bij het aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap. Ten minste eens in de drie jaar evalueert het bestuur dit beleid. Het VO en BO kunnen hierop sturen door een competentievisie te formuleren en via de (opleidings)faciliteiten die het pensioenfonds biedt. De organen en voordragende en benoemende organisaties streven de doelstellingen van deze norm krachtig na.	Zie hoofdstuk 9.
33	In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Het diversiteitsbeleid krijgt vorm als een groeimodel, waarin het bestuur concrete doelen stelt die binnen haalbare termijnen bereikt kunnen worden. Er kan bijvoorbeeld rekening gehouden worden met zittingstermijnen. Een jaarlijkse beoordeling is nodig, omdat de Pensioenwet voorschrijft dat het bestuur hierover rapporteert in het jaarverslag. Daarnaast is wenselijk dat het bestuur de doelstellingen en (effectiviteit van) de ingezette middelen ook evalueert over een langere termijn. De organen en voordragende en benoemende organisaties streven de doelstellingen van deze norm krachtig na.	Zie hoofdstuk 9.
Thema Toezicht houden en inspraak waarborgen: Het fonds waarborgt intern toezicht op de kwaliteit en integriteit van de bedrijfsvoering.			
47	Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Het intern toezicht rapporteert jaarlijks bij voorkeur in het jaarverslag aan de hand van de acht thema's van deze Code op	Zie bevindingenrapport RvT, hoofdstuk 17.

Norm	Code Pensioenfondsen 2018	Toelichting in Code Pensioenfondsen 2018	Vindplaats in jaarverslag
		welke wijze de Code binnen het pensioenfonds wordt nageleefd en toegepast.	
Thema Transparantie bevorderen: Het fonds streeft openheid na, communiceert over missie, strategie en risico's en legt verantwoording af over gevoerd beleid.			
58	Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Het bestuur beschrijft in het jaarverslag helder en duidelijk de missie, visie en strategie van het pensioenfonds. Ook beschrijft het bestuur hierin of en in hoeverre het pensioenfonds de gestelde doelen heeft bereikt.	Zie hoofdstuk 2 en verder in het jaarverslag bij de verschillende onderwerpen. Staan ook op website.
62	Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	N.v.t.	Zie paragraaf 12.2. Staat ook op website.
64	Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Het fonds past deze principes en normen toe of legt in het jaarverslag uit waarom het fonds afwijkt. Bij dit 'pas-toe-of-leg-uit'-principe is belangrijk dat de volgende vragen worden gesteld: • op welke manier wijkt het fonds af? • waarom wijkt het fonds af? • op welke manier kwam het besluit om af te wijken tot stand? • op welke termijn wordt (wel) aan de norm voldaan? • op welke manier is geborgd dat het besluit om af te wijken toch bijdraagt aan het bereiken van het achterliggende doel van de norm en/of versterking van het functioneren van het fonds?	Zie paragraaf 9.7.
65	Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Een adequate klachten- en geschillenprocedure behelst naast een interne procedure ook de mogelijkheid om het genomen besluit voor te leggen aan de Ombudsman Pensioenen. Pensioenfondsen verwijzen belanghebbenden - deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en hun nabestaanden - naar de Ombudsman Pensioenen, als hun klachten en geschillen niet kunnen worden opgelost via de interne klachten- en geschillenprocedure. De Ombudsman Pensioenen kan een onafhankelijke bemiddelende rol spelen en brengt adviezen uit over klachten en geschillen die belanghebbenden inbrengen over de uitvoering van het pensioenreglement.	Zie paragraaf 9.9. Staat ook op website.

Bijlage 6 SFDR

Template periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten, bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2020/852

Productnaam: Stichting Pensioenfonds van De Nederlandsche Bank N.V.

Identificatiecode juridische entiteiten (LEI): 54930003G0MYEW371H22

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Heeft dit financieel product een duurzame beleggingsdoelstelling?

☒ ☐ Ja

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: ____%

☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☐ in economische activiteiten die volgens EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ____%

☒ ☐ Nee

☐ Dit product promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken.

Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het een minimum van ____% duurzame beleggingen

☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ met een sociale doelstelling

☒ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd, praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

Stichting Pensioenfonds van De Nederlandsche Bank NV (Pensioenfonds DNB) heeft in het afgelopen jaar de volgende ecologische en sociale kenmerken gepromoot:

1. Het uitsluiten van ongewenste beleggingen

Pensioenfonds DNB heeft vanuit perspectief van verantwoord beleggen ongewenste beleggingen uitgesloten. Bedrijven zijn uitgesloten die:

- Betrokken zijn bij de productie, ontwikkeling, onderhoud of verkoop van essentiële onderdelen van controversiële wapens;
- Meer dan 10% omzet uit tabak of de grondstoffen daarvan behalen.
- De laagste score op compliance met de Global Compact principes van de Verenigde Naties krijgen. Welke ondernemingen hieronder vallen is bepaald door de externe vermogensbeheerder aan de hand van MSCI-data.
- Daarnaast zijn staatsobligaties van landen en bedrijven afkomstig uit uitgesloten landen uitgesloten wanneer op drie van de vier criteria slecht is gescoord:
 - o Wereld Bank: World Governance Index (WGI) on Political Stability and Absence of Violence/ Terrorism
 - o Freedom House: Freedom in the World (FIW) index on Political rights and civil liberties
 - o Fund for Peace: Fragile States Index (FSI)
 - o Internationale sancties

De prestaties van Pensioenfonds DNB ten aanzien van dit kenmerk is gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicator 1. De resultaten zijn opgenomen in de volgende vraag.

2. Het uitoefenen van actief aandeelhouderschap

Pensioenfonds DNB ziet engagement (het voeren van dialoog met ondernemingen) en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen als belangrijke instrumenten die bijdragen aan het risico-rendementsprofiel van de bedrijven en daarmee ook bijdraagt aan de lange termijn waarde creatie waar het pensioenfonds naar streeft via haar beleggingen.

Voor engagement en stemmen is aansluiting gezocht bij de activiteiten van de externe vermogensbeheerder. Uit praktische overweging, en om samen te kunnen werken met andere klanten van de vermogensbeheerders, heeft Pensioenfonds DNB het beleid van de vermogensbeheerder gevolgd. De externe vermogensbeheerder heeft bedrijven geselecteerd die in aanmerking komen voor engagement.

De prestaties van Pensioenfonds DNB ten aanzien van dit kenmerk is gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicator 2. De resultaten zijn opgenomen in de volgende vraag.

3. Het verbeteren van de bijdrage van beleggingen aan SDG's

Pensioenfonds DNB wenst te beleggen in ondernemingen met betere prestaties op het gebied van de Sustainable Development Goals (SDGs). De SDG's zijn in 2015 vastgesteld door de Verenigde Naties en staan centraal in de ontwikkelingsagenda voor 2030. In totaliteit zijn er 17 hoofddoelstellingen met 169 onderliggende targets om de doelen te bereiken.

Pensioenfonds DNB heeft voor het vervullen van deze wens de ESG-criteria meegenomen in de selectie van vermogensbeheerders en beleggingen. Pensioenfonds DNB heeft bij het selecteren van externe vermogensbeheerders beoordeeld of de externe vermogensbeheerders het MVB-beleid van Pensioenfonds DNB kunnen naleven en in documentatie is vastgelegd dat het MVB-beleid van Pensioenfonds DNB gevolgd wordt bij het integreren van ESG-criteria in de keuze voor beleggingen. Daarnaast dienen de vermogensbeheerders de Principles for Responsible Investments te onderschrijven. Pensioenfonds DNB heeft het beleid, proces en resultaten van de externe vermogensbeheerders ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen beoordeeld.

In de aandelenportefeuille zijn de SDG-scores gebruikt in de keuze voor beleggingen. In de beoordeling is gekeken naar de impact die het product of dienst van de onderneming heeft op een SDG, de wijze waarop het product of dienst geproduceerd wordt en of er sprake is van controverses bij een onderneming.

De prestaties van Pensioenfonds DNB ten aanzien van dit kenmerk is gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicator 3. De resultaten zijn opgenomen in de volgende vraag.

4. Het reduceren van de CO₂-uitstoot van de beleggingen

Naast verbetering op gebied van de SDG's heeft Pensioenfonds DNB ook een reductiedoelstelling voor CO₂ opgenomen. Hier is binnen de aandelenportefeuille invulling aan gegeven door meer CO₂-uitstoot te reduceren dan de benchmark.

De prestaties van Pensioenfonds DNB ten aanzien van dit kenmerk is gemeten aan de hand van duurzaamheidsindicator 4. De resultaten zijn opgenomen in de volgende vraag.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

1. Aantal beleggingen in uitgesloten bedrijven en landen	0
2. Aantal bedrijven in de aandelenportefeuille waarmee de externe vermogensbeheerder namens Pensioenfonds DNB in een engagementtraject zit	181
3. Percentage van de aandelenportefeuille met een positieve of neutrale SDG-score	100%
4. Percentage CO ₂ -reductie van de aandelenportefeuille ten opzichte van de benchmark in combinatie met de ontwikkeling van CO ₂ -uitstoot in die benchmark	Portefeuille: 28.51 (tCO ₂ eq/mUSD) Benchmark: 67.78 (tCO ₂ eq/mUSD) Verschil: 57.9%

Bovenstaande gegevens betreft de stand per jaareinde 2022.

● **...en in vergelijking tot voorafgaande perioden?**

Dit is de eerste periodieke rapportage conform de vereisten van SFDR. Een vergelijking met voorafgaande periodes kan gemaakt worden in de volgende periodiek rapportage.

In de EU-taxonomie is het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgelegd. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke Uniecriteria.

Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstige afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Pensioenfonds DNB heeft niet alle belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking genomen. Deze zijn gedefinieerd in de wet en kunnen door pensioenfondsen zelf worden aangevuld. Pensioenfonds DNB heeft de onderstaande ongunstige effecten wel meegenomen:

- Schendingen van UN Global Compact-principes door middel van uitsluitingen en actief aandeelhouderschap;
- Blootstelling aan controversiële wapens (chemische wapens, biologische wapens, landmijnen, verarmd uranium en nucleaire wapens in strijd met het non-proliferatieverdrag)) door middel van het uitsluitingsbeleid; Landen waarin is geïnvesteerd die onderworpen zijn aan sociale schendingen door middel van het uitsluitingsbeleid.

De **belangrijkste ongunstige effecten** zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die het **grootste aandeel beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: **2022**

Grootste beleggingen	Sector	% activa	Land
GERMANY (FEDERAL REPUBLIC OF) RegS	PUBLIC ADMINISTRATION AND DEFENCE; COMPULSORY SOCIAL SECURITY	30.0%	Duitsland
SAREF Particuliere Hypothekenfonds	HYPOTHEKEN	10.3%	Nederland
BLK ICS EUR LIQ FUND PREM ACC TO	FINANCIAL AND INSURANCE ACTIVITIES	7.8%	Ierland
NETHERLANDS (KINGDOM OF)	PUBLIC ADMINISTRATION AND DEFENCE; COMPULSORY SOCIAL SECURITY	5.3%	Nederland

FRANCE (REPUBLIC OF)	PUBLIC ADMINISTRATION AND DEFENCE; COMPULSORY SOCIAL SECURITY	4.7%	Frankrijk
EUROPEAN UNION	ACTIVITIES OF EXTRATERRITORIAL ORGANISATIONS AND BODIES	4.4%	Supranational
APPLE INC	MANUFACTURING	1.5%	Verenigde Staten
MICROSOFT CORP	INFORMATION AND COMMUNICATION	1.2%	Verenigde Staten
UNITEDHEALTH GROUP INC	FINANCIAL AND INSURANCE ACTIVITIES	0.4%	Verenigde Staten
NVIDIA CORP	MANUFACTURING	0.3%	Verenigde Staten
VISA INC CLASS A	FINANCIAL AND INSURANCE ACTIVITIES	0.3%	Verenigde Staten
MASTERCARD INC CLASS A	FINANCIAL AND INSURANCE ACTIVITIES	0.3%	Verenigde Staten
BROADCOM INC	MANUFACTURING	0.3%	Verenigde Staten
TESLA INC	MANUFACTURING	0.3%	Verenigde Staten
CISCO SYSTEMS INC	MANUFACTURING	0.3%	Verenigde Staten

De percentages zijn gebaseerd op de stand per 31-12-2022 en gebaseerd op de totale portefeuille van Pensioenfonds DNB. Derivaten en contanten zijn niet opgenomen in de tabel. Er is niet doorgekeken in beleggingsfondsen. Als de belegging in een beleggingsfonds tot de grootste 15 beleggingen behoorde is dit fonds opgenomen in bovenstaand overzicht.

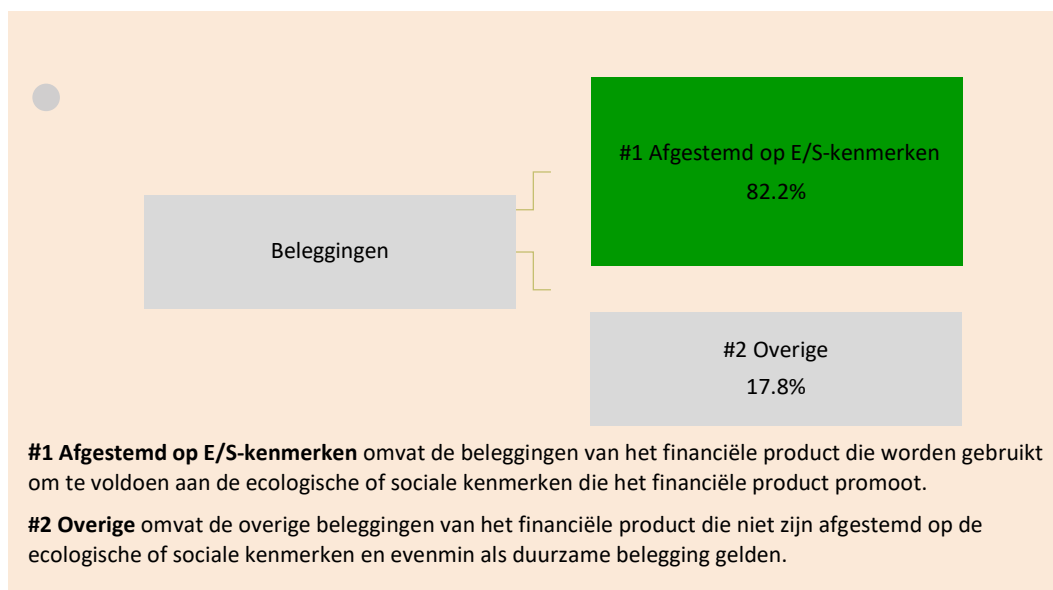

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Pensioenfonds DNB promootte ecologische en sociale kenmerken zonder dat het een duurzame beleggingsdoelstelling nastreefde. Pensioenfonds DNB heeft geen minimumallocatie naar duurzame beleggingen in de zin van SFDR of beleggingen in ecologisch duurzame activiteiten in de zin van de Taxonomie-Verordening gemaakt. Een deel van de beleggingen van Pensioenfonds DNB was afgestemd op de ecologische en sociale kenmerken. Deze beleggingen hebben betrekking op aandelen en staatsobligaties. De overige beleggingen waren niet afgestemd op deze kenmerken en waren belegd in derivaten, hypotheek of cash. Daarvoor waren geen ecologische of sociale minimumwaarborgen van toepassing.

De activa-allocatie
beschrijft het
aandeel beleggingen
in specifieke activa.

● **Hoe zag de activa-allocatie eruit?**

**In welke
economische
sectoren werd
belegd?**

Economische Sector	Som marktwaarde (%)
Cash Securities	32.31%
Financials	14.99%
FI Securities	12.58%
Mortgages (Particuliere Hypothekenfondsen)	10.27%
Information Technology	8.98%
Non-Spendable Cash	5.31%
Industrials	4.99%
Health Care	3.44%
Communication	2.90%
Consumer Discretionary	2.49%
Utilities	2.16%
Materials	1.79%
Real Estate	1.59%
Consumer Staples	1.44%
Cash	0.84%
Energy	0.39%
Mutual Funds / Unit Investment Trust	0.00%
Futures	0.00%
Other	-6.47%

De percentages zijn gebaseerd op de stand per 31-12-2022. De sectorverdeling is gemaakt op basis van doorkijk in onderliggende beleggingsfondsen voorzover er data hierover beschikbaar was.

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

0%.

- Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen¹⁴?

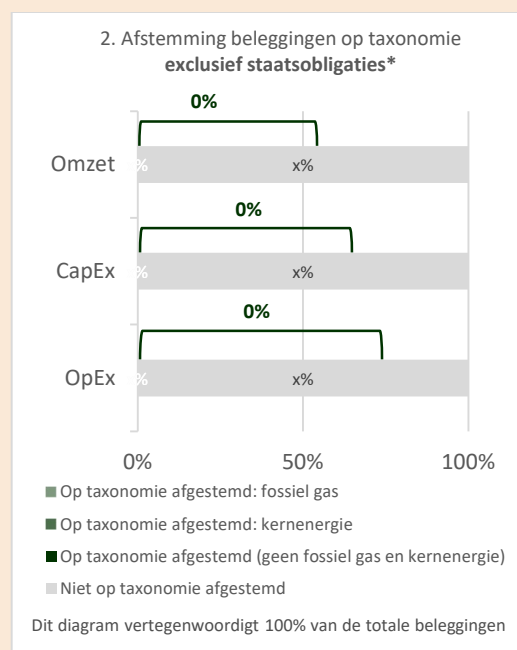
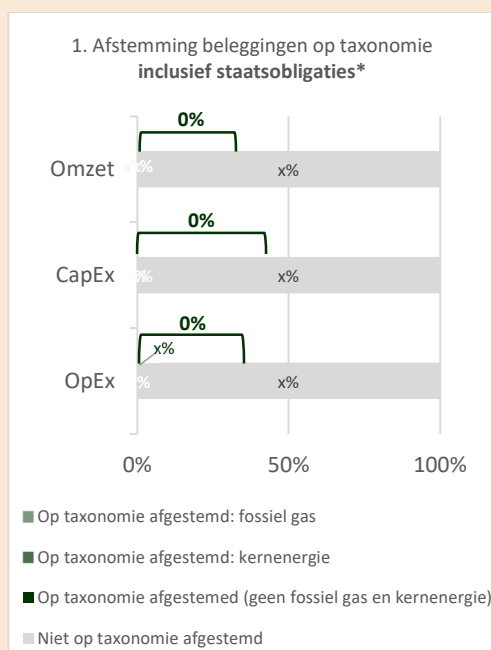
☐ Ja:

☐ In fossiel gas

☐ In kernenergie

☒ Nee

De onderstaande diagrammen geven in het groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties* op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.

* In deze diagrammen omvat 'staatsobligaties' alle blootstellingen aan overheden.

¹⁴ Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van de klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie – zie de toelichting in de linkermarge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgesteld in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

Op de taxonomie afgestemde activiteiten worden uitgedrukt als aandeel van:

- de **omzet** die het aandeel van de opbrengsten uit groene activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeeft;
- de **kapitaaluitgaven** (CapEx) die laten zien welke groene beleggingen worden gedaan door de ondernemingen waarin is belegd, bv. voor een transitie naar een groene economie;
- de **operationele uitgaven** (OpEx) die groene operationele activiteiten van ondernemingen waarin is belegd, weergeven.

● **Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?**

0%.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

Dit betreft de eerste rapportage. Volgend jaar kan er een vergelijking worden opgenomen.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Niet van toepassing. Pensioenfonds DNB heeft zich gedurende de referentieperiode niet gecommitteerd aan duurzame beleggingen en heeft daarom niet gemeten of het belegd heeft in duurzame beleggingen conform SFDR.

Wat was het aandeel sociaal duurzame beleggingen?

Niet van toepassing. Pensioenfonds DNB heeft zich gedurende de referentieperiode niet gecommitteerd aan duurzame beleggingen en heeft daarom niet gemeten of het belegd heeft in duurzame beleggingen conform SFDR.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De beleggingen die zijn opgenomen in #2 Overige zijn de belegging in derivaten, hypotheek, en liquide middelen. Daarvoor waren geen ecologische of sociale minimumwaarborgen van toepassing. Derivaten zijn gebruikt om grote financiële risico's mee af te dekken. Liquide middelen zijn gebruikt om te kunnen voldoen aan aangegane verplichtingen, zoals margin calls en pensioenuitkeringen.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Pensioenfonds DNB heeft de volgende maatregelen getroffen:

- In opdracht van Pensioenfonds DNB heeft een van de vermogensbeheerders een lijst opgesteld van beleggingen waarin niet belegd mag worden op basis van de uitsluitingscriteria. Deze lijst werd ter uitvoering aan alle onderliggende vermogensbeheerders gecommuniceerd en werd tweemaal geactualiseerd. Eventuele overschrijdingen zijn door de externe vermogensbeheerders gemeld aan Pensioenfonds DNB en de fiduciaire vermogensbeheerder van Pensioenfonds DNB. De fiduciaire vermogensbeheerder van Pensioenfonds DNB heeft periodiek gecontroleert of er niet in deze beleggingen belegd is.
- Voor het uitvoeren van engagement activiteiten heeft Pensioenfonds DNB zich aangesloten bij de activiteiten van de externe vermogensbeheerder. Pensioenfonds DNB is periodiek geïnformeerd over de uitvoering van de engagementactiviteiten en de voortgang van engagementtrajecten.

- Pensioenfonds DNB heeft ESG-criteria meegegeven aan de externe vermogensbeheerder als beleggingsrestrictie. Er is gekozen voor belegging in ondernemingen met betere prestaties op het gebied van de SDG's. Bedrijven in de portefeuille mogen niet negatief bijdragen aan de SDG's. Voor een aantal focus SDG's dient ten minste een (beperkt) positieve bijdrage alvorens bedrijven in de portefeuille worden opgenomen. De vermogensbeheerder heeft de portefeuille beheerd conform deze beleggingsrestrictie. Pensioenfonds DNB is periodiek geïnformeerd over de uitvoering van het beleggingsbeleid en over of de portefeuille nog binnen de afgesproken kaders waren beheerd. Pensioenfonds DNB heeft vier maal per jaar een rapportage van de vermogensbeheerder ontvangen over de verdeling van de SDG-scores van de ondernemingen in de betreffende beleggingsportefeuilles.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Niet van toepassing. Pensioenfonds DNB heeft geen referentiebenchmark om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken voor de gehele pensioenregeling.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

- **Waarin verschilt de referentiebenchmark van een brede marktindex?**

Niet van toepassing.

- **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd wat betreft de duurzaamheidsindicatoren voor het bepalen van de afstemming van de referentiebenchmark op de gepromote ecologische en sociale kenmerken?**

Niet van toepassing.

- **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?**

Niet van toepassing.

- **Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de brede marktindex?**

Niet van toepassing.

Bijlage 7 Begrippenlijst

Actuariële analyse

In deze analyse wordt de invloed verklaard van opgetreden verschillen tussen de actuariële grondslagen en werkelijke ontwikkelingen.

Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN)

In deze, door de wet verplicht gestelde nota, wordt het beleid van het pensioenfonds beschreven op het gebied van financiering, beleggingen, pensioenen en toeslagverlening.

Asset Liability Management (ALM)

Het in kaart brengen van de onderlinge samenhang van pensioenverplichtingen, premiebeleid en beleggingsportefeuille. Met behulp van ALM-simulatiemodellen worden beelden geschetst van de kansen en bedreigingen voor het pensioenfonds in diverse economische scenario's.

Beleidsdekkingsgraad

Het voortschrijdende gemiddelde van de actuele maanddekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden.

De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor:

- het moment dat het pensioenfonds in een tekortsituatie komt, dan wel uit een tekortsituatie komt;
- de evaluatie van een eventueel herstelplan;
- het doorvoeren van eventuele kortingen;
- de indexaties.

Benchmark

Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van de beleggingsportefeuille worden afgezet (bijvoorbeeld AEX-index, MSCI-index).

Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft als taak het publiceren van betrouwbare en samenhangende statistische informatie, die inspeelt op de behoefte van de samenleving.

Central clearing

Het centraal afwikkelen van effecten- en derivatentransacties, waarbij een centrale tegenpartij (CCP) zich tussen koper en verkoper plaatst en hun verplichtingen overneemt om de tegenpartijrisico's te verminderen.

Compliance

Met dit begrip wordt aangeduid dat een organisatie werkt in overeenstemming met vigerende wet- en regelgeving. Elke financiële instelling beschikt over een compliance regeling die voorschriften bevat waaraan de in die instelling werkzame personen zich dienen te houden, alsmede voorschriften omtrent de wijze van controle op de naleving ervan. Een dergelijke regeling bevat bijvoorbeeld voorschriften omtrent de wijze waarop functionarissen voor eigen rekening in effecten mogen handelen, restricties in de omgang met zakenrelaties en de omgang met vertrouwelijke informatie.

Custodian

Organisatie verantwoordelijk voor de bewaarneming van en rapportage over financiële bezittingen. Daarnaast is de custodian verantwoordelijk voor de monitoring van de in de beleggingsmandaten vastgelegde afspraken.

Deelnemer

Alle deelnemers binnen het pensioenfonds, dus actief, gewezen of pensioengerechtigd, tenzij in de tekst is aangegeven dat het een specifieke groep deelnemers betreft.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto activa en de technische voorziening, uitgedrukt in een percentage. Dit verhoudingsgetal geeft aan in hoeverre op lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen. De netto activa zijn het saldo van het belegd vermogen, de andere activa en de schulden.

Derivaten

Van effecten afgeleide financiële instrumenten (beleggingsproducten), waarvan de waardeafhankelijk is van de waarde van andere onderliggende variabelen als valuta's, effecten en rentes. Voorbeelden zijn futures en swaps.

Duration

De gevoeligheid van een waarde voor fluctuaties in de kapitaalmarktrente, rekening houdend met de resterende looptijd van die waarde.

Eigen vermogen

Buffer om mogelijke waardedalingen van de in het pensioenfonds aanwezige middelen op te vangen. Pensioenfondsen zijn verplicht te beschikken over een voldoende grote buffer.

Feitelijke premie

De feitelijke premie is de premie zoals deze daadwerkelijk wordt geheven in het boekjaar.

Fiduciair Management

Fiduciair management is te omschrijven als een integrale en objectieve oplossing voor pensioenfondsen met verschillende behoeften binnen vermogensbeheer. Bij fiduciair management worden oplossingen aangedragen voor strategische, tactische en operationele vraagstukken in combinatie met een op maat gesneden verslaglegging.

Financieel Toetsingskader (FTK)

De door de toezichthouder uitgevoerde methodiek voor de toetsing van de financiële opzet en toestand van pensioenfondsen.

Forward contracten

Een derivaat, te weten een verbintenis tussen twee partijen die zich verbinden op een bepaald tijdstip een financieel instrument te verhandelen tegen een vooraf bepaalde prijs.

Franchise

Het deel van het salaris dat niet wordt meegenomen bij het berekenen van de pensioengrondslag.

Gedempte kostendekkende premie

De gedempte kostendekkende premie wordt berekend op basis van maximaal verwacht rendement met een ondergrens op basis van een 12 maanden gemiddelde premiedekkingsgraad ter grootte van de minimaal vereiste dekkingsgraad.

Gedragscodes

Een gedragscode is een expliciete beschrijving van de normen en waarden voor het gedrag van bepaalde groepen en situaties. Het doel is het waarborgen en handhaven van het vertrouwen in het pensioenfonds door belanghebbenden, door gewenst gedrag te stimuleren en ongewenst gedrag te voorkomen. De gedragscode kent daartoe algemene gedragsregels voor verbonden personen en aanvullende gedragsregels voor insiders.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.

Herstelplan

Pensioenfondsen stellen in geval van een reservetekort een herstelplan op. Dit plan bevat de concrete maatregelen waardoor het pensioenfonds binnen een termijn van maximaal tien jaar weer beschikt over het vereiste eigen vermogen.

IORP II (Institutions for Occupational Retirement Provision)

Richtlijn (EU) 2016/2341 van het Europese Parlement en de raad van de Europese unie van 14 december 2016. Deze Europese richtlijn is per 13 januari 2019 in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. Voor pensioenfondsen heeft deze wetgeving vooral gevolgen op het gebied van een verdere uitwerking van het risicobeheersysteem, de inrichting van een risicobeheerfunctie, een interne auditfunctie en een actuariële functie en de uitwerking van een eigenrisicobeoordeling.

Kostendekkende premie

Pensioenfondsen zijn verplicht een kostendekkende premie te berekenen. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt.

De kostendekkende premie bestaat uit de actuariële benodigde premie voor de pensioenverplichtingen, een opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen, een opslag voor uitvoeringskosten van het pensioenfonds en de premie die actuariële benodigd is voor de onvoorwaardelijke onderdelen van de regeling.

Kritische dekkingsgraad

Het niveau van de dekkingsgraad waaronder het voor het pensioenfonds niet mogelijk is om zonder korten van pensioenaanspraken en -rechten binnen de wettelijke termijn het dekkingstekort op te lossen.

LDI (liability driven investment)

Een beleggingsstrategie volgens het liability driven investment (LDI) principe, is gericht op het bereiken van voldoende activa om alle verplichtingen te dekken, zowel de huidige verplichtingen als de toekomstige verplichtingen.

Maanddekkingsgraad (actuele dekkingsgraad)

De maanddekkingsgraad of actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Marktwaaarde

De marktwaaarde is het bedrag waarvoor een recht of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

Matching portefeuille/ Return portefeuille

De matching portefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om de rentegevoeligheid van de activa met de rentegevoeligheid van de passiva van een pensioenfonds af te dekken. De return portefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om extra rendement te genereren.

Middelloodn(regeling)

Bij een middelloodnregeling hangt het uiteindelijke pensioen af van het aantal jaren dat een deelnemer bij de werkgever in dienst is geweest en het salarisverloop tijdens deze werkzame periode.

Ontwikkelde markten

Economisch goed ontwikkelde en stabiele markten, die ontstaan voor buitenlandse investeerders en waar investeringen efficiënt en transparant gedaan kunnen worden.

Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Noord-Amerika, West-Europa, Australië en Japan.

Opkomende markten

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Pensioen 1-2-3

Informatie over de belangrijkste onderdelen van de pensioenregeling, die in lagen wordt aangeboden: laag 1 op hoofdlijnen, laag 2 met iets meer uitleg en laag 3 gedetailleerde informatie.

Pensioenaanspraak

Een recht op toekomstige pensioenuitkeringen.

Pensioendashboard

Een internettoepassing waarmee deelnemers inzicht hebben in hun opgebouwde pensioenrechten en berekeningen kunnen maken op basis van (mogelijke) veranderingen in persoonlijke en/of werksituatie.

Pensioenfederatie

De Pensioenfederatie is de overkoepelende belangenbehartiger van bijna alle Nederlandse pensioenfondsen. Zij vertegenwoordigt namens 166 pensioenfondsen de belangen van 6 miljoen deelnemers, 3,6 miljoen pensioengerechtigden en 9,4 miljoen gewezen deelnemers.

De pensioenfondsen van de Pensioenfederatie beheren samen circa 1.800 miljard euro.

Pensioengrondslag

Het gedeelte van het salaris van de deelnemer waarover hij of zij pensioen opbouwt. Pensioenopbouw vindt alleen plaats over dat deel van het salaris dat ligt tussen de franchise en het in dat jaar geldende maximum pensioengevend salaris.

Pensioenresultaat

Een per scenario als percentage uitgedrukt quotiënt met in de teller de som van de verwachte uitkeringen ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen en in de noemer de som van de verwachte uitkeringen ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen, zonder toepassing van vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten en met toepassing van jaarlijkse toeslagverlening ter hoogte van de scenarioprijsinflatie.

Pensioenrecht

Een recht op ingegane pensioenuitkeringen.

Pensioenwet

De Pensioenwet heeft tot doel de waarborgen te verschaffen voor financiële zekerheid, individuele zekerheid en uitvoeringszekerheid.

Prognosetafels

Prognosetafels geven de gemiddelde waargenomen overlevings- en sterftefrequenties binnen de Nederlandse bevolking weer over een afgelopen vijfjarige periode en projecteren die naar de toekomst op basis van de in het verleden waargenomen en naar de toekomst doorgetrokken trends in deze frequenties. Zij worden gebruikt bij het berekenen van pensioenpremies en de waardering van de pensioenverplichtingen. Er zijn voor mannen en vrouwen aparte prognosetafels afgeleid: GBM en GBV. De prognosetafels worden verder aangeduid met jaartallen die de waarnemingsperiode aangeven, bijvoorbeeld GBM en GBV 2022.

Raad van toezicht

Een intern toezichthoudend orgaan, dat toezicht houdt op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds.

Reële dekkingsgraad

De reële dekkingsgraad wordt berekend als de beleidsdekkingsraad gedeeld door de toekomst bestendige indexatie grens.

Renterisico

Het risico dat rentefluctuaties - als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet - leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat.

Rentetermijnstructuur (RTS)

Maandelijks door toezichthouder DNB gepubliceerde marktrente met een looptijd van 1 tot 60 jaar, waarmee de toekomstige kasstromen van de verplichtingen worden verdisconteerd.

Reservetekort

Situatie dat de middelen ontoereikend zijn om naast de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's, ook nog de vereiste reserve beleggingsrisico's, de reserve voorgenomen pensioenaanpassing en eventuele andere reserves te dekken.

Risicobudget

Het risicobudget is een maatstaf voor de (met 95% statistische waarschijnlijkheid) maximale afwijking van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Dit wordt afgeleid van langetermijn veronderstellingen over de risicograd van de beleggingsrendementen ten opzichte van de nominale verplichtingen. Hiervoor dienen onder meer als input lange periode reeksen over waardeontwikkelingen in de diverse beleggingscategorieën die onderdeel uitmaken van de strategische normportefeuille.

Risicopremie

Premie voor risicodekking.

SDG (Sustainable Development Goals)

De 193 lidstaten van de Verenigde Naties hebben deze ontwikkelingsagenda voor 2015 – 2030 vastgesteld. De agenda bestaat uit 17 doelen, de SDG's. Zij gelden in alle landen en voor alle mensen.

Securities lending

Het uitlenen van aandelen en obligaties voor een vastgestelde periode aan derden in ruil voor een geldelijke vergoeding. Doordat het economische eigendom bij de uitlener blijft, wordt er geen koersrisico gelopen.

SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation)

De Verordening met betrekking tot informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector (SFDR) is sinds 2021 van toepassing. De SFDR maakt deel uit van het *Action Plan for Financing Sustainable Growth* van de Europese Commissie. De SFDR bouwt voort op de Sustainable Development Goals van de VN en de Overeenkomst van Parijs die erop is gericht de risico's en effecten van de klimaatverandering aanzienlijk te verminderen. De SFDR beoogt de informatieverstrekking aan eindbeleggers, over de effecten op duurzaamheid door het beleggingsbeleid en de beleggingsbeslissingen door financiële marktpartijen, te verbeteren. De SFDR is ook van toepassing op pensioenfondsen. De pensioenregeling van DNB classificeert als een artikel 8 product.

S-toets (solvabiliteitstoets)

Toets in het kader van het financieel toetsingskader. Naast het benodigde vermogen uit de minimumtoets dient in deze toets ook een buffer te worden aangehouden om bij tegenvallende beleggingsresultaten aan het einde van een jaar voldoende vermogen te hebben om op dat moment weer aan de minimumtoets te kunnen voldoen. Als uitgangspunt voor de toets geldt de aanname dat zich gedurende het jaar na balansdatum een ongunstig scenario voltrekt en dat één jaar na balansdatum de aanwezige verplichtingen aan een andere pensioenuitvoerder moeten kunnen worden overgedragen op marktconforme condities.

Strategische allocatie

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en vastgoed. Ook wel beleggingsportefeuille.

Strategische normportefeuille

De strategische normportefeuille is een schaduwportefeuille waarin het pensioengeld in theorie belegd zou kunnen worden. De normportefeuille is dan ook, net als de werkelijke portefeuille, omgeven met regels en afspraken. De normportefeuille bestaat uit meerdere beleggingscategorieën, bijvoorbeeld aandelen en vastrentende waarden. Elke categorie heeft een bepaalde gewicht. Verder wordt per categorie een 'belegbare' index afgesproken die als vergelijkingsmaatstaf geldt.

Swap

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of risico wisselt tegen dat van een andere partij. Deze twee componenten worden ook wel de 'legs' van de transactie genoemd. Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat ze afgeleide producten zijn.

Toekomstbestendig indexeren

Bij een beleidsdekkingsgraad boven 110% mag (gedeeltelijk) toeslag verleend worden, mits er genoeg vermogen beschikbaar is om de nu te verlenen toeslag naar verwachting ook in de toekomst te kunnen realiseren. Bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% mag geen toeslag worden verleend.

Toekomst Bestendige indexatiegrens (TBI-grens)

De TBI-grens is de beleidsdekkingsgraad die wettelijk minimaal nodig is om pensioenen volledig te kunnen indexeren.

Toeslagverlening

Om de koopkracht van pensioenen niet achteruit te laten gaan, kunnen pensioenen worden aangepast (geïndexeerd). Dit houdt in dat er een toeslag wordt gegeven op pensioenaanspraken en -rechten. Bij een voorwaardelijke toeslagverlening is deze afhankelijk van de financiële situatie van het pensioenfonds.

Uitvoeringsovereenkomst

De overeenkomst tussen een werkgever en een pensioenfonds over de uitvoering van één of meer pensioenregelingen.

Uniform pensioenoverzicht (UPO)

Een overzicht van de pensioenaanspraken dat jaarlijks aan de actieve deelnemers en pensioengerechtigden wordt gestuurd en eens per drie jaar aan gewezen deelnemers.

Verantwoordingsorgaan

Een orgaan waarin de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden, eventueel de gewezen deelnemers en de financieel betrokken werkgever zijn vertegenwoordigd en waaraan het bestuur verantwoording aflegt. Het oordeel van het verantwoordingsorgaan over het handelen van het bestuur wordt opgenomen in het jaarverslag.

Waardeoverdracht(en)

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van het opgebouwde pensioenrecht.

Wtp (Wet toekomst pensioenen)

Dit wetsvoorstel wijzigt de Pensioenwet, de Wet inkomstenbelasting 2001 en enige andere wetten in verband met herziening van het pensioenstelsel en enkele andere wijzigingen. Het wetsvoorstel komt voort uit het in 2019 door het kabinet met werknemers- en werkgeversorganisaties gesloten akkoord over de vernieuwing van het pensioenstelsel en de Hoofdpijnennotitie uitwerking pensioenakkoord. Dit wetsvoorstel strekt ertoe om de in deze notitie beschreven hoofdpijnen uit te werken en te verankeren in de wet- en regelgeving.

Het wetsvoorstel bevat tevens voorstellen voor de standaardisering van het nabestaandenpensioen in de tweede pijler, de experimenteerruimte voor de pensioenopbouw door zelfstandigen in de tweede pijler en de inkorting van de wachttijd voor werknemers in de uitzendsector.

Inwerkingtreding is voorzien per 1 juli 2023.

Colofon

Uitgegeven door

Stichting Pensioenfonds van De Nederlandsche Bank NV
Westeinde 1, 1017 ZN Amsterdam
Stichtingenregister Amsterdam nummer 41199645

Correspondentieadres:

Postbus 501
9700 AM Groningen
Telefoon 050 582 79 79
Website www.dnbpensioenfonds.nl
Emailadres dnbpensioeninfo@tkppensioen.nl

Met ingang van 1 januari 2023:

Postbus 4471
6401 CZ Heerlen
088 116 3066
www.dnbpensioenfonds.nl
info@dnbpensioenfonds.nl

Stichting Pensioenfonds van
De Nederlandsche Bank NV

